

శ్రీ:

ముక్తావళివ్యాఖ్యానంబుమా.

పట్టాభిరామశాస్త్రి విరచితా.

శ్రీ వెంకటేశవిద్యాశాలా ప్రధానపండితైః

కవిస్థలం- దేశికాచార్యైః

పరిశోధితా.

లభావగ్రంథాంతా

మాలిగి- రామమూర్త్యాచార్యేణ.

శ్రీ తిరుపతి నగర శ్రీ

పుండరీకనిలయ ముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాపితాసతి

విజయతేరణం.

పరీధావినామ సంవత్సర

చైత్రశుద్ధవసూ.

1912.

. ✖

(శ్రీ)

వ్రకటనవత్రికా.

భోభో. సహృదయాః.

అద్యఖలుముక్తావళీమంజూషాభ్యు.

—

గ్రంథః ప్రభావశుష్టాంతః ముద్రాపితః ఉపరితనగ్రంథస్తు అత్తవాద

పర్యంతం శీఘ్రమేవ ముద్రాపయిష్యతే.

సర్వేషాంసహృదయానాం.

జ్ఞాపనీయేతివారం వారమభ్యుభయే.

పుస్తకప్రావణవిలాసః.

మూలిగి-రామమూర్త్యార్యః కుంభిణీపురం,

కడపజిల్లా.

ఇతి,

మూల్యంచాన్య.

పార్థ యా ప్య కం.

శుద్ధాశుద్ధ పత్రికా.

పుట.	పం.	అశు.	శుద్ధం.
2	18	కాల	కాలా
	22	రిత్యశ్యే	రిత్యే
	4	యోజ్య	యోజ్య
	8	భోర్థ	భర్థ
	16	త్యసా	త్యసా
	21	లింగక	లింగ
	22	ధేనా	ధేనా
4	23	దరభ	దర్భ
	3	కానీ	కాని
	11	వ్యేస	వ్యేస
	"	సబ్బ	శబ్ద
	12	పబ్బాం	శబ్దాం
	13	మశీ	మశా
	17	తస్య	"
	"	లవ	లావ
	"	నిహ	నిహ
	22	హంత	హంత
5	"	తద్దా	తద్దా
	"	ప్రకృత్యర్థతావచ్చదేన	"
	3	త్యవ్య	త్యవ్య
	11	త్యే	త్యే
	"	ద్వారాజ్ఞః	ద్వారాజ్ఞః
	18	భిన్న	భిన్నః
	24	ధర్మ	ధర్మ

ప్ర.ట.	ప.జ్.	అ.స.	శ.దం.
6	7	రాత్ర	ర.త
	8	దర్శిత	దర్శితస్వీయ
	18	వివేష	వివేష
6	24	వావాత్	వాత్
7	3	శిష్టి	శిష
	7	విక్ర	ర్వ్య
	9	కదెళ	కా
	18	రాత్ర	ర.త్ర
	19	ఏవంతి	ఏవం
	22	భిష్య	భిష్య
8	6	నివర్తనివర్త	నివర్త
	9	ధజు	ధజ్
9	1	ఏతెన	తెన
10	23	లోట్వ	లోట్వ
	25	త్మక	త్మక
11	3	మ.హ	మ.హరాజవతి
	8	ప్రోతే	ప్రోతే
		సర్వంభావత్వం	సర్వంభావత్వం
	14	నలోత్వ	నలోత్వ
	17	నుధా	నుధా
	18	మ.విర్త	మ.విర్తశబ్దైకత్వచిద్రవ్యవస్తి
			యతే తదివి నమాకర్త.
12	6	మ.స్వ	మ.స్వ
	18	డిత్వం	డిత్వం
13	3	మూతి	మ.తి
	4	శ్చల	శ్చల
13	10	విశేషకతి	విశేషయస్యాతి

పుట, పం.	అను.	శుద్ధం.
13 13	జజ్జ	జస్
	తానతాన	తాన
15	దేవః	దేవాయద్యః
21	బోధకత్వం	బోధః
25	త్పత్తి	త్పత్తిభ
14 1	జన్యత్వా	జన్యత్వాదిహనత్వా
3	ఏవంచజన్యత్వ	ఏవంచ ద్వివిధంజన్యత్వ
8	శక్యంకే	శ్యశంకే
24	అపరిత	దతిక్తో
	మవశ్యవ	మశక్యవ
25	హర్య	హర
15 1	బంధం	బంధ
6	సంభావాత్	సంభవాత్ వర్ణనముదాయ త్వసూప పదత్వ విపక్షయో క్షదోష హరణేపితద్వాచ్యా ర్థస్యావ్యావృత్తత్వ శంకాను పపన్నైవ తద్వాచ్యార్థనేత్ర వాభావాత్ లభ.
17	యద్యపర్యా	యద్యపీర్యా
16 1	శబ్దస్యా	శబ్దస్యా
5	నిపాత	నిపాత
16 6	రథావాత్	రథావ
11	నహతు	నతుహ
17	ప్రాతియోగ	ప్రాతిపదికయోగ
20	పదన్య	పదన్య
22	నిర్వాహక	నిర్వాహ
24	దిక	దిక్

పుట	పం	అశు.	శుద్ధం.
	25	శక్తియుక్తి	శక్తిర్యుక్తి
17	1	నీయతయా	నీయయా
	5	రక్తర	రక్తసంఖ్యాకర
	8	దికరణ	ధికరణ
	24	దంధ	బంధ
18	15	దుఃఖ	దుఃఖ
	22	దృశ్యతేత్యా	దృశ్యత ఇత్యా
19	5	ప్యసా	ప్యశ్యసా
	16	కత్వం	కత్వ
	21	పూస్	పూర్వ
	24	శబ్దాది	శబ్దాది
20	7	కాల	కాల
	12	పాపికాం	పాకాం
	15	భావ	భావ
	25	ంధాచ	ధాచ
21	5	తాతు	ధాతు
	18	స్పంద	స్పంద
22	20	దస్తీతి	దస్తీతి
		జ్ఞాయతేతి	జ్ఞాయత ఇతి
23	10	ఘటాద్య	ఘటా
	14	త్రరస్సు	త్రరస్సు
	16	స్యేవ	స్యేవ
23	18	పెయతే	పేయతే
24	2	కృదో	కృదో
	6	విశేష్యతా	విశేష్యతయా
	7	కార్యత్వం	కార్యం
	11	కార్యత్వ	కార్య

(శ్రీ)

నిర్విఘ్నఘస్త్యుః

(శ్రీ) హయవదనాయనమః.

❖ మంజూషా. ❖

ప్రణమ్యదక్షిణామూర్తి మక్షిణగుణలక్షణం । ముక్తావళీస్థవా
 క్యార్థ నిరుక్తిః క్రియతేమయా ॥౧॥ ముక్తావళీమనేకప్రాక్త నటీకాదు
 రుక్తిఘళిమలాత్ । గోపాయతాదియంమె తాకికసిద్ధాంతరత్న
 మంజూషా ॥౨॥ అనిదంపూర్వగృహీతై ఘటితాంపట్టాభిరామకృతి
 నమాం । మంజూషాయుక్తిమఃభిరా దత్తాంకోవిగోపికాజారః ॥౩॥
 భాషాపరిచ్ఛేదవ్యాఖ్యానమారభమాణో విశ్వనాథపంచాననః స్వప్తదే
 వతారప్రార్థయతి * చూడామణీకృతేతి * అచూమణిశుచ్చాదామణిః కృత
 శుచ్చాదామణీకృతః తాదృశోవిధుయే నేతివిగ్రహః । అత్రవిగ్రహ
 వాక్యే చూడాసంయోగిత్వరూప చూడామణిసాదృశ్యవిశిష్టస్యనిర్వాహ
 కతాసంబంధేన కృధాత్వథై । కృతౌ । వ్యాపారవాన్వయః । నామా
 ర్థధాత్వర్థయోరపిక్వచిద్భేదాన్వయస్వీకారాత్ । ఉపాదానతాఖ్యవిష
 యతారూపంనివర్తనీయధర్మవత్వరూపంవా యత్కర్మ త్వంతద్వి
 శిష్టోనిష్ఠార్థః తస్యచాచూడామణిపదార్థేపూర్వకాలావచ్ఛిన్నచూడాసం
 యోగిత్వరూప చూడామణి సాదృశ్యాభావ విశిష్టేతాదాత్వసంబం
 ధేనాన్వయః । తథాచ । చూడాసంయోగిత్వవిశిష్ట నిర్వాహకకృత్య
 సాదానతావదభిన్నస్తన్నిర్వాహక వ్యాపారనివర్తనీయధర్మవదభి

నోవా । పూర్వకాలా వచ్చిన్న చూడాసం యోగిత్యాభావ వానిత్యా
 కారకోఽచూడామణి శ్చూడామణిఃకృత ఇతివాక్యజన్యబోధః । చూడా
 సం యోగోత్పాదికాయాః కృతేవ్యాపారస్యవా చూడాసంయోగి
 త్వవిశిష్ట నిర్వాహకత్వముత్తతం । తన్నివర్తనీయ్యధర్మ శ్చూడాసం
 యోగిత్యా భావపవ । నిర్వాహకత్వ నివర్తనీయ్యై స్వరూపసంబంధ
 విశేషరూపై స్వస్థత్తిధర్మ ప్రయోజకత్వరూపంవా । నిర్వాహకత్వం
 సచధ్ శ్చూడాసం యోగిత్యమేవ । స్వప్రయోజ్యాభావప్రతియోగిత్య
 రూపంవా నివర్తనీయ్యైవతినదోషః । అధవాఽచూడామణి పదా
 ర్థస్య పూర్వకాలా వచ్చిన్న చూడాసంయోగిత్యాభావ వత్తదాత్మై న
 చూడామణి పదార్థై స్వయః తస్యచస్వనిష్ఠ ధర్మప్రయోజకత్వరూప
 నిర్వాహకత్వసంబంధేన కృపాత్వైకై స్వయః । సచయదికృతిరూపః
 తదోపాదానతానూపం కర్మత్వం నిష్ఠాత్తావచ్ఛేదకం యదివ్యాపార
 రూపస్త దాస్యప్రయోజ్య ధర్మవత్స్వరూపం । తథాచ । పూర్వకాలా
 వచ్చిన్న చూడాసంయోగిత్యా భావపదభినో యశ్చూడాసం యోగీ
 తన్నిష్ఠధర్మప్రయోజకా యాకృతిస్తగుపాదానమితితాన్యత వ్యాపార
 ప్రయోజ్య ధర్మవానితివాబోధః । సచ । ధర్మశ్చూడాసం యోగిత్య
 మేవ । అధవాఽచూడామణి పదార్థవ్యనిష్ఠాంతార్థ విశేషణత్వముభ్యు
 పేయతే । తథాచపూర్వకాల వచ్చిన్న చూడాసం యోగిత్యాభావపద
 భిన్న శ్చూడాసంయోగిత్య విశిష్టనిర్వాహక వ్యాపారప్రయోజ్య
 ధర్మవానితిబోధః । యద్వా । అచూడామణి రిత్తస్య చూడామణిః
 కృతభిత్తస్యచ నవరస్యగాన్వితార్థకత్వముపేయతే । తథాహ । చూడా
 మణి కృతవిధునిత్యైవతే కృత్నమేవ యగపద్యదావి గృహ్యతే ।
 తదాఽచూడామణి శ్చూడామణిఃకృతోవిధుయోగేతి విగ్రహవాక్యం
 నిష్పద్యతే తత్రాచూడామణిరిత్తస్యయేనచూడామణిఃకృతభిత్తస్యచవి
 ధుపదార్థేనకత్రద్యయమితిరీత్యాన్వయః యేనత్యతత్పతీయార్థః కర్తృ

త్వంతచ్చ కృతే ధాన్యార్థే ప్రత్యక్షయత్వయాపం వ్యాపారస్య తథా త్వేచకృ
 తిరూపం తథాచ పూర్వకాలావచ్చిన్న చూడామణి త్వాభావపదభిన్న
 శూన్యచూడామణి త్వవిశిష్ట నిర్వాహకయదాశ్రయక కృత్యుపాదానాభిన్న
 స్తన్నిర్వాహక యన్నిష్ఠకృతిజన్యవ్యాపారప్రయోజ్యధర్మపదభిన్నోవా
 విధురిత్యన్వయబోధః యత్ర తుచూడామణి కృతఞ్జిత్యేతావదే వవిగృ
 హ్యతే తత్రాచూడామణిశూన్యచూడామణిః కృతఞ్జితివిగ్రహవాక్యే చూడా
 మణిః కృతఞ్జిత్యనైవే కోవిశిష్టార్థః ప్రత్యాప్యతే అచూడామణిరిత్యత్ర
 తుయదిచూడామణిత్వం చూడామణి శబ్దార్థః నజ్జర్థశ్చ పూర్వకాలా
 వచ్చిన్నాభావవానిత్యుచ్యతే తదాచూడామణిరిత్యననాప్యకోవిశిష్ట
 ర్థః యదిచ చూడామణిపదమేవ పూర్వకాలావచ్చిన్న చూడామణిత్వా
 భావపల్లాక్షణికం నజ్జపదంతాత్పర్యగ్రాహకమిత్యుచ్యతే తదాచూడా
 మణిరిత్యన్వయశాబ్దబోధ జనకత్వం కింతుపదార్థోపస్థితిమాల్రజనకత్వం
 కశ్చిదిత్యాదిపదార్థాం తరసుధ్యాహృత్య తదర్థ అచూడామణి రితిన్వ
 చూడామణిః కృతఞ్జిత్యన్వయైకత్రద్యయమితిరీత్యాఅన్వయ ఇతివాస్తు
 యద్వా అచూడామణిశూన్యచూడామణిః కృతోవిధుర్యనత్వత్ర అచూడామణి
 త్వవిశిష్టేవిధాయేన చూడామణిః కృతఞ్జిత్యసాన్వయః అచూడామణి
 శూన్యచూడామణిః కృతఞ్జిత్యేతావన్మాత్రవిగ్రహేత్వ చూడామణిత్వ విశిష్ట
 అధ్యాహృతకశ్చిత్పదార్థై తదన్వయ ఇతితపతేపంచకల్పాః తత్ర ప్రథమ
 కల్పే హరికృతమాక్షికోమాలాకార ఇత్యత్రాహారోహరః కృతానిమా
 క్తికానీతి విగ్రహానోపపద్యతే కృతఞ్జిత్యన్వ విశేష్యనిష్ఠుతయాహర
 పదసమాన లింగకవచనకత్వావత్తైకి యత్పదార్థస్యయత్యి వాక్యైః భేదసం
 బంధహన్వయః తియోస్సమానలింగవచనకత్వం యమాత్తత్ర హిసం
 దరభావ విశేషవిశిష్టమాక్షికోమదాయోగార శబ్దార్థః పూర్వకాలా
 వచ్చిన్న పదభావవిశేషాభావవాన్ అహరశబ్దార్థః తదాచ సంవిధా
 విశేషవిశిష్టమాక్షికోమదాయనిర్వాహకయత్కృత్యుకవ్యాపారనివర్త

నీయధర్మవదభిన్నోయః పూర్వకాలావచ్ఛిన్న సందభావిశేషాభావవాన్
 తదభిన్నానిమాక్షికానీతి ప్రథమకల్పరీత్యాబోధోవాచ్యతే కింతు అహః
 రోహారంకృతానిమాక్షికానియేన త్యేవతత్కల్పే విగ్రహేనావాచ్యం ఏవం
 హరికృతానిమాక్షికాని మాలాకారేణైత్యత్ర హరికృతానీత్యస్య అహారో
 హరః కృతత్యేవవిగ్రహేనావాచ్యః ద్వితీయ్యాదికల్పేషు తు హరికృత
 మాక్షికత్యతి కృత్స విగ్రహేకృతశబ్దార్థస్య మాక్షికశబ్దార్థవభేదేనాస్య
 యా త్రస్యతత్సమానలింగవచనకతా హరికృతాని మాక్షికానీత్యత్ర హరి
 కృతానీత్యేతద్విగ్రహేకృతశబ్దార్థభేదాన్వయివిశేష్యవాచకవదాంతరా
 సమభివ్యాహరేపి విశేష్యవిష్ణువదానాం విశేష్యవాచకవదాసమభివ్యా
 హరేస్వాన్వయయోగ్య సన్నిహిత వాక్యాంతరస్థితపదసమానలింగవచ
 నకతాస్వాభావ్యే సకృతసంబంధమాక్షికశబ్దసమాన లింగ వచనకతా
 ఏవంకల్పిత్యాది సజ్ఞాంతరాధ్యాహర పక్షేపిసర్వనామ్నాం యత్పదా
 ర్థోపస్థితార్థ పరామర్శకత్వంతత్పద సమాన లింగవచన కత్వనియ
 మేన కానిచిదితి సపుంసక బహువచనాంత పదమేవాధ్యాహరణ్య
 మితితత్పద సమానలింగవచన కతా కృతశబ్దస్య అధసమాసార్థఉచ్య
 తే అత్రకేచిత్ ప్రకృత్యర్థతాపచ్ఛేద కీభూతం చూడామణిత్వం చ్ఛి
 వ్రత్యయార్థః తస్యపూర్వకాల వచ్ఛిన్న స్వనిష్టాభా వప్రతియోగి
 త్యాభేయత్వోభయ సంబంధేన తత్రప్రకృత్యర్థ స్వాన్వయః । తథాచ
 పూర్వకాలా వచ్ఛిన్న స్వనిష్టాభావ ప్రతియోగిత్వ ఆధేయత్వోభయ
 సంబంధేన చూడామణి విశేషితం యచ్ఛూడామణిత్వం తదనుకూలకృ
 త్యుపాదానమితి తత్రయోజక వ్యాపారప్రయోజ్యధర్మ వానితివాని
 ష్టాంతజన్యభావః । అభూతతద్భావేచ్ఛిరిత్యనుశాసనాత్ । అభూతస్య
 పూర్వకాలావచ్ఛేదేనప్రకృత్యర్థతావచ్ఛేదేన ప్రకృత్యర్థతావచ్ఛేదకా
 భావవతః తద్భావేప్రకృత్యర్థ తావచ్ఛేదకధర్మః । తస్మిన్వాచ్యేచ్ఛివ్ర
 త్యయస్సాదిత్యర్థః । అత్రాభూతత్వాంతస్తుల్య విత్తివేష్యతయాసంసగ

మర్యాదయాభాసతే । యద్వా । అభూతః పూర్వకాలావచ్ఛేధేన ప్రకృ
త్యర్థనిష్ఠాభావప్రతియోగీయస్తద్భావః । ప్రకృత్యర్థాసాధారణధర్మః ఇత్యర్థః
అత్రకల్పేవ్యభూతత్వాశ స్సంసర్గమర్యాదయాభ్యుత్పన్న పరంతు ।
తుల్యవిత్తివేద్యతాశ్రయణమంతరేణైవైవపద్యత ఇత్యాహుః । ఏతన్న
తేవ్యాససమాసయోస్స మానార్థకత్వంవిరుశ్యతే । యద్యపి రాజ్ఞఃపురు
షోరాజపురుష ఇత్యత్రాపి సవ్యాసస మాసయోస్స మానార్థకత్వం
నిరూపితత్వసంబధేన రాజవిశేషిత స్వత్వప్రకారకాశ్రయతా సంసర్గ
కపురుషవిశేష్య కబోచస్యవ్యాసవాక్యేన రాజనిరూపితస్వత్వాశ్రయ
ప్రకారక తాదాత్మ్య సంసర్గకపురుషవిశేష్యకబోచస్యసమాసవాక్యేనో
దయాత్ । తథాప్యాశ్రయ తయాస్వత్వస్య ఆశ్రయస్య వాతాదా
శ్చేన్నాంతరాప్రకారత్వేపి తద్వారాజ్ఞః పురుషాంతప్రకారత్వమక్షత
మేవతితావతాతయోస్సమానార్థకత్వ ప్రవాదోప్రసవపద్యతే । నచేవా
తథాసంభవతీతిధ్యాయం । వస్తుతస్తు పూర్వకాలీన చూడామణిత్యాభా
వవాన్ చ్చిప్రత్యయార్థఃచూడామణి పదార్థస్యచూడా సంయోగిత్వ
విశిష్టస్యనిర్వాహకతాసంబధేన కృధాత్వర్థ వ్యాపారెన్వయః । నివర్తనీ
య్యధర్మవాన్నిష్టార్థః । తస్యచ్ఛిప్రయాధై పూర్వకాలావచ్ఛిన్నచూ
డామణిత్యాభావవతితాదాత్మ్యేనాన్వయః । తథాచ, చూడాసంయో
గిత్వ విశిష్టనిర్వాహక వ్యాపార నివర్తనీయ్యధర్మ పదభిన్నపూర్వకా
లావచ్ఛిన్నచూడామణిత్యాభావవానిత్యాకారక శూన్యచూడా కృతః
వాక్యజన్యబోధః । పున్యత్తి వైచిత్ర్యేణచచ్ఛిప్రకృత్యయప్రత్యర్థస్యచ్ఛి
ప్రత్యయోత్తరధాత్వధై నిష్టార్థస్య చ్చిప్రత్యయార్థై చాన్వయస్వీకా
రే బాధకాభావాత్ । అనేనచసమాసార్థేన ప్రాథమికదశితవిగ్రహ
వాక్యార్థోనుబద్ధ్యతే । అభూతతద్భావేచ్ఛిరితిసూత్రిస్య అభూతః । పూ
ర్వకాలావచ్ఛిన్న ధర్మనిష్ఠాభావ ప్రతియోగీతద్భావః । ప్రకృత్యర్థతావ
చ్ఛేదకధర్మః । చ్చిప్రత్యయబోధ్యః ఇత్యర్థః । పూర్వకాలావచ్ఛిన్నప్రకృ

త్యర్థతావచ్ఛేదకాభావవతః చ్చిప్రత్యయవాచ్యత్వేతుల్యః ఓత్తి వేద్యత
 యా పూర్వకాలా వచ్ఛిన్నస్వ నిష్టాభావప్రతియోగిత్య నిశిష్టప్రకృత్య
 ధ తావచ్ఛేదకధర్తస్య త్యక్త్యయబోధ్యత్వ మతతమే వెతినతద్విరో
 ధః అథవా అభూతత్వమేవచ్ఛిప్రత్యయార్థః అభూతత్వం పూర్వకాలా
 వచ్ఛిన్నస్వ నిష్టాభావ ప్రతియోగిత్యం తచ్చప్రకృత్యర్థ తావచ్ఛేదకీ
 భూతచూడామణిత్యైవ న్యేతితథాచపూర్వకాలావచ్ఛిన్నస్వనిష్టాభావప్ర
 తియోగియచ్చూడామణిత్యం తన్వోశిష్టనిర్వాహక వ్యాపారప్రయోజ్య
 ధర్తవానితిబోధః ఇదానీందశితవిగ్రహవాక్యార్థః పర్యవసానగత్యా
 నుయధ్యతే ప్రకృత్యర్థతా వచ్ఛేదకాన్వితస్యపూర్వకాలావచ్ఛిన్న ధర్తవి
 ష్టాభావప్రతియోగిత్య స్వచ్ఛిప్రత్యయవాచ్యత్వే తద్విశిష్టప్రకృత్యర్థతా
 వచ్ఛేదకస్య చచ్ఛిప్రయోగిత బోధ్యత్వమితి తమితినతదనుశాసనవిరో
 ధః పూర్వకాలావచ్ఛిన్న చూడామణిత్యా భావపవవాచ్ఛిప్రత్యయార్థః
 తత్కాశ్రయతాసంబంధేన ప్రకృత్యర్థైవస్వయః । పూర్వకాలావచ్ఛిన్న
 చూడామణిత్యా భావవాన్వాతదర్థః తస్యతాదాత్మైవ ప్రకృత్యర్థేనస్వ
 యః । ఇదానీందశిత త్వితీయ్యవిగ్రహ వాక్యార్థోనిరా బాధమనుయ
 ధ్యతే సూత్రార్థోప్యేతదనునారణ స్వయమూహనీయ్యః । యద్వా ।
 చ్చిప్రత్యయార్థస్య పూర్వకాలా వచ్ఛిన్నచూడామణిత్యా భావవతః
 తాదాత్మ్యసంబంధేన నిష్టార్థవివేషణ త్వమభ్యుపేయతే । తథాచ ।
 పూర్వకాలావచ్ఛిన్న చూడామణిత్యా భావవదభిన్నశ్చూడామణిత్యవి
 శిష్టనిర్వాహక వ్యాపారప్రయోజ్యధర్త వానితిబోధః ఇదానీందశిత
 త్వితీయ్యవిగ్రహవాక్యార్థోనుయధ్యతే । సూత్రార్థస్త్వద్వపదశితప్ర
 ధమకల్పిత్యావత్యేతస్యః । పరంత్వతకల్పేధుః చూడామణీయిత
 ఇత్యాదావగతిః అఖ్యాతార్థకర్తృత్వేచ్ఛిప్రయార్థస్యైవ భేదనాన్వయా
 సంభవావత్ । పుష్పత్తివైచిత్యేణ తత్త్విచ్ఛిప్రత్యయార్థస్య అఖ్యాతా
 ర్థకర్తృత్వేఅథేయతా సంబంధేనాన్వయ ఇతివాస్తు చతుర్థవిగ్రహవా

క్యాథానురోధన సమాసార్థస్తునసంభవత్యేవ తత్రహీ చ్చిప్రత్యయార్థ
 స్యపూర్వకాలావచ్ఛిన్న చూడామణి త్యాభావవతస్కూడామణిపదసమ
 భివ్యావృత్తత త పదార్థస్యచూడామణిత్య విశిష్టినిర్వాహక వ్యాపారప్ర
 యోజ్యధర్తనతిశ్చనపరస్పరాన్వయబోధఃకింతుచూడామణీకృతోవిధురి
 త్యత్రవిధుపదార్థే తయైరుభయైరేకతద్వయమితి త్యాన్వయఇతి
 వాచ్యం తచ్చనసంభవతి చ్చిప్రత్యయార్థస్య చూడామణితదకృతపద
 ఘటితసమాసార్థనివ్యపేక్ష త్వేన తస్యసమాసమధ్య నివేశానుపపత్తైః
 నచపరస్పరాన్వయిత్వలక్షణ సాపేక్షత్వవిరహేపిధన భిరౌచ్ఛిందీ
 త్యాదావివైకజే శాన్వియత్వలక్షణం సాపేక్షత్వమాస్తా మితివాచ్యం
 తథాపిచూడామణీకృతం పశ్యేత్యాదా ద్వితీయార్థవిషయ తాయామేవ
 చ్చిప్రత్యయార్థస్య నిష్ఠాంతార్థస్యచ పృథగాధేయతా సంబంధసాన్వయ
 స్యన క్రస్యతియా పూర్వకాలావచ్ఛిన్న చూడామణిత్యాభావవాచా చూ
 డామణిత్య విశిష్టనిర్వాహక వ్యాపారప్రయోజ్య ధర్తనతోన్యస్ససేవ
 నతిసంశయ నివర్తకతాయాస్త ద్వాన్యజన్యశాబ్దబోధస్యానుపపత్తైః
 త్రనిష్ఠాంతార్థస్య అభేదాన్వయయైర్గ్యవిశేష్యవాచక పదాంతసమభి
 వ్యాహరోస్తిత్ర చ్చిప్రత్యయార్థస్య నిష్ఠాంతార్థస్యచ పదాంతరా
 ధేతాదా త్యైనాన్వయః యత్రనాస్తి త తచ్చిప్రత్యయ వాచ్యార్థస్య
 నిష్ఠార్థేతాత్యైన విశేషణత్వ మభ్యుపేయతే తథేవ్యుత్పత్తిస్తీకారా
 దిత్యుక్తౌతునదోషః ఏవంవిదశిత వంచమకల్పిత్యాపి శాబ్దబోధోయ
 జ్యతే చూడామణీకృతోవిధురిత్యత్ర తాదాత్యైః చ్చిప్రత్యయార్థపూ
 ర్వకాలావచ్ఛిన్న చూడామణిత్యాభావ వద్విప్రే విన్వయైర్నిష్ఠార్థ
 స్య విశేషణత్వం యత్ర విశేష్య వాచక పదాం తరనేమభివ్యాహరో
 నాస్తి తత్రనిష్ఠార్థ ఏవచ్చిప్రత్యయార్థాన్వయఇతివక్తుం తస్యత్వాత్
 వరంతు సమాస మధ్యనిష్ఠకిందిత్వ పదార్థ విశిష్టపదాంతరాధే
 తత్సమాసనివృత్తతర పదార్థాన్వయోనక్వచిదానుభావిక ఇతిప్రతిభా

తివస్తుతస్తు ప్రకృత్యర్థతావచ్చెదకీభూత చూడామణిత్వమేవచ్చిప్రత్య
యాధః తత్రప్రకృత్యర్థ స్యాధేయతా సంబంధనాన్వయః శబ్దసాధుత్య
మాత్రార్థ కర్తవ్యవాప్రకృతేరిష్యతే చూడామణీ కృణోః ధురిత్యత్ర
విధువధంపూర్వ కాలావచ్చిన్న చూడామణిత్యా భావవిశిష్టవిధులా
క్షణికం నిష్టార్థోనివర్త నీయ్యధర్మవార్తాతథాచ చూడామణిత్యాను
కూలవ్యాపారనివర్తనివర్తనీయ్యధర్మవర్తనదభిన్నః పూర్వకాలావచ్చిన్న
చూడామణిత్యాభావవిశిష్టోవిధురిత్యన్వయబోధః విశేష్యవాచకపదాం
తరసమభివ్యాహార విరహాస్థితేతు నివర్తనీయ్యధర్మవార్తా పూర్వకాలా
వచ్చిన్న చూడామణిత్యా భావవాంశ్య పృథకునిష్టార్థౌ పృథక్ తివైచి
త్వా దేశపదోపాత్తయోరపితయోఃపరస్పరమన్వయః తథాచచూడా
మణిత్యప్రయోజకవ్యాపారనివర్తనీయ్యధర్మవదభిన్నః పూర్వకాలావచ్చి
న్న చూడామణిత్యాభావవానిబోధః అభూత తర్కావెచ్చిరిత్యను శాస
నస్యాప్యభూతే పూర్వకాలావచ్చిన్నప్రకృత్యర్థతావచ్చెద కాభావపతి
పరంపరయాన్వయాయః ప్రకృత్యర్థతావచ్చెదకోధర్మః తస్మిన్వాచ్య
చ్చిప్రత్యయేభావతీత్యర్థః అభూతపదేన పూర్వకాలా వచ్చిన్న ప్రకృ
త్యర్థ తావచ్చెదక ధర్మాభావస్య పరంపరయాచ్చి ప్రత్యయార్థ విశేష్య
తావచ్చెద కర్తవ్యమావశ్యక మితితావదేవవివక్షితం ననుసమభివ్యా
హృత పదాంతరస్య తద్విశిష్టలాక్షణికత్వ మావశ్యకమితితావదపి
తేనతాదృశాభావ విశిష్ట బోధకపదాంతర సమభి వ్యాహారో యత్ర
తత్ర ప్రాగశుక్లోఘటి ఇదానీం శుక్లీకృత ఇత్యాదౌ ఘటపదస్యపూర్వ
కాలా వచ్చిన్న శుక్లరూపా భావవిశిష్ట ఘటిలాక్షణికత్వమితి నపాన
రుక్త్యప్రసక్తిః పూర్వకల్పేషుత్వభూత త్వస్యచ్చి పత్యయార్థ ప్రకృత్య
ర్థసంసర్గతయా చ్చిప్రత్యయార్థ విసయావా లాభసంభవేన ప్రాగశుక్ల
ఇత్యంశేపానరుక్త్యం దుర్వారమేవ అత్రకల్పేతునతత్ప్రసక్తిః అత్రప్ర
కృత్యర్థ తావచ్చెదకాభావపదం ప్రకృత్యర్థ తావచ్చెదకవిరుద్ధధర్మమా

త్రపరం ఏతేన ప్రాజ్ఞానీలోఘట ఇదానీం శుక్లేకృతశిల్పాదా శుక్లరూ
ప విరుద్ధనీలరూప విశిష్టవాచకపద సమభివ్యాహారేషి ఘటపదస్య నపూ
ర్వకాలావచ్చిన్న శుక్లరూపాభావ విశిష్టఘటలాక్షణికత్వం ప్రయోజనా
భావాత్ అత్రసర్వేషాం కల్పేషుప్రకృత్యర్థ తావచ్చేదకభేదేన చ్ఛ్విప్ర
త్యయశక్త్యానంత్యాప త్తిరితితున శంకనీయ్యమేవతస్యభావ స్వతలావితి
నూత్ర విహితత్వతలాదేరివ నానార్థకత్వస్యేష్ట త్వాదిత్యాస్తాంవి శ్శరః
*యత్తమహాదేవః*అచూడామణిశ్చూడామణిస్సంపద్యత ఇతిచూడామణి
కృతశివిజగ్రాహ తత్తుచ్ఛంసంపూర్వకపద్యతే భవతేరివాసాధారణ
ధర్మరూప తాదాత్మ్య వాచకతయా శుక్లోభవతి శుక్లస్సంపద్య తది
త్యాదేః శుక్లవృత్తి తాదాత్మ్యాశ్రయ ఇతిబోధజనకత్వవచ్చుడామణి
స్సంపద్యత ఇత్యస్యాపి చూడామణివృత్తితాదాత్మ్యా శ్రయఇతిబోధజన
కత్వేన సమాస ఘటికీభూతకృత శబ్దార్థస్య విగ్రహ వాక్యార్థప్రవేశా
భావేన న్యూన తాపతైః అత్రచూడామణి కృతవిధు రిత్యత్ర విధుశబ్ద
స్యపూర్వకాలా వచ్చిన్న చూడామణి త్యాభావాశ్రయ విధువిష్టధర్మ
విపర్తక చూడామణిత్వ విశిష్టనిర్వాహక వ్యాపారకర్తరిలక్షణాచూ
డామణి కృతపదం తాత్పర్య గ్రాహకం బహూద్రీహావిగ్రహవాక్య
ద్యాదృశ విశేష్య విశేషణ భావాపన్న స్వార్థస్యబోధస్తద్దృశవిశేష్య
విశేషణ భావవివేచిత విశేష్య విశేషణ భావాపన్న విశిష్టార్థే చరమ
పద లక్షణం గీంకారాదితి సర్వం చతురస్రం.* భవతుభవ్యాయేతి*
ఇహతు సంపాదకత్వం భూధాత్వర్థః తదన్వితంనిరూప్యత్వంచచతుర్థ్య
ర్థఃక్లిపిసం పద్యమాని చెత్యనుశాసనాత్ క్లిప్త్యర్థక ధాతుయోగసంపా
దకత్వార్థక ధాతుయోగేయత్సంపద్యజ్ఞేజాయతే తద్వాచక వదాచ్చ
తుర్థేతితదర్థః యద్యప్యేతదను శాసనస్యబీజ మంతురాయభవ తీత్యా
దిప్రకృతివికృతి భావమాత్ర విషయకత్వ మంగీకృతందండి ప్రభృతిభి
స్తథాపి కామాయనోభవతు గోపకశోరమూర్తి రిత్యాద్యభియుక్తప్ర

యోగాను రోధనప్రకృతివికృతిభావతద భావూభయసాధారణప్రయో
జ్యప్రయోజక భావమాత్రవిషయకత్వమేతదనుశాసనస్యావశ్యకమిత్థ
న్యదేవత్ అథసంపాదకతార్థక ధాతుయోగనిరూప్య తాత్పర్యకచతుర్థీ
యద్యేతదనుశాసన విహితాస్యాత్తహి సంపాదయతి ప్రయోజయతి
నిర్వాహయతీత్యా దావపిచతుర్థీస్యాదితి చేచ్ఛాంతోసిసహితత్రా
నుకూలత్వా పరపర్యాయంస్వరూపసంబంధ విశేషాత్మకంసంపాదకత్వం
ధాతునాప్రత్యాయ్య తే కింతుధాతునాసంపత్తైస్తదుత్తరణిచాతదనుకూల
వ్యాపారిత్యస్థినివిశేషః అథవా భవ్యాయభవత్విత్యత్ర సంపాదకత్వ
మేవచతుర్థ్యర్థః అసాధారణధర్మపవ భూధాత్వర్థః తత్రచతుర్థ్యర్థస్య
సంపాదకత్వస్యా భేదసంబంధేనాన్వయః యద్యపినుభగ్నస్యధాత్వర్థతాదా
త్తేనాన్వయోనాన్యత్ర దృష్టః తథాపీహవ్యుత్పత్తివై చిత్రత్యాత్తథాన్వ
యస్త్విక్రియత ఇతిసదోషః లోడర్థస్తుప్రార్థ నాతస్యాశ్చనిషయ తాపం
బంధేనధాత్వర్థత్వయః ధాత్వర్థస్యచాఖ్యాతార్థాశ్రయత్వైతస్యచభవ
వదార్థత్వయః భవ్యశబ్దేనతేహవిఘ్నధ్వంసరూప స్సమాప్తిరూపావా
స్వేష్టోమంగళార్థోవివక్షితః తథాచ ప్రార్థనావిషయాభూతంయద్విఘ్న
ధ్వంస నిరూపితంసంపాదకత్వం తదాశ్రయత్వవానితి ప్రార్థనావిషయా
భూతోయో విఘ్నధ్వంససంపాదకత్వాభిన్నా సాధారణ ధర్మస్తదాశ్ర
యత్వవానితిభోధః * అర్వాచీనాస్తు * యత్రచైత్రస్యేష్ట సంపాదకో
భవత్వితీచ్ఛయాచైత్రస్యేష్టయ భవత్వితీవాక్యమాత్రంమైత్రః ప్రయుం
క్తేనతుమైత్రస్యేష్టం వస్తుతజ్జైత్రసంపాదయతి తత్ర తద్వాక్యస్యా
ప్రామాణ్యవత్తిః ప్రార్థనావిష యాభూతస్యమైత్రేష్టసంపాద కత్వస్య
చైత్రేణాధావతోనిరూపితత్వసంబంధేనధాత్వర్థవిశేషితస్యాఖ్యాతార్థా
శ్రయత్వస్యప్రకార తాసంబంధేనలోడ్వివిశిష్టోపస్థితప్రార్థనాయాంతస్యా
శ్చవిశేష్యతాసంబంధేనప్రథమాంతార్థరై న్యయిత్యాహుతన్నధాత్వ
ర్థస్యప్రథమాంతార్థకత్వకత్వ లాభానుపపత్తైః ఉక్తస్థితచతద్వాక్యస్య

ప్రామాణ్యం నష్టతపనలభినివేశిప్రయుక్తవాక్యానాం ప్రామాణ్యస్య
 ప్రాయశః త్యాదితిశిష్యావధానాయప్రతిజానీతే *నిజైతి* స్వకృతగ్రంథస్య
 స్వయమేవవ్యాఖ్యానంప్రాయశోసద్వప్తచరమతస్త్రనిమిత్తమాహ*స
 ద్రవ్యైతి* ప్రదిపాదకతయాద్రవ్యైః పృథివ్యాదిభిస్సహితా సద్రవ్యా
 హరపక్షేద్రవ్యంఽసంక్రయణ ద్వారకసాధ్యతయావిక్రయణ ద్వారక
 సాధకతయావాతన్వీశిష్టైత్యర్థః మరకతప్రవాళాది నానావిధద్రవ్యఘటి
 తెత్యపిమహాదేవః గుణైః రూపాదిభిః గుంభితాప్రతిపాదకతయావిశిష్టా
 హరపక్షేగుణేన సూత్రేణగుంభితాహితైత్యర్థః కర్మసుసత్త్వం భావత్త్వం
 సత్తాజాతిమత్త్వంవా అవ్యావర్తకత్వాత్ కింతుప్రకృత న్యాయశాస్త్రే
 ప్రతిపాద్యతయా వర్తమానత్త్వం ధర్మశాస్త్రేషుప్రాయశో ధర్మాధర్మ
 యోరేవకర్మశబ్దేనవ్యవహారః సతుతావిహతృతీయ్యపచార్థతయాకర్మ
 శబ్దప్రతిపాద్యత్యేనాభిమతౌతయోగ్యుణేతభావాదేవంధర్మాధర్మ
 యోవిఃపితనిషిద్ధ కర్మణోర్యోగాది కళంజభక్షణాది రూపయో
 రేవకర్వచిత్కర్మ పదేనవ్యవహారః సతావత్ప్రతీయ్యపచార్థతయాభి
 మతౌ యోగాదెరిచ్ఛాయాపత్వాత్ గళాధస్సం యోగానుకూలక్రియా
 నుకూలవ్యాపారరూప భక్షణాదేః ప్రయత్నాదిరూపత్వాత్ కయో
 శ్చిద్విహిత నిషిద్ధకర్మణః క్రియారూపత్వేపిధర్మాధర్మానుధాయకశాఖా
 దిక్రియాణామసంగ్రహాత్ తథాక్రియతత్త్వవృత్తౌత్వా కార్యమపికర్మ
 శబ్దప్రతిపాద్యతయాభిమతమిత్యే తత్సూచనాయనత్పదం తథాచ
 సతాన్యాయశాస్త్రేవతమానానాం కర్మణాంకర్మశబ్దప్రతిపాద్యానా
 ముక్షేపణాదీనాంజ్ఞాపికాభాధికాహరపక్షే సతాంసమీచీనానాంసత్త్వా
 త్రదానాది రూపాణాం ప్రాక్తనకర్మణాంజ్ఞాపికానుమాపితైత్యర్థః
 గ్రంథపక్షే సత్సామాన్యత్యాదిఉత్పత్త్యంతం ఏకస్సమాసః సమాస
 న్యభావః సామాన్యమితిపుత్పత్యాసాదృశ్యమపిసామాన్య పదప్రతిపా
 ద్యం తథాగగనాభావాదిరూపస్సాధారణ ధర్మోపిసామాన్య పదప్రతిపా

ద్యుః అతస్సదితిసామాన్య విశేషగంన్యాయశాస్త్రీ వర్తమానజాతిరూపంసామాన్యమిత్యర్థః యద్వా సామాన్యంద్వివిధం జాతిః అఖండోపాధిశ్చైతి తత్కాలాకారాదివిస్సామాన్య పదార్థోద్వేధావిభక్తః విశ్వసాధపంచాననస్తు జాతిమేవనిరూప యివ్యతినతు అఖండోపాధి మతస్సదితి ప్రశస్త మిత్యర్థః ప్రాశస్త్యంచ సకలతాక్షికసం మతత్వంజాతిహింసకలతాంత్రికైస్సంమాన్యతేనత్వ ఖండోపాధిః ఏతేనస్వయమఖండోపాధ్యని రూపణేబీజమపి దక్షిణతం విశేషంపరమాణూనాం పరస్పరవ్యావర్తకః పంచమపదార్థః మిళితంమేళనంభావే నిష్టాశ్రుత్యయాత్ నిత్యమిళితం నిత్యసంబంధస్సమవాయః అభావస్సప్తమపదార్థః ఏతేషాం ప్రకషేణోజ్వలప్రకాశికావేతేషాంయః ప్రకషణఃపరస్పరవైలక్షణ్యంతస్య ఉజ్వలప్రకాశికేతివాతైః ప్రతివాద్యభూతైః ప్రకషేణోజ్వలప్రకాశమానేతివావేతేషాంయః ప్రకషణఃపరస్పరవైలక్షణ్యంతేన ప్రతిపాద్యభూతేనోజ్వలప్రకాశ మానేతివా ఏతేషాంయః ప్రకృష్టః కషణః కషణంప్రతిపాదనమితి యావత్ తెనోజ్వలప్రకాశమానేతివా అత్ర మిళితేత్యంతం పదంవిభజ్య సత్సామాన్యంజాతిరూపసామాన్యంవిశేషః పంచమపదార్థః నిత్యోనిత్యసంబంధస్సమవాయస్తైమిళితా పంతిసామాన్యవిశేషనిత్యమిళితాని యస్యామితివార్థ ఇతిమహాదేవో వ్యాచక్ష్యా తత్రాకారప్రక్షేపః క్షేకసాధ్యః ఝడిత్యవగమాదితివిదాంకుర్వంతుశబ్దరసితాః హరపక్షే సామాన్యభ్యః సాధారణేభ్యఃహరభ్యోయో విశేషఃవైలక్షణ్యసక్తిమపకషణరూపం నెత్యాహ సదితి సన్ ప్రశస్తః ఉత్కషణః తెననిత్యంఅనవరతంమిళితావిశిష్టేత్యర్థః సన్ సమీచీనో యస్సామాన్యవిశేషస్తేననిత్యంమిళితా ఇత్యగ్వాచీనాః సత్సామాన్యం సమీచీనాజాతిః విశేషోమహత్వనిమిలత్వాదిస్తాభ్యాం నిత్యంమిళితేతితు మహాదేవః భావానాం సన్నికృష్టపదార్థానాం ప్రకషేణోజ్వల స్వప్రభయాప్రకాశికా భావేషుపదార్థేషుమధ్యేప్రకషేణోజ్వ

లాప్రకాశమానతివార్థః భావేంతకరణైప్రకషేణోజ్వలా ఇష్టతయాస
 మీచీనతయావాప్రకాశమానతివా భాకాంతిః తస్యానప్రం వలయం
 ప్రభామండలముతియావత్ తస్యకషణం కషణం తేనోజ్వలాప్రకాశ
 మానతివా హారంకతేధృత్వాపురుషేగచ్ఛతి లంఘమానోహరశ్చలన్మ
 రితః ప్రభామండలం కషణాన్నినచలతీత్యర్థః * మహాదేనస్తు * అభావ
 తేనోభావతమసిప్రకషేణోజ్వలా అథప్రకాశకెత్తర్థ ఇతివ్యాచ
 ణ్యతమసిప్రకాశమానత్యర్థాచీనాసత్యస్సమీచీనాయుక్తయస్సిద్ధాం
 ణోపపాదక హేతువిశేషః యస్యాంప్రతివాద్య తయానానద్యుక్తిః హార
 పశ్యేనశ్చైవయుక్తియస్యాస్సావతచ్ఛత్యమ్మణాంజ్ఞాపితేత్యత్రఅను
 కూలతకనూచకంసతీ సమీచీనాయుక్తిగ్రంథనవిశేషఇతివాపీ వంవి
 ధాసిద్ధాంతముక్తానభీవిష్టోవహసివిన్యస్తా విన్యాసోపక్షీణంయదవస్థిత
 త్వప్రకారకమాననారోపాత్తకం భావనాపరపర్యాయం జ్ఞానంతద్విష
 యాకృతాసుకృతినాంమనసోముద మానందవిశేషజజనైకతానతాన
 తాంవితమతాంప్రయోజయత్తిత్యర్థః * విఘ్నవిఘ్నాతాయేతి అత్రమ
 హాదేహః ఘాతపదస్యఉత్పత్తిమదభావపరతయా విపదమనర్థకమితిప్రతి
 భాతి తథాపివిశిష్టవాచకానాం పదానాంసతివృథా విశేషణవాచకపద
 సమవధాన విశేష్యమాత్రపరతాయాస్సకీచకైర్మాణ్యతపూర్ణరంధ్రై
 రిత్త్యత్ర కీచకావేణవస్తైస్యైస్యసంత్వని లోఢతా ఇతికోశాంతాదుత
 పూర్ణరంధ్రత్వ విశిష్టవేణుబోధకకీచకపదేదృష్ట త్వాద్ధాతపదమభావ
 మాత్రపరమితిదప్తవ్యమితి సమాదధౌ అత్రాహుః విశేషబోధకోవిశ
 బ్దఃకృచిదభావబోధకశ్చనతుకృచికుత్పత్తిబోధకత్వం ఇత్యాక్షేపాయమ
 లగ్నకఇతి తత్రబ్రూమఃసత్యం విశేషబోధకవీచ విశబ్దఃనచవిశేషఃఉచ్చ
 తేనోన్యో ధ్వంసే దుగ్వచః ఉత్పత్తి రేవహిధ్వంసే ప్రాగభావాది
 బ్యోవిశేషఃపంచోత్పత్తియాపవిశేషబోధకోవిశబ్దోనర్థకఃజన్యాభావత్వ
 మాపధ్వంసత్వవిశిష్టవాచక ఘాతపదేనై పూర్వత్తిసంభవాత్ ఉత్పత్తే

తప జన్యత్వాదిత్యభిప్రాయజడమాశంకితం ఇతి స్యాదేతత్ ఈశ్వర
 స్థావకానుమాన స్వరూపసంబంధరూప మేకంకార్యత్వంప్రకభావప్రతి
 యోగిత్వరూపం చాన్యత్కార్యత్వం ఏవంచజన్యత్వమితి తాదృశజన్య
 త్వస్యఘాతపదార్థ ఘటకతయాలాభేప్యాద్యక్షణసంబంధరూపాయాఉత్ప
 త్తైస్తస్మాదలభ్యతయా క్వానర్థకృతంకా నచస్వరూపసంబంధరూపంప్ర
 కభావప్రతియోగిత్వరూపం ఉత్పత్తిరూపంవాజన్యత్వంఘాతపదార్థతా
 వచ్ఛేకమిత్యత్ర వినిగమనావిరహాత్ప్రయాణామేవ ఘాతపదార్థతావచ్ఛే
 దకత్వంవాచ్యమిత్యన్వైవానర్థశక్యంకేతివాచ్యం లాఘవేనస్వరూపసం
 బంధరూప జన్యత్వనైవ్యవతథాస్వీకారాత్ కించధ ర్మత్రయవిశిష్టే ఏకా
 శ శ్రీఃపుధగ్వా ఆద్యేవకైవలభావాంతరవ్యాప్యతైరితరయోరవ్యావ
 ర్తకతాద్వితీయ్యైఘాతపదస్యనానార్థకతావత్తీనచకదాచిత్స్వరూపసం
 బంధరూప జన్యత్వవిశిష్టస్యకదాచిత్సాగభావప్రతియోగిత్వవిశిష్టస్యక
 దాచిదుత్పత్తివిశిష్టస్యచాభావస్యఘాతపదాబ్బోధేన శ శ్రీత్రయమావ
 శ్యకమితివాచ్యంలాఘవేనైకధ ర్మవిశిష్టే శ శ్రీసిద్ధాంతరధ ర్మవిశిష్టయో
 లక్షణయూత శ్రీభ్రమణ్యవాబోదాక్షికారసమ్భవాత్ అస్తువాధ ర్మత్రయ
 విశిష్టేశ శ్రీత్రయం తథాపినకృదుచ్చరితన్యాయాదేకేనఘాతకత్వైవైకధ ర్మ
 విశిష్టమేవప్రత్యామ్యైతనతుధ ర్మత్రయవిశిష్టంతథాచోత్పత్తిబోధకస్య
 విశేష్టస్యనపౌనరుక్త్యంకార్యత్వాంతరవిశిష్టమేవఘాతపదేనప్రత్యామ్యై
 తత్తత్సభిధానాత్ అస్తుప్రోత్పత్తివిశిష్టాభావఏవఘాతకత్వబోధ్యంతథాపి
 నపౌనరుక్త్యం కార్యత్వాంతంరూపస్వైవ విశేషస్యవిశిష్టేనబోధనంధ
 వాత్ నైషదోషః యతోనాత్రపౌనరుక్త్యమాశంకితురభిప్రేతం కింత్య
 వ్యావర్తకవిశేషణాభిధానంఘాతపదార్థ ఘటికజన్యత్వవిశేషణేనైవప్ర
 కభావాదీనాంవ్యావర్తితత్వాదిత్యేవంచ విశేష్టబోధ్యోవిశేషః ఘాతప
 దార్థఘటకజన్యత్వాదిదిలిస్తుమావాఉభయధావ్యావర్తకత్వమవశ్యప
 రిభావ్యమితిశంకాసంగః తతశ్చోత్పత్తిమదభావ పరతయైత్యత్రోత్ప

త్రిపదంజన్యత్వవతంతచ్చస్వరూప సంబంధంరూపం ప్రాగభావప్రతియో
గిత్వరూపం అద్యక్షణసంబంధరూపంవెత్తన్యదెతత్ యాద్యక్షణచక్షన్య
త్వంఘాతవదార్థఘటకంతాద్యశమేవేహవిశబ్దబోధ్యం ఘాతవదంత్యభా
వమాత్రపరమితిసావ్యావ ర్తక విశేషణాభిధానమితిచసమాధీయ్యతఇతి
నదోషగంధః అదైవమపి విపదమిత్వయుక్తం ఉపసర్గాణాంద్యోతకత్వే
నశక్తత్వరూపపదత్వానంభావాత్ ద్యోత్యనైవవావ్యావ ర్తకత్వశం
కెతిచైత్తహేఘాతపదమభావమాత్రపరమితి సిద్ధాంతాసంగతిః విశబ్ద
స్యోత్పత్తిరూపవిశేషణవాచకత్వానంభావాత్ ఇతిచద్రకెచిత్ ఉపస
ర్గాణాంవాచకత్వ పక్షమవలంబ్యేదముక్తంమహాదేవనతినమాదధతే
స్వపరమతభేదపరిజ్ఞానవిధురోమహాదేవ ఇత్యభిధానసైవ్యవ ఏర్థాయాం
తరమిదంసమాధానం ద్యోతకత్వవాదినైయ్యాయాక మతేవిశబ్ద ద్యో
త్యార్థస్యావ్యావ ర్తకత్వ పరిహారాభావశ్చ అన్యేతు నాయంవిశబ్దక్షిప్త
సగ్రాత్యకః కింతుసుబంతః వాత్యుత్పద్యతఇతివిః వాగతిగంధనయోరిత్య
స్తాధాతోవా తేజఃచ్చైత్యేణాదిక ఇ ప్రత్యయః ధాతునామనెకార్థక
త్వాద్గత్యర్థకస్యాపి వాతేజఃగదిత్యత్రగమేరివసంసారఇత్యత్రసరతేరిప్రా
త్పత్యర్థకత్వమవిరుద్ధం ఈదృశవనాయంవిశబ్దఇతివక్తవ్యం సతూపన
గ్రాత్యకఇతివిశబ్దద్యోత్యార్థాభావాదిత్యబిప్రెత్యయద్యవత్వాదినాతత్రా
వ్యవ్యావ ర్తకవిశేషణాభిధానమాశక్త్యపరిహృతమితివ్యాచక్షతేపితచ్చ
బహుతరక్లృతసంపశితం గత్యర్థకదాతోరుత్పత్యర్థకత్వమితిసద్వప్తచరంచి
నాశప్రతియోగిత్వేనైవ జగన్చబ్దప్రవృత్తిస్తీకారాత్ సంసారఇత్యత్ర
తూపనగ్గవిశేషవశాదుత్పత్తిబోధబాధకాభావః అతపప్రాత్పత్తిరిత్య
త్రగత్యర్థకపదేఉత్పత్యర్థకత్వమప్యవిరుద్ధంఉపసర్గవిశేషసైవ్యవతన్నియా
మకత్వాదితి అన్యేతు యథాఘాతఇత్యత్ర భావకృతశ్చబ్దసాధుత్వాద్గత
త్వస్తీకారేణధాతుత్వవధ్వంసస్యోపస్థితిః తథాకృదంతసముదాయతపవ
కదాచిత్తమపస్థితిరివ్యతఇతికృదంతసముదాయస్యాపి తత్రశక్తిరువయ

తేత్రచయదాధాతుతపవతద్వపస్థితిః తదావిశదైస్సోపసగ్గత్వైపిక్వదస్తస
ముదాయార్థకప్రాతిపదికైః యదాతదుపస్థితిః తదానతస్సోపసగ్గత్వం
ఉపసగ్గాః క్రియాయోగఇతిధాత్వర్థయోగ ఏవతస్సంజ్ఞావిధానాత్తత్ర
చోపసగ్గసంజ్ఞావతపప్రాదెరవాచకత్వం నైయ్యాయీకాభిషతం నతు
కేవలనిపాతసంజ్ఞావతః తథాసతి నిమగ్నకముపకుంథ మిత్వాచోనిరు
పాదెరభావాత్ సమీపాద్యర్థకత్వకథనవిరోధావత్రైః ప్రకృతైవిశద్ధోనో
వసగ్గసంజ్ఞావాస్తధాసతిపూర్వోక్తరీత్యాతద్యోత్యాధాభావేన తదానర్థ
త్వావత్రైః కింతుకేవలనిపాతసంజ్ఞావానిత్యభిప్రత్యతత్రాపివిశద్ధార్థస్సో
త్పత్తియావవిశేషస్యఘాతపదార్థఘటకతయైవలాభాత్తదానర్థక్యమా
శంక్యఘాతశబ్దస్వాభావమాత్రపరత్వమాశ్రిత్యనమాహితవాన్యహ
దేవాలితపపఘాతశబ్దస్సోత్పత్తి మదభావపరతయైత్యభిహితంనహతున
ధాతోరితి తథాఘాతపదమభావమాత్రపరమిత్యభిహితం నతుహనధా
తోరిత్యతోనకోపిదోషఇతిపద నివితచ్యయద్యపిమహాదేవగ్రన్థానుగుణ
మేవతథాపినతత్ క్రియహంతథాపివిశద్ధస్యధాతుయోగఏవవిశేషబో
ధకత్వంనతుప్రాతిపదిక యోగశబ్దస్వాభావాత్ విశిష్టజయూదితాత్ప
ర్యేణహివిజయ కేవితనోతీత్యాదిప్రయుజ్యతేనతువిశిష్టఘటాదితాత్పర్య
ణవిఘటోవిపట ఇత్యాదిప్రత్యుత ప్రాతియోగేనమభివ్యాప్యతపదస్య
స్వాధాభావవిశిష్టలక్షణాతాత్పర్య గ్రాహకత్వమేవ విఫలోవిజనోవిధన
ఇత్యాదౌద్యత్యతే అతపవనిలనవశాకినీ వింశబీజరోమాంకురమితిచా
టుశ్లోకేవిశిష్ట నీలతాత్పర్యకవిసీలపద్యస్య అసాధుత్వమేవమనిషిణామ
స్యంతేతదిహదాతుతోధ్వంస్సోపస్థితావేవవిశద్ధస్య విశేషబోధోపయోగి
త్వనిర్వాహకఇకవిఫలోయమాయాసః అస్తువాయత్కించిత్యాదివదిక
యోగేపితస్యనిశేషబోధోపయోగిత్వం తథాపిభావకృదంతసముదాయా
త్మకప్రాతిపదికధ్వంసశక్తావేవవిశద్ధస్సోపసగ్గత్వాభావ ప్రసక్తిఃచసము
దాయశక్తియుక్తి సిద్ధాహంతిహంస్యతెన్నుపాస్యమానఃపచతివచ్యతే

పంచాంగమునా. ఇత్యాదావనశ్యకల్పనీయ్యుతయాధాతుశక్త్యైవభూతః
 పాకాః త్యాదావపిశాబ్యబోధనిర్వాహేత్రసముదాయశక్త్యైవమాణాభా
 వాత్ అతఏవసంయోగవిభాగాదిశబ్దానానైమిత్తికసంజ్ఞాత్వనిరాకరణం
 దీధితికృతానన్యచ్యుతేయత్తుధాతౌరివఘజాద్యంతసముదాయస్యాపిశక్తి
 రావశ్యకీయథాపాకంపశ్యతీత్యాదౌనున్విభక్త్యర్థకర్తృత్వాదౌతదన్వ
 యానుపపత్తేః ప్రకృత్యర్థాన్వితస్త్వబోధకత్వంప్రత్యయానామితివృత్త
 తైధాతూనాం నుబ్బవిభక్త్యప్రకృతిత్వాత్ ప్రకృత్యైకదేశార్థస్యాపి
 ప్రత్యయార్థాన్వయే పంచంతంపశ్యతీత్యాదితోఽదికరణాదిల్యుడంతపచ
 నపదఘటితాత్ పచశంసస్యతీత్యాది తత్సపాకాదే ద్విత్వీయాధ
 కర్తృత్వాద్యన్వయాపత్తేః ఏకత్రవిశేషత్వేనోపస్థితస్యాన్వయత్ర విశేషణ
 త్వేనాన్వయస్య అవృత్తన్నతయాత్రకృద్ధకత్రాధికరణాదివిశేషణ
 పాకాదేవకర్తృత్వే విశేషణతయాన్వయఇతిచేత్తధాపి పాకాదివిశే
 షణతయానుబద్ధసంఖ్యాన్వయసంభవేనయత్రపాకకర్తాదేద్విత్వాత్వా
 దికంబాధితం పాకాదేస్తదబాధితం తత్రపచంతౌ పశ్యతీవచమానౌ
 పశ్యతీత్యాదిప్రయోగప్రసంగస్యనుర్వారత్వాత్ ధాతూపస్థాప్యాధే
 నుబద్ధాన్వయబోధంప్రతి తత్తదాతూత్తరప్రత్యయధర్మిక కిందిదర్శపర
 త్వజ్ఞానస్య ప్రత్యయధర్మిక కిందిదర్శపరత్వజ్ఞానస్యవాప్రతి బంధకత్వము
 పగమ్య ఏతాదృశాతిప్రసంగవారణేచగౌరవాత్ ఏవంశోభనంపచనము
 త్యాదౌధాతుమాత్రేణ పాకాద్యుపస్థితౌత్రతశో భనాద్యభేదాన్వయా
 నుపపత్తిః విశేషణవిభక్తిసంజాతీయః. విభక్తిప్రకృత్యనుపస్థాప్యత్వాత్
 ప్రకృత్యైకదేశసావారిణతాదృశ విభక్తిప్రకృతిత్వస్యప్రయోజకత్వేత
 త్రల్యుడాదేఽధికరణాదిపరత్వేపితథావిధాన్వయబోధప్రసంగాత్ ధాత్వ
 క్లేసమానవిభక్తికప్రాతిపదికాంతర్వాధాభేదాన్వయబోధంప్రతి తత్తదా
 తూత్తరప్రత్యయధర్మిక కిందిదర్శపరత్వజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకతాభ్యుప
 గమేనతద్వారణేచగౌరవాత్ ఏవంపాకోద్భవ్యతే పచసంభవ్యతే

కోభవతిపచనం భవతీత్యాదా ఆఖ్యానోపాత్తసంఖ్యాకర్ష త్యాదైర్ని
 పాకావావస్వయబోధానుపపత్తిః ప్రథమావిభక్తి ప్రకృత్యయవస్థావ్య
 త్యాత్ ప్రకృత్యైకదేశసాధారణ ప్రకృతిత్వస్య ప్రయోజకత్వేపచ
 దృశ్యత ఇత్యాదావధికరణాది పరల్యుడాదిఘటితే పచనందృశ్యత
 ఇత్యాదాచ తథాస్వయబోధ ప్రసంగాత్ కన్యచిత్ప్రతిబంధకత్వం
 కల్పయిత్వా తద్వ్యాజేవ గౌరవాత్ ఏవంస్తాః పాకః స్తాకః పచ
 నంస్తాకేన పచననస్థీయత ఇత్యాదాధాతురపవపాకోఽస్థితౌ స్తాకశబ్దశ్చ
 పాకాదిశబ్దసమానలింగవచనక త్యానుపపత్తిః క్రియావిశేషణానాంసంభూ
 నకద్వితీయైకవచనాంతత్వనియమాత్ మమతుధాతుమాత్రస్యైవయత్ర
 పాకాదాతాత్పర్యం తత్రవిశేషణవాచకవదాద్వితీయై వస్తాకంపాకఇతి
 యత్రకృదంత సముదాయస్య పాకాదాతాత్పర్యం తత్రతాదృశపదంత
 ధావిధకృదంతసముదాయ సమానవిభక్తిః మేవ తదుక్తంకాతృత్రపరి
 శిష్టేకధంస్తాకఃపాకః కృతందవిశేషణ త్యాధాత్వర్థేకాధికరణ్యేతుస్తాక
 మోదనస్య పాకఇతిప్యాదేనెతీతికైశ్చిదుక్తం తథాసతి స్తాకమోదన
 స్యపాకాన్నదృఖాని స్తాకమోదనస్యపాకోదుఖాజనకః స్తాకమోదనస్య
 ప్రైతేణపాకో మైతేణబహుదృశ్యతఇత్యాదానన్వయ బోధానుబవంతైః
 తత్రస్తాకమితి క్రియావిశేషణాన్వయాను రోధేనధాతునై వపాకోఽస్థితే
 రవశ్యంవక్తవ్యతయా తత్రవిభక్తిర్థాన్వయస్యసమానవిభక్తికాంతరా
 థాభేదాన్వయ స్యాఖ్యానోపాత్తసంఖ్యాకర్షత్యాద్యన్వయస్య చాను
 పవత్తైః కింబహునాతాత్పర్యవశాత్ క్వచిద్ధాతునై వార్థోఽస్థితిః క్వచి
 త్కృదంత సముదాయేనతితేనై ప్రాక్తం తతశ్చపాకంఽశ్యతిపాకఃకోభ
 నఃపాకోఽదృశ్యతేత్యాదా యదాధాతురపవార్థోఽపస్థితిరభిప్రతాతదా
 విభక్తిర్థాన్వయాయానుపపత్తిదుర్వారై వెతిరదనురోధనప్రకృత్యై
 కదేశసాధారణ ప్రకృతిత్వస్య ప్రయోజకతాయాః పచంతంపశ్యతీత్యా
 దాపాకేతదన్వయ పారగాయదశిత ప్రతిబంధకతాయాశ్చకల్పనీయ్య

తయోక్త్యంత సముదాయస్యశక్తికల్పనయాకృతతమ క్తంశాబ్దికైః కృద
 భిహిగోభాత్రా ద్రవ్యవత్ప్రకాశత ఇతిభావఃక్రియాధాత్వర్థఇతియా
 వత్ తస్యద్వైపల్యసిద్ధాపథా సాధ్యావస్తాచ సఖ్యాకార కాద్యన్వయ
 యోగ్యత్వం సిద్ధత్వంతచ్చప్రతిపదికార్థస్యసార్వత్రికం ధాత్వర్థస్యక్వా
 చిత్కం సార్థకప్రత్యయాంత్ర ధాతూపథాప్యసాధ్యత్వం తచ్చసం
 ఖ్యాకార కాద్యన్వయాయోగ్యత్వం భావతిజోపి వర్తమానత్వాద్యర్థ
 త్వాత్ తదంతధాతూపథాప్యస్యా పిసాధ్యత్వమేవ భావకృదంతధాతూ
 పథాప్యస్యతు సిద్ధాపథాభ్యుపేయతఇతి తత్కృదభి హితోధాత్వ
 ర్థసిద్ధఃప్రకాశతఇతితదర్థః అధైవంస్తాకఃపాకఇతిప్రయోగానుపపత్తిః
 క్రియావిశేషణానాం కర్మత్వంసమంశకత్వమేకవచనాం తతైత్యనుశాస
 నాదిశిచెదత్ర గదాధరఃక్రియావిశేషణానాం కర్మత్వమిత్యనుశాసనక్రి
 యాపదస్య సార్థకప్రత్యయాంతధాతూపథాప్యర్థ తరత్వాత్ సస్తాకః
 పాకఇత్యాద్యనుపపత్తిరిత్యాచప్తతదపరేనక్షమంతే స్తాకంజగుప్సతేమ్య
 దుమీంసతఇత్యాది నిర్ధకసన్నంతస్థలైరుపపత్తైత్రత్రతిజ్ఞోర్థవత్సేవిగు
 పాదిధాతూనాం సనాదిప్రత్యయవ్యవధావన తదంతతావిరహాదితత్రతే
 దముత్తరం సార్థకత్వవచన కించిదర్థబోధకత్వం కించిదర్థలక్షణతాత్ప
 ర్యగ్రాహకత్వాన్యతరవత్వస్యవివక్షితత్వాత్ జగుప్సతఇత్యాదౌ సనా
 దైర్థోపథాపకత్వాభావేపి గుపాదిధాతూనాం గహావిచారాద్యర్థ
 లక్షణతాత్పర్య గ్రాహకత్వేనసార్థకత్వసిద్ధః అస్తువా కించిదర్థబోధక
 త్వమేవసార్థకత్వమిహావివక్షితం తథాపిసక్షతిః స్వపూర్వప్రత్యయభి
 న్నవదపూర్వత్వాభావవిశిష్ట స్వపూర్వత్వసంబంధేన సుబ్విభక్తిభిన్న
 సార్థకప్రత్యయ విశిష్టత్వనైస్ససార్థకప్రత్యయాంతత్వ శబ్దార్థత్వేనజగు
 ప్సత ఇత్యాదౌసార్థకీక్ప్రత్యయపూర్వసనాదిప్రత్యయపూర్వస్యాపి
 గుపాదేస్తథాత్వసంభవాత్ అతఏవస్తాకం పచతేత్యాదౌశబ్దాదివికర
 ణప్రత్యయస్యార్థ బోధకత్వాభావేపి తిజ్ఞీభక్తి మూదాయైవపచాదే

స్తథాత్వం స్తోకః పాకః స్తోకా కాపాకా పశ్యతీత్యాదౌ సంఖ్యాద్యధిక
 సుబ్బిభక్తిరూపాయాతి ప్రసంగవారణాయ సాధకప్రత్యయస్య
 బ్విభక్తిభిన్నతేన విశేషితః తదపిసాధకత్వంనకించి దధకబోధోప
 ధాయకత్వం స్తోకః స్థీయ్యత ఇత్యాదౌ వర్తమానత్వాద్యపివత్సాయా
 ముచుపవత్తైః కిత్వధకబోధౌపయికాకాంతౌ శాలిత్వమితి క్తన్యం
 ననుచగతాని రమ్యాని రాంగనాయా ఇత్యాదావతిప్రసంగః నిష్ఠాప్ర
 త్యయరూపస్యభావకృతస్త దాసీంభూతకాలే బోధానుపధాయక త్వేపిత
 ద్బోధౌ పయికాకాంతౌశాలిత్వస్యాక్షితత్వాదిత్యై రేపౌ క్తం తదప్యా
 సాతరమణియ్యమేవ తథాహి స్తోకః స్థీయ్యత ఇత్యాదౌ కదాచిద్వర్త
 మానత్వావినతాయాం తద్బోధవిరహేపిలప్తైస్సరూపేణ భావతిజోపివ
 త్మానత్వబోధ జనకత్వంతిద్వివత్సాథలే నిర్వాధమితి తద్బోధ జనక
 తావచ్ఛేద కానుపూర్వికేషరూపావీకాంతౌశాలిత్వం తత్రాత్మతంగ
 తాసీత్యాదౌతుకత్రాదిపరనిష్ఠా ప్రత్యయై నైవభూతత్వంబోధ్యతేతు
 భావపరేనేత్యస్యః వివాదతయా కత్రాది పరినిష్ఠాప్రత్యయతాదృశ
 ధాతుపదయౌరేవతనుపూర్వభూతత్వబోధజనకతావచ్ఛేదికానతుభావా
 పరనిష్ఠాప్రత్యయతాదృశ ధాతుపదయౌః తాదృశబోధం ప్రతిధాతుపదా
 న్యవహితోత్తరకత్రాది పరనిష్ఠాప్రత్యయజ్ఞానస్యైవచారణత్వాది
 సత్యస్యాధికత్వసంభవః సచైతావతాగదాధరోక్తింసమ్యగితిమంతవ్యం
 స్తోకమోదస్యపాక ఇత్యాదౌస్తోకమిత్యస్యక్రియావిశేషణత్వానుపపత్తేః
 భావకృతాంసిరిధకత్వస్యతేనై పౌక్తత్యాత్ కిథం సహిస్తోకః పాకః
 స్తోకమోదనస్యపాక ఇతిద్వి విధప్రయోగయోరుపపత్తిరితిచేదత్రకేచిత్
 భావకృతాక్రియాత్వేనక్రియాసామాన్యమథః తత్రప్రకృత్యధకస్యపా
 కాదిరూపక్రియానిశేచస్య లభదేనాన్వయః స్తోకం స్థీయ్యత ఇత్యాదౌల
 కారస్యాపిక్రియాసామాన్యార్థకత్వమేవ భావాద్ధకత్వానుశాసనాత్ త
 ధాచఘట్టంతస్తలెయదాస్తోకాదీనాం ఘట్టప్రకృత్యుపసాహకాద్యన్వ

యవిఃకృతా స్తాకమోదనస్యపాకఇతిప్రయోగః ఘృష్ణాదిప్రత్యయో
 పసాధ్యక్రియాసామాన్యాన్వయస్తు యదావివత్కృతేతద్దాహ్లాకాదివదా
 నావిశేష్యనాచకపదానుసారి విభక్తిసత్వమిత్యాహుః తత్తుస్థం భావ
 ప్రత్యయశిక్యతావచ్ఛేదస్యక్రియాత్వస్యగర్వచత్వాత్ నిర్ధిగిర్మన్వో
 స్పదోమందమందంచలంపశ్యేత్యాదౌతాతతపివ కర్మత్వవిశిష్టోపస్థి
 త్యాపానరుక్త్యానైతే సంఖ్యాపరిమాణంసంయోగోపభాగ స్నేహశ్చబ్దో
 వాదోబుద్ధిజ్ఞానందశానంస్పృశశంశ్రేవణం ముచసంధ్యానంకామోరాగ
 ద్వేషఇత్యాదౌకర్మత్వస్యభాధాచ్ఛనాపిగుణిర్మనాధాణానత్వంతత్
 స్పదస్సన్బుద్ధిస్సోజ్ఞానంపదిత్యాదౌ భావకృతైవనస్యవిశిష్టోపస్థితౌపాన
 రుక్త్యావత్తైః సమవాయోధ్వంసఇత్యాదావగతైశ్చనాపి భావత్వంజన్య
 త్వంవాన మవాయోవ్యతిరేక ఇత్యాదావగతైస్సదోభావ్రాజన్యోవే
 త్యాదౌపాన రుక్త్యావత్తైః నాపిప్రమేయత్వమభిధేయత్వాదికమాదా
 యవినిగమానావినిహపత్తైః స్పందనిప్రమేయఇత్యాదౌ పానరుక్త్యావ
 త్తైశ్చ కించకర్మత్వాదైప్రమేయత్వాంతస్య దశికతస్యోపాపి ధర్మస్య
 అనుస్థితావపిన్పందః పాకఇత్యాదౌశాబ్ద బోధోత్పతే రానుభావికత
 యావేసాంభావప్రత్యయ శిక్యతావచ్ఛేదకర్వనుయుక్తమేవ నచనకల
 ధాత్వర్థనాధారణాఖంఙ్గోపాధేరేవక్రియాత్వమితివాచ్యం తత్రప్రమా
 ణాభావాత్ సహిస్వందపాకపరిమాణాదిషు పండితపామరసాధారణ్యే
 నక్రియాకారానుగత ప్రతీతిరస్తి కింతుధాత్వర్థత్వ విశిష్టేతాంత్రికైః
 పరిభాషితఃక్రియాశబ్దఃచక్రియాశబ్దబోధ్యతయాతాంత్రికపరిభాషితత్వ
 మేవభావ కృద్వాచ్యతావచ్ఛేకమితియుక్తం తాంత్రికపరిభాషామవిదు
 వఃస్పందపాకాదిశబ్దాద్భానుపపత్తైః క్రియాశబ్దబోధ్యతయాతాంత్రి
 కపరిభాషిత ఇతివాక్యేపానరుక్త్యావత్తైశ్చ అస్తునా క్రియాత్వమఖంఙ్గో
 పాధిస్త్రీంక్రియాపదేధాతుబోధ్యతావచ్ఛేదకం ఉతకృత్ప్రత్యయ
 బోధ్యతా వచ్ఛేదకింఅహూస్విదు భయబోధ్యతావచ్ఛేదకంఉద్య

క్రియాభావకృద్వాచ్యేతి ప్రయోగానుపపత్తిః ధాత్వత్వవిశేషణస్య సమం
 సకర్తృత్వేన వచనాంతశ్చవియమస్య త్వయోక్తత్వాత్ ద్వితీయ్యై
 ధాతోమూలకత్వావత్తిః ప్రకృత్యధాన్వితస్వార్థబోధకత్వం ప్రత్య
 యానామితి విరోధశ్చ స్తోకమోదనక్రియేతి ప్రయోగానుపపత్తిశ్చ
 తృతీయ్యైశు పానరుక్త్యంస్తుటమెత్యలమసేకేనతస్మాద్భావకృదంతస్థ
 రిదాతుస్తే వసాకత్వావిశిష్టప్రత్యాయ్యై భావప్రత్యయస్తు శబ్ద
 సాధుత్వచూత్రార్థః పాకత్వావ్యవచ్చిన్నవిశేష్యకాభేద సంపర్గస్థాక
 త్వాద్యవచ్చిన్నప్రకారః శబ్దబోధంప్రతి సమంసకద్వితీయ్యైకవచ
 నాంతస్థాకాది పదపర్యాధానోస్సమభి వ్యాహరజ్ఞాపస్య నమాన
 విభక్తికయో స్థాకాది పదపర్యాధిధాతు ఘటితకృదంతసముదాయ
 యోస్సమభివ్యవహరజ్ఞాపస్య తృణారణిమణిన్యాయేన కారణత్వస్వీ
 కారాచ్చస్థాకమోదనస్యపాక స్థాకః పాకవిధిద్వివిధప్రయోగయోరు
 పపత్తిః తత్రప్రథమకార్యకారణభావ క్రియావిశేషణానాం కర్మ
 త్వలిత్యనుశాసనంబీదం ద్వితీయ్యైకార్యకారణభావేతు కృదభిహితో
 భావప్రాదస్యవత్ప్రకారత ఇత్యనుశాసనం తత్రకృత్సమభివ్యాహరసిద్ధ
 సాధుతాకధాత్వభిహితత్వాత్ కృదభిహితత్వం భావస్యాపచారికంతత
 శ్చద్రవ్యవత్ప్రకారత ఇత్యన్వయ సంఖ్యాకారకాద్యన్వయ యోగ్యత్వం
 నమాన విభక్తిప్రాతిపదికాంతరాధాభేదాన్వయయోగ్యత్వంచ ద
 శిఃతు తత్రద్రవ్యం భవతీత్యనుశాసనద్రవ్యవత్ప్రకారత ఇతిపతి ప్రత్య
 యాభిధానన సాధ్యావస్థాపి క్షిపిదస్థిజ్ఞాయతేతిసవపు సకద్వితీయై
 కవచనాంతప్రాతి పదికాధాభేదాన్వయ యోగ్యత్వముపికల్ప్యతే ద్ర
 యోగానుసారిత్వా తల్పనాయాఇతి అత్రప్రత్యయానాంవశ్యశ్చ
 ధాన్విత స్వార్థబోధకత్వలిత్యుక్తితై ప్రకృత్యైకదేశసాధారణప్రకృతి
 త్వన్వైవ నివిష్టతయానపాకం పశ్యతీ త్యాదౌ సంఖ్యాకర్మత్వా
 ద్యన్వయానుపపత్తిః తద్ధాత్వై సంఖ్యాద్యన్వయబోధం ప్రతి

తథాతూ త్రరప్రత్యయధర్మిక కించిదర్థపరత్వజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వకల్ప
 నాచ్చ పంచతంత్ర్యతీత్యాదౌ సపాకేసంఖ్యాద్యన్వయాపత్తిః ఏకత
 ధాత్వకైశ్చిదధాద్యన్వయబోధంప్రతి సమానార్థక్షిక ప్రాతిపదికాంత
 రాధాభేదాన్వయ బోధగప్రత్యపిదశికైతజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వం కల్ప
 యిత్యాపూర్వోపదశికాతాతి ప్రసంగోవారణీయః యత్తు ఏతాద్యశ
 ప్రతిబంధ్యప్రతిబాధక భావకల్పన శోభనఃసాక్షోద్యత్యతథాతూ సాక
 సుబర్థసంఖ్యాయాః శోభనాభేదస్యతిజర్థస్య చాన్వయానుపపత్తిః పంచ
 ధాతూ త్రరసుప్రిత్యయ ధర్మికసంఖ్యా పరత్వజ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వ
 సత్వాత్ సచతథాతూ త్రరత్వంతథాత్వవ్యవహితో త్రరత్వం పాక
 త్యాదౌ సుపోషజాద్య వ్యవధానాన్నాను పవత్తిరితివాచ్యం తథాసతి
 పంచమానా పశ్యతీత్యాదౌ శానచక్యపాన్వయ భాననశానచ ప్రత్యయ
 ధర్మికకర్తృపరత్వజ్ఞానస్య అకించిత్రరతయాత్రపాకాదౌ సంఖ్యాద్య
 వ్యయబోధాపత్తి రిత్యాదిదూషణంకేనచిదుక్తం తదయుక్తంతథాతూ
 త్రరప్రత్యయపదేన తథాతూ త్రరసుబ్విభక్తిపూర్వశ్చయః ప్రత్య
 యంతస్య తథాతూ త్రర సుబ్విభక్తిన్వయః ప్రత్యయంతస్యతథాతూ త్ర
 రకృత్ప్రిత్యయస్యవవా వివక్షితత్వేనదశికైతదోషా ప్రసక్తైరితి వస్తు
 తస్తు వచ్యాదిభాతోరివతదు త్రర కృత్ప్రిత్యయస్యాపిపాకత్వాద్యవచ్చిన్నే
 శక్తిరుపయా తేవతుతస్యనిరర్థకత్వంసప్రసక్తేభావైక్ ఇత్యాద్యనుశాన
 నను తత్రధాత్వర్థవాచకత్వేనభావకృతాంవిధానాత్ తేషుభావపద
 స్యభాత్వర్థపరత్వాత్ సప్తమ్యావాచకత్వార్థకత్వాత్ సచైవంధాత్వ
 ర్థతావచ్చడకభేదేన భావకృతాంకక్షిభేదావత్తిరనాయత్యాతస్యజ్ఞే
 త్వాత్ తత్రయభాధూమాలోకోభయ లింగకలింగవరామశాకత్పర్వ
 తోపహ్నిమానిత్యను మితిరైక్వవజాయతే యథాచ ఘటనయనవ్వయ
 సంయోగాత్ ఘటశ్చిత్యాకారకంచాక్షుష సువజాయతే తిథాహ
 నానాసంబంధ జ్ఞానరూపోద్బోధకవశాద్ఘటశ్చిత్యాకారకం స్మరణమేవ

జాయతే తథాధాతుక్పదభయశక్తిజ్ఞానాత్పాక ఇత్యధ్యాకారకంస్మ
 రణమేకమేవజాయతే నచధాతుక్పదోరన్యతరవై య్యర్థంనకేవలాప్రకృ
 తిఃప్రయోక్తవ్యానాపిప్రత్యయఇతిన్యామేన ద్వయోరావశ్యకత్వాత్
 ఇద్ధంచ పాకస్యథాత్వర్థత్వం నామార్థత్వంచ త్యుభయమాపరిమితి
 స్తోకమేదనస్యపాకో మైత్రేణేత్యాదౌనపుంసకద్వితీయైకవచనాంత ప్రా
 తిపదికార్థాభేదాన్వయ బోధరూపం తృతీయార్థక త్వత్వాన్విశేష్యతా
 న్వయబోధరూపం కార్యత్వవిర్వచనీకారకవిభక్తీనాంధాన్వితవిశేషణ
 స్వార్థబోధ కర్తృనియమాదేవంపాకం పశ్యతిపాకఃశోభః పాకోద్భవ్య
 తత్త్వత్యాదౌనుబ్విధక్త్యర్థ సంఖ్యాకర్మత్వాద్యన్వయ బోధరూపంన
 మానవిభక్తికప్రాతిపదికాంత రాధాభేదాన్వయ బోధరూపంజిజ్ఞాన్వ
 యబోధరూపంచనామార్థత్వప్రయుక్తం కార్యత్వమపివిర్వచనీతీసర్వం
 చతురస్రం * యేతదభిప్రాయకమేవకృదభిహితోభావై ద్రవ్యవత్ప్ర
 కాశతత్త్వభిధానం యస్తత్ప్రతాపిసీయతే తస్తాత్వాన్విషయకార్థత్వ
 ప్రయుక్తకార్యత్వమపిధాత్వర్థస్యభవతీత్యర్థ ఇత్యలంఛనకౌముదసక్త
 చింతయా తస్మాత్ కృదంతసముదాయస్య శక్తిమభ్యుపేత్య విశేషస్వ
 వసగ్గత్వాభావసంపాదనమయుక్తమేవ కించ చ ద్యౌకమభ్యుపేయతే త
 దాస్తాకోభిషఘోద్యత్యతే స్తోకమభిషవంపశ్యతీత్యాదౌ పత్వానువ
 పత్తిః ఉపసర్గాత్సునోతీత్యాదిసూత్రేణ ఉపసర్గాత్పరస్యైవ సునోతీ
 త్యాదేసస్యప్రత్యవిధానాత్ ఉక్తస్థలై సమానవిభక్తికప్రాతిపదికాంత
 రాధాభేదాన్వయానురోధేన ద్వితీయార్థసంఖ్యాకర్మత్వాద్యన్వయాను
 రోధేన త్రిజర్దాన్వయానురోధేనచనవతినముదాయస్యైవ బోధకతా
 యాన్వయావాచ్యత్యేనాభిమతశబ్దస్య ఉపసర్గత్వాసంభవాత్ ఏవంశో
 భనాము పశ్యతి ప్రార్థింపశ్యతీత్యాదౌ ఉపసర్గాద్యభిహితా
 వితి సూత్రవిహితవృద్ధ్యనుపపత్తిః శోభనాభేదాద్యన్వయానురోధేనసిద్ధి
 రితిసముదాయశక్తై రావశ్యకన్వైరోపాదేనపసర్గత్వాసంభవాత్ ఏక

మన్యదపూహ్యం అస్తువా యథాకథంచదత్రవిశేషస్య విశేషవాచ
కత్వం తథాపినమభివ్యా హృతపదవాచ్య తావచ్ఛేదక కోట్యప్రవిష్టం
కంచన విశేషం భోగయన్మేవ విశేబ్దసార్థక సాన్యత్ సత్వస్యధానచేహ
తథాసంభవతి తత్తత్తైతావతాస్థితస్య గతిశ్చింతసియ్యేతి న్యాయవల
నుస్యభోమహాదేవేన సతుస్వసార్థకత్వం సమ్యగుపపాదితంవిశిష్టవా
చకామిత్యాది నియమేమానాభావం సచ సకీచకై మూరుతపూర్ణ
రంధ్రైః కూజద్భిరాపాదిత వంశకృత్యమితి కాళిదానప్రయోగ ఏవతా
దృశనియమజ్ఞాపకః అన్యథామూరుతపూర్ణ రంధ్రైః కూజద్భిరితి పద
ద్వయార్థస్య పునరుక్తత్వాపతేరితిమహాదేవోక్తం ప్రమాణంయుక్తం
కీచకశబ్దస్య వేత్రవంశాది సాధారణం యద్వేణుత్వం తద్వ్యావృణోతి వి
శేషావచ్ఛిన్నవవశక్తిస్వీకారేణపా నరుక్త్యాప్రసక్తైః మూరుతపూర్ణరం
ధ్రత్వవిశిష్టస్వనిమత్వోభయ విశిష్టవవతత్పదశక్తిస్వీకారే యదాన
రంధ్రేషుమూరుతపూరణంధ్వనిజననం వాతతాల్లీనగృహమాగతే త
స్మిన్కీచకపదప్రయోగానుపపత్తిః తదుభయస్యోపలక్షణవిధయారత్ప
దశక్యతావచ్ఛేదకత్వేపి యాదృశకీచకవ్యక్తైదైవాద్రంధ్రేషుమూరుత
పూరణాభావేనకథాచిదపినధ్వనిరత్పన్నః తత్రకీచకపదప్రయోగానుప
పత్తైః మూరుతపూరణజన్యధ్వన్య పలక్షితానాంకీచకానాంసుషిరవ్యా
పారాపాదకత్వసంభవేన తదాపాదకత్వరక్షయై తద్విశిష్టబోధనస్యా
వశ్యకతయారదర్థం మూరుతపూర్ణరంధ్రైఃకూజద్భిరితి తదద్వయస్యా
వశ్యకత్వాచ్చ ఏతేన మూరుతపూరణజన్యధ్వని స్వరూపయోగ్యత్వంకీ
చకపదశక్యతావచ్ఛేదకందైవాన్మూరుత పూరణాభావేనాజనితధ్వనికా
యామపి కీచకవ్యక్తతత్పరూపయోగ్యత్వమతత మిత్యపిప్రత్యుక్తంతా
వతాపిసుషిరవ్యాపారాపాదకత్వోపపాదానాయతా దృశధ్వనివిశిష్ట
త్వబోధనాయ పదద్వయవై యథ్యానవకాశాత్ కించతాదృశధ్వనిస్వ
రూపయోగ్యత్వం తాదృశధ్వనిజనకతావచ్ఛేదకధర్మవత్వం సచధర్మో

వెనుత్వవ్యావృత్తజాతివిశేష ఏకైక తస్యస్వరూపతపవ శక్యతావచ్ఛేదకత్వ
 ముచితంలాఘవాన్నతు తాదృశధ్వనిజనకతావచ్ఛేదకత్వేనయాజేణగౌర
 వాన్నచైవంకీచకావెణవస్తైస్సుయేస్వసంత్యనిలోద్ధతా ఇతికోశవిరోధ
 ఇతివాచ్యం తాదృశజాతివిశేషస్య శబ్దాంతరేణప్రతిపాదనాసంభవేనదీ
 ఘ్రగ్రీప్రాలంబోష్ఠో వికటపృష్ఠోయః పశుస్స ఉష్ప్రపదవాచ్య ఇతివా
 క్యస్యైవతాదృశకోశస్య శక్యతావచ్ఛేదకపరిచాయక ధర్మమాత్రపర
 త్వాత్ తథాచ యేయజ్ఞాతివిశిష్టాః అనిలోద్ధతాస్సంత స్వసంతితేత
 జ్ఞాతివిశిష్టాఃకీచకపదవాచ్యాఇతి తాదృశకోశార్థః ఏవంవశాంకరవృత్తి
 జాతివిశేష ఏవకరీరపదశక్యతావచ్ఛేదకః లాఘవాత్తాదృశజాతివిశే
 షపరిచాయక ధర్మసమవేశ ఏవంవశాంకురే కరీరోస్త్రీతికోశస్తైవాని
 న్యైరే వంశకరీరసీతైరిత్యత్రనపానరుక్త్యప్రసక్తిః ఏవం దేవదత్తయజ్ఞ
 దత్తాద్యుచ్చరితేషు శబ్దేషు దేవదత్తీయత్వాద్యనుమాపకాః పరస్పర
 వ్యావృత్తావేదపాకుషేయత్వవాదెగంగేశో పాథ్యాయాంగీకృతజాతివి
 శేషా గజతురగమయూరాది శబ్దైష్వ పితాదృశజాతివిశేషా అనుభ
 వసిద్ధాస్స ఏవచ బృంహణహేమాకేకాదిపదశ్య కృతావచ్ఛేదకాః
 నతుగజాదికర్తుకత్వ విశిష్టశబ్దకత్వంతథాగౌరవాత్ దైవతంహేష
 తేవాజీనిషాదంబృంహతేగజః హయానాంహేషమానానాం కరిణాం
 చాపిబృహ్మతాం ఇత్యాదౌహయాదికర్తుకత్వ విశిష్ట శబ్దకర్తారో
 హయాదయఇతి బోధస్యశిరోవెష్టనననాసికాస్పృశే నతుల్యత్వాపత్తైః
 హేషాశబ్దంచ శుద్ధతత్వత్ర హేషాపదేనైవహయకర్తుకశబ్దబోధన
 శబ్దపదేపానరుక్త్యావత్తేషు కల్పవృక్షస్సహకారతరురిత్యాదావివసా
 మాన్యవిశేష భావేననపానరుక్త్యం తేనహయహేషితేకేకేకాదృతే
 త్యాదావపివిశిష్టవాచకా నామితిన్యాయప్రసరః కించ భారతేయు
 ధీవంచకేహయహేషితశబ్దేశ్చైతి కరిబృంహితశబ్దేశ్చైతిబహుళః ప్రయు
 జ్యతే తత్రచహయగజాదినంబుధిత్వస్యహయగజాదిపదైశ్శబ్దత్వస్యచశబ్ద

నబోధ నమన్యోలంబమానానాం హేషితజ్ఞంహితా దిపదానాం మూకత్వ
 మెసపరమతేవ క్తవ్యమిత్యలంపల్లవితినల్పధైవంవిఘ్న విఘ్నాతాయెత్త్యత్ర
 విశబ్దస్యకిం ప్రయోజనమితీచెద్విఘ్నప్రతియోగికధ్వంస విశేషద్యోతన
 మేవేతిబ్రూమకినచవిశేషోనోత్పత్తిరూపఃఘాతపదేనైవతల్లాభాత్ ఘాత
 పదస్యాఖండోపాధిరూప ధ్వంసత్వవిశిష్టవాచితా స్వీకారతత్తోత్పత్తి
 రూపవిశేషస్య అవ్యావర్తకత్వాత్ కింతవ్యవిశంబితోత్పత్తికత్వంవిశేషః
 తథాహి జన్యభావస్యవినిశిత్యనియమాత్ ఉత్పన్నోవిఘ్నోయద్యపి
 బోగాదిరూపేణ నాశకాంతరేణావశ్యమేవాస్మిన్న ముష్మిన్వాజన్యని
 సంక్యతితథాపి తాదృశోవిఘ్ననాశోన కార్యకారీనమాప్తిప్రతిబంధా
 వత్తైః మంగళైశ్చతైశ్చదానీమేవ విఘ్నోనశ్యతీత్యవిశంబేన విఘ్ననా
 శాయమంగళాచరణమితి నవపముఖ్యైకల్యైః ఏవమన్యేపికల్యైఃకవిభిరు
 ద్భావితాః యథామంగళస్యనవిఘ్నధ్వంసత్వం నకార్యతావచ్ఛేదకం
 బోగాదిజన్య విఘ్నధ్వంసేవ్యభిచారాత్ కింతుభోగాద్యజన్యవిఘ్న
 ధ్వంసత్వం స్వావ్యవహితోత్తరక్షణోత్పత్తికత్వసంబంధేనమంగళవిశిష్ట
 విఘ్నధ్వంసత్వంవా అతఏవవక్ష్యతి మంగళంవిఘ్నధ్వంసవిశేషేకారణ
 మితి తతశ్చ భోగాద్యజన్యత్వరూపవిశేషద్యోతకోవిశబ్ద ఇతిద్వితీయః
 పక్షః మంగళస్యవిఘ్ననాశకత్వతద్విఘ్న ప్రతిబంధకత్వమవిశిష్టసమ్మ
 తం విఘ్నోనశ్యతామితీచ్ఛయేవ విఘ్నోమాభూదితీచ్ఛయాపితదాచ
 రణాత్ తతచనిష్పన్నోవిఘ్నధ్వంసోవిఘ్నంతరోత్పాదేనిష్పలః అతో
 విఘ్నంతరోత్పాదవిరహవిశిష్ట విఘ్నధ్వంసపశ్చాద్దేశ్యస్సచమంగళేనై
 వస్యాత్ భోగేనైవతస్యవిఘ్ననాశకత్వేపివిఘ్న ప్రతిబంధకత్వానంభ
 వాత్ ఏవంచవిఘ్నంతరోత్పాదవిరహవిశిష్టత్వరూప విశేషద్యోతకో
 విశబ్దఇతితృతీయఃపక్షః యుక్తంచైతత్ జ్వరా ర్తస్యావధపానేపూర్వ
 పూర్వజ్వరోపగమేపియావజ్వరాంతరానుత్పాదంజ్వరోవిహతఇతిప్రయో
 భావేనవిశబ్దస్యతాదృశవిశేషద్యోతకతాయాఅనుభవసిద్ధత్వాత్ ఏవం

భిన్న భిన్న సమయేషు ప్రాగర్జితాభూయాంసో విఘ్న యదీదానీంస్య
 సైస్సర్వై రపిన్మైరిదానీంభవితవ్యం సర్వేచ తేభోగాన్నయగపన్న
 శ్యేయస్తత్తత్కర్మవిపాకసమయఏవభోగస్యతత్తత్కర్మ నాశకత్వాత్
 మంగళంత్య పరివత్సాపి తానశేషామ్య గపద్వి నాశయేత్ తతశ్చవి
 ఘ్నంరాసమానకాలోత్పత్తికత్వయా ఏవేశేషద్యోతకోవిశబ్ద ఇతిచతు
 ర్థఃకల్పఃతదర్థస్సోఽన్యనమాత్రఫలకోయంవిశబ్దఃఅనుభూయతేవావిఘ్నవిఘ్నా
 తాయేత్యతోవిఘ్నవిఘ్నతాయేత్యత్ర శబ్దమైత్రీతదనుభవర సిద్ధిః
 ర్వాచీనాః అమంగళస్యావశ్యకర్తవ్యతాం సాధయితుం ఆశంకతే
 * నన్వితీ * అత్రకేచిదాక్షపంతి విఘ్నవిఘ్నతాయకృతమిత్యనేనమంగళే
 విఘ్నధ్వంసోద్దేశ్యకకృతివిధేయత్వబోధనేపి విఘ్నధ్వంసకారణత్వస్యా
 బోధనాత్ అనుపపత్తిశంకాయానావకాశః అప్రసక్తత్వాత్ న చతదు
 ద్దేశ్యకకృతివిధేయత్వస్యతత్కారణత్వవ్యాప్త్యతయా విఘ్నధ్వంసకార
 ణత్వమథాన్యభ్యుత్పన్నేతివాచ్యం స్వర్గముద్దిశ్యకేనచిత్రియమాణనైత్య
 పందనాదావ్యభిచారేణతాదృశనియమాసిద్ధేః నచతదుద్దేశ్యకభూ
 జన్యకృతివిధేయత్వస్యేవతత్కారణత్వవ్యాప్త్యస్వీకారాన్నోక్తస్యభి
 చారఇతివాచ్యం భూమాజన్యత్వాంశస్య విఘ్నవిఘ్నతాయకృతమిత్యనే
 నాలబ్ధత్వాత్ అస్తువాభూమాజన్యత్వాంశస్య కంకతోనుక్తత్వేపిగం
 ధకృత్ప్రియత్నే సంభావనోపసితభూమాజన్యత్వమవగాహ్య మానసాత్మ
 కోదర్శితవ్యాప్త్యధర్మబోధఃకృధాతోర్భిమాజన్యయత్నలక్షణయాకా
 బ్ధాత్తకేవేవవా ఏతావతామంగళేవిఘ్నధ్వంసకారణత్వస్యార్థతోలాభ
 సంభవేపినమాప్తికారణత్వస్యకథమవ్యలబ్ధతయాతదనుపపత్తిశంకానిరవ
 కాశైవఅప్రసక్తత్వాదితి అత్రబ్రూమః పూర్వప్రాప్త్యావిఘ్నధ్వంస
 కారణతాయా అనుపపత్తాపుద్భావితాయాం మంగళస్యవిఘ్నధ్వంస
 ద్వారాసమాప్తికారణత్వాంగీకర్తృప్రాచీన మతేష్యనుపపత్తేరుపస్థి
 తత్వేనప్రసంగసంగత్యాసమాప్తికారణతాయాఅప్యనుపపత్తిశంకాయా

స్సంగతేః ఆన్యద్గురుచరణాన్తు విఘ్నవిఘ్నతాయకృతమిత్యనేన విఘ్న
 ధ్వంసపవళమితి నవీన మతస్యేవవిఘ్నధ్వంసత్వా రానమాత్రిః ఫలమితి
 ప్రాచీనమతస్యాపి పరంపరయాదర్శితత్వేనమతద్వయేపి అనుపపత్తిశం
 కాయుజ్యతపవ అప్రసక్తత్వాభావాదితిప్రామాః మహాదేవస్తు ననువి
 ష్ఫలత్వాన్మంగళాచరణ మయుక్తంశచనిష్ఫలత్వమేవాసిద్ధం తస్యఫల
 విశేషశూన్యత్వరూపహేతునా సాధనాదిత్యభిప్రాయేణశంకతే * న
 ద్వితి * త్యవతారయాంచకార తస్యాయమాశయః విఘ్నవిఘ్నా
 యేతివాక్యోపరినేయమాశంకాయేనా ప్రసక్తప్రతిషేధఆక్షిప్యేతకింతు
 నూతనేత్యాదివాక్యప్రతిపాద్యంయన్మంగళంతదనువపత్తిశంకైవేతినదో
 షణ్మితిత్రచాయుక్తమిత్యస్య బలవదనిష్టానుబంధీత్యర్థః తథాచమంగళం
 బలవదనిష్టానుబంధి నిష్ఫలత్వా దిత్వేనమానంపర్య
 వసన్నం అత్రచనకుర్యాన్నిష్ఫలం కర్తేత్వాగమ ఏవానుకూలతర్కః
 తత్రలిజుపక్షావ్యస్య బలవదనిష్టానుబంధిత్వస్యయోఽభావౌబలవద
 నిష్టానుబంధిత్వ రూపః తస్య నిష్ఫలకార్యకృతౌనఞా నోధనాత్
 ఏతదనురోధనా యైవ మంగళమయుక్త మిత్యుక్త్వా మంగళాచ
 రణమయుక్తమిథ్యయుక్తం మహాదేవేన యత్తుమూలకృతాగ్రేమంగళ
 ఏవసఫలత్వస్యసాధయిష్య మాణతయాప్రధమతో నిష్ఫలత్వశంకాయా
 అపితత్రైవయుక్తత్వేనతచ్ఛేతుతయాబలవదనిష్టానుబంధిత్వానుమిత్యాపి
 మంగళవిశేష్యకతయైవభవితవ్యమితి పర్యాలోచ్యమంగళం బలవదని
 ష్టానుబంధీత్యు మానమేవపర్య వసాయయాంచకార నైతావతామ
 హాదేవగ్రంథవిరోధః మంగళాచరణస్య బలవదనిష్టానుబంధీత్వే తద్విష
 యాభూతమంగళేపితస్యో చిత్వావర్జనీయత్వాత్ నిష్ఫలత్వం జనకతా
 సంబంధావచ్ఛిన్న ఫలత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావః తత్సాధకో
 హేతుశ్చ జనకతాసంబంధావచ్ఛిన్న తత్రత్ఫలవ్యక్తిత్వావచ్ఛిన్నప్రతి
 యోగితాకాభావకూటవత్త్వం విశేషాభావకూటస్యసామాన్యాభావసా

ధకతయాపిస్వతస్సిద్ధప్రయోజ్యప్రయోజకభావమూలకత్వాత్ నాత్రా
 ప్రయోజకత్వ శంకావచబలవదనిష్టాను బుధిత్యానుమావకసఫల
 త్యాభావసాధకఫల విశేషాభావకూట సాధకోహంసవిష్ణుధ్వంసంప్రతీ
 త్యాదీగంధః సన్వేతావతావిష్ణుధ్వంసరూపఫలజనక త్యాభావసమా
 ప్తిరూపఫలజనకత్వా భావయోస్సిద్ధావపికధనిఖిలత త్తత్ఫలాభావకూ
 టసిద్ధిః సచదర్శితాభావకూటస్యైవహేతుతాస్త్వితీవాచ్యం తథాసతిని
 మ్ఫలత్వరూపసాధ్యాభావవతి యాగాదాతాదృశాభావద్వయసన్వేసవ్య
 భిచారావత్తేరితిచేన్న విష్ణుధ్వంససమాప్తీతరఫలజనకత్వాభావస్యమం
 గశేస్వమతస్సిద్ధతయావిష్ణుధ్వంసరూపఫల జనకత్వ సమాప్తిరూపఫలజన
 కత్వయోర్నవీనమతప్రాచీన మతస్సిద్ధయోరభావసాధనేనిఖిలత త్తత్ఫలా
 భావకూటస్య నాధితప్రాయత్వాదితివదంతి అధాత్రజనకతాసంబంధావ
 చ్ఛిన్నత త్తత్ఫలవ్యక్తిత్వానచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావకూటరూపహే
 తురసిద్ధః మంగళస్యాపిస్వధ్వంసరూపఫలజనకత్వాత్ సచాత్రాభావప్రతి
 యోగివ్యక్తిపరిచాయకంఫలత్వంప్రవృత్త్య ద్దేశ్యత్వం అతఏవవిష్ణు
 ధ్వంససఫలమిత్యగ్రియముక్తావలీ గ్రంథేసలమిత్యస్య ప్రవృత్త్యదేశ్య
 మితి వివరణాకృతంమహాదేవేన తచ్చనమంగళధ్వంససాధారణమంగ
 శధ్వంస ముద్దిశ్యోక్త్యాపికుత్రచిదపిప్రవృత్త్యభావాత్ తథాచమంగళ
 ధ్వంసఫలకత్వా భావస్యదర్శితాభావకూటానంతర్గతత్వాన్నహేత్వసి
 ద్ధిరితివాచ్యంశివ్యప్రవృత్త్యుపయోగినిబంధనరూపమంగళవాచకశబ్దప్ర
 యోగాయమంగళ ప్రత్యక్షముద్దిశ్యాపికస్యచిత్ మంగళేప్రవృత్తినంధ
 వేనతస్యనిరుక్తపరిచాయక రూపాకాంతతయాతజ్జనకే మంగళేహేత్వ
 సిద్ధేద్దుర్వారత్వాత్ సచప్రత్యక్షాతిరిక్తత్వ మపిపరిచాయకవిశేషణం
 అతరిప్రత్యక్ష ఫలకత్వాభావస్యాపి ఉక్తకూటానంతర్గతత్వాన్నహేత్వ
 సిద్ధిరితివాచ్యం తథాపినిష్ఫలత్వాభావరూపసాధ్యాభావవతిప్రత్యక్షమా
 తప్రలకేచక్షుస్సం యోగాదావ్యభిచారావత్తేకి సచస్వప్రత్యక్షాతిరిక్త

త్వమేవ పరిచాయకవిశేషణం స్వపదంఫలజనక శ్వేనాభిరుతపరం ధ్వం
సాతిరి క్తత త్తశ్శలనిష్కాయావిష యతానంబంధాననచ్చిన్నా కార్యతా
తన్నిరూపిత జనకత్వాభావకూటన త్వంవాహేతురశోనవ్యభిచారఇతి
వాచ్యం తథాపి క్రియావిశేషవాచకశబ్ద ప్రయోగాయక్రియావిశేషప్ర
త్యక్షముద్దిశ్యయత్రప్రవృత్తిస్తతస్వప్రత్యక్షాతి రి క్తంయద్యత్ప్రవృత్త్యు
ద్దేశ్యం తజ్జనకత్వాభావకూటనతతాదృశ క్రియావిశేషాదా ప్రత్యక్షఫ
లకేనిష్ఫలత్వరూపసాధ్యాభావేనవ్యభిచారావత్తేః సచతాదృశక్రియావి
శేషస్వప్రత్యక్షాతిరి క్తంతాదృశ శబ్దప్రయోగరూపం ప్రవృత్త్యుద్దే
శ్యంతజ్జనకత్వాన్నవ్యభిచార ఇతివాచ్యం తథాసతిమంగళస్వస్వ ప్రత్య
క్షాతిరి క్తం యస్మింగళనిబంధనరూపం ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యంతజ్జనక శ్వేనపా
త్వసిద్ధ్యాపత్తేః యదిచస్వప్రత్యక్షేణావ్యధాసిద్ధత్వాన్నతస్య మంగళని
బంధనజనకత్వ మిత్యుచ్యతేతదాదర్శితక్రియావిశేషస్థి తపితుల్యబుతీన్య
భిచారోదుర్వారః అధమంగళప్రత్యక్షాతిరి క్తత్వమేవ పరిచాయకవిశేష
ణం తేనమంగళప్రత్యక్షం యత్క్రియావిశేషప్రత్యక్షం ఘటాదిచాక్షుష
ప్రత్యక్షంచ తజ్జనకక్రియావిశేషాదా చక్షుస్సంయోగాదాచహేత్వస
త్వాన్నవ్యభిచార ఇతిచేద స్వేపం ఏవమపిస్వస్వంసరూపఫలజనకే మం
గళేనిష్ఫలత్వబాధస్యఫలనదస్యప్రవృత్త్యుద్దేశ్యపర తావర్ణ నేనవారణేపి
స్వప్రత్యక్షరూపంయత్ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యంతజ్జనకత్వమాదాయ బాధోదు
ర్వారః అధయాదృశమంగళస్వనిబంధనం సకృతంతాదృశమంగళమా
దాయైవ మంగళనిష్ఫలమిత్యనుమానపర్యవసాన మస్తుపక్షతావచ్ఛే
దకీహృతమంగళత్వ సామానాధికరణ్య మాత్రేణసాధ్య సిద్ధేరుద్దేశ్య
త్వాత్ తథాచ తర్కితబాధోకించిత్కరః ఏవంచహేతావపిస్వ ప్రత్య
క్షాతిరి క్తత్వంపరిచాయక విశేషణంనదేయం పక్షతావచ్ఛేదకసామా
నాధికరణ్యమాత్రేణ సాధ్యసిద్ధేరుద్దేశ్యత్వే భాగాసిద్ధేరదోష త్వేనా
కృతనిబంధన రూపమంగళమాదాయ హేతువర్యవసానసంభవాది

తిచేన్న స్వసమానాధికరణవిఘ్నసూయస సంఖ్యాకస్యబలవత్తర విఘ్న
 సమానాధికరణస్య నిర్విఘ్నపురుషానుష్ఠితస్యచ మంగళస్యనై యాయ
 కైరపినిష్ఫలత్వాంగీ కారణమంగళత్వ సామానాధికరణ్యమాత్రేణ
 సాధ్యసిద్ధేరుద్దేశ్యత్వేసిద్ధ సాధనావత్తేః అథాస్తుమంగళత్వా వచ్చేదే
 నైవసాధ్య సిద్ధిరుద్దేశ్యా ప్రత్యక్షాతిరిక్తప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వావచ్చిన్న
 జనకతాసంబంధావచ్చిన్న ప్రతియోగితాకాభావ స్యైవసాధ్యత్వానోప
 క్తబాధఇతిచేత్తర్హితాదృశవిఘ్నలత్వహేతునా బలవదనిష్టానుబంధిత్వ
 సాధనమయ్యుక్తం బలవదనిష్టానుబంధనిదర్శిత క్రియావిశేషచక్షుస్సం
 యోగాదా నిరుక్తవిఘ్నలత్వసత్వేన వ్యభిచారావత్తేః అథమంగళప్ర
 త్యక్షాతిరిక్త ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వావచ్చిన్న జనకతాసంబంధావచ్చిన్న
 ప్రతియోగితాకాభావస్యైవ నిష్ఫలత్వవదేన వివక్షితత్వాత్ నాయం
 వ్యభిచార ఇతిచేత్తథాపివిప్రప్రవృత్త్యుప్రయోగి మంగళవాచకశబ్దప్ర
 యోగాయ మంగళప్రత్యక్షముద్దిశ్యాపి యత్రమంగళేప్రవృత్తిస్తస్యన
 కుర్యాదితి నిషేధావిషయత్వేనబలవద నిష్టానుబంధిత్వస్య బాధోదు
 ర్వారః సచకేవలంస్వప్రత్యక్ష ముద్దిశ్యైవతదాచరణేతస్య మంగళత్వ
 మేవనేష్యతే విఘ్నధ్వంసోద్దేశ్యక ప్రవృత్తివిషయ స్యైవమంగళ వ్యవ
 హరవిషయత్వాత్ యదివిఘ్నధ్వంసముద్దిశ్యాపితత్ర ప్రవృత్తిః తర్హి
 స్వప్రవృత్త్యుద్దేశ్య విఘ్నధ్వంససూపహజనకత్వా దేవనకుర్యాదితిని
 షేధవిషయత్వనిత్య స్యైవతస్యబలవదనిష్టానుబంధిత్వ మితివాచ్యం
 సహి యతోయత్రఫలద్యయ ముద్దిశ్యప్రవృత్తిస్తదేక తుఫలావిసంవా
 దిన్య పితస్యావరఫవాజనకతయాబలవదనిష్టాను బంధిత్వం తథానతి
 స్వర్గంవత్వాదిఫలం చోద్దిశ్యకేన చిత్క్రియామాణస్యపశ్వాదిఫలవిసం
 వాదినోదర్శపూర్ణ మాసాదేర్ధాన్యం తృణపుంజంచోద్దిశ్యక్రియమాణ
 న్యతదేకతరఫలవి సంవాదినోక్యప్యాదేరపితథాత్వావత్తేరితి అత్రబ్రూ
 మః భుంతావద్ద్వివిధం ముఖ్యమానుషంగికంచస్వ విధేయకప్రవృత్తి

ప్రయోజకోత్కటేచ్ఛావిషయాభూతం స్వస్యముఖ్యం ఫలంతాదృశా
 నుత్కటేచ్ఛావిషయాభూతం స్వస్యానుషంగికంఫలం ఉత్కటానుత్క
 టత్యేజాతివిశేషా ఇచ్ఛానిష్ఠా దుఃఖవిశేషజననస్వరూప యోగ్యాను
 త్పత్తికపలవిషయకత్వ ముత్కటత్వం తదన్యంత్యమనుత్కటత్వం ఉ
 త్కటేచ్ఛావిషయాభూత ఫలస్యానుత్పత్త్యా దుఃఖవిశేషజననాదిత్యం
 స్వవిధేయక ప్రవృత్తిప్రయోజకీభూతోత్కటేచ్ఛావిషయఫలవిసంవాది
 కార్యవిషయతశ్చనకుర్యాదితినిషేధః విఘ్నధ్వంసాతిరిక్తస్వప్రత్యక్షా
 దివిషయకోత్కటేచ్ఛాయాపియత్ర ప్రవృత్తిః సతన్మంగళపదవ్యవహా
 ర్యంకింతు విఘ్నధ్వంసవిషయ కోత్కటేచ్ఛాయాపియత్రప్రవృత్తిః తదరిక్తే
 స్వప్రత్యక్షాదా అనుత్కటేచ్ఛాయాచతదా మంగళత్వం సహాయతేత
 స్యచ విఘ్నధ్వంసజనకతాయాః పరైరంగీకారాత్ నబలవదనిష్ఠాను
 బంధిత్యరూపసాధ్యస్యభాధః తతశ్చమంగళప్రత్యక్షాతిరిక్తం యత్ప్రవృ
 త్త్యుద్దేశ్యం జనకతాసంబంధేన తత్సామాన్యాభావ ఏవనిష్ఫలత్వమితి
 నకొవిదోషః అథవాస్వవిధేయక ప్రవృత్తిః ప్రయోజకోత్కటేచ్ఛావిష
 యాజన కత్వమేవ నిష్ఫలత్వం అత్రచ జనకత్వం స్వరూపయో
 గ్యత్వరూపం వివక్షితం తేనపాపభ్రమేణాకృత ప్రాయశ్చిత్తాదా పా
 పధ్వంసానుషధాయకే బలవదనిష్ఠానను బంధినదర్శితనిష్ఫలత్వసజ్యేషిన
 వ్యభిచారః తథాచమంగళం బలవదనిష్ఠాను బంధిన్వవిధేయకప్రవృత్తి
 ప్రయోజకోత్కటేచ్ఛా విషయత్వావచ్ఛిన్నజనకతాసంబంధావచ్ఛిన్న
 ప్రతియోగితాకాభావాత్ చైత్యవందనవత్ ఇత్యనుమానంబోధ్యంఅ
 త్రచ హేత్వసిద్ధిశం కాయాంఫలవిశేషజనకత్వాభావకూటసత్త్వేనతత్సా
 ధనీయం అనుమానంచమంగళం జనకతాసంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగి
 తాకదర్శితాభావవత్ స్వవిధేయకప్రవృత్తిప్రయోజకోత్కటేచ్ఛావిష
 యత్వపరిచేయతత్తద్వ్యక్తిజనకత్వా భావకుటవత్త్వాదితి అత్రచసా
 మాన్యముఖ్యాప్త్యాచైత్య వందనందృష్టాంతః ప్రకృతేతాదృశేచ్ఛావి

షయ్యత్వపరిచేయంచవిఘ్నధ్వంసరూపం సమాప్తిహాపంచ ఫలమేవేతిత
జ్జనకత్వాభావద్వయమేవగ్రంథ కృతాసాధితమితి అథవాసామాన్యతః
ప్రవృత్త్యుద్దేశ్యాజనకత్వమేవనిష్ఫలత్వం ఏవంతత్సాధనహేతుకోటిప్రవి
ష్టఫలపరిచాయకమప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వమాత్రంనచైవంస్వప్రత్యక్షాదిరూ
పప్రవృత్త్యుద్దేశ్యరూపాదాయ తాథోభాగాసిద్ధిశ్చేతివాచ్యంపక్షతావచ్ఛే
దకసామానాధికరణ్య మాత్రేణసాధ్యసిద్ధేకుద్దేశ్యత్వాన్న చోక్తరీత్యా
సిద్ధసాధనమితివాచ్యం స్వరూపయోగ్యత్వరూప జనకత్వనైవ్యవత్త్రని
వేశాత్ విఘ్నధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నంపతిమంగళత్వేన సామాన్యతఃకారణ
తాస్యకారేణ బలవత్తరాదివిఘ్నస్థవే విశేషకారణవిరహేణవిఘ్నధ్వం
సానుపధానేపినిర్విఘ్న పురుషానుష్ఠితమంగళస్థవే విఘ్నరూపకారణోభా
వేనతదనుపధానేపిచ స్వరూపయోగ్యతాయాపకారణతాయాః మంగళ
మాత్రేనైయామికాభిప్రేతత్వేనసిద్ధ సాధనానవకాశాత్ అస్తువామంగ
ళన్యూనసంఖ్యాకవిఘ్న వత్పురుషానుష్ఠితమంగళత్వమేవ పక్షతావచ్ఛేద
కంతత్సామానాధికరణ్యేననిష్ఫలత్వం నైయామికానామనిష్టమేవేతి
నకోపిదోషః సచజన్యమాత్రస్యభోగసాధనతాయాః పక్ష్యమాణత్వాన్న
నిష్ఫలత్వమితివాచ్యం నిర్విఘ్నసమాప్తిజనితభోగసాధనతాయాః సమా
ప్తిసాధనతా మంతరేణీసంభవాత్ మంగళనిబంధనజనితభోగసాధనతా
యాశ్చానిబద్ధ మంగళేభావాత్ అతిరిక్తస్యకస్యచిత్పుఖానుభవరూపస్య
దుఃఖానుభవరూపస్యవా తుచ్ఛభోగస్యపూర్వవక్షి భిరవశ్యమంగీకర్తవ్య
త్వేపితస్యప్రవృత్త్యుద్దేశ్యత్వాభావాదితి వరంతు అయ్యుక్తమిత్యన్యబలపద
నిష్టానుబంధిత్యర్థోనసంభవతినిష్ఫలకర్మమాత్రస్యతథాత్వేమానాభావా
త్ బలపదనిష్టానుబంధిత్యంహిదురితజనకత్వంసచతత్రప్రమాణమస్సినచప
శుర్యాన్నిష్ఫలంకర్మేత్యాగమ ఏవతత్రప్రమాణంకృతీసాధ్యత్వాభావస్య
ప్రత్యక్షబాధితత్వేనేష్టసాధనత్వాభావస్యనిష్ఫలమిత్యనేనైవబోధితత్వేన
చవిధిబోధితబలపదనిష్టాననుబంధిత్యాభావస్యైవతత్రనజాబోధనీయత్వా

దితివాచ్యంతథాసతినర్హేషామేవప్రత్యయానావత్తేః సహిప్రత్యహమస్త
 చాదిభిఃక్రియమాణంసకలమేవకర్తృ సఫలమిత్యస్తినియమః తథాచసర్వేశి
 ష్టాఃప్రత్యయేయంసహిపూజార్థమతిథీనన్వేష్యమాణీనాంఅతిథ్యవాభేప్ర
 త్యవాయుఇతియుక్తంచవాఫలజననస్వరూపయోగ్యమపికర్మఫలభ్రాంత్యా
 రభమాణీః ప్రత్యవయంతిత స్మాదవశ్యకర్తవ్య కుక్షీభరణీద్యుపయోగి
 మాత్రవ్యతిరిక్తా పంపత్సంపాదనప్రయాసస్యనిత్యనై మిత్తికాద్యావశ్య
 కకర్మానుష్ఠానశ్రవణీద్యభ్యాసప్రతిరోధినః ప్రతిషేధక ఏవాయమాగ
 మః తథాచనిష్ఫలకర్మకే వృద్ధైశ్వగ్యసంపాదకంబహుతరక్లేశజప్తంక
 ర్తోచ్యతేతత్ఫలనై త్యక్త్యర్హస్యానావశ్యకత్వాత్ తస్యనిష్ఫలత్వవ్యపదేశః
 నజాచాత్ర బలవదనిష్టాననుబంధిత్వా భావౌదలవదనిష్టానుబంధిత్వం స
 త్కర్తాదివిరోధరూపంబోధ్యతే ఇమమేవార్థంఅభ్యుష్టాత్సంఘృతాదన్నాద
 చ్చిద్రావైచ్చవహాసనః అవరప్రేష్యభావాచ్చ భూయఇచ్చకవతత్వధ ఇ
 త్యాదిస్మృతిరపిఅనురుంధే నచైవంచైత్యపందనాజేః పాపజనకత్వంస
 న్యాదితివాచ్యం యాన్యస్సాకంసుచరితానితానిత్వయోపాస్యానినో ఇత
 రాణీత్యాదిశ్రుత్యైవశాక్యార్హతాద్యాచారాణీం పాపజనకత్వబోధనా
 దితితస్మాదయుక్తమిత్యస్య భ్రమమూలకేచ్ఛాజన్య ప్రవృత్తివిధేయమి
 త్యర్థః తథాచమంగళం భ్రమమూలకేచ్ఛాజన్య ప్రవృత్తివిధేయస్వవిధే
 యకప్రవృత్తిజనకేచ్ఛావిషయ జనకత్వాభావాదిత్యనుమానం వర్తవన
 న్నంశేషం పూర్వోక్తదిశావసేయం మంగళస్యవిఘ్నధ్వంసం ప్రతిన
 మాప్తిం ప్రతిచకారణత్వాభావముపపాదయతి వినాపీతి విఘ్నధ్వంసా
 భావౌనిర్విఘ్నం అర్థాభావేవ్యయాభావః అభావచ్ఛాత్రధ్వంసరూపావి
 వక్షితః నిర్విఘ్నంపరిసమాప్తిః నిర్విఘ్నంపరిసమాప్తిః నిర్విఘ్నమిత్యస్య
 విఘ్నధ్వంసాదిత్యర్థః అవ్యయాదాప్తుః ఇతిపంచమ్యామోపాత్ ఉత్త
 రత్వంపంచమ్యర్థః తథాచ విఘ్నధ్వంసపూర్వకసమాప్తిదర్శనాదిత్యర్థః
 యద్వానిర్విఘ్నమితితృతీయాంతం తదర్థశ్చన్వాశ్రయకర్తృకత్వరూపం

స్వాశ్రయకర్తృకప్రతియోగికత్వరూపం వైశిష్ట్యం స్వవిఘ్నభంజనం
 నిర్విఘ్నస్వాశ్రయకర్తృకత్వస్వమానకా వీనత్వోభయసంబంధానచ్చ
 న్నవిఘ్ననిష్ఠప్రతియోగితాకాభావవతీయాసమాప్తిస్తద్దర్శనాదిత్యర్థస్తు
 ససంభవతి తథాసతిఽఘ్నభంజనం ప్రతిమంగళస్య వ్యభిచారవాభాసంభ
 వాత్ మంగళమితి ద్వితీయార్థః ప్రతియోగిత్యం వినాపదార్థశ్చాభావం
 తస్య సామానాధికరణ్యసంబంధేన విఘ్నభంజనవిశిష్టసమాప్తానన్వయః
 నాస్తి కాదీనామిత్యత్ర కర్తృకర్తృణాః కృతీతిషష్ఠ్యర్థః కృతిః గ్రంథశబ్దస్య
 కృదంతత్వాత్తథాచనాస్తి కాదనిష్ఠకృతిజన్యగ్రంథేష్విత్యర్థః షష్ఠీశేష
 ఇతిసంబంధసామాన్యేవాషష్ఠీతిగ్రంథేష్విత్యత్ర సప్తమ్యర్థఘటకత్వ
 స్యసమాప్తిపదార్థనిష్ఠచరమనల్లేన్వయః సమాప్తిశ్చరమవర్ణధ్వంసః ఇత్యే
 శేపూర్వదినపగ్రంథస్సమాప్తఇతివ్యవహారాచ్చరమవర్ణజ్ఞానంచరమవ
 ర్ణపవవాసమాప్తిరిత్యన్యే నల్లేచరమత్వంసఘటితగ్రంథఘటకవర్ణప్రాగ
 భావాసమానకా వీనత్వం తథాచమంగళప్రతియోగికాభావసమా
 నాధికరణం యోవిఘ్నభంజనవిశిష్టనాస్తి కాదనిష్ఠం గ్రంథఘటకచర
 మవర్ణధ్వంసాదిః తద్దర్శనాదిత్యర్థః అత్రవిశిష్టాన్వయినోసతి బాధకేవి
 శేషజేనాన్వయ ఇతిన్యాయేనవిఘ్నభంజన విశిష్టసమాప్తే సామానాధి
 కరణ్యసంబంధేనాన్వయినో మంగళప్రతియోగికాభావస్యవిశేషణీభూ
 తవిఘ్నభంజనసేవితేనసంబంధేనాన్వయః స్వీక్రియతే తేదిఘ్నభంజన
 మానాధికరణీభావప్రతియోగిత్యరూపస్య సమాప్తిసమానాధికరణీభావ
 ప్రతియోగిత్యరూపస్య చవ్యతిరేకవ్యభిచారస్య మంగళేలబ్ధితయా తద
 భావఘటితకారణత్వం తత్రసంభవతీతిభావం మంగళస్యసమాప్తికార
 ణతావాదిప్రాచీనమతముపస్యస్యతి అవిగీతేత్యాదినా అత్రమహాదేవః
 మంగళంసమాప్తిఫలకం సమాప్త్యన్యాయఫలకత్వేనతి సఫలత్వాదితిపరిశే
 షానుమానేనసమాప్తిఫలకతా వ్యపథాపయుష్య ప్రశమతోవిశే
 ష్యాసిద్ధినిరాసాయసఫలతాసాధయతి అవిగీతేతివిషయస్వంజ్ఞాపవిష

యనుభేతిప్రసక్తం అతఃచారేతి యద్యవ్యాచారః క్రియాతథాపివిష
యత్ప్రశుతేః కృతిరేవవిషక్తితా విషయత్వవిధేయతయాబోధ్యం తేన
ఫవేనవ్యభిచారః తస్యోద్దేశ్యతయాకృతివిషయత్వాత్ విధేయతయాకృ
తివిషయత్వం చైత్యవందనాదానన్యస్తి అతశ్చిష్టేతి శిష్టత్వంచాత్ర ఇ
ష్టసాధనతాంశేభ్రాంతి రహితత్వం నతువేదప్రామాణ్యభ్యుపగంతృత్వం
తేనవ్యుత్క్రమేన కృతేద్భూదానవ్యభిచారః శిష్టాచారవిషయత్వంశ్యే
నయాగాదావన్యస్తి అతావిగీతేతి అవిగీతత్వంచబలవదనిష్టాననుబంధి
త్వా తేనశ్యేనయాగాదా ప్రవృత్త్యుపయుక్తిబలవదనిష్టానను బంధిష్ట
సాధనత్వరూపసాధ్యా భావేపినవ్యభిచారః సిద్ధేఅనుమితేతత మంగళే
ఫలజ్ఞానాయాం విశేషతఃఫలజ్ఞానాయాం ననుకధౌర్విగంగాన్నా
నాదీనామదృష్టార్థక తేత్యతాహ సంభవతీతి సాధావదృష్టఫలవాసంభవే
సతతాదృష్టఫలకల్పనేతిభావః ననుతథాపివిశ్వజ్ఞాన్య యేనన్వర్తపేష్టః
కల్పితామతిఅహ ఉపస్థితత్వాదితః అరబ్ధంకర్మనిర్విఘ్నంపరి నమావ్య
తామితి గ్రంథాదాప్రవృత్తపురుష కామనావిషయత్వేనపరి శేమాను
మానే ప్రవర్తమానస్య సస్థితత్వాదిత్యర్థః కల్ప్య శేనుమీయతే అనే
సచమంగళస్య సమాప్తి సేతుత్వేను మానమేనప్రమాణం నతుశిష్టాచా
రారుమితాశ్రుతిః ఇదాసీమానుపూర్వవిశేష నిర్ణయాభావేనతస్యాబో
ధకత్వాదితిసూచితం ఇతివ్యాచఖ్యా అతపరిశేమానుమానేన మాత్ర్య
న్యాయఫలకత్వం సమాప్తిభిన్నంతజ్జనకవ్యాపార భిన్నంతజ్జన్యభోగభిన్నంచ
యత్ప్రవృత్త్యోద్దేశ్యం తజ్జనకత్వంతేనమంగళస్య సమాప్తిభిన్నంవిఘ్న
ధ్వంసం ప్రతిభోగంప్రతి స్వధ్వంసంప్రతి జనకత్వేపినహేత్వ ప్రసిద్ధిః
శ్రీః శ్రీః శ్రీః ఏనశక్తేరతిరక్తిపచాభిత్వముత్వా సాదృశ్యస్యా హ
ఏనమితి సకత్తివత్సాదృశ్యేచ్యుమానాపేక్షా తస్యప్రత్యక్షసిద్ధతాత్
కింతుతస్యాతిరక్తపదార్థత్వేనస్త దేవసాధ్యతయానిర్దిశతి అతిరక్తప
దార్థఇతి అత్రచాతిరక్తత్వమేవసాధ్యం నతుపదార్థత్వమపిత్రప్రవిష్టం

ప్రయోజనాభావాత్ అతిరిక్తత్వస్య ద్రవ్యాదిపదార్థప్రతియోగిత్వ
 వాభాయ పదార్థత్వక్తం ప్రతియోగివాచకపవాసమభి వ్యాప్యతా
 న్యాతిరిక్తాది పదానాం స్వసమభివ్యాప్యతవదార్థ తావచ్ఛేదకాశ్రయ
 త్వేన్ద్రుప్తవస్తు ప్రతియోగి భేదబోధక తాయాస్సవిరహితత్వాత్ య
 ధాచిత్రమతి రిక్తరూపమితివాక్యా ద్యూపత్వాశ్రయత్వేన్ద్రుప్తసీవాది
 ప్రతియోగి భేదబోధక ఇతి ఏతదేవాభిప్రేయసప్త పదార్థాతిరిక్తత్వార్థ
 ఉక్తిమహాదేవేన తత్రహేతుమాహతద్ధీతి హి యతస్తత్సాదృశ్యం
 షడ్భావాంతర్భూతంసభవతి నావ్యభావే అతస్సాదృశ్యమతిరిక్తః పదా
 ర్థత్వయోజనా తేనషడ్భావానంతర్భూతత్వే సత్యభావాంతర్భూతత్వాది
 తిహేతుఃవర్యవసన్నః తద్భుటకదళయోఃప్రత్యేకంసాధకంహేతుద్వయం
 సామాన్యేపీత్యాదినా సత్వేనేత్యాదినాచ ప్రతిపాదితమేతేనాత్రషడ్భా
 వానంతర్భూతత్వే సత్యభావానంతర్భూతత్వాదితి హేతుః పూరిణీయః
 తత్రవిశేషణసిద్ధినిరన్యతితద్ధీత్యాదినేత్యాదిమహాదేవేనవ్యాఖ్యానేపూ
 రణమనతిప్రయోజనకంవేదితవ్యం పూరితవాక్యేహిహేతుపంచమ్యా
 తాదృశ విశిష్టార్థస్యాతిరిక్తపదార్థత్వ హేతుత్వంబోధ్యతే తచ్చహిశ
 జ్ఞేనైవబోధితం హిశబ్దస్యపూర్వోక్తార్థ హేతుతాయాస్వసమభివ్యా
 ప్యతవదార్థ విశేషణతయాబోధ కత్వప్యత్పక్షేః బోధకత్వంచకత్వ
 లక్షణితాత్పర్య గ్రాహకతయాహతత్ర ద్వితీయపక్షేనజపివ అతిరిక్తప
 దార్థత్వహేతుత్వ విశిష్టాభావవాక్షణికత్వ మవసేయం ననుకిమత్రపక్ష
 తావచ్ఛేదకం సతావత్సాదృశ్యత్వం తస్యదుర్వచత్వాత్ తద్ధిపపదా
 థాంతర భూతసాదృశ్యవృత్తిరఖండోధర్మస్తస్య సాదృశ్యాతిరిక్తత్వ
 సిద్ధ్యధీనసిద్ధి కత్వాత్ త్ర నాపితద్భిన్నత్వవిశిష్టతగత భూయోధర్మవ
 త్వం తాదృశధర్మరూపసాదృశ్యేన్ద్రుప్తపదార్థాతిరిక్తత్వ సాధనేబాధా
 వత్తే ఉచ్యతే సదృశపదోల్లిఖితప్రసీదితకారత్వం సదృశపదవాచ్యాతా
 వచ్ఛేదకత్వంనా పక్షతావచ్ఛేదకం తచ్చనైయాయికమతేప్రసిద్ధం పరే

సాంతుతత్పదాధాంతర వృత్త్యేవేతి న బాధః సాధ్యంతానభిధాన్త్యాన
 చ్చిన్నభిన్నత్వం అప్రసిద్ధత్వాన్నాపిక్లష్టపదార్థాత్వావచ్ఛిన్నభేదాన్లక్ష్య
 త్వస్యదుర్వచత్వాత్ నాపి ద్రవ్యాద్యభావాంతేషువర్తమానంయత్తావద్వి
 షయకప్రతీతివిషయత్వతావదన్యతమత్వా దితదవచ్ఛిన్నభిన్నత్వంసాధ్య
 మితియుక్తం నై యాయుకమత్రేకోట్యపసిద్ధ్యావిప్రతిపత్తేరసంభవాత్ కిం
 తుద్రవ్యత్వాద్యవచ్ఛిన్న భేదకూటవత్త్వం తాదృశకూటప్రసిద్ధిస్తు కావే
 కాలికవిశేషగతయాసాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేనకోటిప్రసిద్ధేరనావశ్యక
 త్వాత్ నచై వంసాధ్యహేతోర్వర భేదుద్రవ్యాదిసమవాయాంతపృత్యన్య
 తమత్వాద్యవచ్ఛిన్న భేదస్య హేతుఘటక త్వేనఅభేదాప్రసక్తేఃఅధవాద్య
 వ్యాద్యవృత్తి ధర్మవత్త్వంసాధ్యం ద్రవ్యత్వాద్యవచ్ఛిన్న భేదవట్కవత్వే
 సత్యభావాన్యత్వం ద్రవ్యాదిషట్కాన్యత మావృత్తిధర్మవత్త్వే సత్య
 భావావృత్తిధర్మవత్త్వంవాహేతుః అవృత్తిత్వంచ స్వయావసంబంధాత్
 చ్చిన్నవృత్తిత్వాభావః ధర్మపదంవస్తుపరం సాధ్యతావచ్ఛేదకస్తుస్వ
 రూపసంబంధః తాదృశధర్మోనై యాయుక మతే రూపగగనాదిరేవ
 ప్రసిద్ధః పరేసాంతుసాదృశ్యే తాదృశోధర్మః తద్వ్యక్తిత్వాదిరేవ
 అంతతోస్తితి న బాధః వస్తులస్తు సాదృశ్యమవ్యతిరక్తః పదార్థ
 థ ఇతి నప్రతిజ్ఞా కింతుపక్షపరిగ్రహః తదర్థశ్చద్రవ్యత్వాద్యవచ్ఛి
 న్నభేదసప్తకపదితి ఏవంపరిగృహీతేపక్షేభేదాన్నప్తసాదృశ్యే సాధసి
 యాస్సంవృత్తాః తత్రచైవేనహేతునాషడ్భేదాః అన్యేనచైకసాధ్యతే
 తావతాచభేదసప్తకం సాదృశ్యేసిద్ధమితి నాంతరాళిక మనుమానమపి
 క్షతం ప్రయోజనాభావాత్ హేతుద్వయవిషయక సమూహాలంబనప
 రామరూప్యమాహాలంబనానుమితేః ప్రత్యేకసిద్ధ్యుత్తరకాలీన మూసస
 బుద్ధ్యేర్వాభేదసప్తకప్రకారికాయాస్సంభవేన పక్షపరిగ్రహనిర్వాహాత్
 వాశబ్దశ్చాయంపరిగృహీత పక్షవ్యవస్థాపకోయముత్తరగ్రంథ ఇత్యేతా
 దృశార్థబోధక స్థధావాశబ్దతుల్యయోగక్షేమోనహేతుత్వాద్యకఇతిసహి

శబ్దస్వరసవిరోధఃసామాన్యపీఠికైమహాదేవఃసామాన్యపిసామాన్య
 తరవృత్తిశ్చేనసతిసామాన్యవృత్తిత్వాదిత్యర్థఃతేనసామాన్యత్వేనవ్యభిచా
 రఃవ్యతిరేకిత్వేనతితి విశేషణీన్నప్రేమేయత్వాదౌవ్యభిచారః భావశ్చ
 చద్రవ్యాదిపట్కాన్యత మత్వయాపేహేతుమతి సాధ్యసత్వాన్నవ్యభి
 చారఇతివాచ్యభ్యా అత్రీదం చింత్యతే సామాన్యతరవృత్తిత్వ విశేష
 ణీయపాదానేకథం సామాన్యత్వేవ్యభిచారప్రసక్తిః తస్యసామాన్యసతి
 రేకాదితచేత్తస్మాసామాన్యతరవృత్తిత్వ విశేషణేనకథంతద్వ్యావర్త్యతే
 సామాన్యనిష్ఠస్యహమాన్య తరవృత్తిత్వస్య తదనతిరిక్తసామాన్యత్వే
 రుద్ధివారత్వాత్కించ సామాన్యతడతరోశయ సాధారణస్య ఏకస్య
 సోద్యత్యస్యాభావేనస్వరూపాసిద్ధిః యేషుయత్సాదృశ్యంధర్మ్యంతేషుత
 త్సాదృశ్యమేక మేవేత్యాలంకారిక సిద్ధాంతఇత్యస్మగ్గురు చరణోక్తరీ
 త్యాప్రకృత గ్రంథస్యాలంకారిక మతాభిప్రాయకతా స్వీకారేణస్వ
 రూపాసిద్ధివారణేపి ప్రమేయత్వస్యప్రమావిషయత్వ రూపస్యవిషయభే
 దేసభిన్నత యావత్త్రవ్యభిచారఇత్య స్మగ్గురుచరణోక్తరీత్యాప్రమేయ
 త్వవ్యావర్తకవ్యతిరేకిత్వ విశేషణోపాదా నమనర్థకం కించవ్యతిరేకి
 త్వవిశేషణేనకథంతద్వ్యావర్తనం ప్రమేయత్వస్యాపితత్త ద్వ్యక్తిత్వా
 వచ్ఛిన్నాభావ ప్రతియోగిత్యాత్ అధాత్యంతాభావ ప్రతియోగితాన
 వచ్ఛేదకధర్మ శూన్యత్వంవ్యతిరేకిత్వం ప్రమేయశ్చేతాదృశప్రమేయ
 త్వత్వసత్వాత్తద్వ్యావర్తనం నచైవంసర్వత్రైవతా దృశప్రమేయత్వ
 సత్వాద ప్రసిద్ధిరితివాచ్యం తత్తన్నష్టప్రమేయత్వవ్యక్తేః తత్తద్వ్యక్త
 త్వేనాభావ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాత్ యదితుప్రమేయత్వత్వస్యా
 పిత తత్ప్రేమేయత్వవ్యక్తివృత్తిత్వ విశిష్టశ్చేనాభావ ప్రతియోగితావ
 చ్ఛేదకత్వాత్ కథమనవచ్ఛేదకత్వమితివిభావ్యతే తదాయత్కించిద్వ్య
 క్త్యనంబంధస్వవిశిష్ట సామాన్యకభిన్నధర్మ శూన్యత్వం వ్యతిరేకిత్వంతా
 దృశోధర్మశ్చ ప్రమేయత్వత్వం నతుప్రమేయత్వమితి నదోషః నచైవం

సర్వస్యాపితాదృశ గగనాభావవిశిష్టసంబుధిత్వాద ప్రసిద్ధితాదవస్థ్య
 మితివాచ్యం ధర్మపదస్యభావపరత్వాదితిచేన్న తథాపిసాదృశ్యేసాదృ
 శ్యత్వరూపతాదృశధర్మసజ్జ్వన స్వరూపాసిద్ధేర్దుర్వారత్వాదితి అత
 బ్రూమః సామాన్యేతరనిష్టాధికరణతా నిరూపకతావచ్ఛేదకతాపర్యా
 ప్ర్యధికరణ సామాన్యనిష్టాధికరణతా నిరూపకతావచ్ఛేదక తాపర్యా
 ప్ర్యధికరణధర్మవత్త్వ వివక్షణాన్న సామాన్యత్వేన్యభిచారః తథాహి
 యద్యపిసామాన్యత్వం సామాన్యస్వరూపానతిరిక్తం ఏవంసామాన్యత్వ
 త్వమపి సామాన్యస్వస్వరూపాదవతిరిక్తం తథాపి సామాన్యమఖం
 దోపాధిః సామాన్యత్వంనిత్య స్వేసత్వ నేకసమవేతత్వం సామాన్యత్వ
 త్వంతు నిత్యానేకసమవేతరావృత్తిత్వే సతినిఖిలనిత్యానేక సమవేత
 వృత్తిత్వంనచసామాన్యరూపం సామాన్యత్వం కథంనిత్యానేకసమవేతే
 తరావృత్తితివాచ్యం సామాన్యేతరవృత్తితానవచ్ఛేదకం యన్నిత్యానేక
 సమవేతవృత్తిత్వోత్పన్నైవ సామాన్యత్వత్వరూపత్వాత్ ఏవంచఘట
 స్సామాన్యత్వవాః ఇత్య పతీత్యాసామాన్యం సామాన్యపదిత్యప్రతీ
 త్యాచనిత్యానేకసమవేతేతరావృత్తిత్వాదిన మసుతివిశిష్టరూపసా
 మాన్యత్వత్వస్య ఖటాదినిష్టాధికరణతానిరూపకతావచ్ఛేదకతాపర్యా
 ప్ర్యధికరణత్వోత్పన్నమసుతివిశిష్టరూపసామాన్యత్వస్యచసామాన్యనిష్టాధి
 కర్ణ తానిరూపకతావచ్ఛేదక తాపర్యాప్ర్యధికరణత్వంనస్వీక్రియతేతథా
 చోభయనిష్టాధికరణతా నిరూపకతావచ్ఛేదకతా పర్యాప్ర్యధికరణజైక
 ధర్మ వత్త్వస్యసామాన్యత్వేఅభావాన్నతలవ్యభిచారఃఏవంచప్రమేయ
 త్వత్వరూపతాదృశధర్మమాయప్రమేయత్వే వ్యభిచారప్రసక్త్యావ్య
 తిరేకిత్వవిశేషణం తచ్చపూర్వోపదర్శితధర్మే న్యతిరేకితావచ్ఛేదకత్వప
 ర్యవసితం వ్యతిరేకితావచ్ఛేదకత్వంచ అత్యంతాభావప్రతియోగితావ
 చ్ఛేదకత్వం యత్కించిద్వ్యక్త్యసంబంధస్వవిశిష్టసామాన్యకత్వంవాప్ర
 మేయత్వత్వంతున తాదృశమితిప్రమేయత్వే వ్యభిచారః సచైవంసాదృ

శ్రుత్వస్యవ్యతిరేకిత్వా భావాత్స్వరూపాసిద్ధిరితివాచ్యం నిత్యత్వరూపసా
 భారణధర్తాభివ్యంగ్యత్వ విశిష్టసాదృశ్యత్వస్యవ్యతిరేకతావచ్ఛేదకస్యసా
 దృశ్యేనత్వాదితి పరం త్వేపంక్రమేణనిత్యత్వప్రకారకప్రమావిశేష్యత్వ
 త్వమాదాయప్రమేయత్వేవ్యభిచారః ప్రసజ్య తేషవంసమవేతత్వేకించద్ర
 వ్యాదివట్టాన్యతమత్వరూపేభావత్వే వ్యభిచారాప్రసక్తావపిసమవాయై
 కార్థసమవాయాన్యతర సంబంధేనసత్తాశ్రయ త్వరూపేభావత్వేతాదృ
 శాశ్రయత్వత్వమాదాయ వ్యభిచారోదుర్వారఇతి తస్మాదేకధర్మపర్యా
 ప్రావచ్ఛేదక తాకసామాన్యవృత్తిత్వ సామాన్యేతరవృత్తిత్వోభయవ
 త్వమేవహేతుఃసామాన్యత్వేవ్యభిచారవారణాయలజచ్ఛేదకాతాకాం
 తం తాదృశవృత్తిత్వద్వయస్యప్రమేయత్వసమవేతత్వభావత్వాదివ్యభా
 వాన్నవ్యభిచారః యేషుయత్సాధర్మ్యం తేషుతత్సాదృశ్యమేకమేవే
 త్యస్తద్గురుచరణోక్తరీత్యా చనస్వరూసిద్ధిం అత్రచసాదృశ్యాతిరిక్త్యై
 వాదినాంమతేచస్వాశ్రయస్సమవాయికారణం ఏవంవసామాన్యాదావ
 ర్తమానంసాదృశ్యంసామాన్యాదివమవేతం అతఏవవిస్తాతిరిక్తత్వవాదే
 విశిష్టసత్తాయాస్సత్తా సమవేతత్వముక్త్యాతదుపరిసామాన్యాదేః కథం
 సమవాయిత్వమిత్యాశంక్య యథాసాదృశ్యంప్రతిసామాన్యాదే స్సమ
 వాయికారణత్వమితిదృష్టాంతతయోక్తం తథాచసామాన్యసమవేతత్వ
 మేవహేతుః అతోనకుత్రాపివ్యభిచారః సామాన్యేపీత్యపిశబ్దస్తు ఉక్త
 హేతోర్దత్తత్రసాధ్యవ్యాప్యత్వే అవివాదస్ఫురణాయేతి యద్యపిశక్యతేవ
 త్తం తథాపినాత్రహేతుభూతవృత్తిత్వే సమవాయావచ్ఛిన్నత్వవిశేష
 ణం గ్రంథకృతభిప్రేతం తథాసన్యసేనైవహేతునా అభావభిన్నత్వస్యా
 పిసాధన సంభవేనావ్యభావ ఇతిప్రయత్నాంతరజైఫల్యాత్ నాపీత్యపి
 శబ్దం ప్రతీయమాత్వాత్ ఇత్యుపరిసంమోక్ష్య సత్వేనప్రతీయమాన
 త్యాదపినాభావ ఇతియోజనయా అపిశబ్దసముచ్చితసామాన్యసమవే
 తత్వస్యాపిహేతుతాభావాన్నవిరోధఇతి వ్యాఖ్యానేతుమహాశ్లేశఃతస్మా

దస్యద్గురుచరణోక్తం సామాన్యేతరవృత్తిత్వ సామాన్యవృత్తిత్వోభ
యవత్త్వమేవహేతుః ఉభయస్మింశ్చఏకధర్మవర్తమానచేదకతాకత్వ
నివేశాన్నసామాన్యత్వాదావ్యభిచారిత్యవ్రాచామః అథాత్రయదిసా
దృశ్యత్వావచ్ఛేదేనసాధ్యసిద్ధిగుణైశ్చ తదాముఖవృత్తిచంద్రసాదృశ్యా
దా భాగాపిద్ధిః పక్షతావచ్ఛేదకావచ్ఛేదేనానుమితిప్రతి తదవచ్ఛేదేన
హేతుమత్తాన్తాసన్త్యైవకారణత్వాత్ యదిసాదృశ్యత్వసామానాధికర
ణ్యేనతదాపిసిద్ధసాధనం సదృశవదోల్లిఖితప్రతీతౌ తద్భిన్నత్వవిశిష్టతద్గత
భూయోధర్మవత్త్వస్యేవతద్గత భూయోధర్మవత్త్వవిశిష్టస్యతద్భిన్నత్వ
స్యాపికదాదిప్రకారతయా నైయామికమతేఅశక్యవర్జనీయతయాతత్ర
సాధ్యస్యన్యాయమతేపిసిద్ధత్వాత్ ఏవన్యాయమతేవిశేషణవిశేష్యభా
వేవినిగమనావిరహేణ తద్భిన్నత్వస్యాపిసదృశవదవాచ్యతావచ్ఛేదక
త్వందుర్వారం అస్తువాసాధారణధర్మన్త్యైవతత్వదోల్లిఖితప్రతీతిప్రకార
త్వం తత్పదవాచ్యతావచ్ఛేదకత్వంచతథాపియత్రాభావస్య సాధారణధ
ర్మత్వం తత్రషడ్భావభిన్నత్వస్య న్యాయమతేపిసిద్ధత్వాదంశతసిద్ధసా
ధనం దుర్వారమేవ అథభావసాధారణధర్మస్థలీయసాదృశ్యవ్యక్తేరేవ
క్షత్వాన్నసిద్ధసాధనభాగాసిద్ధిః పశ్యాత్సాదృశ్యత్వహేతునాతద్వ్యక్తి
దృష్టాంతేనసాదృశ్యత్వావచ్ఛేదేనషడ్భావభిన్నత్వ సాధనాచ్యేష్టసిద్ధిరితి
చేన్న తథాసతినిత్యత్వసాధారణధర్మకసాదృశ్యస్యగ్రంథకృదుపాత్రస్యా
నన్వయప్రసంగాత్ నిత్యత్వస్యధ్వంసప్రతియోగిత్వాభావయావస్యభా
వత్వాభావాత్ ఉచ్యతే సాదృశ్యత్వమేవపక్షతావచ్ఛేదకం దర్శితవృ
త్తితాద్వయపద్వృత్తిధర్మవత్త్వస్యహేతుత్వాచ్చనభాగాసిద్ధిః తాదృ
శోధర్మశ్చసాదృశ్యత్వమేవనచైవంసాదృశ్యవృత్తి ప్రమేయత్వాదిధర్మ
మూదాయ ద్రవ్యాదావ్యభిచారితాచ్యం సాదృశ్యనిష్ఠప్రమేయత్వ
వ్యక్తేర్ద్రివ్యాదావసత్వాత్ ధర్మపదంచభావపరం నాతోగగనాభా
వాదికమూదాయవ్యభిచారః వాచ్యత్వవస్తుత్వాదికమప్రతివ్యక్తిభిన్న

మేవేతినతదాదాయాపివ్యభిచారః సచత్రతియోగితాసంబంధేన సామాన్యతరీతరవృత్తౌ సమవాయై కార్థసమవాయేన సామాన్యతరీతరవృత్తౌ సత్త్వాయాశ్చ వ్యభిచారఇతివాచ్యం తయోర్వృత్తినియామః త్యాభావాత్ సచతధాపిన్వరూప సంబంధేన సామాన్యవృత్తౌ కాలికసంబంధేన కాలావృత్తౌ సామాన్యశ్వేన్వభిచారఇతివాచ్యం ఏకసంబంధావచ్చిన్వత్వస్యవృత్తిద్వయవిశేషణత్వాత్ అధన్యాదేన సన్న్వయది తత్సధగ్మ సుత తన్వద్వృత్త్యైతత్వం న యుక్తిః సన్న్వేనం తథాన శ్వేసిస్మిన్కా విసిః దిశోగదురితమాలిన్యాదినాచంద్రసాదృశ్యస్యక్షయే కామిన్యంతరసదశ్చిత్తవశత్వయప్రసంగాత్ శ్యామంఘటకుసుమిద సాదృశ్యస్యపాకోత్తర కలోత్పత్తిక త్యానుపపత్తేశ్చేతిచేత్త ధాపియత్రయత్నాదశ్యం సాధకంతచేక శ్వేబాధకాభావాత్ అతశ్చనిత్యశ్వేగోత్వసాదృశ్య మున్వేన్వేగశ్వేచైకమేవాస్థులాఘవాత్ అగతప్రతియోగిభేదేన సాదృశ్యభేదతవశ్యః అన్యధాగోత్వేపిగోత్వ సాదృశ్యప్రసంగాత్ తథాచైకైన్యా నిత్యవ్యక్తౌ తదితరయావన్నిత్యస్యక్తి ప్రతియోగికానాం సాదృశ్యానాంభేదస్తస్య తేసిద్ధః మమత్వేకైకస్యక్తి నిష్టానామభేదః సమప్రతియోగిభేదేనభేదఇతితుల్యతా కి తుత్వస్య శేషకైకస్య సాదృశ్యస్యతరీతరయావన్నిశ్యవ్యక్తిసంబంధ కల్పనాగౌరవంపరమతిరిచ్యత ఇతిచేదస్తు గౌరవంతథానిత్యస్యతరీత్యాహేతు వరిష్కా రోనవిరధిత్యస్మద్గురు చరణానామభిప్రాయః యదిచద్విత్వాదికం ప్రత్యేకత్వాదిబుద్ధేరి వపరత్వాదికంప్రతిసన్నికృష్టత్వశ్వేన్వత్వాది బుద్ధేరినచసాదృశ్యం ప్రతిసాధారణధర్మబుద్ధేర్నిమిత్తకారణత్వం తదభిమతమిత్యచ్యతే తదాఽపహవ్యక్తిష్వేక సాధారణేధర్మజ్ఞానస్థలెద్విత్వాది రీత్యనుసరణేన అనుపపత్తిగ్రంథః పరత్వాదినిత్యనుసరణేతు సామాన్య సమవేత్వమేవ హేతుః నావ్యభానత్యత్యాపి శబ్దస్యభిన్నక్రమేణ పూర్వోఽదర్శితయోజన యాచనసందర్భవిరోధః నాపీత్యాదిగ్రంథః ప్రత్యక్షప్రమాణప్రదర్శనపర ఇతికల్పేతునదోషగం

ధరి అభావభిన్నత్వస్య అనుమాననిరపేక్షతయానుమితౌ తదప్రవేశేతి
 త్యభిప్రాయవర్ణన సంభవాత్ ముఖ్యవృత్తిచందసాదృశ్యే భాగాసిద్ధివా
 రణంతు పూర్వవదితసర్వం సమంజసం. || సత్వేనభావత్వేనప్రతీయమా
 నత్వా త్వమీయమానత్వాదిత్యర్థం నస్వత్రహేతోస్సాధ్యావిశిష్టత్వం
 అసిద్ధ్యత్యభావభిన్నత్వే భావత్వప్రకారకప్రతితేః ప్రమాత్వాసిద్ధేః త
 థాహి నాత్రభావత్వం సమవాయైక్యసమవాయాన్యతరసం బంధేనన
 త్తవత్వం సామాన్యాభావాది మాత్రవృత్తిసాదృశ్యస్యకౌ భాగాసిద్ధి
 ప్రసంగాత్ భావసాధారణధర్మస్థలీయ సాదృశ్యేవ్య భావభిన్నత్వస్య
 న్యాయసయేపిసిద్ధత్వేనాం శిలసిద్ధసాధనవారణా యవచ్ఛేదకావ
 చ్ఛేదేన సాధ్యసిద్ధేరేవైద్యేత్వాత్ నాపిద్రవ్యాదిషట్పదార్థాన్యతమ
 త్వం స్వరూపాసిద్ధి ప్రసంగాత్ నాపిద్రవ్యాదిషట్పదార్థ సాదృశ్యేతత్వ
 ప్రకాన్యతమత్వమప్ర యోజిత్యాత్ హియత్రాభావభిన్నత్వంసా
 ధ్యం తత్రతద్భుతితాన్యత్వమేవ హేతుఃకర్మకర్తృతమర్హతి తథాసతిద్రవ్యా
 డిషట్పదార్థధ్వం నైతత్ప్రకాన్యత మత్వేనహేతునాధ్యంసేవ్యభావభి
 న్నత్వ సిద్ధిప్రసంగాత్ అతఃపరిశేషాదభావభిన్నత్వ మేవభావత్వం త
 థాచాభావభిన్నత్వేనాధ్యే అభావభిన్నత్వప్రమా విషయత్వమేవహేతు
 రితి సాధ్యావిష్టత్వం దుర్వారరూపేదర్శితమహావేన వ్యాఖ్యానమయక్త
 మితిచేత్త్వం సత్వేనేత్యస్య ఇల్లేఖాభావేనేత్యర్థోస్తు తథాచఇల్లేఖఃహి
 తప్రతీతి విషయత్వానిత్యః సదైవంసఇల్లేఖరహిత ప్రమేయ్యధ్వంస
 త్వాదిప్రకారక ప్రమావిషయేధ్వంసా దావ్యభిచారకలివాచ్యం సజల్లి
 శతప్రతీత్య విషయత్వస్య తదర్థత్వాత్ ధ్వంసాదేరపిఘటోనే త్యాది
 ప్రతీతివిషయత్వస్య ప్రాచీనైరిభ్యుపగమేన తత్రవ్యభిచారాభావాత్ ఏ
 తేనేదంతమితి ప్రతీతివిషయేతమన్యపివ్యభిచారోనిరస్తః తేజోనేతిప్రతీ
 తివిషయతానూ అపితత్రసత్వాత్ పూర్వపక్షమతేతమసాద్రవ్యత్వా
 చ్ఛనసాదృశ్యా భావోనేతిప్రతీతివిషయతా మూదాయన్వరూపాసిద్ధిరితి.

వాచ్యం అభావాప్రకారకత్వస్య ప్రతీతివిశేషణత్వాత్ భ్రూమాద్యస్య
 త్వమపిప్రతీతి విశేషణం తేనఘటోనేతిప్రతీతౌ ఘటాభావత్వేనరూపేణ
 కదాచిత్యాదృశ్యస్య భావేపిపక్షతిః తథాచప్రతియోగితాసంబంధావచ్చి
 న్నాభావావృత్తి ప్రకారతానిరూపితభ్రూమానిరూపిత విశేష్యతాశూ
 న్యత్వాదితి పర్యవసీతోర్థః తేనససజ్జల్లిఖితత్వనిర్వచనప్రయాసగౌరవప్ర
 సక్తిః అన్యద్గురుచరణాస్తు తత్రప్రతీతిప్రమాణయతి సత్వేనేతి భావత్వే
 నేత్యర్థః ప్రతీయమానత్వాదితి ప్రమావిషయత్వాదిత్యర్థః ఇతివ్యాచ
 శ్చః తథాచసత్వేనేత్యాది గ్రంథానసాదృశ్యస్యా భావభిన్న త్వేనుమా
 నప్రదర్శనపరః కింతుప్రత్యక్షప్రమాణ ప్రదర్శనపరఇత్యాశయః ఏత
 ద్వాద్యభ్యాసేపి భావత్వేనేత్యస్యాభావ భిన్న త్వేనేత్యర్థః అభావభిన్న త్వే
 తద్విషయకప్రత్యక్ష ప్రతీతేరేవసాధకత్వాదితిబోధ్యం అనంతశక్తితి స
 నుమతేర్థావాప్రతి బంధకత్వవ్యవహారాన్యధాను పపత్వైవశక్తిస్పృశ్యతి
 కార్యానుకూలధర్మవిఘట కత్వస్యైవప్రతిబంధకత్వ పదార్థత్వాత్ య
 త్తుప్రతి బంధకత్వంనకార్యానుకూల ధర్మవిఘటకత్వం బాధజ్ఞానస్యాను
 మితిప్రతిబంధకత్వా భావాపత్తేరితిమహాదేవే నోక్తంతత్తుచ్ఛంమ
 నేర్వహిన్నిష్కదాహనుకూలశక్తివిఘటకతాయా ఇనభాదజ్ఞానన్యాపివ
 రామర్పాత్మమనస్సం యోగాదినిష్ఠానుమిత్యను కూలశక్తివిఘటకతా
 యాన్యుపచత్వాదితిచేదత్ర పృచ్ఛామంశశక్తిప్రతికిం కారణంవహ్నిరితి
 చేతరమణిసమవహితేన వహ్నినాకుతోనోత్పద్యతే మణినాప్రతిబం
 ధాదితిచేన్యజ్ఞోశక్తినాశకత్వం త్వయాన్వీకృతం సతుశక్తిప్రతిబంధక
 త్వం తథాచపూర్వశక్తేర్మణి నానాశేపికత్వంతరోత్పత్తిర్ద్వారా అ
 ధోత్పన్నాపిశక్తిర్నాశకసమవధానా న్నశ్యతీతిచేన్నశ్యతాం తృతీయ
 యదే ద్వితీయయదే చదాహంకేనవారణీయః అథమణేశ్వశక్తినాశకత్వమి
 వశక్తిప్రతిబంధకత్వమపిన్వీక్రియతఇతిచేత్తత్కిం మణేశశక్తిప్రతిబంధ
 కత్వం శక్తిక్రమకూలధర్మవిఘటకత్వమితి చేతోనాశక్త్యనుకూల

ధర్మః పహ్ని నిష్ఠశ క్త్యంతరమితి చేత్రదేవకుతోనరదానీమణినాశాదితి
 చేన్నశ్యతాదస్యదుత్పద్యతాం తత్రాపిమణిప్రతిబంధక ఇతిచేత్తర్హిత
 త్రాప్యకైవభక్తికా తథాచశక్తీనామనవస్థా తదేతదభిప్రత్యగంధక్య
 తోక్తమనంతశక్తీతి అధమణినమవధానకాలీన పహ్ని నిష్ఠదాహశక్తి
 త్యాద్యవచ్చిన్నప్రతి ఉత్తేజకానాంపహ్ని నిష్ఠదాహశక్తిత్వా వచ్చి
 న్నప్రతి తృణారణిమణిన్యాయేన మణ్యభావప్రాతేజకయోరుత్తేజకాభా
 వవిశిష్టమణ్యభావస్యైవవా హేతుత్వకల్పనాన్నోక్తదోష ఇతిచేత్స
 త్యంకింతుదాహంప్రత్యేవేద్యశ కారణతాస్వీక్రియతాం కిమంతరాశక్తి
 మభ్యుపగమ్యతాం ప్రత్యుక్తకారణతా స్వీకారేణతదేతదభిప్రత్యోర
 క్తంలనేనైవసామంజస్యఇతితథాచాయాతం కారణీభూతాభావప్రతియో
 గిత్వస్యప్రతిబంధకత్వపదార్థతయాకించా స్వేవంకారణతాస్వీకారఃతథా
 విపహ్ని నిష్ఠదాహానులశక్తీనాశంప్రతిమణేః శేనరూపేణకారణత్వంమణి
 త్వేనేచేత్తస్మాత్తేజ క్తమనవహితేనమణినాకుతోనశక్తీనాశః అతఏవశ
 క్తిమత్వేనమణెర్వహ్ని నిష్ఠశక్తీనాశకతామణి సత్వేరన్నిష్ఠశక్తేరనపా
 యాదధమణిశక్తేరుత్తేజకావిఘటకా ఇతిచేత్కింవిఘటకత్వంనాశకత్వం
 ప్రతిబంధకత్వంవాచ్యేపూర్వశక్తీనాశేశక్త్యం తరోత్పాదేబాధకాభా
 వఃద్వితీయేశ్చుత్తేజకస్యమణిశక్తిప్రతిబంధకతాన్యధానుపపత్త్యాపహ్ని
 నిష్ఠదాహశక్తీనాశానుకూలమణిశక్త్యుపాదానానుకూలశక్త్యంతరంమ
 ణోతదస్యస్థివాయత్రక్వదిదంగీకార్యం తదపితదాకుతోనేత్యాశంకా
 యాంతత్రాప్యతేజ కావిఘటకావాచ్యా ఇత్యనవస్థా అధమన్యతేదా
 హశక్తీనాశానుకూలమణిశక్తేర్నాశకాపిప్రాతేజకాః సప్రతిబంధకాః
 అతశ్చోత్పన్నమపిదాహశక్తీనాశానుకూలం శక్త్యంతరంప్రసరేప్రా
 తేజశేననాశ్యతే నాతోదాహశక్తీనాశప్రసంగఇతి తత్రబ్రూమః ఉత్ప
 న్నంమణాశక్త్యంతరం తృతీయమణెనాశ్యతాన్యధానాస్తికమతప్రవేశ
 ప్రసంగాత్ తథాచద్వితీయమణేవహ్ని దాహశక్తీనాశప్రసంగః తతశ్చో

తైజకాభావ విశిష్టమణ్యభావరూపకారణ బలాత్పునర్వహణా దాహ
 శక్త్యంతరోత్పాదేనోత్తరక్షణేదాహజనన సుఖవేపివహ్నీర్దాహనా
 విచిత్రవిచిత్రోత్పాద్యోక్తా అధనతోర్థమ్యైజకయోష్యత సవేదంక్ష
 క్షవ్యవధానస్యదుర్జ్ఞేయత్వాదధవా దాహశక్తి నాశానుకూలమణిశక్త
 యోద్వితీయక్షుత్పాప్రొత్తైజకేసనాశ్యంతే తాసాంచపూర్వకాలవృత్తిత
 యానహభావేనచదాహశక్తి నాశానుకూలతా అతోనదాహశక్తేర్నా
 శోనచైతావతానాస్తికత్వప్రసంగః కృత్సస్యజగతిక్షణికత్వానంగీకా
 రాత్ నైకదేశస్వీకారమూత్తేక్షనాస్తికతా తథాసతి నాశస్వీకారమూ
 త్రైసక్షుర్దేహమేన తథాత్వప్రసంగాదితచేదేవం సతియూనస్యమ్యైజ
 కసమవధానముత్పన్నప్రధ్వంసినీరసలామణి శక్తీర్హ్యైశక్తీర్వాగణ
 యితమీశ్వరోపినేశ్వరః తదిదమభిప్రేతోక్తమంత శక్తితీయదిను
 మణిశక్తి ప్రత్యుత్తైజకాభావస్యకారణత్వాన్నతదామశౌ శక్త్యుత్ప
 త్తిరితిమన్యతే తదాకిమపరాధం మణ్యభావస్యదాహకారణతయాతథా
 చాగతంమణిశక్తి ప్రత్యుత్తైజకానాం కారణీభూతాభావప్రతియోగిత్వ
 రూపతయా ప్రతిబంధకతయా అధమశౌనదాహశక్తి నాశానుకూలా
 శక్తిస్వీక్రియతేకింతుదాహశక్తినాశం ప్రత్యుత్తైజకాభావవిశిష్టమణిః
 కారణత్వమోనోక్తదోష ఇతిచైత్యుత్తైజకాభావవిశిష్టమణిర్దాహ
 విశిష్టస్యోత్తైజకాభావస్య వేతివినిగమనావిరహాద వచ్ఛేదకగౌరవాచ్చ
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 మణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణిమణి
 ఉత్తమస్యభా భవతాంతమపత్తిః అనుమిత్యనుకూల వ్యాప్తిజ్ఞానవి

ఘటక త్వరితి చేర్వ్యభిచార జ్ఞానం హ్యుత్పత్త్యైవానానావ్యాప్తిధీయం
 ప్రతిబంధాతి సత్తుత్పన్నాం విఘటయతి విఘటక తాహినాశక తా సత్తు
 ప్రతిబంధక తా అననస్థానాత్ అధోత్పన్నా మపి తాం స్వోత్తరోత్పన్న
 గుణవిధ రూ విఘటయతీతి చేత్తర్హి వ్యాప్తి జ్ఞానానుత్తరం వ్యభిచార
 జ్ఞానస్య ప్రతిబంధక తా విరహ ప్రసంగః స్వోత్తరోత్పన్న గుణవిధయా
 పూర్వ పరామర్శనాశకస్య పరామర్శాంతరస్యానుమితి ప్రతిబంధక
 త్వస్వత్తిస్య తస్మాత్కారణీభూతాభావ ప్రతియోగిత్యమేవ ప్రతిబంధ
 కత్వయితే సిద్ధం నను ప్రతిబంధకత్వస్యే దృశ్యే కారణీభూత వహ్ని రూ
 పాభావ ప్రతియోగినివహ్ని భావేతి వ్యాప్తిః స్వప్రాగభావ ప్రతియో
 గినిఘటాదా చేతి చేదత్ర మహాదేవః తాదాత్మ్యాతిరిక్త సంబంధావచ్ఛి
 న్న కారణతా శ్రయీభూతోయోభావ భిన్నోత్పత్తంతాభావః తద్ద్వితి
 యోగిత్యం వినశీతం కారణతా విశేషోపాదా నాచ్యస్వార్థం తాభావ
 ప్రత్యక్షే స్వస్య ప్రతిబంధక తాపత్తిః పరాస్తా విషయస్య తాదాత్మ్యవం
 బంధేనైవ ప్రత్యక్షే హేతు త్వరితినిర ప్రాచత్ తత్ర విచార్యతే అత్యం
 తాభావత్వ నివేషేనైవ కారణీభూతపహ్ని రూపాభావ ప్రతియోగినివ
 హ్ని భావేతి వ్యాప్తివారణసంభవాత్ భావభిన్నత్వనివేశనమఫలం
 సచాత్మ్యంతా భావత్వమహం త్రైకాలికసం సర్గాభావత్వం యేన వ
 హ్ని ప్రేనవ్యావర్త్యేత కింత్వనుయోగితా విశేషరూపం భావాభావసా
 ధారణ వితివాద్యం తస్య వ్యావర్తకత్వాత్ ప్రాగభావస్యాపిస్వాభా
 వాభావ రూపత్వేన తద్వ్యావర్తనాసంభవాచ్చ అథాత్మ్యంతాభావ
 పదంస్వాత్మ్యం తాభావపరంస్వప్రతిబంధకత్వేనాభి మతావ్యక్తిః ఘట
 ప్రాగభావ్య సఘటాత్మ్యంతాభావ ఇతి తద్వ్యావర్తనమితి చేత్తింస్వా
 త్యంతాభావత్వం స్వప్రతియోగిక త్వే సత్యత్వంతాభావత్వమితి చేత్తర్హి
 ఘటప్రాగ భావోపిఘటప్రతియోగికః ఘటప్రాగభావాత్మ్యం తాభావా
 త్యంతాభావత్వేతి కథంతద్వ్యావర్తనం అధస్వనిష్ఠప్రతియోగితానిరూ

వితాత్యం తాభావత్వయాపాను యోగితా విశేషవత్త్వంతద్భటప్రాగ
 భావనిష్ఠాత్వం తాభావత్వంతు నఘటనిష్ఠప్రతియోగితా నిరూపితం కిం
 తుఘటప్రాగ భావాత్వంతాభావనిష్ఠ ప్రతియోగితానిరూపిత మితిచేత్ర
 ధాపిదాహా కారణీభూతోయోమణ్యభావః కించిద్విశిష్టస్వతస్యాభా
 వ్రాపిన్యాత్వంతా భావాత్కేకమణ్య భావప్రతియోగిత్యా ద్దాహప్రతి
 బంధకస్యాత్ ఘటప్రాగభావాత్వం తాభావత్వస్య ఘటతద్ధ్వంస
 యోరపి స్వీకారేణఘటనిష్ఠాయా ఘటప్రాగభావాత్వం తాభావత్వా
 వచ్ఛిన్నా ప్రతియోగితా తన్నిరూపితాత్వంతా భావత్వయాపానుయో
 గితా విశేషాశ్రయప్రాగ భావప్రతియోగినిఘటేతి వ్యాప్తేశ్చప్రత్యయో
 దాగురుత్వాదేస్తా దా క్షేప్తనప్రతిబంధకతాప్ర దర్శకబహుతర గ్రంథ
 కారోక్తి విరోధశ్చ కారణీభూతగురుత్వాది భేదనిష్ఠాయాస్తాదాత్మ్య
 సంబంధావచ్ఛిన్న గురుత్వాదినిష్ఠ ప్రతియోగితానిరూపితాయా అను
 యోగితాయా అత్వంతాభావత్వయాపత్వాభావాత్ తస్మాత్కారణతా
 వచ్ఛేదకా భావత్వనిరూపిత ప్రతియోగితాశ్రయత్వం ప్రతిబంధకత్వం
 వచ్ఛేదాహకారణతా వచ్ఛేదకంవహ్నిత్వంప్రాగభావస్యతద్వక్తిత్వం
 ఘటాత్వంతాభావ ప్రత్యక్షేఘటాత్వంతా భావస్యకారణ తావచ్ఛేద
 కం విషయత్వంతద్వక్తిత్వం వేతినదోషః అస్లేద్గురుచరణైరప్యేత
 దేవనిరుక్తం ఉత్తేజకత్వంతు ప్రతిబంధకసమవధాన కాలీనకార్యోత్పా
 దప్రయోజకత్వం ప్రతిబంధకవిశేషణీ భూతాభావ ప్రతియోగిత్వంవా
 అశ్రవమంత్రోషధ్యాదిరూపాణాంఉత్తేజకానాంనోత్తేజక క్షేపనాభావ్రా
 మణివిశేషణ తయాప్రతిబంధక తావచ్ఛేదకకోటిప్రసన్నః అన్యోన్యా
 శ్రయప్రసంగాత్ కింతు మంత్రత్రోషధత్వాదినాఉత్తేజకతావచ్ఛేదక
 సంబంధస్తు మంత్రాణాముద్దేశ్యతా సాచస్వచ్ఛారణ ప్రయోజకదా
 హావత్త్వ ప్రకారకేచ్ఛానిషయత్వం ఓషధ్యాదీనాంతు యథాయథం
 తాదాత్మ్యసంయోగ సామానాధికరణ్యసామీప్యాః యత్తుచూర్ణ

మాత్రస్య విగుహాధితయాదైశిక విశేషణతాయాః ఆవశ్యకత్వేనసప
 వాషధి విశేషాణాంఉత్తేజకతావచ్ఛేదకసంబంధః తస్యకావిక విశేషణ
 తాతిరిక్తసంబంధాంతరనియతత్వాన్నావ్యాప్తిప్రసంగఃఇతితన్న తస్య
 సకలసంబంధిసాధారణతయాతిప్రసంజకత్వాత్తథాహియద్వ్యక్తే
 స్తావాత్మ్యసంబంధేనోత్తేజకత్వంతద్వ్యక్తేరైశికవిశేషణతాతత్సం
 యోగివ్యవ్యక్తతాతథాచమణిసమవధానేతద్వ్యక్తేరివతద్వ్యక్తిసం
 యోగినోపిదాహస్యాత్ ఏకేనభావాభావసాధారణవిశేషణతాయాః
 షధివిశేషనిష్ఠోత్తేజకతావచ్ఛేదకసంబంధత్వమపిప్రత్యుక్తంతస్యాపి
 నిఖిలసంబంధిసాధారణత్వాదేవమతేఃప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకసంబం
 ధస్సయోగఃప్రతియోగివ్యధికరణత్వవిశిష్టమణ్యభావస్యకారణత్వా
 చ్చనమణిసంయుక్తేపిదాహవత్తిఃఅన్యద్గురుచరణాస్తుసంయోగసంబం
 దావచ్ఛిన్నాధికరణతాయాఃవ్యాప్యవృత్తేఃప్రతిబంధకతావచ్ఛేదక
 సంబంధత్వమంగీచక్రుఃఇదంతుజ్ఞాభ్యంమణిస్థలియదాహంప్రత్యుక్తే
 జకానాంకారణత్వంకల్ప్యతేలాఘవాత్నచమణిమంత్రోషధ్యానిరూ
 పాణాముత్తేజకానామననుగతతయాతత్తత్కారణవైశిష్ట్యంనివేశ్య
 మంత్రత్వాదినానానాకారణత్వకల్పనేగౌరవాత్తత్తదుత్తేజకాభావ
 విశిష్టమణ్యభావత్వేనైవకారణతాకల్పనమేవయుక్తమితివాచ్యంఆవ
 ఛేదకతాయావ్యావశ్యవృత్తిత్వాసంగీకారేణతత్తదుత్తేజకాభా
 వానాంవిశేషణవిశేష్యభావేవినిగమనావిరహప్రయుక్తగురుధర్మా
 వచ్ఛిన్నానంతకారణతాకల్పనాపేక్షయాతదుత్తేజకానామతి
 యుతత్తద్రూపేణకలిపయకారణతాకల్పనాయావపయుక్తత్వాత్
 ననుమణిసమవధానదశాయాంపహ్నియదిఘటితసామగ్రి
 బలాత్ఉత్తేజకాభావేపిదాహత్వయావసామాన్యధర్మా
 వచ్ఛిన్నాపత్తిఃనచవిశేషసామగ్రిసమవహితాయావసా
 మాన్యసామగ్ర్యాఃఫలసంధాయకత్వాత్తావదుత్తేజకాన్యతదు

రూప విశేషసామగ్ర్యభావసామాన్యసామగ్ర్యానుఫలాపత్తితి వాచ్యం
 మన్యోన్యసమవధానదశాయాం ఉత్తేజకవిరహేపివహ్యదిగుటితసామాన్య
 సామగ్ర్యాలోపధానేన తేహంవిశేషసామగ్రిత్వాసంభవాదితిచేన్న
 మన్యోభావనీశిష్టనాహత్వావచ్ఛిన్నప్రతిమన్యోభావత్వేనాపికారణతాం
 తరంకల్పయి త్వావహ్యదిగుటిత సామాన్య సామగ్ర్యా ఫలజననేమ
 న్యోభావతత్తదుత్తేజకాన్యతమయ్యవిశేషసామగ్రిత్వ కల్పన యాసర్వదో
 షవిరహాదితి నన్యమ మానమేవ శక్తాప్రమాణం తథాహి వహ్నిర్దా
 హానుకూలాద్విష్కాతీంద్రియ ధర్మసమవాయీదాహజనకత్వా దాత్తన
 త్ తజ్జననశక్తిమతఏవ తజ్జనకత్వం సంభవేత్ ఆత్మనిత్వ దృష్టమాదా
 యసాధ్యసంగతిః సచప్రతిబంధ కాభావవిధ యాదాహ జనకేజలసం
 యోగాభావేవ్యభిచార ఇతివాచ్యం ప్రతిబంధకాభావస్య కార్యమా
 త్రం ప్రతిజనకతాయాః పరైరసభ్యుపగమాత్ మణేరివజలసంయోగ
 స్యాపివహ్నినిష్ఠ దాహశక్తిగుట కలయైవతదానీం దాహపత్తివార
 ణాత్ సచప్రతియోగి విధయాపూర్వరూపనాశాత్మక దాహజనకేపూ
 ర్వరూపే వ్యభిచార ఇతివాచ్యం తత్రాపిశక్త్యభ్యుపగమాత్ పూర్వ
 రూపనాశ ప్రాగభావశ్చ పూర్వరూపాత్మక ఏవదాహజనకఇతి నదా
 హప్రాగభావేవ్యభిచారిః సచకాలవిధయాధ్వంసేవ్యభిచారఇతివాచ్యం
 తత్రశక్త్య సభ్యుపగమేకాలత్వాన వచ్ఛిన్నజనకతాయాః కాలికాతీం
 క్తసంబంధా వచ్ఛిన్నజన్యతాయావా వివేచితత్వాత్ దాహత్వావచ్ఛి
 న్నజన్యతానివేశస్తుసంభవతి దృష్టాంతాసిద్ధి ప్రసంగాత్ భావశ్చేస
 తీతివావిశేష్యతాం తేనధ్వంసేనవ్యభిచారః ఇథోచజలసంయోగాభా
 వేపి నవ్యభిచారశం కేతించేన్న అప్రయోజకత్వాత్ తజ్జనకేహికారణతా
 వచ్ఛేదక విధయాతదను కూలధర్మఅవశ్యః సతుతాదృశధర్మస్యా
 తీంద్రియత్వ మప్రావశ్యకం సచధర్మోపహాన వహ్నిత్వమేవేతినశక్తి
 సిద్ధికంకా కేదిత్తుత్పాపూతాదరసం యోగారణినిర్మంధనసం యో

గమనితరణికిరణనంయోగానాంత్రయాణాంపహ్నిత్యావచ్ఛిన్నప్రతికారణతాయాం పరస్పరజన్యసహజా వ్యభిచారేణసహజా కార్యతావచ్ఛిదకవైజాత్య త్రయస్వీకారే గౌరవేణచ తేమాంత్రయాణామనాయత్యా ఏకశక్తిమత్వేనైవకారణతాయావత్తముచితత్వేన శక్తిసిద్ధిః నుత్రిప్యేకశక్తిర్నసంభవతిసాహిసనిత్యాతనేకసమవేతనిత్య ధర్మస్యజాతిత్వాత్ వహ్నిత్యాద ప్రతిబంధకమగ్యాది సమవధానవినాశ్యత్వాచ్చకింత్య త్యావాచ్యాతస్యాశ్చైకశ్చేవేకన్యక్తాశక్తీనాశేవ్యక్త్యంతరమన్యశక్తిస్యాత్ తథాచ కథమేకరూపేణత్రయాణాం కారణతాసంభవః సచ త్యుచితం యోగాద్యశ్లోమవృత్తి శక్తిశ్చేనతాసామనుగమ ఇతినాచ్యం మనోనీప్వేపిత్యుచితం యోగవృత్తిక్రియాద్యత్వాదాను కూలశక్తి మూదాయవహ్నిత్యాదాపత్యైః తదపేక్షయాత్యుచితం యోగాదీనామేవాన్యతమత్వేనకారణతాయా ఉచితత్వాత్ ఏతేనవహ్నిత్యాదానుకూల శక్తి సత్తద్వ్యక్తిత్వేన ధృత్వాతావదన్యత మత్వేనతాసాంకారణతా వచ్ఛిదకత్వస్వీకారోపిబ్రత్యుక్తః సచవహ్నిత్యాదానుకూలీత్వేనతాసా మనుమితివాచ్యం సిద్ధేతాసాంవహ్నిత్యాదాను కూలత్వేతద్విశిష్టశక్త్య నచ్ఛిన్నకారణతా సత్త్వాద్వహ్నిత్యాది సమిచవహ్నిత్యాదేతాసాంతదను కూలత్వమిత్యనోన్యాశ్రయప్రసంగాదితీచేన్న వహ్నిత్యాదానుకూలశక్తీనాం విలక్షణశక్తిత్వేనకారణ తావచ్ఛిదకతా స్వీకారేణసర్వానుపపత్తి విరహాత్ వైలక్ష్యాణ్యంచ శక్తిపప్తజాతిరూప మఖండోపాధిరూపంవా ఇథమేవవహ్ని నిష్టదాహజనకతా వచ్ఛిదకశక్తీనామను గమోవసేయిత్యావహిత స్ససహజా కార్యతా వచ్ఛిదకవైజాత్యత్రయస్వీకారేణావ్యవహితోత్త రత్వనివేశేన వాత్యుచితంయోగాదీనాం కారణతాత్రయ స్వీకారేణైవోపపత్తే మగ్యాదిసమవధానాసమ వధానప్రయుక్తత్వాదప్రధ్వంసవిశిష్టా పరిమితశక్తివ్యక్తికల్పనాయాం మహాగౌరవాత్ కించతాదృశశైలక్ష

న్యావచ్చిన్న శ క్తిరూపతాత్పర్యస్వరూపామృతసంయోగాదీమూర్త్యుత్తివా
 రణాణితదవచ్చిన్నప్రతిత్పూసం యోగాదీనాంకారణజ్యేవాచ్యత్పూస
 సంయోగత్వాద్విభాకారణతాత్రయకల్పనేపిపరస్పరజన్యశక్తౌ వ్యభిచా
 రఃశక్తౌకార్యతావచ్ఛేదక వైజాత్య తయన్వీకృత్యాన్వహితోత్తరత్వం
 నివేశ్యవా తద్వారణేపహ్నిం ప్రత్యేవతథాన్వీక్రియతాంకిమాంతరాళిక
 శ క్తీన్వీకారేణ యదితువిలక్షణశ క్తిత్వావచ్చిన్నజనకతావచ్ఛేదకతయా
 త్పూసంయోగాదిషువిజాతీయశ క్త్య తరాభ్యుపగమః తదానవస్థాతదేత
 దభిప్రత్యగ్రంథకృతోక్తమనంతశ క్తీతి మహాదేవస్తు త్పూసంయోగాదీ
 నాంత్యూసంయోగాద్యన్యతమజ్యేనైవకారణతాన్వీకారాన్నదోషఃనచా
 న్యతమత్వఘటకభేదానాం మిథోపశేషణవిశేష్యభావవినిగమనావిరహే
 ణకారణతావచ్ఛేదకతాభేదాత్కారణతాభేదాప ధిరితివాచ్యంస్వరూప
 సంబంధరూపాయాంతిరిక్తాయా వకారణతాయావచ్ఛేదకతాభేదేవ్య
 భేదాదితిసమాదధాతస్మాయమభినందికారణత్వంస్వరూపసంబంధరూ
 పంప్రావీనై ను క్తంఅఖంసోపాధిరూపముక్తికంనవీనై ను క్తంత్రయోద్విప్ర
 ధమనితుతపూర్వవృత్తిత్వరూపంతదాతత్త్రాంణస్వరూపం నావచ్ఛేదక
 భేదాదవచ్ఛేదకతాభేదఃభేత్తుమర్హతికి తు కారణీభూతత్పూసంయోగాది
 భేదాత్ అథయదిపూర్వవృత్తిత్వం పూర్వక్షణరూపం తదాక్షణభేదా
 ద్భిన్నంనావచ్ఛేదకతాభేదాదేత్తుమర్హతి అథయదిపూర్వవృత్తితావ
 చ్ఛేదకధర్మరూపం తదాతదన్యతమత్వాత్కాతిరిక్త భేదరూపంనావచ్ఛే
 దకతాభేదాత్ భిద్యతేద్వితీయేత్వఖంసోపాధిరూపాయాంకారణతాయాః
 విశేషణవిశేష్య భావేవినిగమనావిరహప్రయుక్తో వచ్ఛేదకతాభేదేపిభ
 దోనస్వీక్రియతే ప్రయోజనాభావాత్ తస్మాదుభయవిధాయా అపి క
 రణతాయానావచ్ఛేదక తాభేదప్రయుక్తోభేదః ఆశ్రయాదిభేదప్రయుక్త
 భేదస్తుమతద్వియేవ్య విశిష్టవీచనహి త్పూసంయోగవవారణి సంయో
 గవిత్వాదిపరైరభ్యుపేయతే ఇతి అత్రవిచార్యతే మిమాంసంతైశ్చక్తిని

వ్యకారణతావచ్ఛేదకతా దర్శితవైజాత్యసచ్చిన్నా ఏకైకసన్ద్విక్రియతత్తతి
 లాఘవం నైయామనాంతం కారణతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదక ధర్మస్యప
 కవిధవిశేషగవిశేష్యభానాపన్నపదార్థస్తామఘటితై వ్యవధిస్యాభావా
 దవచ్ఛేకతాభేదోదుర్వారః అవచ్ఛేదకత్వం నామప్రతీతిసాక్షికోధర్మః
 ప్రతీతిశ్చకారణవిశేషణే కారణతావచ్ఛేదకతాం తద్విశేషణేకారణతా
 వచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకతాం తత్తద్విశేషణేషుతత్తన్నిష్ఠావచ్ఛేదకతావచ్ఛే
 దకతామవగాహమానానానావిధాదృశ్యతేత్రచకన్యాశ్చప్రమాత్వంక
 న్యాశ్చ భమత్వం ఇతివినిగంతుంశక్యంలాఘవగౌరవయోరభావాత్తథా
 చావచ్ఛేదకానాంభేదోదుర్వారఃఅపిచావభేదకతాబేదాదవచ్ఛేద్యభేదాసక
 లకథకసంప్రదాయసిద్ధస్సైవైర్విరపితాంతకైరవచ్ఛేదకకోటిప్రవిష్టధర్మా
 గాంవిశేషగవిశేష్యభావేవినిగమనావిరహేణకారణతాభేదస్యలిఖితత్వా
 న్మహాదేవేనావ్యగ్రేతత్రతత్రప్రదర్శయివ్యమాణత్వాచ్చతస్మాదనాదరిణీ
 యునుమాదేవవచనంయద్యప్యేపారీతిరనన్యథా సిద్ధవియతపూర్వవృత్తి
 త్పొతదవచ్ఛేదకధర్మవత్త్వోవాకారణత్వమిహిహక్షేపవరతితథాపితత్వ
 త్నన్యాప్రామాణికత్వాద్విత్తీయవక్షమాశ్చిత్తైస్సౌక్తమస్తాభిర్యథా
 చనప్రసరతి యథాచాప్రామాణికతాతథావ్యక్తముపపాదయన్యామో
 గ్రేకారణతాగ్రంథేపచాన్యతమన్యఃపటకానాం భేదానాం త్రయాణా
 మేకతద్వయమితిరీత్యైవకారణతావచ్ఛేదకకోటాప్రవేశాన్నవిశేష
 గవిశేష్యభావేవినిగమనా విరహఇతివాచ్యమవచ్ఛేదకతాయావ్యాసజ్ఞ
 వృత్తిత్వస్యాన్యత్రదూషణీయత్వాత్ యేతుకామినీచరణఘాతాదశోక
 తరుషు కుసుమోత్పాదకక్రిపాప్రతిష్ఠాదినాప్రతిమాదివ్యభిలషి
 తార్థనంపాదసశక్తంచ స్వీకుర్వంతి శేశశేధరాదిభిఃప్రస్తుక్తాఃతథాహికా
 మినీచరణసంపర్కప్రహ్లాన్నాంతయాణాంమానుషాణామివకతివయరే
 లోధాతుస్థానీయావయవాఙ్విద్యధరణీకానానుపాసుంతఃపవనోపనీయైః
 పరమాణుభిః కాలవిశేషనైః క్రమాదుచ్ఛూసాః కలికానిక్రమేగతు

సుమాన్యారథంతేకింత్ర శక్తిస్వీకారేణవం ప్రాగ్ పరిష్టాపనాదికమే
 వజ్రహుతరపరిచర్యానమాకారేణస్వధ్వంస సంబంధేనఅభిలషితానర్థా
 సంపాదయతీతికింత్రశక్త్యా యత్తత్ప్రకేచిదాక్షిపంతి కామినీచరణసం
 పర్కాదశోకతరూణామి వపిచుమందకతరూణా మపికునోనరే తోధా
 తూ ధ్యేదఞ్జితన్న శక్తివక్షేపివశ్యయయోగగస్య తుల్యత్వాత్వాస్తాం
 విస్తరః ॥ తస్మిన్న త్వేనతీత్య త్రభూయస్త్యం నవిషీతంఏకధ
 ర్మేణసాదృశ్యానుపపత్తేః భూయానతిశయిస్తత్త్వర్య విషయఞ్జితవా
 న్యాభ్యేయం నన్వాహ్లాదకత్వం ఆహ్లాదప్రయోజకచాక్షుష విషయత్వం
 తచ్చచంద్రముఖసాధారణంనైకంనచతద్వ్యక్తితావచ్ఛదగరూపావచ్ఛి
 న్నధర్మవత్త్వం వివక్షితమితివాచ్యం ఘటః పటఞ్చద్రవ్యమిత్యాదౌ నా
 దృశ్యభానానుపపత్తేః తత్రద్రవ్యత్వస్యస్వరూప తపనభానాదితీచేన్న
 యత్రసాధారణ ధర్మస్వరూపతోభానం తత్రతద్గతదర్మవత్త్వమేవ
 వాచ్యం యత్రకించిదూపేణభానం తత్రపూర్వవిరుక్తమిత్యదోషాత్
 అస్మద్గురుచరణేస్తు తద్గతత్వంసలక్షణేప్రప్తం కింతుచంద్రభిన్న త్వే స
 త్యాహ్లాదకత్వో చంద్రసాదృశ్యమితిత్యా విశిష్టైశ్చధర్మాణాం లక్షణే
 ప్రవేశః తేచధర్మాణిపమానసాధారణావగ్రాహ్యాః తేనచంద్రభిన్న త్వే
 సతీకేశాదిమత్త్వంనచంద్రసాదృశ్యమితి స్ఫోరణాయతద్గతత్వోత్తీర్ణ
 సమిత్వాహుః అత్రతద్గతధర్మవత్త్వకూటోక్తా చంద్రేపిచంద్రసా
 దృశ్యావత్తిః అతస్సత్వంతం అచుయోగితాసంబంధ వివక్షణేతు నదే
 యమితి ననుదేనః తస్యాయమర్థఃముఖచంద్రసదృశమితి స్వనహారా
 త్ సాదృశ్యస్యచంద్రఃప్రతియోగీముఖం అచుయోగి చంద్రేతునసాదృ
 శ్యానుయోగితా చంద్రశ్చంద్రసదృశ ఞ్జిత్యవహారాభావాత్ తథా
 చాచుయోగితా సంబంధవివక్షియైవచం ద్రేతివ్యాప్తివారణ సంభ
 వాత్ తస్మిన్న త్వేనతీతి విశేషణంనదేయమితి అత్రవిచార్యతే ముఖం
 చంద్రసదృశమితిప్రతీతౌ చంద్రగతధర్మాను యోగిత్యస్యానుయోగి

తాసంబంధేన చంద్రగతధర్మస్య వాస్తవకారత్వంవాచ్యం అనుయోగి
 త్వంచాశ్రయత్వా పరపర్యామంచంద్రేష్యక్షతం పదార్థాంతరయానా
 నుయోగిత్య స్వీకారేచసాదృశ్యనైవతీ రిక్తపదార్థత్వం స్వీక్రియ
 తా ననుసంయోగాదేను యోగితానామ కోపిసంబంధస్వరూప
 విశేషాత్ కోతిరిక్తోవానైయామై రేవస్వీకృతః సచాతాపిస్వీక్రియత
 ఇతిచేత్క స్యాయ మనుయోగితానామ సంబంధః సాదృశ్యనైవేతిచే
 త్కింసాదృశ్యం సాధారణధర్మి ఇతి చేత్తత్కిమయమా హ్లాకత్వస్యము
 ఖపవసంబంధాన చంద్రేతేభాసతి చంద్రోముఖపద్యశః చంద్రలహ్లాదక
 ఇతినోకాప్రతీయః అథచంద్రగతత్వ విశిష్టనిరూపితాను యోగి
 తానచంద్రే కి తుత్కస్మిన్ ఇతి చేద్విజితమవగతం చంద్రగతత్వవిశి
 ష్టనిరూపితాను యోగితాపిచంద్రవ గుణకర్తాన్యత్వవిశిష్ట నిరూపి
 తాను యోగితైవగుణకర్తాన్యస్మిన్ అతస్సాదృశ్యలక్షణే యేతదన్య
 త్వంనివేశయంతితే పున్సలక్షణవిధయైవని వేశయేయః సవిశేషణవిధ
 యాఅథచంద్రస్యత్వ విశిష్టనిరూపితానుయోగితా యాశ్చంద్రమా
 త్రస్యత్తిష్ఠేపి చంద్రప్రతియోగికత్వ విశిష్టాహ్లాదకత్వనిరూపితాను
 యోగితాముఖ పవశ్యేనప్రతియోగికత్వ విశిష్టసంయోగనిరూపితా
 నుయోగితేన తైలెవ్యతావధికత్వవిశిష్ట విభాగనిరూపితానుయోగితే
 వసర్లే ముఖంచంద్రసదృశమితిప్రతీతో చంద్రప్రతియోగికత్వ విశిష్టా
 హ్లాదకత్వనిరూపితాను యోగితైవభాసతే సచైవముఖంచంద్రస్య ప
 ద్యశమితిసత్ చంద్రస్యాహ్లాదకమిత్యపి ప్రత్యయస్సాన్యత్ ఇతివాచ్యం
 సదృశాదిపదోల్లిఖిత ప్రతీతావేవచంద్ర ప్రతియోగికత్వ భానోపగ
 మాదితిచేర్న సంయోగాదేః ప్రతియోగిత్యస్యభయసిద్ధత్వేపి ఆహ్లాద
 కత్వాదిధర్మాణాం స్వరూపాదిసంబంధాతిరిక్త ప్రతియోగిత్యాన్య సంభం
 ధకల్పనే ప్రమాణాభావాత్ అచైవముఖంచంద్రస్య సదృశమిత్యత్రస్య
 ప్యాకిముల్లిఖ్యత ఇతిచేత్సాదృశ్యలక్షణే తద్గతత్వమనివేశయతాం భేద

సమానాధికరణధర్మవత్త్వరూపసాదృశ్యముటక భేదాన్వితప్రతియోగి
త్వం తన్ని వేశయతాం పునఃధర్మాన్వితమాధేయత్వ మపీతిమహాదేవస్య
పునరయమభిసంధిః సాదృశ్యాతిరిక్తత్వవాదిభిరపిముఖం చంద్రస్యస
దృశమితి ప్రతీత్యాసాదృశ్యస్య చంద్రాదాప్రతియోగిత్వ రూపసంబం
ధాం తరమస్వేష్టస్య తచ్చవయమాహ్లాదకత్వాదేరేవ సంబంధతయా
స్వీకుర్తః తథాచచంద్రప్రతియోగిత్వ విశిష్టాహ్లాదకత్వనిరూపితాధిక
రణ తాయాశ్చంద్రభావాన్నతద్భిన్నత్వవిశేషణం దేయమితి అధపరైర
పినసాదృశ్యస్య ప్రతియోగిత్వం సంబంధాతరమభ్యుపగంతవ్యం కింతు
జ్ఞాపకత్వంవ మానజ్ఞానవిషయత్వంవాచం ద్రమప్రతీత్యాసాదృశ్యస్యాప్రతీ
తేర్న త్వేతదాహ్లాదకత్వస్య శక్త్యాభ్యుపగమంచం ద్రమప్రతీత్యాపిముఖ
మాహ్లాదకం ఇతిప్రతీతేరితి చేదాహ్లాదకపదోల్లిఖితవ్రతీతౌ చంద్రప్రతీ
త్యానావశ్యక త్వేపినదృశాదిపదోల్లిఖితా హ్లాదకత్వాదిప్రతీతౌ తదావ
శ్యకత్వేన మమాపిచంద్రజ్ఞాపకత్వాదేస్సూచపాదత్వాదితి అత్రచాని
ర్భరమేవ సూచయతిఅనుయోగితాసంబంధ వివక్షణేత్వితిన స్తమింత్ర
యంజానోమహాదేవః అపరైరంగీకృతస్యాపిప్రతియోగిత్వ రూపసంబం
ధాంతరస్యస్వయ మంగీకారే ప్రయోజనాభావాత్ జ్ఞాపకత్వాదేస్తు
చంద్రే అబాధితత్వేపితస్యతప్రతీతి విషయతాన్వీకారేప్రయోజనాభా
వాచ్చేతి సర్వంసమంజసం అథాహ్లాదకత్వాదే రేవసాదృశ్యత్వే చం
ద్రఇవముఖ మాహ్లాదకమితి వాక్యేపానరుక్త్యాపత్తిః అహ్లాదకత్వస్వేవ
పదేనై వలభత్వాత్ ఇతిచేన్న ఇవపదేన. సాధారణధర్మ త్వేనై వాహ్లాద
కత్వబోధనేన పానరుక్త్యాభావాదయంతువిశేషః యత్రవిశిష్యసాధార
ణధర్మనాచక పదసమభివ్యాహరోస్తి తత్రసాధారణధర్మ త్వేనై వా
హ్లాకత్వ మివాదిర్భేదయతి యత్రతుననా స్తితత్ర సతితాత్పర్యేఅహ్లా
దకత్వత్వేనై వబోధః అన్యథాతుసాధారణ ధర్మ త్వేనై వాహ్లాదకత్వాది
ర్భేద్యతే అతవవభూయఃపదంతాత్పర్య విషయకమిత్యపైచామం ఇతి

శక్తిసాదృశ్యనిరూపణం॥ తత్రక్షితిరితి అక్షిణోస్యక్షిత్యైశ్చత్యాదాక్షితి
 శబ్దస్య క్షయవాచకత్వా దాహక్షితిఃపృథివీతి ఆహవా అకామయం
 తేత్యాదా అపృబ్దస్య దేవతావిశేష పరత్వాదాహఆహాసీతిఅగ్నయే
 తేజస్వతేపు రోడాశమష్టాకసాలంనిర్వపేత్తే జస్కామత్యత్యాదా తేజః
 పదస్యరూపవిశేష పరత్వాదాహ తేజోవహ్నిరితి వహ్నిదివృత్తిజా
 తివిశేషా వచ్చిన్న ఇత్యర్థః మరుతపవస్తేనభాగధేయే నోపధావతీత్యా
 దామరుచ్ఛబ్దస్య దేవతావిశేషపరత్వాదాహ మరుద్వాయురితి సైహ
 భాగ్దవీవారుణీద్వా పరమేప్యాయుప్రవక్షితితేత్యాదా ప్యాయమపృబ్దస్య
 బ్రహ్మపరత్వాదాహప్యాయ ఆకాశఇతి కాలదిశోస్తువివరణం బహుషు
 పుస్తకేషునదృశ్యతే మహాదేవేనాపినవ్యాఖ్యాతం దేహవిశిష్టార్థకదేహి
 శబ్దాద్దేహావ యవానాముఃస్థితేరాహ దేహీఆత్మేతిమహాదేవః తన్నసా
 మాస్యతస్సంబంధిబోధకతయూవిహితస్యాపిమత్వర్థీయప్రత్యయస్యతత్ర
 త్ప్రకృతినమభివ్యాహరేని యతసంబంధవిశేషా వచ్చిన్నబోధకతాయా
 స్సర్వాభవసిద్ధత్వేన దర్శితశంకాననకాశాత్ తథాహివృత్తాదిష్వే
 వశాఘ్రివ్యవదే శోనపర్ణాదిషు అతశ్చాఖ్యాద్యవయవ వాచకవదోత్తర
 మత్వర్థీయప్రత్యయేన సమవేతత్వమేవబోధ్యతే నసమవాయత్వం ఏవం
 పుత్రీత్యా దాపుత్రతానిరూపకత్వం శాస్త్రీత్యాదావచ్ఛేత్పత్వం ఏవం
 గోమాఃపైత్రః గోమాఃప్రజఇతిస్యపహారాద్ వాదిఃదోత్తరేణస్వా
 మిత్వం సంయోగశ్చబోధ్యతే నచైవందేహావయవేహస్తాదా దేహీతి
 వ్యవహారోన్తీయేనస మవాయత్వబోధకత్వం ఆశంక్యేతతస్తాదిథమవత
 రణీయం తథాహి దేహాశబ్దోదేహావచ్చిన్నపరః లోకేదృష్టః తథాచే
 త్వరపరిగ్రహణానస్యాత్ ననుమాన్తీశ్వరపరిగ్రహః అతపవాగ్రేణీవప
 వనిరూప్యతేనేశ్వరః నచేశ్వరస్యానిరూపణాత్ గ్రంథస్యమ్యానతేతిశం
 క్యం మంగళరూపేశ్వరనిర్దేశేనైవతన్నిరూపణస్యోక్తత్వాత్ అతపవ
 తతైవేశ్వర సాధకమానముపస్యస్తంగంధకృతా నహితత్ప్రకరణవీవ

తత్తన్నిరూపణమితివియమః అస్మిన్ గ్రంథే దృశ్యతే ఆత్మవక్త్రజేబుద్ధిని
 రూపణాత్ ఉచ్యతే మాస్తాత్తస్మిన్ కరణే శుశ్రూషిమాపణం తథాపీశ్వరేకేన
 చిద్భ్రావ్యవిభాజకేన భవితస్య మ్యహానవత్సవ్యాఘాతాత్ అథ మవ్యతే భూ
 తావేశన్యాయాత్సం సార్యదృష్టవశాద్వా ఈశ్వరస్వాపి దేహిత్వం గ్రం
 థకృదభిమతం అతపననూతనజలధరరుచయే ఇతి దేహిత్వేనోక్తస్యైవ సం
 సారమహీరుహస్యబీజాయేతి ఈశ్వరత్వం మూలే నిర్దిష్టం సాధితంచ గ్రం
 థకృతేతి ఏవమపినాత్ర దేహిత్వస్య ద్రవ్యవిభాజకత్వం యుక్తం లాఘ
 వాదాత్తత్వస్యైవ తథాత్వసంభవాత్ అతపవాత్సేంద్రియాద్యధిష్ఠాతే
 త్యుపరిష్టాదభిధాన మపి సంగచ్ఛతే అన్యధావిభాజకీభూత దేహిత్వవిశి
 ష్టవలక్షణాద్యాకాంతయాత్తత్వ వికృష్టేతదభిధానం అద్రక్వతంస్యాద
 తపవచాగ్రే ఈశ్వరే సాజాతి రస్తీత్యాది నా ఈశ్వరేపి తత్త్వజాతిసత్రాం
 స్వమతేనోక్త్యా పశ్యాదీశ్వరేతదసం గీకారమతాభిధానవేదాయామీశ్వ
 రస్యదశమ ద్రవ్యత్వాపత్తిమాశం కృష్ణానవత్సైవవిభజనాదీతి సమా
 హితమనేన హిప్వమతే తత్త్వజాతి రేవిభాజకేత్యవగమ్యతే తస్మాదా
 తత్త్వ జాతేర్విభాజకత్వలాభాయ దేహి అతైత్యుక్తం దేహిశబ్దాదా
 త్తత్త్వజాతివిష్టలాభశ్చ దేహిశబ్దస్య సంకబాదివత్ యోగరూఢిస్తీకా
 రేణ లక్షణయా ప్రాపవాదనీయః తత్తయోగరూఢివత్తే ఉపస్థితస్యాపి దే
 హావచ్చిన్నత్వ స్యవిభాజకత్వం స్వీక్రియతే ప్రమూజనాభావాత్ కిం
 త్యాత్తత్వస్యేతి బోధ్యం ఇదమిదానినిరూపణీయం కోయం భూతావేశ
 న్యాదౌ నా ముక్తిద్యశో వా సంసార్యదృష్టవశాత్ ఇతి తత్తద్రథమం భూతావేశ
 న్యాదౌ నిరూప్యతే యథాహి లోకే భూతాని జీవాంతర శరీరమావి
 శంతి తథా ఈశ్వరోపి అనుభూయతేహి వేంకటేశ్వరనరసింహాదిసంజ్ఞావా
 నీశ్వరోమానుషానాం శరీరమావిష్టులోకేనాయం భూతావేశన్యాయ
 ఇతికేచిన్తస్యంతే తదపరేనక్షమంతే జీవవిశేషావైతేవేకేశ్వరాది
 సంజ్ఞాభిధావిశంతిశరీర మానుషాణామనుగ్రహసృష్టిసంజ్ఞయా విష్టువు

గాణాదిషుస్సప్తిప్రకరణభిహితావేకతేశ్వరాదిసంజ్ఞాం వహంతోనానా
 విధాః పృథగీశ్వరమానినః ఈశ్వరభావనాపూర్వికామేవ పూజాన్వీకు
 ర్వాణాస్తదర్థమేవేశ్వరశ్లేషపూగాణాదిషునిర్దిష్టాః బలింకాంతమాణాస్తే
 హిమంతాద్యుపాసనావిశేషైః పురుషాణాంవశీభూతాః కేచిదతిత్సునితాః
 కేచిదీషస్త్తునితాస్సర్వేపితత్తరుపాసనావిశేషైస్తారతమ్యేక్షుధ్యంతిఉపా
 సనావిశేషైర్లోమబ్రహ్మణాభోజనాదిశ్చత్రవ్యంతి అభివ్యంజంతిహితు
 త్ప్రస్థాదికమావిష్టాగణవిశేషాః తేచకేచిత్ సర్వకర్తృత్వాభిమానినః
 కేచిన్నరసిన్దత్వమానినః కేచిద్రామత్వమానిన ఇతివివిధరూపాస్తపవ
 ప్రాణాపావనాదిభి రావాహ్యనూనాః ప్రతిమాదివ్వస్తుప్రవేశంతి అను
 ప్రవేశశ్చసూక్ష్మశరీరేణాంతరివస్థానం ప్రతిమాదిషుస్వశరీరత్వాభిమానో
 వాలతపవప్రతిమాదినాశదాహవయవభంగాదౌ స్వేషామేవదాహాదిక
 మాచక్షతే పురుషేష్యావిశ్వస్థానవిశేషేషుచ వేంకటాద్రిప్రభృతిషుపౌ
 రాణికేషుతపవద్యప్తి గోచరైస్సైన్వసైన్వశ్చకీరైస్సన్నిదధతే అధైవం
 స్థానవిశేషేషుఈశ్వరస్యావిపర్యానప్రతిపాదనపరాణి పురాణీనివ్యాహ
 న్యేర్క నవ్యాపాన్యంతే అయమేవవ్యావిర్యామౌనా మేశ్వరస్యయదా
 త్వాభిమానగణవిశేషానస్థానం అన్యస్యగుర్వచత్వాత్ తేహితతేశ్వరత
 యాతానేప్రొపాసీనాః పురుషార్థా భజంతే ఈశ్వరప్రవణునవసశ్చభ
 నంతి తదేతదుక్తం ప్రతిమాస్వల్పబుద్ధీనాంసర్వత సమదర్శినామితి
 తస్మిన్కోయంఘాతావేశన్యాయో నామాత్రవదంతిబ్రహ్మనిష్ఠురుదాణాం
 త్రయాణాం ఏకస్తాత్పరస్పరస్యచపరస్పరస్తాదుత్పత్త్యాద్యభిధాయినశ్శృ
 తిస్తృతీహనపురాణాదయంపరస్పరంవిరుద్ధ్యంతం ఏకవాక్యతయాసమర్థ
 నీయాః ఆతోతిరిక్తవేత్సరోజీవఘాతానాం తెహంశరీరేకదాచిత్కదా
 చిదనుప్రవేశతీత్యంగీకార్యం తథాసతీసర్వపామాన్య నిర్వాహదనుప్ర
 వేశ్యాధర్మణిక మంత్రపాఠాదిభిరతరకర్తృతైర్భవతి అనుప్రవిష్టాశ్చతే
 సర్గాదీనివితస్వంతి లోకానాంప్రయచ్ఛంతిచవరాను పాసకానామవశః

తంతిచ రామకృష్ణాదిరూపవిశేషైః సమకాలేనామనుప్రవేశోనామనతా
 వద్భూతాదాదివచైత్రాదీనామ మూర్తత్వాన్న సంయోగః అవ్యావర్తక
 త్వాన్నాపితదవచ్ఛేదేన జ్ఞానోత్పత్తిస్తదవచ్ఛిన్న జ్ఞానవత్త్వంవాప్య
 ప్యవృత్తినిత్యజ్ఞానవత్త్వాత్ నాప్యాత్మనస్తదవచ్ఛిన్నత్వ మవ్యాప్యవృ
 త్తిత్వాభావాత్ ఉచ్యతే అనుప్రవేశోనామతన్నిష్ఠావచ్ఛేదకతావిశేషని
 రూపత్వం అవచ్ఛేదత్వంచ ధర్మాంతరముత్పాద వినాశశాలితదవచ్ఛి
 న్నజ్ఞానవత్త్వంవా అనుప్రవేశః భగవద్జ్ఞానస్వామికదాదిద వచ్ఛిన్నత్వ
 మభ్యుపగమ్యతే వస్తుతస్తుతదవచ్ఛిన్నా త్తిత్వప్రకారకతాకికసాక్షాత్కా
 రవిశేష్యత్వంతత్రాను ప్రవేశః ఆత్మత్వంచస్వత్వం తథాహి పురుషాంత
 రకర్తృకాధర్వణికమంత్ర విశేషపాత్రైరీశ్వరే ఉత్పాదితేనత స్తనసాంవి
 జాతీయేనసంయోగాగేనేశ్వరంస్వత్వేనాభిమన్యంతే స్థర్యంతేహిపురాణే
 షుస్వమనసః పురుషాంతరాత్మనివి జాతీయసంయోగాగేన ఆజన్తపురుషాం
 తరకృతా వ్యాపారాన్వకృతత్వే నాభిమన్యమానాజీవాస్త తత్ప్ర
 బ్రహ్మదయః కాలవిశేషేషుశ్వరం స్వత్వేననిర్దిశంతి అనుద్బుద్ధతత్సంస్తా
 రాశ్చరామాదయః కదాచిద్దుఖతాలక్షణాదిభిన్నార్యంతే మహత్తానం
 కృతాత్తానంకింస ఋద్యసత్తత్పాదినా తేన చోద్బుద్ధసంస్కారాః ప్రాగ
 నుభూతం స్వస్వేశ్వరత్వంస్మరం తోదుఃఖంవిజహతే సంస్కారాను
 దోఘో దోఘోధప్రయుక్తావే వచరామకృష్ణయోరావృత త్వానావృత
 త్వవ్యవహారా సంభవతిచేద్యశపవ భూతానాంమానుషశరీరేషావేశః
 తచ్చరీరా వచ్ఛిన్నలాకిక సాక్షాత్కారవిషయత్వాత్ ఇయాంస్తువిశేషః
 భూతానాం లాకికసాక్షాత్కార స్వాత్మమాత్రవిషయకః సమానుషా
 త్మ విషయకః మనసోభిన్నత్వాత్ భూతీయస్త్వేవ హిమనసప్రచాత్మ
 నావిజాతీయసంయోగః తచ్చరీరావచ్ఛేదేనో త్పద్యతేఇహత్వేకస్త్వేవ
 మనసోయుగ పత్స్వాత్మనాపరమాత్మనా చవిజాతీయసంయోగాద్వ్య
 యోరభేదభ్రమతిప్రతిమాదిమ్నా విష్టానామపిగణానాం శరీరేషుపర

మాత్తనశుద్ధశోను ప్రవేశోపనివార్యతే సచైవమీశ్వరస్యతాకిసా
 త్కారా విషయత్వసిద్ధాంతవిరోధః అన్యదాదితాకిక సాత్కారా
 రావిషయత్వస్యైవాభి ప్రేతత్వాత్ప్రత్యక్షేన వేశ్యతేను మానాదిప్రణయన
 సార్థక్యాత్ బ్రహ్మాదీనామపితాకిక సాత్కారా ప్రమావిషయత్వస్యే
 శ్వరే అభావాచ్చవచనతచ్ఛరీరా వచ్చిన్నవిజాతీయమనస్సా యోగా
 శ్రయత్వమేవతత్రానుప్రవేశిత్యపివక్తుంయత్కం భూతేశ్వరసాధారణ్యే
 నవచంపరమాత్మ్యసంప్రత్యక్షంనాస్తీతిలేఖనమపిగ్రంథకృతాం అన్యదాది
 విషయం అన్యథాన్యేనాత్మనా విజాతీయ మనస్సంయోగాత్తదీయజన్మ
 వృత్తాంతస్యస్వాత్మీయతయాప్రత్యభిజ్ఞాప్రతిపాదనపర పురాణకథావిరో
 ధాదధవా తాకికవిషయతా ద్వివిధాతాకికసన్నికర్షప్రయోజ్యాదోషవి
 విశేష ప్రయోజ్యాచతథాచయథా మండుకవసాంజనాది ప్రయోజ్యా
 ఉరగత్వాదా తాకికవిషయతాయథాచ దేశాంతరగతాదృష్ట చరకా
 మినీ గుణవిశేషబహుతర శ్రవణజనితవాసనా విశేషోపాద్భుతలతాగవి
 శేషవిలతిపరిభావనాతిశయరూపదోషవిశేషాత్కామినీ పరిరంభాదౌచా
 తుషతాకిక విషయతాపరిరంభ సుఖచమానసతాకికవిషయతా తథా
 త్రాపి తథాహి బ్రహ్మాదయస్సర్వజ్ఞామహాయోగినో విదితతత్వాః కాల
 విశేషే పురుషాంతరైరీశ్వర త్వేనస్తూయమానా స్సాదరంచతాంస్తుతి
 మాకర్ష యంతఃతదుద్బోధితాభిరనాదా సంసారేపూర్వ పూర్వాను
 భూతేశ్వరాభేద విషయవాసనాభిః పురుషాంతరప్రార్థ్య మానకర్తవ్యక
 ర్మోద్బోధగ సహకృతాభిః యోగ విశేషోపాద్భుతాభి రపహృతమనన
 స్సాన్వితానమేవేశ్వరత్వేనస్వాత్మత్వేనచేశ్వరంమన్యమానాఃకర్మవిశేషా
 నారభంతే అతఏనకర్మవిశేషారంభేమపశ్యమేవస్తాయంతే ఏవంచయ
 ధోషవర్జితవాసనాయావదోష ప్రయోజ్యైవేశ్వరతాకిక విషయతానకు
 వాకికసన్నికర్షప్రయోజ్యేతిసదోషంవాకికసన్నికర్షప్రయోజ్యవాకికవిష
 యతా శూన్యత్వస్యైవసిద్ధాంతత్వాదతత్త్వ తచ్ఛరీరావచ్చిన్నస్వాత్మ

త్వప్రకారక సాక్షాత్కారనిరూపిత తాకికవిషయతా శ్రయత్వమేవత
త్రాను ప్రవేశోనామ ఏవంచైతన్యతేదేహవాచకవదోత్తరమత్వస్థియ
ప్రత్యయేనదేహవచ్చిన్నత్వతదవచ్చిన్నజ్ఞానా శ్రమత్వాదికమివతద
నుప్రవిష్టత్వమపిబోధ్యతే మూర్తిహీనస్త్రీమూర్తిమానితి ప్రయోగా
దతోదేహి శబ్దేనేశ్వరస్యాపిలాభసంభవః అథవా యథాహి నిత్యా
యామపి భగవదిచ్చాయాంసృష్టిగోచరత్వరూపసిన్ధుత్వత్వసంహారగో
చరత్వరూప సంజహిర్వాత్వాదేః కాలికావ్యాఖ్యసృష్టిత్వం తథానిరవ
చ్చిన్నవృత్తికావ్యపి తదీయజ్ఞానేచ్ఛానుతత్తదర్థ విషయకత్వందైశిక
వ్యాఖ్యసృష్టిస్తీకియతే తథాహి యదేశ్వరతయా బ్రహ్మదయస్తుని
యంతే తథాభగవద్ధానేతద్దాతవ్యాఖ్యవిషయకత్వమిచ్చాయాంచసప్తవ్యా
ర్థవీషయకత్వం కృతాచకర్తవ్యార్థవిషయకత్వం తద్దేహవచ్ఛేదేనభవతి
ఇతరార్థ విషయకత్వంనునరైశికావ్యాఖ్యసృష్టి ప్రయోజనాభావాత్
అయమేవచసర్గాదౌ పరదానశత్రునిగ్రహణాచ బ్రహ్మదిశరీరేషుకదా
చిద్గణశరీరేష్వీశ్వరస్యానుప్రవేశోయత్తదవచ్చిన్నవిషయతావిశిష్టజ్ఞానా
శ్రయత్వం మహత్తాంకృతాత్మానం ఇత్యాదిలక్షణవాక్యమపి భగవది
చ్చాయా నైచ్చరీరావచ్ఛేదేనకర్తవ్యార్థ విషయతాసంబంధ ప్రయో
జకమేవేత్యాదిపూర్వవదన్య దూహనీయం * సోయంభూతావేశన్యా
యః * సంసార్యదృష్టవశోపీ దృశపవ తథాహి పూర్వకల్పావసానప్ర
మితచేతననిచయ సమవేతసదసదదృష్ట విశేషైస్తావత్సనుయ పరివత్వై
స్సామయికసృష్టి విషయతావిశిష్టభగవదిచ్చానాధైర్ద్యవిణంకాది క్ర
మేణ జనితచతుర్ముఖత్వాది విశేషణవిశిష్టంశరీర మీశ్వరసమవేతజ్ఞా
నాదినిష్ట తత్తదర్థవిషయతా వచ్ఛేదకంభవతి యోధియ్యతే తచ్ఛరీర
సంపాదనీయూథాను భావకసంసార్యదృష్టపరీక్షయే పునరవిహితగృహి
పుప్రభృతీని భృతతపోవిశేషైః తాదృశమేవజాయతే తత్పరదానేచతి
రోధీయతే తదుపద్రుతసురాభిలషిత పునరవిప్రదుర్భవతి నానాస్తానేషు

యుగపదు పాసీనానాంపరదానామైకరూపాశ్చ్యవనానా శరీరాణ్యవి
 రూపాయ భగవద్భావేత్థా నిష్ఠవిషయతా విశేషానవచ్చి న్నానికంచి
 దనేహ సనువక్తాయాంతర్థీయంతే ఏవంవిష్ణ్వదిశరీరాణ్యవి జ్ఞేయూనిత
 ధాచబ్రహ్మవిష్ణ్వది శరీరావచ్ఛిన్నానజేవాః ఏవంరామకృష్ణాద్యవతా
 రశరీరేష్వపిరామకృష్ణ యోరాన్యత్యానావృత్యవ్యవహరస్తు గూ
 ఢప్రకటన భావవత్త్వాభ్యాం అత్యైవంరామకృష్ణాదేర్విష్ణవతారత్వంశ
 రభగవదాదేశ్యి వాపతారత్వయిత్యా దిన్యవహరభేదః కథమితిచేదు
 చ్యతే విష్వసదుఃప్లుతాదివాకః ప్రభృతయః మహతాసమాధినాయా
 ద్యశమాన విశిష్టగుణసందధ శే తేహంతాద్యశమాన మేవావిరూపయవ
 రదానవ్రతి శ్రుతదయజవశంతిరోధతే పశ్యాచ్చత దుఃప్లవనిగ్రహాయ
 గృహీతయావ తదవతారత్యాచతుతే శేషంసుధీభిరూహసీయం

వేంకటేశ్వరసిహ్వాదిన్యవ

దేశం భజంతేహంచవరమాత్మా రాధనఫలమేవతాదృశః ప్రభావః
 కదమన్యధావిత్తాభరణాదివితరణాల గూవరణాదిసిర్హితదవహరణాది
 నాప్రీతిద్యేమా వ్రుపపద్యేతాం అపూర్ణేషుజీవేష్వేనతిదుఃపతైః నచని
 జాధనిరపేక్షస్య భక్తరక్షణతద్విగుద్ధశిక్షణైక దీక్షితస్యభగవతోనిరు
 క్తక్రీతిద్యేమాశ్రయత్వం నవరిపూర్ణత్వవిరోధిన్యా పేక్షణీయకిందిద
 ర్థక భిన్నత్వస్యైవపూర్ణపదార్థత్వాత్ కథమన్యధారామకృష్ణాద్యవ
 తాదేమానవత్త్వీతివాచ్యం భూతివిశేషాగామేవరామకృష్ణాదిన్యవదేశ
 భాక్త్వా దతవరాజ్యభంశ పత్న్యవగమాద్యవపత్రిః కర్తావరవశ
 స్యేశ్వరస్యస్వబుద్ధిపూర్వకదుఃఖసంపాదక వ్యాపారాచరణానుపవత్రే
 రితిప్రాలంబ తదతితుచ్చం వేంకటాద్విఫలేషు భగవదావిరూపవ్రతిపా
 దకానాం భగవతేవరామ కృష్ణాదిరూపత్వవ్రతిపాద కానాంచబహు
 ప్రమాణానాంవ్యాఖ్యాతావత్రేః యవరామకృష్ణాద్యవతారస్య గుణ
 క్రియాజన్తాను భవేనజగద్ధన్యయితం భగవతాప్రవర్త్యతే తచ్చరీర

సోమారోచనసంసార్యదృష్ట వశభర్యవభ్యేయం అదాన్యాస్తు ఛాదికావశ
 రమోగవపవేశ్వరశరీరాణి తథాహి విశ్వతశ్చక్షురుత విశ్వసోముఖోవి
 శ్వతోహస్త ఉతవిశ్వతస్పాత్ సంబాహుభ్యాంవసుతిసంపతతై శ్చైత్య
 తావృద్ధీవీజనయో దేవవక ఇత్యాదిశ్రుతిభిర్యథాలోకే ఘటాదికార్యం
 జనయో కులాలాదిః సాణిపాదాద్యవయవైర్వాప్యప్రియతే ఏవంత్యా
 వాన్మృధిప్ర్యపలక్షితంకృత్సంజగజ్జనయస్పరమేశ్వరోపి సాణిపాదాదిభి
 స్సర్యతోవ్యాప్రియతే ఇత్యవగమ్యతేతేచసాణిపాదాదయః కరిశేషా
 త్వరమాణవవేత్యాహురిత్యలం విస్తారేణ ఘృతేతి తథాచహిరణ్యాది
 ష్వేవతోకానాం ద్రవ్యశబ్దోల్లిఖితా ప్రతీతిరితిభావః యద్యపిద్రవ్యశ
 బ్దోల్లేఖాభావేపి వృధివీజలాదివ్యనుగతోజాతివిశేషః ప్రత్యక్షసిద్ధవసఖ
 తురాదిసంయుక్త సమవాయసత్వాత్ తథాపితస్యచృధి నీల్యాదిసా
 సాంకర్యవారణాయపరమాణుద్వ్యణుకసాధారణ్య సిద్ధావపిగగనాదిసా
 ధారణ్యంససిద్ధేతి నర్వద్రవ్యసాధారణ ద్రవ్యత్వజాతసిద్ధ్యర్థం అతు
 మాప్రమాణమాహ కాశ్యేతికార్యత్వంప్రాగభాన ప్రతియోగిత్వం
 కపసమవాయ సంబంధావచ్చిన్నకార్యతా శూన్యస్వససాధారణస్య
 కార్యత్వస్యకథంకార్య తావచ్ఛేదకత్వమితివాచ్యం కార్యతాతిరిక్త
 వృత్తిధర్మస్యాపి కార్యతావచ్ఛేదకత్వేబాధకాభావా దేతత్ప్రకారణ
 తానియావగే స్ఫుటతరమువపాదయిష్యామః మహాదేవస్తు సర్వవిశిష్ట
 కార్యత్వం కార్యతావచ్ఛేదకమిత్యాహ అస్మద్గురుచరణాస్తు స్వచ్ఛ
 ముహాకాల భేదవత్త్వకాలిక విశేషణత్వసమవాయైతత్త్రి తయసంబం
 ధేనసత్తాయాః కార్యతావచ్ఛేకత్వం అత్రచమహాకాలవారణాఽనుస్వ
 వృత్తిమహాకాలభేదవత్త్వనివేశః శేషంసుగమమిత్యాహుః అయంశ
 కార్యకారణభావః నీలనీలాద్యావత్తివాతణాయస్త్వికరణీయః అన్యథా
 స్వాశ్రయవమవేతత్వసంబంధేన నీలత్వావచ్చిన్నవతి నీలేనమహాయేష
 నీలాత్తైః మమకునీలత్వ వ్యాపకకార్యత్వావచ్చిన్న జనకస్యద్రవ్య

త్యావచ్చిన్నస్య తాదాత్మ్యేన అభావాన్నీలత్వావచ్చిన్నావత్తీసచ
 సమహయేన నీలత్వావచ్చిన్నం ప్రతిస్వాశ్రయసమవేతద్రవ్యత్వసంబం
 ధేనీలాదేశకారణత్వకల్పనాదేపూర్తాపత్తివారణాత్ దర్శితకార్యకార
 ణభావేనానాభావ ఇతిసద్రవ్యత్వ జాతినీధితివాచ్యం ద్రవ్యత్వకార్య
 సిద్ధాంతస్యకారణ తావచ్ఛేదకసంబంధత్వ స్వీకారాసంభవాత్సాస్వత్ర
 యసమవేత్య ద్రవ్యత్వయోర్విశేషణ విశేష్యభావేవినిగమనావిరహే
 ణకార్య కారణభావభేదప్రసంగాన్నిల వీతమధురాద్యసంతకారణ తా
 వచ్ఛేదకసంబంధకోటా ద్రవ్యత్వవివేకాపేక్షయా కార్యత్వావచ్చిన్నం
 ప్రతిద్రవ్యత్వేనైవ కారణతాయా స్వీకర్తృముచితత్వాచ్చ ననుజలా
 దానీలత్వాద్య వచ్చిన్నావత్తివారణాయనీలత్వాద్యవచ్చిన్నం ప్రతివృ
 థనీలత్వానా సమహయికారణతాయా ఆవశ్యకతయా తతవపసీలా
 దానీలాద్యాపత్తిః సచనీలాదికంప్రత్య వశ్యకల్పనీయకారణతాకయో
 ర్నీలాది విజాతీయాన్నిసంయోగయోరభావాదేవసజలాదా నీలాద్యా
 వత్తిరితివాచ్యతేథావివిజాతీయాన్నిసంయోగవత్యగ్నా నీలాద్యాపత్తే
 ద్యేత్వారత్వాన్నచాన్ని ప్రతియోగిత్యవిశేష్ట విజాతీయాన్నిసంయోగో
 సాన్నివీతివాచ్యం నీలాద్యసంతకారణ తావచ్ఛేదకకోటా వహ్నిప్ర
 తీయోగిత్య వైజాత్యయోర్మిథౌ విశేషణవిశేష్యభావే వినిగమనావి
 రహేణకారణతాభేదా వత్త్యానీలత్వాద్య వచ్చిన్నంప్రతివృథవీక్ష్యేన
 ఆత్మిక కారణతానామేవా వచ్ఛేదకలాఘవేనయత్కత్వాత్ సచాన్ని
 సంయోగస్యవైజాత్య పురస్కారేనైవలనుయోగితా సంబంధేనకార
 ణతాస్వీకారా న్నాగ్నౌతదా పత్తిరితివాచ్యం వహ్ని క్రియాజన్యతా
 వస్తుక్రియా జన్యమభయక్రియాజన్యచ్చ సంయోగాన్నిలాద్యత్వ
 త్తేకే అగ్నిసంయోగస్యాను యోగితాసంబంధేన కారణత్వేతస్యనీలా
 ద్యసమహయ కారణత్వానుపపత్తేః సమహయన్నాశ్రయసమవేత త్యా
 న్యతరసంబంధా వచ్చిన్నకారణతాయా ఏవాసమహయ కారణతావ

చార్మత్ అభాగ్ని సంయోగసీలాద్యోః పరస్పరజ్యేనీలదౌఃఖిచా
 రచారణాయ వైకార్య తావచ్చేదక త్వేనాగ్నో నీలవేయోతజా
 త్వావచ్చిన్నాపత్తిః తదవచ్చిన్నంక్రత్యా పాదకాభావాదితేదేవంసతి
 తుల్యయుక్త్యా నీలపిసనీలత్వావచ్చిన్నాపత్తిః యదిచనీలాదిజన్యతావ
 చ్చేదక జాత్యవచ్చిన్న మేవనీలాదావా పాద్యేతతదాగ్ని సంయోగజన్య
 తావచ్చేదక జాత్యవచ్చిన్నంక్రతోశక్య తేగ్నావాపాదయితం తద్వా
 రణంచ తాదృశ జాతివ్యాపకసీలత్వాన్య వచ్చిన్నంప్రతి వృథివ్యాకార
 గర్భ్యకల్పనయాశక్య మేవకించజాతేనియామ్యుక్త్యేవ సర్వేసాంసర్వ
 జాతీయత్వం ఏకజాతీయత్వంవాస్యాదితి జాతేర్ని యామకాపేక్షాయాం
 కార్యమూత్రవృత్తి జాతేః కార్యతావశేష నియామ్యుతాయా సిద్ధాంత
 సిద్ధిర్వేవ తత్తాగ్ని సంయోగావయవనీ లాదిజన్యతా విశేషయోర్ద్వ
 యోర్నీలత్వాది జాతీనియామక త్వే గౌరవాపత్యానీలత్వాన్య వచ్చి
 న్నం ప్రతివృథివీత్వానినా పేతురాంత్వ్యేకతాదృశ జన్యతావిశేష
 నైవసీలత్వాది జాతీనియామకత్వం అవశ్యకమతఏవకార్య మూత్ర
 వృత్తిజాతేః కార్యతావచ్చేదకత్వ వితినియామః నియామ్యనియామ
 కాభావశ్చాయం ప్రాతీకిన్వరూప సంబంధవిశేషః తథాచకింకార్య
 త్వావచ్చిన్నంప్రతి ద్రవ్య స్వేరకారణతా స్వీకారేనేతిచేన్నగుణదా
 నమనాయసంబంధేన కార్యత్వావచ్చిన్నానుత్పాదే కార్యత్వవ్యాప్యత
 త్తద్ధర్మావచ్చిన్న జనకసామగ్ర్యభావ కూటన్య ప్రయోజకత్వ కల్పనా
 సేవయా దన్య భేదనైక్సామగతస్య ప్రయోజకతాస్వీకారేలాఘ
 వానురోధేన తాదృశ కారణతాయా అవశ్యకత్వాత్ నచగుణాదాభా
 వత్వ ప్రమేయత్వా ద్యనంతథర్తావచ్చిన్నానాం నమనాయేనానుత్పా
 దప్రయోజకత్వేద ప్రతియోగితయా కారణాంతరాణిన్యోతివాచ్యం
 నమనాయేనభావత్వాద్య వచ్చిన్నోత్పత్తింప్రతి నమనాయేనయాజ్య
 వకతా తదవచ్చేదక భూతకార్యత్వా వచ్చిన్నజనక ద్రవ్యభేదనైవజన

మహాయేన భావత్వాద్య నచ్చిన్నానుత్పాద ప్రయోజకత్వసంభవాత్
 సచతథాపిద్రవ్యత్యాగతా వచ్చేనకంకార్యశ్చ భావత్వాదికమేవేశ్యత
 వినిగమనా విరహాభివాచ్యూ కార్యతాశూన్య బహుతరవ్యక్తివ్యాప్త
 తనర్కస్య కార్యతావచ్చేనక త్వేన భవతి తత్సాధారణార్కస్యకా
 ర్యతావచ్చేదకతాయా అన్యాయ్యత్వాదేవంచ ఉక్తకార్యతావచ్చేదక
 తయైవసత్తా జాతిరపిఃధ్యతి తస్మాత్ప్రదవ్యత్వాదినా సాంకర్యవారణా
 యనిత్య సాధారణ్యకార్యతాతిప్రసక్తధర్మస్య కార్యతావచ్చేనకత్వా
 సంగీకారేత్వస్మద్గురుచరణోదద్భితసంబుధత్రయస్యకార్యతావచ్చేదక
 తావచ్చేదకత్వంవాచ్యంసమమహాయేనకార్యశ్చభావత్వాద్యనచ్చిన్నోత్ప
 త్తివ్యాప్తక తావచ్చేదక సత్త్వావచ్చిన్నజనకద్రవ్యభేదవసమమహాయేన
 కార్యత్వభావత్వా ద్యనచ్చిన్నానుత్పాదప్రయోజకః ఏవంచ అఖం
 దానుగత ధర్మస్య కార్యతావచ్చేదకత్వే లాఘవమపికార్యత్వ భావ
 త్వాదేవతథాత్వేవినిగమకమిత్యాస్తాంవిస్తరః ద్రవ్యత్వజాతావనుమా
 నాంతరకూహ సుయోగస్యేతి ననుకినర్థోయం కార్యకారణభావఃన
 చగుణాదాతదాప త్తి వారణాయసతినశ్యతేతత్తదవ్యక్తిసమవేతసత్సా
 మ్నాన్యం ప్రతిత తద్వ్యక్తిత్వేన సమవాయికారణత్వా వశ్యకత్వేనత
 ద్వారణాత్తథాహినుహ దాప్రసిద్ధాస్సంయోగవ్యక్తయః గుణాదాత
 తత్తదవ్యక్తిత్వేనాపాద్యతే ఉతసంయోగత్వావచ్చిన్నం అజ్యేతి కికా
 రణతయూహాణా సంభవతి తత్తత్సంయోగవ్యక్తి త్వవ్యాప్తతప్లుటా
 దివ్యక్తిసమవేత సత్త్వావచ్చిన్న జనకత తప్లుటాదివ్యక్తే న్నాదాత్వేన
 గుణాదావభావాత్ సచతప్లుటస్య క్తి సమవేతసంయోగాద్వి త్వాదివ్య
 క్తేఃపటాదాపుత్పత్త్యావృణిచారి ఇతివాచ్యం తి తద్వ్యక్తిసమవేతత్వ
 స్యవిశేషగ విధయూక్త్యాతావచ్చేన క త్వేనతత్త్వవిచ్ఛిన్నాత్తావత్పత్తే
 ఉపలక్షణత్వేపి కార్యతావచ్చేనకాశ్రయ యత్కంపిదవ్యక్తిత్వనిగమ
 యావద్వ్యక్తినిష్ఠాభావప్రతియోగిత్వవైస్వవృణిచారవద్ధాన్వేనోహ

భావాచ్చ సచతధావితత్సంసంయోగవ్యక్తేస్తాదాత్మ్యసంబంధేతద్గుట
 వ్యక్తిరూపకారణభావేపియథావటాదాపుత్పత్తిస్తథాగుణాదావపిస్యా
 దితినాచ్యంతత్పటస్యక్తిసమవేతసత్సూయాప్రతితత్పటస్య క్షేరపి స
 మజాయుకారణతయాతత్కార్యతావచ్ఛేదకధర్తస్యాపితత్సంయోగవ్య
 క్తిసాధారణ్యేనతత్క్రియాదివ్యక్త్యాసమవాయేతత్సంయోగవ్యక్తజన
 నీయామూలద్గుటవ్యక్తితత్పటస్యక్తిస్తాదాత్మ్యేనసమాకారిత్యస్వీకారా
 త్తత్సమాకారిత్యంచతన్నిష్ఠకార్యవ్యాప్యతావచ్ఛేదకకోటిప్రవిష్టత్వం
 సహిసంయోగత్వావచ్ఛిన్నంప్రతికించిత్కారణమాస్తేద్వేహిసంయో
 గకారణేసంయోగకికర్మచతయోశ్చకార్యతావచ్ఛేదకంజైజాత్యద్వ
 యంస్వావ్యవహిలోత్తాక్షణోత్పత్తికత్వసంబంధేతత్త్వోపిష్టసంయో
 గత్వంవాసంయోగకర్మణోరభావాదేవనతత్కార్యతావచ్ఛేదకావ
 చ్ఛేన్నావత్తితికిసంయోగత్వావచ్ఛిన్నంప్రతిద్రవ్యక్షేపకారణతయేతి
 చేన్నగుణాదాసంయోగత్వావచ్ఛిన్నానుత్పాదేసంయోగత్వవ్యాప్యత
 తద్ధర్మావచ్ఛిన్నజనకసామగ్రిభావకూటస్యప్రయోజకత్వేగౌరవేణ
 తదావశ్యకత్వాత్ యదితుసంయోగత్వవ్యాపకసత్వావచ్ఛిన్నంప్రతి
 ద్రవ్యక్షేపదర్శితకారణతయోపపత్తిరితిమ్యతేతదాకార్యమాత్రేయ
 త్రేస్తుంయోగత్వజాతేకార్యతావచ్ఛేదకత్వాదురోధేనైవైక్యైక్యకారణ
 తావశ్యకీతిబోధ్యం ఏవంవిభాగస్థలేఽత్రన్విర్వాచనమవాయుకారణ
 తావచ్ఛేదకతయాపిద్రవ్యత్వజాతిసిద్ధిరస్మద్గురుచరితైరుక్తానచాత్ర
 సర్వత్రపరంపరాసంబంధేనగుణత్వస్యైవావచ్ఛేదకత్వమస్తీతివా
 చ్యంసాక్షాత్సంబద్ధధర్మబాధేనశ్యేవాయుతేఽపరంపరాసంబద్ధసర్వవి
 శయకత్వస్యవాచ్యత్వాదేకత్వత్వైక్యకృత్సత్త్వసంఖ్యాత్వాశ్చ
 జూదాయవిగమనావిరహాచ్చాత్రకేచిద్ద్రవ్యవతిద్రవ్యాంతరానుత్ప
 త్త్యాసమవాయేనద్రవ్యస్యప్రతిబంధకత్వంకల్పనీయమితిప్రతిబంధక
 తావచ్ఛేదకతయాద్రవ్యత్వజాతిసిద్ధిఃప్రతిబద్ధతావచ్ఛేదకకారణత్వ

వ్యాధిచతుష్టయమూత్ర వృత్తిస్పర్శసమవాయి కారణతావచ్ఛేదకత
 యాద్రవ్యసమవాయికారణతా వచ్ఛేదకతయానా సిద్ధజాతివిశేషయా
 పం బృధివీత్వాదినా సాంకర్యవారణాయ స్వీకృతాంత్యావయవివృత్తిం
 భూతత్వం సతుద్రవ్యత్వంమూర్తత్వం వాబహురదనిత్యద్రవ్య వ్యాప్తి
 త్తభర్తృస్య ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వే సంభవతితత్సాధారణ ధర్మస్యత
 ధాత్వానాచిత్యాత్ భూతత్వస్యప్రతిబంధక తావచ్ఛేదకత్వేతుమాత్ర
 త్వస్యతథాత్వ మాదాయవివి గమనావిరహః సచతస్యగగనాదివృత్తి
 త్వేమానాభావ ఇతివాచ్యంభూతత్వేన తుల్యస్యక్తికత్వా పత్యావివిగ
 మనావిరహేణ గగనాదిపంచవృత్తిత్వాభ్యుపగమాత్ సచఘటత్వకల
 శత్వయోరివా భేదస్వీకారేణ తుల్యస్య క్తికత్వవారణ మస్తినివాచ్యం
 తావతాభూతత్వస్యైవ ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వ ప్రాప్త్యామూర్త
 త్వస్యతథా త్వమాదాయవివిగమనా విరహస్యవారణాత్ సచగగనాది
 వృత్తిత్వకల్పనేపిమూర్తత్వేన సాంకర్యవారణాయ మనోవృత్తిత్వస్యా
 వక్యోకతయాకిం గగనాదివృత్తిత్వకల్పనేశేధివాచ్యం తథాసతియూక్త
 త్వజాత్యాద్రవ్యత్వస్యతుల్యస్యక్తికత్వావత్తేః అభేదస్వీకారేచభూత
 త్వస్య ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకతా మాదాయవివిగమనా విరహఃపతేరి
 త్యాహః తన్న అత్యంతాప్రతిబంధకబహుతరవ్యక్తి వ్యావృత్తభర్త
 న్నప్రతిబంధక తావచ్ఛేదకత్వే సంభవతితత్సాధారణధర్మస్య తథా
 త్వానాచిత్యేన అనురపివిశేషోఽన్యసాయకర ఇతిన్యాయేనమూర్తత్వ
 త్వతథాత్వమాదాయవివి గమనావిరహప్రసక్తేః అభావేనభూతత్వస్యై
 వప్రతిబంధకతావచ్ఛేద కత్వసంభవాత్ సాధర్మ్యప్రకరణేజలత్వాది
 నాద్రవ్యత్వసాక్షాద్వ్యావృత్త్యైవ ఆగేవత్వమాగతయా దశ్చితభూ
 తత్వమూర్తత్వజాత్యోగ్నింధకృదభిమతత్వాచ్చ కించ సప్రతివ్యాధి
 చేతుష్టయవృత్తి భూతత్వజాతౌప్రమాణమస్తి రద్ధిసప్రత్యక్షేణ ద్రవ్య
 త్వాతిరిక్తమనుభూయతేనావ్యసమాసగమ్యం యోగ్యవృత్తిజాత్యోగ్ని

గ్యత్వానతే రనుమానస్యశ్యసంభవాచ్చ తద్ధినద్రవ్యసమవాయికారణతావచ్ఛేదకతయాసిద్ధ్యతి ద్రవ్యారంభకవిజాతీయా వయవసంయోగాభావాత్ సమవాయేనద్రవ్య ప్రతిస్పర్శస్యసమవాయ సంబంధః సహతుత్వ స్వీకారాద్వాగగనాదౌదప్యాశ్చ త్తివారణసంభవేన అతిరిక్తభూతత్వజాతి పురస్కారేణపృథివ్యాదీనాం కారణతాయా అసామానికత్వాత్ నాపిస్పర్శసమవాయికారణతావచ్ఛేదకతయాలిప్సిద్ధిః తత్ర ప్రమాణాభావాత్ సహిస్పర్శత్వకార్యమూత్రవృత్తియేకకార్యతావిశేషనియామ్యశ్చయైవతాత్యమావశ్యకంస్యాత్ అనుబంధోక్తద్రవ్యకారణత్వాదేరేవస్పర్శస్య జాతీనియామ కతాయానుతద్వయేవ్యావశ్యకత్వాత్ సచగగనాదౌస్పర్శత్వా వచ్చిన్నాభావేఅనుగత ప్రయోజకలాభాయతద్ధేతు త్వమావశ్యకమితివాచ్యం యోగ్యస్పృత్తికాతేర్యోగ్యత్వనియమేన పృథివీజలాదిమద్రవ్యత్వాదతిరిక్త స్వానుగతధర్మస్వరూప్యత్వతోనుపలం భేనకల్పయితుమశక్యత యాస్వాశ్రయ సమవేతత్వ సంబంధావచ్చిన్న ప్రతియోగితాకానుష్ఠాశీతా ద్యభావనమవాయుసంబంధా వచ్చిన్న ప్రతియోగితాక విజాతీయాగ్నిసంయోగా భావకుటస్యైవ అనాయత్యాతత్ప్రయోజకతాయా వక్తవ్యత్వాత్ అస్యభాదూతసమవాయికారణ తావచ్ఛేదకతయా పృథివ్యాదిఘృతిఘృతసమవాయికారణతావచ్ఛేదకతయా పృథివీ జలయోర్నైమిత్రిక ద్రవత్వ సమవాయికారణ తావచ్ఛేదకతయా పృథివీ తేజసారనుష్ఠాశీతస్పర్శ సమవాయికారణ తావచ్ఛేదకతయా పృథివీవాయోశ్చ జాతీసిద్ధిప్రసంగాత్ అధపృథివ్యాదివ్యను భూయమానోనుగతోధ ర్మోభూతత్వమేవాస్తు ద్రవ్యత్వమితిచేద్భ్యా తోసినవద్రవ్యసాధారణకలచనధర్మంభవావ్యయమస్యతే సచగగనాపిష్వయోగ్యం పృథివ్యాదిఘయోగ్య ఇతిచభవతావ్యంగీకార్యం కింతుతదతిరిక్తం పృథివ్యాదిచతుయమాత్ర వృత్తికమపిధర్మ మంగీకుర్వాణోభవాత్ పృచ్ఛతేకిమితి

రిక్తంకమపిధర్మం ప్రత్యక్షేణానుభవసీతివేతన మూర్తత్వమపిప్రత్యా
ఖ్యాతం ద్రవ్యత్వాద్భేదేనతస్యా నుపలభ్యేత్యపిన్వందత్వం కార్య
మాత్రవృత్తితయా వశ్యంకార్యతావచ్ఛేదకంవాచ్యం తథాపితదవచ్చి
న్నకారణతావచ్ఛేదకం సజాతిరూపం కింత్యపకృష్టపరిమాణవత్త్వం
యథాచాపకృష్టత్వం మూర్తపరిమాణేచ్ఛను గతంతథాగ్రేపారి మాం
దల్యేతిశ్లోకవ్యాఖ్యా నావనరేనత్యేనేచస్సద సమవాయికారణతా
వచ్ఛేదకమేవజాతిరూపమస్తుసంయోగాది సమవాయికారణతావచ్ఛేదక
మస్యవాస్తావతివాచ్యం తత్రానుగతస్యైకస్యవినిగంతుమశక్యత్వాత్
తదేతత్సగుభిప్రత్యేవ వత్సశిజలత్వాదీనాంద్రవ్యత్వ సాక్షాద్వాన్య
వ్యత్వం మూర్తత్వంవకృష్ట పరిమాణవత్త్వమితిచ గంధకృత్ తస్మి
ద్రవ్యం ప్రతిద్రవ్యవ్యవతిబంధకతాయా కింప్రతిబధ్యతావచ్ఛేదకమితి
చేత్ ద్రవ్యత్వమేవతస్యా నాయత్యాబహుతరనిత్య సాధారణ్యేపిక్షతే
రభావాత్ జ్యోత్స్వంవాచికేవ్యతాం పూర్వోక్తసంబంధ త్రయస్య
కార్యతా వచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకత్వంవాస్తు ఏవంచోక్తప్రతిబంధకతావ
చ్ఛేదకతయా ద్రవ్యత్వజాతిసిద్ధిః పరంసిష్ప్రత్యాపై వేత్యలమతిజల్ప
నేనదశమద్రవ్యమితి వృధివీత్వాదిశూన్యద్రవ్య మిత్యర్థఃసనుతమసన్న
త్వఏవకిమ్మాసం సత్వేవాకథంద్రవ్యత్వం ద్రవ్యత్వేవాకుతః వృధివీత్వా
దిశూన్యత్వమిత్యాశంకా త్రయంక్రమేణచారయతి తద్ధీత్యాగినాఅత్ర
గంధశూన్యత్వాదితి గంధాభావస్య హేతుకోక్తా ఘటగతగంధప్రతి
యోగికా భావమాదాయపటే వృధిచారః అతస్తచ్చూన్యత్వముక్తః
హేతుశ్చప్రతియోగి వ్యధికరణస్సనువాయ సంబంధావచ్చిన్న ప్రతి
యోగితా కోపిబోధ్యః తేనోత్పత్తికాలీనేనయోగ సంబంధావచ్చి
న్నగంధా భావవతివాఘటిన వృధిచారః ఇతిమహాదేవః తత్రచగంధ
త్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాకత్వం శూన్యపదసమభివ్యాహరేనైవల
భ్యతే ప్రతియోగివ్యధికరణత్వాదికంతు వై వక్షకమితిభావః అత్రప్ర

తియోగివ్యధికరణత్వం ప్రతియోగ్యనధికరణవృత్తిత్వం ప్రతియోగ్య
 ధికరణావృత్తిత్వంవా ఆద్యేప్రతియోగ్య నధికరణత్వంసమవాయనంబం
 బుధేన ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక సంబంధేనవా ఆద్యేగంధసమవాయని
 న్నజల వృత్తేర్గంధాభావస్యా తృప్తికాలావచ్ఛేదేన ఘటసత్వాద్వ్యభి
 చారతాదవస్థ్యం ప్రతియోగ్యనధికరణవృత్తిత్వ విశిష్టస్య హేతుత్వే తావ
 తైవగంధ సమవాయనిన్నజలాదివృత్తిత్వ విశిష్టస్యసంయోగ సంబంధా
 వచ్ఛిన్నగంధాభావస్య ఘటేభావాదేవ తత్రవ్యభిచారవారణే సమవా
 యసంబంధా వచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వ విశేషణమనర్థకం ద్వితీయేసమ
 వాయసంబంధా వచ్ఛిన్నగంధాభావస్యాపి ప్రతియోగితా వచ్ఛేదకేభూత
 విశేషణతాసంబంధేన కించిద్విశిష్టస్వాభావ రూపప్రతియోగ్యధికరణమే
 వజగదిత్యప్రసిద్ధిః భావనిష్ఠప్రతియోగితాని వేశేపినంయోగేన గంధా
 భావస్య స్వరూపసంబంధేన గంధాభావస్యసంయోగసంబంధేన వాచ్ఛ్య
 త్వాభావస్య చత్రయాణాంసమనియ తతయాభేదాభావేన సంయోగేన
 గంధాభావస్య స్వరూపసంబంధోపి ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధంవా
 చ్యత్వమపి ప్రతియోగీతి తదనధికరణప్రసిద్ధ్యా సంయోగేనగంధాభా
 వౌనప్రతియోగివ్యధికరణాంతి సమవాయసంబంధా వచ్ఛిన్నత్వనివేశో
 వ్యర్థః స్వీయభావనిష్ఠతత్ప్రతి యోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన తత్ప్రతియో
 గితా శ్రయానధికరణత్వస్య స్వీయగంధనిష్ఠప్రతియోగితావచ్ఛేదకసం
 బంధేన గంధనిష్ఠప్రతియోగితా శ్రయానధికరణత్వస్యవావివక్షణేతుతా
 వృశసంయోగ సంబంధేనగంధాధి కరణత్వవైవాచసిద్ధ్యానుతరాం అ
 థా మున్యప్రతి యోగితావచ్ఛేదకసంబంధేనవృత్తి ప్రతియోగ్యధికరణవృత్తి
 య త్తదన్యత్వం ప్రతియోగివ్యధికరణత్వ మితిచే త్తర్హి సమవాయేన గంధా
 భావస్య ప్రతియోగ్యధికరణేఘటే ఉత్పత్తికాలావచ్ఛేదేన వర్తమాన
 త్వాద ప్రసిద్ధీతిచేదత్రబ్రూమః స్వప్రతియోగితా వచ్ఛేదకసంబంధేన
 స్వప్రతియోగి సమానాధికరణం య త్తద్భిన్నత్వమేవేహ ప్రతియోగివ్య

ధీరకరణత్వం మీమాంసకమతే అధికరణస్వరూపానతిరిక్తస్యాభావస్యాధీ
 కరణభేదేన భిన్నతయాతమోనిష్కస్య గంధాభావస్యనిరుక్త ప్రతియోగి
 వ్యధికరణాశ్వాపపత్తిః అధవాస్వీయభావనిష్ట ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసం
 బంధేన భావయావప్రతియోగనధి కరణవృత్తిత్వం ప్రతియోగి వ్యధికరణ
 త్వం సంయోగవదంచ సమవాయాతిరిక్తత్వేన రూపేణకాలికవిశేషతా
 ఃషయితాది సంబంధపరం అతస్తత్సంబంధా వచ్చిన్నప్రతియోగితాకా
 భావమాదాయ వ్యభిచారవారణాయ సమవాయావచ్చిన్న ప్రతియోగి
 తాకత్వ విశేషణసార్థక్యం ఇతిబోధ్యంపరంతుసమవాయేన ప్రతియోగ్య
 సధికరణ వృత్తిత్వవిశిష్టగంధాభావ గంధాధికరణత్వాభావగంధ వచ్ఛేదా
 దేరపిలఘోస్తే త్వంతరస్యసంధవః అభై నమపినానాజాతీయ గంధవధ
 వయవారబ్ధ స్యావయవిసోనిర్గంధ తాయాలగ్రేవత్యమాణ తయాతత్ర
 వ్యభిచారిః సచసమవాయ సామానాధికరణావ్యతర సంబంధేపగంధ
 శూన్యత్వ వివక్షయానవ్యభిచార ఇతివాచ్యంనిర్గంధ కపాలారబ్ధఘటేని
 గ్గంధకపాలావయవారబ్ధకపాలారబ్ధ ఘటాదాచవ్యభిచారస్య తావతావ్య
 పరిహారాదితిచ్ఛేద గంధవద్వృత్తిద్రవ్యత్వవ్యాప్త్య జాతిశూన్యత్వస్యగం
 దవదవృత్తి జాతిమత్త్వస్యవావి వక్షితత్వాత్ సమతమసాద్రవ్యత్వేద్ర
 వ్యనిష్ట తాకికవిషయతా సంబంధేనచాక్షుషత్వా వచ్చిన్నప్ర
 తీకసంయోగస్యా లోకావచ్చిన్న చక్షుస్సంయోగస్యవా కారణ
 తాయాం వ్యభిచారిః నచాలోకచాక్షుషే వ్యభిచారవారణాయస్వాప్య
 వహితోత్తరక్షణోత్పత్తి కత్వసంబంధేన అలోకసంయోగవైశిష్ట్యస్య
 తదవచ్చిన్న చక్షుస్సంయోగవైశిష్ట్యస్య వాకార్యతావచ్ఛేదకకోటా
 అవశ్యంనివేశనీయతయా తమశ్చాక్షుషేనవ్యభిచార ఇతివాచ్యంఅలో
 కసంయోగస్యా లోకవృత్తిసంయోగత్వేన కారణతయాఅలోకా
 క్షుషేష్యా లోకవృత్తిగగనాదిసం యోగస్యావ్యంతరస్సంభవేన తత్ర
 వ్యభిచారప్రసక్త్యభావాత్ ఆతపవసంయోగసంబంధేనా లోకస్యకా

రణతాం పరిత్యజ్యాలోకసంయోగ సైవవకారణతాస్వీక్రియతే అన్య
 ధాసంయోగ సంబంధేనా లోకస్యాలోకావచ్ఛిన్న చక్షుస్సంయోగ
 స్యవాభావేన వ్యభిచారాపత్తేః ఆతపనగృహ్లాతి చక్షుస్సంబంధాదా
 లోకోద్భూత రూపయోరితిమూల ఆలోకపదంబలోకసం యోగ
 పరతయా వ్యాఖ్యాస్యతి గ్రంథక్రిత్ అథాలోకవృత్తిత్వసంయోగ
 త్వయోర్విశేషణ విశేష్యభావేవినిగమనా విరహేణకారణతాద్వయా
 పత్త్యాసంయోగసంబంధే నాలోకస్యతదవచ్ఛిన్న చక్షుస్సంయోగస్య
 వాకారణత్వేషయుక్తా తథాచాలోకచాక్షుషే వ్యభిచారవారణాయ
 కారణ వైశిష్ట్యస్యకార్యతా వచ్ఛేదకకోపానివేశ నీయతయానతమ
 శ్చాక్షుషే వ్యభిచారః సచాలోకచాక్షుషే వ్యభిచారవారణాయాలో
 కభిన్నద్రవ్యచాక్షుషత్యమేవకార్యతావచ్ఛేదకం స్వీక్రియతే అన్యవహి
 తోత్తరత్వనివేశేగౌరవాత్ తథాచతమశ్చాక్షుషే వ్యభిచారోదుర్వా
 రణితివాచ్యం ఏతద్దోషవారణాయ గౌరవేతిఅన్యవహి తోత్తరత్వఘ
 టితధర్మస్య కార్యతావచ్ఛేదకత్వ స్వీకారసంభవాదితిచేన్న యథో
 క్తకారణ వై శిష్ట్యస్యకార్యతా వచ్ఛేదకకోపా నివేశేపితాదృశకార
 ణవై శిష్ట్యచాక్షుషత్యయోర్విశేషణ విశేష్యభావేవినిగమనా విరహే
 ణకారణతాద్వయాస్యావిష్టతయాలన్యవహితోత్తరత్వనివేశప్రయుక్త
 గౌరవాధి శ్యేనతదపేక్షయా ఆలోకవృత్తిసంయోగత్వేన కారణతా
 యాపవయుక్తత్వాత్ కించాలోకస్యతదవచ్ఛిన్న చక్షుస్సంయోగస్య
 వాన్యవిశిష్టచాక్షుషం ప్రతికారణతాస్వీకారే ఆలోకస్యతదవచ్ఛిన్న
 చక్షుస్సంయోగస్యవా భావదశాయాముద్భూత రూపాదిఘటితసా
 మాన్యసామగ్రీబలాత్ ఘటదౌద్రవ్యచాక్షుషత్యావచ్ఛిన్నాపత్తిః
 కారణతావచ్ఛేదకా వచ్ఛిన్నసత్వేకార్యతా వచ్ఛేదకావళిన్నోత్పత్తే
 తావశ్యకత్వాత్ సచవిశేషసామగ్రీసమవహితాయా ఏవసామాన్యసా
 మగ్ర్యాధిభూతాదయ కత్వేనోద్భూతరూపాది ఘటితసామాన్యసామ

గ్రాఫలజననే ఆలోకస్యతదవచ్చిన్న చక్షుస్సంయోగస్యవా విశేష
సామగ్రీత్వాన్నాను పవత్తిరితివాచ్యం ఆకాలోదికం నాన్య ద్భూత
కూపాది ఘటితసామగ్ర్యాఅలోకే ద్రవ్యచాక్షుషత్వావచ్చిన్నోత్పా
దేన ఆలోకాద్వేషేష సామగ్రీత్వాసభవేన తత్రఃఫలోత్పాదకతా
వచ్చేదక ధర్మావచ్చిన్నఘటిత సామగ్ర్యా ఆలోకాద్యసంయుక్త ఘటా
దావప్యః శిష్టతయాతత్రఫలాపత్రేస్థర్వారత్వాత్ ఆలఃఆలోకచాక్షు
షంప్రతితాదాత్మ్యే నాలోకస్యసమవాయేనాలోకవృత్తి చక్షుస్సం
యోగస్య వాపేతుత్వాంతరంపరికల్ప్య ఉద్భూతరూపాః ఘటితనా
మగ్ర్యా ఫలేజననీయేసంయోగతాదా త్త్యాస్యతరసంబంధే నాలోక
స్యాలోకా వచ్చిన్న చక్షుస్సంయోగాలోకవృత్తిచక్షుస్సంయోగాస్య
తరస్యవావిశేషసామగ్రీత్వ స్వీకారేణాలోకాద్యసంయుక్త ఘటాది
చాక్షుషత్వావత్తిరితి వక్తవ్యంతదపేక్షయా ద్రవ్యచాక్షుషం ప్రత్యా
లోకవృత్తినం యోగత్వేనైవకారణతా కల్పనంయుక్తమితితమశ్చా
క్షుషేవ్యభిచారోదుర్వారః అధతమోభిన్నద్రవ్యచాక్షుషత్వస్యైవా
లోక సంయోగాదికార్యతా వచ్చేదకత్వాన్నతమశ్చాక్షుషేవ్యభి
చారః సచతమోభిన్నత్వస్య కార్యతావచ్చేదకకోటి ప్రవేశేగారవం
తమోభిన్నత్వ ద్రవ్యత్వయోగ్యేషణ విశేష్యభావే వినిగమనా విర
హేణకారణతా బాహుళ్యంచేతివాచ్యం ద్రవ్యాధికరణకాభావవిషయ
కలాపిక చాక్షుషంప్రతిస్వాశ్రయ విశేషణతాసంబంధే నాలోకసం
యోగస్యా లోకసంయోగా వచ్చిన్న చక్షుస్సంయోగా శ్రయవి
శేషణ తాయావా కారణతాయాం తమశ్చాక్షుషేవ్యభిచారవార
ణాయతత్కార్యతా వచ్చేదక కోటతమో భిన్నత్వస్యాభావే విశే
షణతయా నివేశస్యత్వస్య తే ఆవశ్యకత్వేనసామ్యాత్ ప్రత్యుత్తర
మో భిన్నత్వ ద్రవ్యాధికరణకత్వా భావత్వానాం త్రయాణాం విశే
షణ విశేష్య భావేనిగమనా విరహస్తవమతే మన్యతేతు తమోభిన్న

త్వ ద్రవ్యత్వయోర్ద్వయో రేవతిలాఘవమితిచేన్న తమోర్తి క్తత్వవాది
భిర పీఠాలోకోనాస్తీత్యా లోకాభావచాక్షుషస్య దురభిప్రాయతయా
లోకాభావభిన్నత్వస్య తత్కార్యతావచ్ఛేదక కోటావపశ్యంనివేశనీయ
త్వేవా లోకాభావస్యైవచాస్తాకం తమవిపదార్థత్వేనత్రతాధికస్యానివే
శనీయత్వాత్ ద్రవ్యచాక్షుషనిష్ఠకార్యతావచ్ఛేదకకోటాతమోభిన్నత్వ
నివేశనస్య తవమతేధికత్వాత్ ననురూపాదిమత్తేనతమసోద్రవ్యత్వ
సిద్ధాద్రవ్యచాక్షుషనిష్ఠకార్యతావచ్ఛేదకకోటా తమోభిన్నత్వనివేశన
ప్రయుక్తగౌరవం సదోషాయప్రామాణికత్వాత్ నప్రవచనమలోకాదే
స్తమోభిన్నద్రవ్యచాక్షుషత్వ సైవకార్యతావచ్ఛేదకత్వే ఆలోక
సంయోగాదిశూన్యతా దశాయాముద్భూతరూపాది ఘటితసామాన్య
సామగ్రీబలాత్ తత్కార్యతావచ్ఛేదకే భూతద్రవ్యచాక్షుషత్వావచ్ఛి
న్నాదత్తి ఆలోకసంయోగాదికం వినాపుష్కల రూపాదిఘటితసా
మగ్ర్యతమసిద్రవ్యచాక్షుషత్వావచ్ఛిన్నోత్పాదేన తత్సామగ్ర్యభట
జననే ఆలోకసంయోగాదేర్విశేషసామగ్రీత్వాసంభవాదిలివాద్యం ఏ
వంసతిద్రవ్యాధికరణకా భావచాక్షుషనిష్ఠకార్యతావచ్ఛేదకకోటావపి
తమోభిన్నత్వనివేశస్యా ప్రామాణికత్వావత్తే తథాహితమోభిన్న
ద్రవ్యాధికరణకా భావచాక్షుషత్వస్యైవాలోక సంయోగాదికార్య
తావచ్ఛేదకత్వే ఆలోకసంయోగాద్యభావదశాయామపి భూతలాదా
ఘటాభావాది చాక్షుషాదత్తి తమశ్చాక్షుషేక్లప్తసామాన్యసామ
గ్ర్యస్తతాప్యత్రతత్వాత్ ఆలోకసంయోగాదికం వినాసామాన్యసా
మగ్ర్యతమశ్చాక్షుషజననేన ఆలోకసంయోగాదేర్విశేషసామగ్రీత్వా
సంభవాదిలిచేన్న ఆభావచాక్షుషనిష్ఠకార్యతావచ్ఛేదక కోటావాలో
కా భావభిన్నత్వనివేశయతస్త వాప్యేతద్దోషస్యావిశిష్టతయా లోకా
భావచాక్షుషం ప్రత్యలోకా భావస్యతాదాత్మ్యే నాలోకాభావ
వృత్తిదక్షుస్సంయుక్తవిశేషణ తాయావాకారణలాంతరం పరికల్ప్య

సామాన్య సామగ్ర్యాద్ర వ్యాధికరణకాభావ చాక్షుషరూపఫలేజననీ
యే ఆలోకసంయోగాలోకాభావాన్యతరస్యా లోకసంయోగావచ్చి
న్న చక్షుస్సంయుక్త విశేషణతాలోకాభావవృత్తి చక్షుస్సంయుక్త
విశేషణతాన్యతరస్యవా విశేషసామగ్రీత్వస్వీకారేణోక్త దోషస్యవా
రణీయతయాతమః పదేనైవాలోకా భావంవ్యవహారతామ స్మాకమ
వృక్తదోషవారణసంభవాత్ తమోతిరిక్తత్వవాదినస్తు ఆలోకసం
యోగాద్యభావదశాయాం సామాన్యసామగ్రీబలాద్భూతి చాక్షుషం
దుర్వారమితిదూషణ మవశిష్యత ఇత్యతహతత్పిత్యక్షేచతి తమఃప్ర
త్యక్షేచేత్యర్థః ఆలోకనిరపేక్షమితి ఆలోకసంయోగాసహకృతమిత్యర్థః
చక్షురితి చక్షుస్సంయోగాదిఘటితసామాన్య సామగ్రీత్వర్థః కరణమితి
ఉత్పాద ప్రయోజకమిత్యర్థః ఆయమాశయః తమోభిన్నద్రవ్యచాక్షు
షంప్రతి ఆలోకసంయోగస్య సమవాయేన తమశ్చాక్షుషం ప్రతి
చతాదాత్మ్యేనతమః కారణత్వంకల్పయిత్వా చక్షుస్సంయోగో
ద్భూత రూపాదిఘటత సామాన్యసామగ్ర్యా ఫలేజననీయే ఆలోక
సంయోగ తమోన్యతరస్య విశేషసామగ్రీత్వం స్వీక్రియతే ఏవంచ
వాలోకనంయుక్త ఘటాదిచాక్షుషాపత్తిః తత్రపమవాయేనాలోక
సంయోగస్య తాదాత్మ్యేన తమసోవాభావాత్ తమశ్చాక్షుషంఘ
తమోతూప విశేష సామగ్రీబలా దేవోపపద్యత ఇతి సతత్రచక్షు
స్సంయోగాదిఘటత సామాన్యసామగ్ర్యా ఆలోకసంయోగాసాచీక
త్వమితి ఏవంచాలోకసంయోగస్య స్వాతంత్ర్యేణైవచాక్షుష కారణ
త్వం నకుచక్షుస్సంయోగనిష్ఠకారణ తావచ్ఛేదకఘటకత్వ మితిమతా
భిప్రాయేణ స్వారసికోయగ్రంధః తస్మత్ప్రైవప్రసిద్ధత్వాత్ ఆలోక
సంయోగస్యచక్షుస్సంయోగవిశేషణత్వమేవేతివక్ష్యమాణసిద్ధాంతవత్తే
తుతమోభిన్నద్రవ్య చాక్షుషంప్రతి ఆలోకసంయోగావచ్చిన్న చక్షు
స్సంయోగస్య తమశ్చాక్షుషంప్రతితమోవృత్తి చక్షుస్సంయోగవ్యవ

కారణతాద్యయంపరికల్ప్య ఉద్భూతరూపాశిఘటత సామాన్యసామ
గ్రాసం లేజనసేయేదశైత చక్షుస్సంయోగద్వయాన్య తరన్యసహ
కారిత్వమితి త్యా ఉకపాదనీయమేతన్మ తేచక్షుస్సంయోగన్య విశేష
సామగ్రీత్వేనసామాన్య సామగ్రీత్వాభావాత్ అథవాలోకనిరపేక్షం
చక్షుః కారణమిత్యన్య లోకసంయోగావచ్ఛిన్నత్వా విశేషిత
స్తమోవృత్తిత్వవిశేషితశ్చక్షుస్సంయోగ స్తమః ప్రత్యక్షత్వావచ్ఛిన్నం
ప్రతిపేతు రిత్యర్థకతయాసిద్ధాంతవత్తే పితాద్యశగ్రంథసమగ్ధనం యు
జ్యతపవేదీబోధ్య నచ కార్యకారణభావ ద్వయకల్పనేగౌరవం ఉప
దర్శిత యుక్త్యా దవ్యవృత్తిసాధా ఉపదర్శితగౌరవస్య ప్రామాణికత్వా
దితి తాత్పర్య భావయాపేతి నీలంభభిప్రతీతివదితిశేషః ననుగౌర
మాదిభిర్గుణాశ్చసుద్వంశతిరుక్తాః కథమహత్రయోవింశతి రేవౌచ్యంత
ఇత్యతలహ ఏకీగుణాభి తతతతాధర్మయోః పృథగభిధానాచ్చతు
ర్వింశతీత్యం ఇహత్వద్వప్తత్వేనత యోగ్యాభాగాత్తయో వింశతీత్యం
తథాచైతవన గుణాశ్చతుర్వింశతి సంఖ్యాభవంతీత్యర్థః సనుకణాదసూ
త్రేసప్రదశానా మేవౌక్తత్వాత్త్వరోధ ఇత్యతలహకణాదేనేతి పృథ
గితిఉత్తేపణాది భిన్నమిత్యర్థః ఇదంచపేతుగర్భవిశేషణం తథాచయ
స్తాద్భూమిగాదికం ఉత్తేపణాదిభిన్నంకర్మతస్తాదనికతయా ఉత్తేపణత్వా
దిభిన్న విభాజకరూపేణకుతోనా క్తమిత్యర్థః మూలగమనా దేనేతివి
భాగవాక్యఘటకగమన పదాదేవేత్యర్థః సనువిశేషధర్మప్రకారకజ్ఞానా
నుకూల వ్యాపారయావ విభాగస్యవిశేష ధర్మప్రకారక జ్ఞానాయాం
సత్యామేవసాగ్ధకతా విశేషధర్మజ్ఞానాచసామాన్య ధర్మజ్ఞానేసత్యేవ
భవతి తస్యచేహభావాత్ సామాన్యంద్వివిధమిత్యాది విభాగోనుపప
న్నఇత్యతలహ ముక్తావశ్యాంతలక్షణంత్వీతి నచవ్యాఖ్యానేలక్షణాభిధా
నమాత్రేణకథం మూలస్థవిభాగప్రయోజక విశేషధర్మజ్ఞానానితి
వాచ్యేం ద్రవ్యగుణిత్యాద్యుద్దేశ వాక్యఘటకసామాన్యవదేనైవతదుప

స్థితిరిత్యభిప్రాయాత్ అతఏవద్రవ్యతా కర్మణాంలక్షణాం తరాణినాభి
 హితాని ఉద్దేశవాక్యఘటకద్రవ్యాదివ దోషస్థాపితద్రవ్య త్వాదీనామేవ
 తల్లక్షణత్వాత్ తేషాంచాఖండతయా సనిరుక్త్యపేక్షేతి జాతిరూపత్వం
 వ్యవస్థాపితం ఇహతుసామాన్యత్వస్య జాతిరూపత్వాభావాత్ నిరుక్తిః
 కృతా ఆత్రచక్షిత్వప్రేజ ఇత్యాదితత్త్వద్విభాగవాక్యఘటక ద్రవ్యాది
 వదై రేషసామాన్య లక్షణలాభం కేచనమన్యంతే తత్తునసమీచీనతయా
 వయంప్రతీమః సామాన్యధర్మజ్ఞానజనిత విశేషధర్మజ్ఞానోక్తాపనీయ
 విభాగవాక్యఘటక ద్రవ్యాదివదై సామాన్యధర్మ ప్రతిపాదనస్యవిరు
 ధ్ధత్వాత్ అదై వంద్రవ్యంగుణ ఇత్యాద్యుద్దేశ్యతేవాక్యవ్యాఖ్యానావసర
 ఏవద్రవ్యత్వాదీనాంజాతిత్వం సామాన్యత్వాదిస్వరూపంచవక్తవ్యంస్యా
 న్నుతు తత్త్వద్విభాగావసరఃపరిచేన్న తత్త్వద్విభాగదశాయాం తత్త్వద్వి
 భాగప్రయోజక జ్ఞానవిషయసామాన్యధర్మస్వరూప ప్రతిపాదనేపిబాధ
 కవిరహాత్ ఇమానిచలక్షణాని వ్యావహారికాణ్యేవ సతువ్యావర్తకాని
 వ్యావహారికత్వం వ్యవహారజనకజ్ఞానవిషయత్వం వ్యావర్తకత్వంచఋతర
 భేదానుమితిజనకజ్ఞానవిషయత్వంతదుక్తంవ్యావృత్తిర్వ్యవహారోవాలక్ష
 ణస్యప్రయోజనమితి లక్షణప్రతియోజనత్వంలక్షణజ్ఞానజన్యత్వం ఆత్రచ
 వృథివ్యాః వృథివీత్వంవ్యావహారికంలక్షణం గంధవత్త్వంతువ్యావర్తక
 లక్షణం తథాహివృథివీత్వవ్యవహారేవృథివీత్వజ్ఞానంకారణం వ్యవహారే
 వ్యవహారవ్యాతావచ్ఛేదక జ్ఞానస్యకారణత్వాత్ వ్యావర్తకత్వంతు
 తస్యనసంభవతి పక్షతావచ్ఛేదక హేతోర్వైరేకేనసిద్ధసాధనావత్తే గం
 ధవత్త్వంతు వ్యావర్తకం తేనవృథివ్యామితరభేదానుమితిజననాత్ సతు
 వ్యావహారికత్వం తస్యనసంభవతివ్యవహారవ్యాతావచ్ఛేదకత్వాభావాత్
 ఏవంచోద్దేశ్యవాచక పదప్రతిపాద్యతావచ్ఛేదక ధర్మరూపంలక్షణం
 వ్యావహారికం అస్యద్వ్యవర్తకమితిపక్షః అయంచగదాధరభట్టా
 చార్యస్యాప్యభిప్రేతః పక్షః వ్యావహారికత్వేనాభిప్రేతస్య దుష్టహేతు

లక్షణస్య దుష్టపదప్రతిపాద్యత్వం పసాద్యతదుపరితల్లక్షణస్యతత్పద
 ప్రతిపాద్యత్వాభావమాశంక్యేతర భేదానుమాపకమేవేదంలక్షణుత్వ
 భిదానాత్ అత్రచేతర భేదానుమాపకమేవలక్షణం తస్యవ్యావహారికత్వం
 తుకాదాచిత్తం ఆస్తాంవామావానచైవం ప్రమేయత్వనైవ లక్షణ
 త్వానుపపత్తిప్రత్యాన్న చైవంపుఫివీత్వస్య పుఫివీలక్షణత్వంసన్యాత్
 వక్షతావచ్ఛేదక హేతోర్వైరై క్షేసతస్యవ్యా వర్తకత్వాసంభవాదితివా
 చ్యం తత్రపుఫివీపదవాచ్యత్వ నైవలక్ష్యతావచ్ఛేదకత్వ స్వీకారాత్
 అతఏవప్రమాకరణం ప్రమాణమిత్వాదిలక్షణేషు ప్రమాణపదవాచ్య
 తాదికమేవ లక్ష్యతావచ్ఛేదక క్షేనాభీహితం గ్రంథకారైః సచప్రమా
 ణప్రమేయేత్యా ద్యుద్దేశవాక్యఘటకప్రమాణ పదోపస్థావ్యతావచ్ఛేద
 కధర్తావచ్ఛిన్నే వ్యావర్తకధర్తాకాంక్షయైవ ప్రమాకరణంప్రమాణమి
 తిగ్రంథోత్థిత్యాప్రమాణ పదవాచ్యత్వావచ్ఛిన్నే లక్షణాభిధానే అసం
 గతిరితివాచ్యం ఉద్దేశవాక్యఘటకీభూత ప్రమాణాదిపదానామపి ప్ర
 మాణపదవాచ్యత్వా వచ్ఛిన్నోపస్థాపకతాయా ఏవస్వీకారాదితికేచన
 మన్యంతే తస్మత్తేద్రవ్యంగుణ ఇత్యాద్యుద్దేశవాక్యే ద్రవ్యాదిపదానిత
 త్తత్పదవాచ్యత్వా వచ్ఛిన్నవరాజ్యేవ ఏవంచద్రవ్యాది పదవాచ్యత్వ
 దూపసామాన్య ధర్మజ్ఞానాత్మిత్యప్రేష ఇత్యాదివిభాగసంగతిః ముక్తావ
 శ్యాంక్షీతిః పుఫివీత్వాదివివరణంతు తత్తత్పదవాచ్యవ్యక్తిప్రదర్శనపరం
 ద్రవ్యత్వాదీనాం జాతిత్వవ్యవస్థాపనం సామాన్యత్వాది నిర్వచనంచన
 సామాన్య ధర్మజ్ఞానాయ కింతుద్రవ్యపదవాచ్యత్వాద్య వచ్ఛిన్నస్య
 వ్యావర్తక ధర్మజ్ఞాపనాయేతిబోధ్యం సచై తస్మత్తేద్రవ్యాది పదవాచ్య
 త్వనైవపదార్థత్వా వచ్ఛిన్నవిభాజకతా న్యాన్నతుద్రవ్యత్వాదేస్తదవ
 చ్ఛిన్నోద్దేశ్యకవిభాగవాక్యజన్యశాబ్ద జోధప్రకారతావచ్ఛేదకత్వనైవ
 వతదవచ్ఛిన్న విభాజకత్వపదార్థత్వాదితివాచ్యం ఇష్టత్వాత్ తదవచ్ఛి
 న్నోద్దేశ్యకవిభాగ వాక్యజన్యశాబ్దబోధ ప్రకారతావచ్ఛేదకీ భూతవా

చ్యుతావచ్ఛేదకత్వ నైవనతదవచ్ఛిన్న విభాజకత్వపదార్థత్వసంభవాత్
 మహాదేవస్త్ర వ్యావహారికత్వం సవ్యవహారవ్యతావచ్ఛేదక విధయావ్య
 వహార ప్రయోజకత్వం కింతులక్ష్మవాచకపదవ్యవహారవ్యతానుమితి
 జనకజ్ఞానవిషయత్వం తచ్చపృథివీత్వభవగంధవత్త్వేవ్యతనం పృథివీత్వ
 స్యపృథివీపద ప్యవహారవ్యతాయాం అవచ్ఛేదకత్వేనతద్వాద్యవ్యతా
 జ్ఞానవత్ తద్వాద్యవ్యతయాగంధ వత్త్వేపిపృథివీ పదవ్యవహారవ్యతా
 వావ్యత్యజ్ఞానసంభవాత్ ఏవంచజ్ఞేయత్వాదేవ లక్షణత్వమక్షరమితి
 మన్యతే ఏవంసర్వతోద్దేశవాక్యఘటక విధేయవదాని స్వశక్యతావచ్ఛే
 దకావచ్ఛిన్నపరాణ్యేన నతుతత్తత్పదవాచ్యత్వా వచ్ఛిన్నపరాణితత్త్వ
 తత్తత్పదశక్యతా వచ్ఛేదకధర్మాణామేవ విభాజకత్వం లక్షణాకాంతా
 చక్షేధానంభవతి క్వచిత్తత్తత్పదవాచ్యత్వా వచ్ఛిన్నేక్వచిదుద్దేశవా
 క్యఘటకపదశక్యతావభేదకా వచ్ఛిన్నేచలమభవసిద్ధంచైతత్ తథాహి
 ష్టిత్యప్తేజ ఇత్యాద్యుద్దేశవాక్య శ్రవణానంతరం యథాక్షితిత్వావచ్ఛి
 న్నస్యకిం లక్షణమితిజ్ఞానాస్వారసికీ తథాక్షిత్యప్తేజఇత్యుత్తరక్షితిశబ్దనిర్ది
 ష్టస్యకిం లక్షణమితిజ్ఞానాపితతోభిధీయ మానేషులక్షణేషుతత్తత్పద
 శక్యతా వచ్ఛేదకధర్మస్యతత్తత్పద వాచ్యత్వస్యచయథాయోగం లక్ష్య
 తావచ్ఛేదకత్వసంభవం యత్రచలక్షణాలక్ష్యతా వచ్ఛేదకయోరభేదప్ర
 సక్తిః తత్రతత్తత్పదవాచ్యత్వమేవ లక్ష్యతావచ్ఛేదకం యత్రచభేద
 స్త్రతో భయమపియథాకామం సంభవతీత్యపిమహాదేవ్నామన్యతేనను
 సర్వమతేపి సామాన్యధర్మజ్ఞానం వినావిభాగోనసంభవ తీత్యవిశిష్టత
 త్రద్రవ్యంగుణ ఇత్యాదివిభాగే కాగతి రితిచేత్తత్రప్రథమం సర్వంపదా
 ర్థఇతివాక్య మధ్యాహృత్యైవతదుపరి ద్రవ్యంగుణఇత్యాదివి భాగవా
 క్యమవతరణీయ మితిమన్మహే ఇత్యాస్తాంవిస్తరం అనేకేతికిమిదమనేక
 త్వం ఏకచిన్నత్వమితిమహాదేవం యుక్తంచైతత్ ఏకంసంభవతీతివ్యర్థ
 త్యాతదర్థసిద్ధిం సచైకత్వస్యకేవలాన్వయితయాతదవచ్ఛిన్న భేదో వ్రసి

ధర్మనివాచ్యం ఏకత్వసర్వాత్మ్యసవచ్చేదశో భయత్వాద్యసచ్చేదేనేక
 త్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాక భేదస్వీకారే బాధ కాభావాత్ సచైకదేశ
 వృత్తేర్వాస్యజ్య పత్తిధర్మావచ్చిన్నాను యోగితాక భేదప్రతియోగితా
 వచ్చేదకత్వం నా స్థితివాచ్యం తాదృశనియమాసంగీకారాత్ అతఏవ
 క్ష్యతిప్రత్యేక మేకత్వసత్వేపివృథి వీజలయోర్నగంధ ఇతివదుభయం
 నై కమిత్యస్య సర్వజనసిద్ధత్వాదితి గ్రంథకృత్ సచరణాపి ఏకత్వావచ్చి
 న్నప్రయోగితాక భేదాధికరణోభయానతిరిక్త ప్రత్యేకజలపరమాణువృ
 త్తిరూపాదావతివ్యాప్తి ద్ధర్మా రేతివాచ్యం ఏకత్వావచ్చిన్న ప్రతియోగి
 తాక భేదా వచ్చేదకయత్కించిద్ధర్మాధి కరణయావద్యవ్యక్తివృత్తిత్వస్య
 తాదృశయత్కించిద్ధర్మవ్యాపకత్వస్య వావివక్షితత్వాత్ తాదృశ భేదా
 వచ్చేదకశ్చోభయత్వాదిః తత్రజగతఏవ తాదృశ భేదా వచ్చేదకధర్మాధిక
 రణతయా తాదృశయావద్యవ్యక్తి వృత్తిత్వస్య తాదృశ భేదావచ్చేదకధర్మ
 త్వావచ్చిన్న నిరూపితవ్యాపకత్వస్యచా సంభవవారణాయ యత్కించి
 త్వనివేశః ఏకత్వంచ సంఖ్యా రూప మేవ తదవచ్చిన్న భేదా వచ్చేదకత్వస్య
 రూపాదిషు ప్రత్యేకమాత్రవృత్తితద్యవ్యక్తిత్వాదావత్వేపి తదధికరణస
 మవేతత్వస్య జాతావేవ సత్వేన దోషాభావాదితి యదిచైకదేశవృత్తే
 ర్వాస్యజ్యవృత్తి ధర్మావచ్చిన్నాను యోగితాక భేదప్రతియోగితా వచ్చే
 దకత్వం నాభ్యుపేయతేతదైకకీన్నత్వ విత్యస్యస్వసమానాధి కరణయ
 త్కించి దేశత్వావచ్చిన్నప్రతియోగితాక భేదవత్త్వవిత్త్యర్థః సమభివ్యా
 హృతపదార్థ సంబంధినిష్ఠయత్కించి దేశత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాక భే
 దవద్బోధకతాయా అనేకపదస్యాంగీకారాత్ యథా అనేకపితాచైత్ర
 ఇత్యుక్తే స్వవృత్తిపితృతానిరూపకవ్యక్తినిష్ఠైకత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగి
 తాక భేదవన్నిరూపితపితృత్వా శ్రయశ్చైత్ర ఇతిబోధః చైత్రస్యపుత్రా
 అనేక ఇత్యుక్తాపి చైత్రపుత్రాః చైత్రపుత్రనిష్ఠయత్కించి దేశత్వావచ్చి
 న్నప్రతియోగితాక భేదవంత ఇత్యర్థః తథాచస్వసమానాధికరణయత్కించి

చిదేశత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాక భేదత్వమవేత త్వం పర్యవసన్నం
 స్వంలక్ష్యత్వే నాభీమతం ఏకత్వంచాత్రసంఖ్యారూపం రూపత్వాదావ
 వ్యాప్తేః కింతుతత్త్వవ్యక్తిత్వాదితస్యచన తత్త్వవ్యక్తిత్వేనలనేకవ
 దార్థకరీరేప్రవేశః తత్త్వవ్యక్తిత్వస్యాను గతస్యాభావాత్ కింతుస్వస
 మానాధి కరణావ్యాసజ్యన్మత్తి ధర్మత్వేనలవ్యాసజ్య వృత్తిత్వనివేశా
 న్నద్విత్వావచ్చిన్న భేదనూదాయ జలపరమాణు రూపేతివ్యాప్తిః
 ఏవంచస్వాధికరణవృత్త్య వ్యాసజ్యన్మత్తి ధర్మావచ్చిన్నప్రతియోగితా
 కభేదవద్వృత్తిత్వమితి అథవా ఏకత్వావచ్చిన్నప్రతియోగితా కాయా
 వంశోభేదాః యథాసంభవంతావదా శ్రయసమవేతత్వమర్థః జలపర
 మాణురూపంతునతాద్యశం తాద్యశయావద్యేదాంతర్గత తత్పరమాణు
 వ్యక్తినిష్ఠైకత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాకభేదా శ్రయసమవేతత్వాభా
 వాత్ ఏతాదృశార్థలాభస్తు ద్రవ్యాదయఃఏవంచభావా ఇతిశ్లోకవ్యా
 భ్యానావసరే స్ఫుటీభవిష్యతి అనేకసమవేతత్వపదస్యాక్షరలభ్య ఏవా
 యమర్థః స్వప్రతియోగివృత్తిత్వ స్వసామానాధికరణ్యో భయసంబంధే
 నభేదవిశిష్టత్వం స్వవృత్తిత్వస్వభిన్నవృత్తిత్వో భయసంబంధేనకించిద్వి
 శిష్టత్వం స్వసామానాధికరణ్యస్వా భావసామానాధికరణ్యో భయసం
 బంధేనకించిద్విశిష్టత్వ మిత్యాదయోర్థాజైవక్తికా ఏవేతిబోధ్యండినకర
 స్తుఅనేకా శ్రితాగుణాదితిమూల వ్యాఖ్యానావసరేగుణనిరూపణే ఏక
 త్వభిన్నసంఖ్యా విశిష్టవాచకత్వం అనేకపదస్యేతివ్యాచఖ్యా తద్రీత్యా
 యద్యపిప్రకృత లక్షణంపరిష్కర్తుంశక్యతే తథాప్యేకత్వభిన్నసంఖ్యా
 విశిష్టవాచకత్వ మనేకపదస్యేత్యేతదేవాన్తా కమరుంతుదం అనేకపదం
 హి ఏకంసభవతితిప్రత్యుత్పత్త్యా ఏకభిన్నమూచష్టే తత్పురుషఘటకనజ
 స్సృష్టితరదప్రతిపాద్యతావచ్చేద కావచ్చిన్న భేదబోధకతాయాఃప్ర్య
 త్పత్తిసిద్ధత్యాత్ అస్యథా అవశ్యేఇత్యాదేరవ్యవృత్త్యభిన్న జాతివిశిష్టా
 ర్థకత్వసంభవే తాద్యశప్పథివీత్వాదిజాతిమాదాయాశ్చైవ్యశశ్వ ఇతి

వ్యవహారాపస్తేః సచనజః ఏకశబ్దేనతత్పురుషే సతిననిష్పన్నమిదమనేక
 పదం కింతుప్రకృత్యంతరం ఏకత్వభిన్నసంఖ్యావిశిష్ట వాచకమితివాచ్యం
 తథానతి ఏకశబ్దోత్తరపదకత్వా భావేనసర్వనామసంజ్ఞావిరహాత్ అనే
 కస్తై అనేకేఽథత్యాదిషు స్తాయాదేశాద్యనుపపస్తేః ఏతేనైకశబ్దే
 నైకత్వముచ్యతే తత్పురుషివ్యాహృతన జ్ఞాన్విన్న సంఖ్యాసజ్ఞాభేదసాద్య
 శ్యయోర్భోధనాత్ సంఖ్యాత్వేన సాద్యశ్యసృచేహ వివక్షీసిత్యాత్
 తతోమత్స్వర్థియః అర్పితద్యచ్ గుణవచనాద్యామతుహ్ లుక్ తతశ్చే
 ప్రార్థసిద్ధిరిత్యపిప్రత్యుక్తం తదాసమపిమత్స్వర్థియః పత్యయాగ్లో పనర్జనత
 యాతినర్వ ఇత్యాదావివనర్వనామ సంజ్ఞావిరహాత్ సత్యదేతత్ (ఏక)
 తలక్షణంతునహీయతే ఏకత్వజ్ఞేయత్కించిత్యసంఖ్యావ్యాపి కత్వనై
 కత్వభిన్నసంఖ్యాపర్యాప్త్య పచ్చేనకయత్కించిత్యర్థవ్యాపకత్వస్య వావి
 వక్షణేనాతి వ్యాప్త్యభావాత్ ద్విత్వాదిపర్యాప్త్య పచ్చేదకధర్త
 శ్చతాపదవ్యక్తిక్ పృథ్వీస్యతర త్యాదిః రూపాదావపిగుణ రూపసం
 ఖ్యాయాలభావేపి అపేక్షాబుద్ధినిశేష నిషయత్వరూపాసంఖ్యాత్వత్రేప
 కేదిత్వనేకనమ వేతత్వమిత్యత్రానేకంచ తత్పురుషేతత్వంచేతికర్మధార
 యః తత్పురుషాపేక్షయాతస్య లఘుత్వాత్ సమవేతత్వేఅనేకత్వంచైక
 భిన్నత్వం సామాన్యనిష్ఠనమవేతత్వ వృత్త్యేకత్వాసచ్చిన్న ప్రతియోగి
 తాకభేదవత్త్వమితియావత్ అస్మిన్భూతశేఘటా అనేక ఇత్యతసతద్యుత
 లచ్చత్తి ఘటనిష్ఠైత్వాసచ్చిన్న ప్రతియోగితాక భేదనంతఃకృతప్రత్యయా
 త్ తథాచ స్వనిష్ఠనమవేతత్వవృత్త్యేకత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాకభే
 దవత్త్వమనే కత్వమితిసర్వవస్త్వమిత్యాహుః ఇదంచాధికరణతాభేదే
 నాథేయతాభేదమభ్యుపేత్య తదసభ్యుపగ మేతు అనేకాధికరణతానిరూప
 కత్వంస్వనిరూపితాధి కరణతానిష్ఠైత్వావచ్చిన్న ప్రతియోగితానిరూప
 కభేదపదధి కరణతానిరూపకత్వపర్యవసితంవివక్షణీయమితిసర్వం సమం
 భవం || ఏకవ్యక్తిమాత్రవృత్తిరితి మాత్రపదస్యసమభివ్యాహృత పదా

ధనసర్గి త్వా భావవ్యాప్యభేదప్రతియోగిత్య బోధకత్వం పృథ్విప్రి
 ధ్నంపుగ్రీవిమాత్రేగంధో వర్తతథివివాక్యాధంసనిష్ఠ వృత్తితానిరూపక
 త్వాభావవ్యాప్యభేద ప్రతియోగివృగ్రీవినిరూపిత వృత్తితాత్రయోగంధ
 ఇతిబోధాత్ తథాచస్యనిష్ఠవృత్తితానిరూపక త్వా భావవ్యాప్యభేదప్ర
 తియోగ్యేక వృత్తిరోద్దగ్ధస్ససజాతిరిత్యర్థః యత్కించిదేకవ్యక్తిభిన్నా
 వృత్తిత్వే సతితాదృశవ్యక్తివృత్తిరోద్దగ్ధస్ససజాతిరితియావత్ వ్యక్తే
 ణితి వ్యక్తేస్సాన్విత్రయస్యా భేదస్వాశ్రయనిష్ఠైకత్వా వచ్చిన్నప్రతియో
 గితాకభేదా భావస్సాన్విత్రయనిష్ఠైకత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితాకభేద
 పద్వృత్తిత్వాభావవత్త్వమితియావత్ తద్జ్ఞానంచానేకవృత్తిత్వ ఘటి
 తజాతిత్వ జ్ఞానేగ్రాహ్యభావావగాహితయా ప్రతిబంధకంననుజాతిత్వం
 నిత్యత్వే సత్యనేకసమవేతత్వ మితియద్యుచ్యతే తదైవవ్యక్త్యభేదస్య
 జాతిత్వ గ్రహప్రతిబంధకజ్ఞాన విషయత్వరూపంజాతిత్వ బాధకత్వంస్యా
 త్తతైవచ నిర్బంధంనవిశ్వామః నిస్సామాన్యత్వేనతివిశేషాన్యత్వే
 సతిసమవేతత్వవైవ జాతిలిఖితత్వసంభవాత్ నచనిస్సామాన్యత్వం
 సామాన్యశూన్యత్వం సామాన్యత్వంచజాతిత్వ మేవేత్యాత్మాశ్రయితి
 వాచ్యం సామాన్యపదస్య సమవేతదర్శనరత్నాత్ తథాచసమవాయి
 త్వాభావోనిస్సామాన్యత్వమితిపర్యవసన్నమితిచేన్న బహువృత్త్యేకధర్మ
 వైవ సామాన్యపదేనలోకే వ్యవహారదర్శనాత్ అనేకవృత్తిత్వఘటి
 తవైవ సామాన్యత్వస్య నిర్వాచ్యత్వాత్ అర్థైవమూలాశ్రయస్యాపి
 స్వాశ్రయైక భిన్నఘటాదౌకాలికసంబంధేననత్వాదేకవ్యక్తికత్వా
 నుపపత్తిః స్వరూపసంబంధావచ్చిన్న వృత్తిత్వనివేశేతు తద్జ్ఞానస్యనమ
 వాయసంబంధా వచ్చిన్నవృత్తిత్వఘటిత సామాన్యత్వగ్రహేగ్రాహ్య
 భావానవగాహితయాప్రతిబంధకత్వావత్తే సమవాయసంబంధావచ్చి
 న్నవృత్తిత్వనివేశేభూతత్వేంద్రియ త్వాదావపిసమవేతత్వ ఘటితైక

వ్యక్తికత్వే నైవ జాతిత్వవారణసాం కర్మాదేర్జాతిత్వబాధకత్వసన్యా
 త్ సమవేతత్వాభావ మాత్రస్యైవసామంజన్యసమవేతత్వే స్వాశ్రయై
 కభిన్నీయత్వనివేశనై యథ్యంచ సనుభూతత్వేం ద్రియత్వాదేర్జాతి
 త్వాభావనిశ్చయాత్పూర్వం స్వాశ్రయైకభిన్న సమవేతత్వస్యాపి సంభా
 వితత్వసతదభావస్య దుర్నిశ్చేయతయాసాం కర్యస్యజాతిభాధకత్వోప
 పత్తిః జ్ఞానకారణమనన్సంయోగ రూపేంద్రియత్వేతు మతరాం ఏవ
 మాకాశత్వస్య జాతిత్వాభావగ్రహత్పూర్వం సమవేతత్వాభావస్యదు
 ర్నిశ్చేయత్వాత్ విశేషశబ్దాదిరూపే ఆకాశత్వేతదనుభ వాచ్చస్వా
 శ్రయైక భిన్నీయత్వనివేశనసాధ్యమితిచేదన్త్యేవం ఏవమపిస్వాశ్రయై
 కభిన్నీయేత్యత్రస్వాశ్రయత్వంయదియేనకేనాపిసంబంధేనతదాకాలికం
 బంధేనస్వాశ్రయఘటభిన్నాకాశ సమవేతత్వేనసంభావితస్యా కాశత్వ
 నైకవ్యక్తికత్వాభావాపత్తేఃస్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నాశ్రయత్వనివే
 శేనమవాయనంబంధావచ్ఛిన్నాశ్రయత్వఘటిత సామాన్యత్వగ్రహప్ర
 తిబంధక గ్రహవిషయత్వానుపపత్తిః నమవాయనంబంధావచ్ఛిన్నాశ్ర
 యత్వ నివేశేశబ్దాశ్రయత్వరూపాకాశత్వే వస్తుతః ఏకవ్యక్తికత్వానా
 పత్యాస్వసమాస విశేష్యకజాతిత్వగ్రహప్రతిబంధకప్రమావిషయత్వా
 నుపపత్తిః ఉచ్యతే స్వసమవాయ్యైకభిన్న సమవేతంయత్తభిన్నత్వం
 మిహైకవ్యక్తికత్వం తచ్చశబ్దరూపేశబ్దాశ్రయత్వరూపేచాకాశత్వే
 సంభవతి బహువ్యక్తివృత్తిధర్మేచజాతిత్వాభావనిశ్చయాత్సా కదు
 ర్గ్రహంచేతి యదిత్వేకత్వావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకయా వద్భేదాశ్ర
 యసమవేతత్వం సామాన్యత్వఘటకముత్యచ్యతే తదాతాదృశయావ
 ద్భేదాశ్రయ సమవేతత్వాభావ ఏవవ్యక్తేరభేదత్యనేన వివక్షణీయః
 యదితుస్వసమవేతత్వస్య భిన్నసమవేతత్వోభయసంబంధేన ప్రమేయ
 విశిష్టత్వం సామాన్యత్వఘటకముత్యతే తదా తాదృశోభయసంబంధేన
 ప్రమేయవిశిష్టస్య త్వమేనైకవ్యక్తికత్వం వాచ్యం ఏమపూర్వోక్తవ

రిష్టా రాంతరేవ్యపిబోధ్యం కేచిత్తు సర్వాధారతాప్రయోజక సంబంధ
భిన్న సంబంధేనస్యా శ్రయత్వంత దేకభిన్న వ్యక్తివృత్తిత్వంచ వివక్షతం
అతోపదోషః సమవాయస్వేనను వాయుఘటిత సామాన్యత్వగ్రహేని
రుక్తాతిరిక్తసంబంధేన తద్భవితైకవ్యక్తికత్వ గ్రహస్య గ్రాహ్యతావచ్ఛే
దకా వచ్చిన్నాభావానవిగాహిత్యేపి సాంకర్యాదిగ్రహస్వేన తదభావ
వ్యాప్యత్యైకానముద్రయైవప్రతి బంధకత్వోపపత్తేః ఏవంచజాతిత్వస్య
నిత్యానేకసమవేతత్వ గూఢతావత్సూక్ష్మ్యేక నిస్సామాన్యత్వఘటిత
ధర్మరూపత్వేపినద్వృత్తిత్వే సతివిరవచ్చిన్నవిషయతా శ్రయత్వాది
రూపవత్త్వే పిచనక్షతిరిత్యాచూః సనునిర్ధృతితావచ్ఛేదకకక్షానస్యాప్ర
తిబన్యత్వాద ప్రతిబంధకత్వాచ్చ ఆకాశత్వత్వధర్మితావచ్ఛేదకక జాతి
త్వగ్రహేతస్యైకతా వచ్ఛేదకకైకవ్యక్తికత్వ జ్ఞానస్య ప్రతిబంధకత్వం
వాచ్యం తచ్చ సంభవతి ఆకాశత్వత్వంచకర్తా శ్రయత్వంశబ్దత్వంవా
తదేవజాతిత్వ గ్రహణోబాధ్యతే కించిత్పదార్థఘటితత్వగుగత్వ శబ్దత్వా
దీనాం జాతిత్వాభావవ్యాప్య భూతానాంజ్ఞానేనైవ జాతిత్వగ్రహప్రతి
బంధకసంభవాదీతిచేన్న కించిత్పదార్థఘటితత్వాదే జ్ఞాతిత్వాభావవ్యా
ప్యత్వ గ్రహవిశంబేనకర్తాశ్రయత్వం కించిత్పదార్థఘటితమితి శబ్దాశ్ర
యత్వత్వా వచిన్నేతద్వత్తజ్ఞాన విశంబేనచతస్య ప్రతిబంధకత్వాసంభ
వాత్ కించాకాశవనాథ తావచ్ఛేదకత్వేన ఆకాశేనదోల్లిఖిత ప్రవీణివి
షయతా వచ్ఛేదకత్వేనవాకాశత్వగోచర జాతిత్వజ్ఞానప్రతిబంధకత్వం
ప్రాయశః స్తదవచ్చిన్నదర్మికైకవ్యక్తికత్వజ్ఞానవైకవయుజ్యతే తదానం
శబ్దాశ్రయత్వత్వాదేరేవ అనుపస్థితత్వాత్ యద్యపిచకించిత్పదార్థఘటి
తత్వగుగత్వాదేపి జాతిబాధకత్వంసంభవతి తథాపితస్యజాతిత్వాభావ
నిశ్చయత్వాత్ ప్రాయశోదుర్నిశ్చేయత్వాత్ అనుపాదేయమితిబో
ధ్యం ఏవమగ్రేపితుల్యత్వం స్వభిన్నజాతినమనియతత్వం తద్జ్ఞానస్యజాతి
త్వాభావవ్యాప్యవత్తైకానముద్రయాజాతిత్వ గ్రహప్రతిబంధకత్వం

తస్యచజాతిత్వా భావవ్యాప్యత్వేలాఘవమనుకూలతర్కః యథాఘట
 త్వసమనియత జాత్యంతరపత్వేఘటకల శకుభాదివానాశబ్దానాం ద్వేష
 కృతా వచ్ఛేదకేన్యాతాం దండాదిజన్యతావచ్ఛేదకే చ ద్వేషవిగమనావి
 రహత్ తథాచకంబుగ్రీవాది మత్త్వతావదస్యతమత్త్వాదౌ జాతిత్వా
 భావవ్యాప్య జాత్యంతరసమనియతత్వ నత్తాత్తానాత్ జాతిత్వజ్ఞానంప్ర
 తిబధ్యతేఽర్థితా వచ్ఛేదకఃకర్మశ్చ అత్రఘటత్వభిన్నత్వ విశిష్టఘటత్వస
 మనియతధర్మత్వం కంబుగ్రీవాదిమత్త్వత్వాదకం కంబుగ్రీవాదిమావి
 త్యాది ప్రతీతిప్రకారతావచ్ఛేదకం నాయదిచాన్యతమత్వస్యా ఖండక
 భేదరూపస్య ఘటత్వవ్యాపకత్వసంభవేఽపి కంబుగ్రీవాదిమత్త్వస్య కంబు
 నద్యశగ్రీవాస మవేతత్వరూపస్య ప్రత్యేకవిశ్రాంతతయా కథంఘటత్వ
 వ్యాపకత్వం తత్సమానాధికరణాత్యంతా భావప్రతియోగితానవచ్ఛేదక
 దర్శనమత్త్వస్య వ్యాపకత్వరూపత్వే ద్రవ్యత్వవ్యాప్యస్య ద్రవ్యత్వమా
 నాధికరణాంత్యంతాభావ ప్రతియోగితాన వచ్ఛేదకసమవేతతాదిమతః
 పృథివీత్వాదేరపి ద్రవ్యత్వాదినాతుల్యత్వావత్తి వారణాయస్వాసధికర
 ణతజ్ఞాత్యధి కరణభిన్నత్వస్య తత్సమానాధికరణాత్యంతా భావప్రతి
 యోగితాన వచ్ఛేదకతద్వ్యక్తత్వ కత్వస్యవాచాన్యత్వాదితి విభాన్య
 తేతదాతుల్యత్వం ససాక్షాత్జాతిగ్రహప్రతిబంధకం కింతుజాతిత్వగ్రహప్ర
 తిబంధక తర్కోద్భావకతయాభాధకం తథాపి తద్విశిష్టబుద్ధిప్రతిత
 దాపాదకకావత్తైః ప్రతిబంధకతయాకంబుగ్రీవాదిమత్త్వంయఃఘటత్వ
 సమనియతజాతిస్వాత్మత్వైః ఘటత్వచక్రంబుగ్రీవాది మత్త్వస్యాపిఘట
 త్వసమనియతకార్యతావచ్ఛేదకత్వంస్యాదితితర్కఃకంబుగ్రీవాదిమత్త్వం
 ఘటత్వసమనియత జాతిరితిజ్ఞానంప్రతిప్రతిబంధకః తాదృశతర్కేచ ఆపా
 ద్యవ్యాప్యాపాదకవత్తా జ్ఞానముదయాఘటిత్వ సమనియతత్వవిశిష్టజాతి
 త్వవత్తాగ్రహః హేతుః ఏవంచఘటిత్వసమనియతత్వ విశిష్టజాతిత్వ గమా
 ప్రతిబంధకీభూతోయో వినిగమనావిరహప్రయుక్త గౌరవసంపాదకత

యానిష్ట భూతఘటత్వసమనియతకార్యతా వచ్చేదకత్వప్రసంజనాత్తక
 ర్కః తిజ్జీనకసంభావనావిషయశ్చైవ ఘటత్వసమనియతత్వం జాతిత్వ
 బాధకం సంభావనావ అప్రామాణ్యజ్ఞానవిష యీభూతుజ్ఞానంతర్కం
 ప్రతిహి అప్రామాణ్యశంకాస్కందితమేనాపాదకవత్తజ్ఞానంకారణంతర
 చజాతిత్వాంశేఘటత్వ సమనియతత్వాంశేపి యద్యప్రామాణ్య శంకా
 స్యాత్తదాకింసః చ్చిన్నం నచవిపర్యయపర్యవ సానునస్తర్కస్యఘ
 టత్వ సమనియతత్వాభావాంశే పర్యవసానసంభవేన దర్శితతర్కస్య
 కంబుగ్రీవాదిమత్త్వం ఘటత్వసమనియతజాతిరితి జ్ఞానప్రతిబాధకత్వసం
 భావేపి కంబుగ్రీవాదిమత్త్వం జాతిరితిజ్ఞానప్రతిబంధకతాన ఘటతఇతి
 వాచ్యం కంబుగ్రీవాదిమత్త్వస్య ప్రత్యేకవిశ్రాంతత్వాధీనో యోఘట
 త్వసమనియతత్వాభావం తస్యజాతిత్వాభావనిశ్చయాత్ ప్రాద్దుర్నిశ్చే
 యత యాదర్శితతర్కస్య ఘటిత్వసమనియతత్వాభావ ఇవజాతిత్వాభా
 వాంశేపి పర్యవసానాత్ కించాత్రసమనియతత్వఘటకం వ్యాప్యత్వంవ్యా
 పకత్వంచసమవాయ సంబంధావచ్ఛిన్నమేవ గ్రాహ్యంకస్యకంబుగ్రీవా
 దిమత్త్వాదాబాధేపిదర్శితతర్క మవతారయతః పురుషస్యజాతిత్వాభావ
 నిశ్చయాత్ప్రాప్తిం భావముతుంశక్యత్వాత్ అభవాఘటత్వ యదిస్వస
 మనియత జాతికంస్యాత్తర్కజాతిర్న స్యాదితర్కః తేనచఘటత్వస్య
 సమనియతజాతి కత్వాభావేసిద్ధేజాతిత్వా వచ్చేదేతత్వ సమనియతతా
 భావపర్యవసానాత్ తత్సమనియతత్వా వచ్చేదేజాతిత్వా భావపర్యవ
 సానాదిష్టసిద్ధిః యద్యాకంబుగ్రీవాదిమత్త్వస్య ప్రత్యేకవిశ్రాంతత్వంయ
 ద్ప్రాగేవనిశ్చితం తదావ్యక్త్యభేద ఏవజాతిత్వబాధకః యదాతునజ్ఞాతం
 తదాతుల్యత్వనితి యపిచాధేయతా వచ్చేదకభేదేనైవ ఆధేయతాభే
 దసత్వాధేయ భేదాన్త్యుచ్యతేతదాకంబునద్యశగ్రీవాని రూపితసమవా
 యసంబంధా వచ్ఛిన్నాధేయతైవై వేతినానుపపత్తిః కింత్యాధేయభేదా
 దాధేయతాభేదః సిద్ధాంతసిద్ధిఇతిబోధ్యం అత్రకల్పేవ్యాప్యత్వం వ్యాప్త

కర్తవ్యసర్వధారణా ప్రయోజకభిన్నసంబంధేన సమవాయస్వరూపాశ్చ
 తరసంబంధేనవాహాధ్యం కేచిత్తుత్తుల్యత్వం జాత్యేకేభాదకం యథా
 సుఖసమవాయికారణతా వచ్చేదకతయాసిద్ధజాత్యేకయా దుఃఖసమ
 వాయికారణతా వచ్చేదకతయాసిద్ధజాత్యేకేభాదకాచతుల్యత్వంజాతిన
 మనియత జాతిరిత్యామః సంకరశ్చస్వసానూనాధి కరణ్యాపాభావసా
 మానాధి కరణ్యస్వసమానాధి కరణాత్యంతాభావ ప్రతియోగ్యైతత్త్రి
 తయసంబంధేన జాతివిశిష్టత్వంతద్దానస్యచ తదభావవ్యాప్యవత్తా జ్ఞాన
 ముద్రయాజాతిత్వ గ్రహప్రతిబుధకత్వ తస్యచజాతిత్వా భావవ్యాప్య
 త్యైబ్రహ్మక్షత్రాదీనామేకతరబీజేనా పరక్షైతత్త్రితస్య శరీరస్య
 బ్రహ్మత్వక్షత్రయత్వాద్యాత్మక జాతీద్యయనిగాసనవర స్థితి పురాణా
 న్యేనప్రమాణం అన్యథాతత్తజాతిద్యయ నీకారసంభవేతద్విగుణనూ
 తత్త్వాది జాత్యంతరపై ఫవ్యాత్ ఏతచ్చక్వచిద్వినిగమనా విరహాద్వయో
 జ్ఞాతిత్వేభాదంకం యథాభూతత్వమూర్తత్వయోః క్వచిదన్యత్రస్యప్రబ
 లప్రమాణేన జాతిత్వేనిర్ణీతే ఇతరస్యైవజాతిత్వంబాధతే యథావంధన
 మవాయికారణతా నచ్చేదకతయాప్రత్యక్ష ప్రమాణేనచప్రధివీత్యస్య
 జాతిత్వే నిర్ణీతే తేనసహసంకరాదిం ద్రియత్వంజాతిరితి అత్రచదశద్వ
 యఘటకవృత్తిత్వయోః తృతీయదశఘటకప్రతియోగిత్వేపిచ సబంధది
 శేషావచ్ఛిన్నత్వా నివేశేపటకాలికసంబంధేన వర్తమానస్యఘటక
 న్యవటత్వేన పృథివీత్వాభావాధికరణే కాలికసంబంధేనవర్తమానస్యఘ
 టత్వాదేః పృథివీత్వేనఘటకస్థాభావీయ సంబంధాంతరా వచ్ఛిన్నపతి
 యోగితా శ్రేయస్యపృథివీత్వావేర్ఘటత్వేనచ సంకరోదుర్వారః వృత్తి
 త్వయోస్సమవాయసంబంధా వచ్ఛిన్నత్వనివేశేజ్ఞాన కారణమనన్తంయో
 గాశ్చైవత్వరూపేంద్రియత్వేతస్యభాదః స్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నత్వ
 నివేశే ఇంద్రియత్వస్యజాతిత్వవాదినం ప్రతిసాంకర్యోజ్ఞావసానుత్పత్తి
 తిచేదత్రకేడిత్ స్వాధికరణసమశేపంయత్సమశేపంతద్విన్నత్వం స్యపమా

నాధికరణత్వం తచ్చేంద్రియత్వస్యజాతిస్య తదభావేచత్రాక్షరం ఏవం
 స్వాభావసామానాధి కరణ్యమపిస్వాభావాధి కరణసమవేశంయత్సమవే
 తంతద్భిన్నత్వం ఏవంత్యతీయదశంతం స్వసమానాధికరణాభావీయ సమ
 వాయ సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా శ్రయత్వమేవేత్యాహుః తదవ
 రేవక్షమంతే ఏవంసతిజాతిబాధ కాంతర విలోపప్రసంగాత్ తథాహికం
 బుగ్రీవాదిమత్త్య గగనత్వయోస్సమవేతత్వా భావేనిరు క్తత్రతయసం
 బంధేన జాతివిశిష్టత్వమవ్యాహతం ఏవంసామాన్యానిచ్చ త్తిధర్మ సామా
 న్యసైన్యసమవేతత్వా భావేనిరు క్తత్రతయ సంబంధేనయత్త్రిందిజ్ఞాతి
 మత్త్య రూపబాధకాత్ జాతిత్వాభావేసిద్ధేసామాన్యాదీనాం జాతిశూ
 న్యత్వసంఖ్య ధాత్విధృతి అసవస్థిత్యాదీనామపిజాతి బాధకతానన్యాతి
 తన్నవిచారసహం తథాహిగగనత్వస్య జాతిత్వాభావనిర్ణయాత్పాగవ
 మవేతత్వం సుగ్రహమిత్యుక్తం తథాచగగనత్వేప్రధివీత్వాది భిన్నసాం
 కర్యంనిర్ణేతుం ఉత్థాప మతుంవాశక్యం తదధికరణసమవేతత్వ విశిష్టసమ
 వేతత్వ సంభావనయావిశిష్టభేదస్య దుర్గ్రహత్వాత్ సాపిదవ్యత్వసత్తా
 భ్యాంతథా కాశ స్వేద్రన్యత్వాద్యని కరణసమవేతత్వ సమవేతత్వయోః
 పరిస్పర వ్యతిరేకనియత త్వేనవిశిష్ట భేదరూపప్రథమదశనిర్ణయ సంభ
 వేవీక్షితియ దశనిర్ణయసంభవాత్ ఉచ్ఛావయతఃపురుషస్యా కాశత్వం
 శబ్దాశ్రయత్వమితి నిర్ణయదశాయాందర్శితసాంకర్యస్యా కాశ త్వేగృహీ
 తుంశక్యత్వేపి శబ్దరూపమాకాశత్వమితి నిర్ణయదశాయాంతస్యసమవేత
 త్వశ్చయేనసాం కర్యోచ్ఛావసస్య సుతరామశక్యత్వాచ్చ ఏవంకంబుగ్రీ
 వాదిమత్త్యైవ పటత్వాదీనాంసాంకర్యంసుగ్రహం ప్రథమదశనిర్ణయా
 న్నఘట త్వేనద్వితీయత్వతీయదశయోద్ధుర్నిర్ణయత్వాత్ ఏవంసామాన్య
 త్వాదేర్న కయాచసజాత్యాసాం కర్యంసుగ్రహం ప్రథమదశనిర్ణయా
 దితన్యక్త్య భేదాదీనాంస ర్షేషాం సార్థక్యమితి అన్యేతువృత్తితాద్యయం
 ప్రతియోగిత్వంచ నర్వాధారతాప్రయోజక సబంధభిన్నసంబు భావచ్చి

న్న త్యేన సమవాయుస్వరూపాన్య తరసంబధావచ్చిన్న త్యేన వావిశేషణీ
 యురుతినకాప్యరు పప త్తిరిత్వాహుః తక్షేదమాశంక్యతే శబ్దేతరో
 ద్భూతవిశేష గుణనాశ్రయ త్వే సతిజ్ఞానకారణమసంసంయోగా శ్రయ
 త్వరూపేద్రియత్వే నోక్త త్రితయనాబుధేన పృథివీత్విజాతిమత్త్వస భ
 వతస్యప్రతివ్యక్తి విశ్రాంతతయాప్రధిసత్త్వ సామానాధికరణ్యతద భావ
 సామానాధి కరణ్యయోరేకత్రాసంభవాత్ స్వాధికరణవృత్తితావచ్ఛే
 దకస్యాభావాధి కరణవృత్తితావచ్ఛేదకస్య సమానాధికరణ్య పతియోగి
 తావచ్ఛేదక ధర్మనత్త్వసంబంధేన జాతిమత్త్వవివక్షణే అభావీయవిశేష
 ణతాసంబంధేన యత్స్వాధికరణం తన్నిరూపితసమవాయుసంబంధా వచ్చి
 న్నవృత్తిత్వాత్తక సామానాధికరణ్యసంబంధేన నీవాన్యత్వాదివిశిష్టజా
 తిత్వాదేరపి తాదృశతయాతద్భూతిత సంబంధేనఘటత్వాదిమతః పృథివీ
 త్వాదేరపి జాతిత్వాభావాపత్తేః అత్రాహుః ఇంద్రియత్వాద్యేదాత్ర
 త్యేకకవిశ్రాంతత్వజ్ఞానం తదావ్యక్త్యభేద ఏవజాతిత్వబాధకః యదాన
 తదానం తదానాంకంఠ్యం అథ వాయుదపృథివీత్వం స్యపంక్తి జాతికన్యాత్
 తస్మాజాతిర్నన్యాదితి తర్కేణవృథివీత్వేన్యసం క్షీర్ణజాతికత్వాభావేసిద్ధి
 పృథివీత్వసంక్షీర్ణత్వా వచ్ఛేదేనవాజాతిత్వా భావేసిద్ధేంద్రియత్వాదౌ
 జాతిత్వాభావనిర్ణయాత్పాః ప్రత్యేకవిశ్రాంతత్వస్యదుర్నిశ్చేయత
 యాసంక్షీర్ణత్వాభావ నిర్ణయాసంభవేనజాతిత్వాభావ ఏవపర్యవసానం
 బోధ్యం ఇత్థంచజాతిత్వగ్రహవిరోధి సంభావనావిషయత్వాదన్య జాతి
 త్వబాధకత్వంబోధ్యం ఉక్తాపత్రిణిజాతిత్వబాధకాని అథజాతిబాధకా
 న్యుచ్యంతే అతోవ్యవహానదర్శనాయాశశబ్ధం ప్రయుక్తః అనవస్థిరనవ
 స్థాపాచనైకరూపా ప్రకృతేజాత్యనాశ్రయవృత్తి పదార్థవిభాజకధర్మ
 శూన్యత్వరూపా తద్జ్ఞానస్యచ తర్కవిధయాజాతిమత్త్వగ్రహ ప్రతిబం
 ధకత్వం తథాహి జాత్యాకారానుగతప్రతిత్వా జాతీనాంయగిజాతిమ
 త్త్వంస్వీక్రియతే తదాస్వీకృతజాతావపిజాత్యా కారానుగతప్రతితే రవి

శిష్టతయా ఘటత్వాదిజాతిషు తత్సమవేతజాతౌచ జాత్యంతరస్వీకారా
 పత్తిః ఏవంత్రతాపితదాకాకానుగతప్రతీత్యా ఘటత్వాదిజాతిషు తత్స
 మవేతజాతౌ తద్వృత్తిజాత్యంతరే వైకజాత్యంతాస్వీకారావత్తిః ఏవం
 ఏవంత్రతాపితథాపిజాత్యనాశ్రయ జాతిరేవప్రసిద్ధ్యతి తథాచయదిజా
 తిద్వాతిమతీస్యాత్తర్హిజాత్యనా శ్రయవృత్తిచదాగ్ధ విభాజకధర్మవతీన
 స్యాదితితర్హణ జాతిద్వాతిమతీస్త్వానం ప్రతిబధ్యత ఇతిరూపహనిరితిరూ
 పనిస్సానూప్యశ్వే సతిసామాన్యభిన్నత్యే సతిసమవేతత్వరూపవిశేష
 లక్షణం తస్యహనిరిత్యర్థఇతికేచిత్ తన్నతనైవవిశేషలక్షణత్వం వక్త
 వ్యుతినిర్వృణ్ధాభావాత్ సహ్యస్కమక్తలక్షణానురోధినీ విషయసిద్ధిః
 కింతుప్రమాణానురోధినీతి రూపంస్వరూపం తచ్చ విశేషాణాంవిశేష
 త్వంవిజాతీయ పరమాణూనాంపరస్పరవ్యావర్తకత్వలక్షణంతస్యహని
 రభావః తద్దావస్యవిశేషజాతిమానివిజ్ఞానంప్రతితర్కవిదయా ప్రతిబం
 ధకత్వం తథాహివిశేషాణాం జాతిమత్వేనామాన్య శ్రయణాంసామాన్య
 రూపేణైవ వ్యావర్తకత్వనియమాత్ విశేషాణాంసామాన్యరూపేణైవ
 భేదసాధకత్యేతు విశేషాణాంపరమాణుషు పరస్పరభేదసాధకత్వంనసం
 భవతివ్యభిచారాత్ తాదృశనియమానంగీకారే పరమాణుగతైకత్వా
 దీనాంతత్తద్వ్యక్తిత్యేనైవ పరమాణ్యంతరభేదవత్త్వ సంభవేనవిశే
 షస్య వైయర్థ్యప్రసంగాత్ తథాచయదివిశేష జాతిమాన్యాత్తర్హి
 పరమాణుషుపరస్పర వ్యావర్తకేనస్యాదితితర్హణ బోధ్యత ఇతికేచిత్
 తత్రవిచార్యతే సామాన్యాశ్రయస్యసామాన్య రూపేణైవభేదసాధక
 త్వనిత్యస్య కోర్థఇతికింసామాన్యాశ్రయనిష్ఠభేదకత్వం సామాన్యరూప
 ణైవేతి కింవాసామాన్యాశ్రయస్య అవశ్యంసామాన్యరూపేణ భేదకత్వ
 మితి అథవాసామాన్యరూపేణ భేదకత్వంసామాన్యాశ్రయస్యైవేతి
 ఆచ్యేనిత్యజ్ఞానాదీనాం ఈశ్వరలక్షణత్వం జన్యజ్ఞానాదీనాం జీవలక్షణ
 త్వంచనస్యాత్ నిత్యత్వజన్యత్వాదిఘటిత రూపేణతేషాంవ్యావర్తకత

యాతదవంభ వాత్ సచ సామాన్యరూపేణై వేత్సస్య సామాన్యరూపఘ
 టితరూపేణై వేత్సర్థః అతోఽత్యత్వవిశిష్టజ్ఞానత్వాదినా తేహంవ్యావర్త
 కతాయుజ్యతే ఏకత్వవిశిష్టవిశేషరూపస్య ఏతద్విశేషత్వస్యతు పరమా
 గ్నాంతరభేదక తావచ్ఛేదకత్వంన సంభవతివిశేషత్వా శ్చై యథ్యాప
 త్తేరితివాచ్యం తథాసతి సత్యద్రవ్యాణాతరేభ్యోభేద్యంతే జాత్యతిరిక్త
 నిత్యభర్మ వత్త్వానిత్యనుమానోచ్ఛేదావత్తేః పరమాణ్యక త్వాదీనాం
 తేనయాపేణ భేదకతయాతదసంభ వాత్ వ్యాప్తిపక్షధర్మ తాగ్రహసంస్థే
 తత్రతానుమితే స్థరపన్నతయా ఇస్థావత్తేరయోగాత్ ద్వితీయేవిశేషా
 గాంసరమాణుషు పరస్పర భేదకతాయా విశేష త్వేనయాపేణా సంభవేపి
 నిత్యద్రవ్యత్వా వచ్చిన్నేష్వితర భేదకతాయా విశేష త్వేనిరూపేణసంభ
 వేనతాద్యశ్చ నియమవ్యాఘ్రతాభావాత్ నాపిత్యతీయః ప్రవృత్తనిషే
 ధావత్తేః ప్రకృతానుసయోచ్చ సమాణుస్సన్నియమేవ్యక్తిమతా
 మసా తస్మాత్సామాన్యాశ్రయస్యే త్వాదినియమోపప్తం భేనవిశేషస్య
 జాతిమత్త్వనిరాకరణం నాతిరమణీయమిత్యస్తాకం ప్రతిభాతివస్తుతస్తు
 పరమాణుషు పరస్పరవ్యావర్తకతయా విశేషాస్సిద్ధ్యంతఃప్రత్యాప్యత్యా
 ఏవావ్యావర్తకా ఇతిపరస్పరమవ్యావర్తానాం వ్యావర్తకత్వా సంభ
 వేన తత్రవ్యావర్తకాంతరాపేక్షాయాం అనవసాతత్యాన్వత ఏవపరస్పర
 వ్యాప్యత్వా సిద్ధ్యంతిస్వతోవ్యాప్య తత్త్వంచ వ్యావర్తకాంతరానపేక్షసి
 ద్ధినిషయ పరస్పరభేదకత్వం తచ్చవిశేషాగామేకజాతీయత్వే నోపపద్య
 తేఏకజాతీయానాంహి పరస్పరభేదః ప్రత్యక్షతో వగంతవ్యఃపరస్పరవ్యా
 ప్యత్తధర్మావాసచేహ ప్రత్యక్షసంభవః పరస్పరవ్యావర్తకదర్శనమై
 నవస్థితః ఏవంచవిశేషాణాం వ్యావర్తక తాసన్యాత్ ఏవంచవి
 శేషాణాంయూపం వ్యావర్తకాంతరానపేక్ష సిద్ధినిషయపరస్పర భేదకత్వ
 రూపస్వతో వ్యావర్తకత్వం పరమాణుషుపరస్పరవ్యా వర్తకత్వమేవ
 వాస్తు తస్యహేనిః విశేషాణాంజాతిమత్త్వేబాధితే వేతియన్యామపే

అనంబంధ స్మయవాయాభావః సచయదిప్రతియోగితానంబంధే నచభు
 వాయాభావః తదాగగనాదౌ జాత్యభావప్రసంగః యద్యచయోగితా
 నంబంధే తదభావః తదా జేనైవసామాన్య విశేషయోర్జాతిమత్త్వవా
 రణాదన వస్థితీయావహాన్యోపపదజ్ఞాతి బాధకత్వం స్వాదిత్యాలోచ్య
 ప్రతియోగితాను యోగితాన్యతరసంబంధేన సమవాయాభావ ఇత్యు
 క్తవాన్మహాదేవః ప్రత్యేకసంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాభావద్వ
 యాదయమతి రిక్తోభావఇతివైయర్థ్యశంకా యదిచాన్యతర త్వేనసం
 బంధానాం ప్రతియోగితావచ్ఛేదక సంబంధతాస్వీక్రియతే తదాసమ
 వాయప్రతియోగిత్య సమవాయానుయోగిత్యా న్యతరాభావపవతథా
 అయంచసమవాయా భావయోర్జాతిమత్వేబాదకః జాతిబాధకత్వంచా
 న్యతరదభావ వ్యాప్యవత్తాజ్ఞానముద్రయా తథాహి యత్రసమవాయా
 నుయోగిత్యం నాస్తిసత్రజాతిర్భవితుమర్హతి తత్సమవేతత్వానంభవాత్
 తథాచసమవాయాను యోగిత్యాభావస్య జాత్యభావవ్యాప్యత్వేసిద్ధే
 నుతరాంత ద్వ్యాప్యస్యసమవాయ ప్రతియోగిత్యానుయోగిత్యాన్యత
 రాభావస్య జాత్యభావవ్యాప్యత్వమితి అన్యధ్యుచరణాస్తు అనంబంధో
 జాతిత్వే జాతిమత్వేచబాధకః తథాహియథాసమవాయాను యోగి
 త్యాభావౌ జాత్యభావవ్యాప్యః తథాసమవాయప్రతియోగిత్యాభావౌ
 జాతిత్వా భావవ్యాప్యః తతశ్చసమవాయప్రతియోగిత్యాను యోగిత్యా
 న్యతరాభావస్య జాతిత్వజాతిమత్వా న్యతరాభావవ్యాప్యత్వమపిరమితి
 తాదృశాన్యతరత్వా వచ్ఛిన్నవత్తాజ్ఞానవిరోధిత్యం అనంబంధస్య తథా
 చవ్యక్త్యభేదాదిత్రయం జాతిత్వభాదకం అనవస్థితీయావహాన్య జాతి
 కాధికే అనంబంధస్తూ భయబాధకః తేనసమవాయాభావయోర్జాతి
 త్వంజాతిమత్త్వంచ బాధ్యతఇత్యాహుః అధసమవాయాభావయోస్స
 మవాయ ప్రతియోగిత్యాభావస్య జాతిత్వాభావవిశ్వయాత్సమవాయా
 నుయోగిత్యా భావస్యచజాత్యభావనిశ్చయాత్సాగ్ని శ్చేయతయాక

ధంజాతిత్వ జాతిమత్త్వగ్రహప్రతిబంధకత్వం ఇతిచేన్న జాతిత్వజాతిమ
 త్త్వాభావనిశ్చయాత్సాగ్రేవతయోర్నిశ్చేతుంశక్యత్వాత్తథాహిసమ
 వాయస్యాపి సమవేతత్వమభ్యుపేత్య పిత్యానేకసమవేతత్వా జ్ఞాతృత్వస్య
 కారే సమవాయప్రతియోగిక సమవాయస్యాపిసమవాయత్వా విశేషా
 త్సమవేతత్వా పత్త్యానవస్థానాత్ ఏవంసమవాయోస సమవాయాను
 యోగీ తత్ప్రతియోగ్యనిరూపణాత్ తద్దినసమవాయత్వభావత్వ ప్రమే
 యత్వాది తథానతితత్సమవేతతయా సమవాయనిష్ఠానాంతేషాం సమ
 వాయాతిరిక్తత్వ స్వీకారేగౌరవాత్ కించ సమవాయత్వం యదినమ
 వేతంస్యాత్ తస్మి సమవాయానుయోగి కస్యమవాయత్వప్రతియోగికో
 యస్సమవాయః తత్రాపిసమవాయత్వం సమవేతంస్యాదేవంతదనుయో
 గికసమవాయే పీత్యనవస్థా తస్మాత్సమవాయస్యకుత్రాపి స్వరూపమేవ
 సంబంధః సచయద్యపివస్తుగత్యా సమవాయానతిరిక్తస్త ధావితస్యస్వ
 రూపత్వేనైవసంబంధతా నతుసమవాయత్వేనేతిబోధ్యం ఏవమత్యంతా
 భావనాజాతిః అసమవేతత్వాత్ అన్యధాఘటానయనా సంతరమపిఘ
 టాభావబుద్ధిస్సాన్యత్ ప్రతియోగినోఘటాభావస్యానుయోగినోభూతల
 స్యసమవాయస్యచ సంబంధస్యావ్యవహితపూర్వం ప్రతితస్యానవగమూ
 త్మమమతువిశేషణ తాఖ్యస్యసంబంధస్య తదాసీమభావాత్ భూతలాది
 స్వరూపస్యవారత్కాలాంతర్భావే సంబంధత్వానుపగ మాన్నానుపక
 త్తిః నత్వేవంసమవాయస్సతోః ప్రతియోగ్యనుయోగినోః కదాచిత్సం
 బంధోభవతి కదాచిన్నేతికృచ్ఛద్భ్రష్టం నవాజాతేఃకాలికా వ్యాప్యవృత్తి
 త్వంకించ సమవాయేయోఘటాత్వంతాభావః సయదినమవాయసమవే
 తస్సాన్యత్త్వ సమవాయానుయోగికో ఘటాత్వంతాభావ ప్రతియోగి
 కోయస్సమ వాయస్సాన్యతిరిక్తస్సాన్యత్ ఏవంతత్రాప్యనవస్థా ఏవంఘ
 టాత్వంతాభావేయః పటాత్వంతాభావస్సయది ఘటాత్వంతాభావసమ
 వేతస్సాన్యత్త్వ సాధికరణభిన్నస్సాన్యత్ సహిసఏవతత్సమవేతోభవతు

మర్త్యతి అస్యధామ్యాభావస్య సంబంధసమవాయసం జ్ఞాపారిభాషిక్రిస్యా
 న్నతువాస్తవికసమవాయత్వం సహ్యాభిన్నయోస్సమవాయస్సంబంధః
 స్వరూపాత్మస్యాత్ ప్రమేయత్వేస్వరూపసంబంధేన వర్తమానస్యప్ర
 మేయత్వస్యాని కరణస్వరూపానతిరిక్తత్వాత్ ఏవమత్వంతాభావైవ
 జాతిమా అనమవాయత్వాత్ సహి సమవాయానుయోగీ తత్స
 తియోగ్యవిరూపణాత్ తద్ధినాత్వంతాభావత్వాదితథానత్యత్వంతాభావ
 విస్థానాం ధర్మాణాంతదతిరిక్తత్వస్వీకారే శారవాత్ కించైవంఘటాత్వం
 తాభావేయతత్త్వతా భావత్వంత్రయోఘటాత్వంతా భావస్సకించాశ్ర
 యభూతాద్భటా త్త్వంతాభావాద్భిద్యతే ఉతన ఆద్యేగౌరవం ద్వితీయే
 తత్సమవేతత్వస్య తదాశ్రయత్వానుబవత్తిః సహిస్వప్నత్తిధర్మసమవే
 తత్వం జాతేస్తదన్యస్యచాకస్యచిద్భవం లోకేస్వరూపసంబంధేన వర్త
 మానత్వంతుస్వప్నత్తి ప్రమేయత్వేప్రమేయత్వస్యద్భవం ఏవమన్యోన్యా
 భావస్యసమవేతత్వే సమవాయేనసహఘటాన్యోన్యా భావస్యసమవా
 యాంతరస్వీకారావత్తిః ఘటాన్యోన్యాభావాధికరణస్యఘటాన్యోన్యా
 భావస్య భేదావత్త్వీఅన్యోన్యాభావస్యసమవాయీత్వేచఘటాన్యోన్యా
 భావేయదన్యోన్యా భావత్వంతస్యఘటాన్యోన్యా భావాశ్రయత్వానుబ
 వత్తిః స్వస్యస్వప్నత్తిధర్మసమవేతత్వానంగీకారాత్ ధ్వంపప్రాగభావ
 యోస్తూత్వాదవినాశశాలిత్వా దేవజాతిత్వాదవత్తిః తత్రచద్వంస
 వ్యసమవేతత్వాంగీకారేతు కపాలసమవేతకార్యనాశంప్రతి కపాలనాశ
 స్యహేతుతయా కపాలనాశేనతికపాల సమవేతిరూపాదేరివఘట ధ్వంస
 స్యాపినాశావత్త్వా విచ్ఛేదఘటస్యపునరాన్వజ్జనప్రసంగః కార్యతావచ్ఛే
 దకకోటా భావత్వంవేతేచగౌరవం ప్రాగభావేత్వభావత్వ హేతునా
 అనమవేతత్వం సాధనీయమేవంతేనైవ హేతునానమవాయత్వాభావై
 విధ్వంస ప్రాగభావయోస్సాధనీయః యుక్త్యంతరంతుమృగ్యం సమ
 సామాన్యంద్వివిధ మిత్యాద్విమూలోక్త విభాగోనుపపన్నః సరావరత

యానిరూపయిష్య మాణద్రవ్యత్వాద్యసంగ్రహత్ పరత్వేనాపరత్వేన
 పరాపరత్వేనచ విభాజనీయతయాన్యూనతాయాదుర్వారత్వాత్ న
 చాపరంధ్వివిధం కేవలాపరం పరాపరంచేతి పరాపరస్యాపరత్వ రూపవి
 భాజకధర్తా క్రాంతత్వాన్నన్యూనతేతివాచ్యం పరభిన్నాచయాజాతి
 సైనివాపరతయోచ్యత ఇత్యుక్తస్య రభిన్నత్వ రూపస్యాపరత్వస్వఘట
 త్వాద్యపేక్షయా పరభూతేషుద్రవ్యత్వాదిషు అసంభవాదితిచేన్న పరభి
 న్నాచయాజాతిరిత్యస్య కేవలాపరత్వవిర్వచన పరత్వాత్తథాపిద్ర
 వ్యాదితక వృత్తిరిత్యాదినా పరజాతిముక్త్యాద్వివిధామ పరజాతింగ్రహే
 ణాచక్షే పరభిన్నేత్వాదినా సైవేవ్యేనకారోభిన్నక్రమః అపరతయైవే
 త్యర్థః ఏవకారేణపరత్వప్రసాదాత్ కేవలత్వలాభః తథాచయాజాతిర్య
 త్సిద్ధిచిదపేక్షయా పరాసంభవతి సాకేవలాపరేత్యర్థః సాచఘటత్వాది
 దూపా అతఏవబహుళుప్రస్తకేషు సైవాపరతయోచ్యత ఇత్యు రిస్తా
 ద్ద్రవ్యత్వాదీత్యతశ్చప్రాక్ ఘటత్వాదికజాతిస్తు తేనాపరతయోచ్యత
 ఇత్యపిసారిః తత్రచాపరతయేత్వస్య అపరతయైవేత్యర్థః యస్యాత్వపర
 త్వజాతౌ పరత్వమపిసాపరాపరేత్యామా ద్రవ్యత్వాదీతథాచనర్వజాతి
 వ్యాపకత్వం పరత్వంజాతివ్యాప్యత్వమపరత్వం తత్రజాత్యవాపకత్వేనపి
 జాతివ్యాప్యత్వం కేవలాపరత్వం జాతివ్యాప్యత్వేనపి జాతివ్యాపకత్వం
 పరాపరత్వం తదేతదభిప్రత్యోక్తం ముక్తావశ్యానకలజాత్యపేక్షయా
 శత్రాయాకేపరత్వం తదపేక్షయాచాన్యూనం జాతీనామపరత్వమితి అథ
 వాపరభిన్నేత్య పరిసామన్యలక్షణమేవ తత్రచపశ్యద్భస్మత్రాత్వేనరూ
 పేణద్రవ్యాదితక వృత్తిత్వేనవాపూర్వోపస్థిత శత్రామాచక్షే సైవే
 వ్యేనకాంశ్చ కార్తస్యవిపరః సాపర్యాపీత్యర్థః తథాచసత్రాభిన్నత్వం
 అపరజాతిసామాన్యలక్షణం తత్రచఘటత్వాదిక జాతిస్త్వీత్వాదినాకే
 షులాపరజాతిరుక్తా ద్రవ్యత్వాదికజాతిస్త్వీత్వాది నాతాపరాపరజాతికి
 సచఘటత్వాదికజాతిమేవ అపరత్వేనవివక్ష్య తద్భిన్నత్వేనపర్యాసం

పరత్వముక్త్యాత్రసత్తాయాః కేవలపరత్వంద్రవ్యత్వాదీనాంచ వరాప
 రత్వంకుతోనోక్త మితివాచ్యం ఘటత్వాదీనాంబహుతయాతేషాం అప
 రభీష్ణత్వమాపపరత్వ ఘటకభేదప్రతియోగితయాని వేశేగౌరవాదితిన
 ర్వంసమంజసం ద్రవ్యాదిత్రికవృత్తిరితి పరజాతైర్లక్షణంతదర్శశ్చద్రవ్యవృ
 త్తిత్యేసతి గుణవృత్తిత్యేసతికర్మవృత్తిత్వం తత్రచద్వయోరేవదళయో
 ర్లక్షణత్వసంభవేత్పతీయదళోపాదానంలక్షణ త్రయలాభాయతద్యధాద్ర
 వ్యవృత్తిత్యేసతిగుణవృత్తిత్వంగుణవృత్తిత్యే సతికర్మవృత్తిత్వంచగుణక
 ర్మమాత్రవృత్తివైజాత్యస్వీకారపక్షేతుత్పతీయలక్షణ స్యాతివ్యాప్తత్వా
 ల్లక్షణద్వయమేవాభిప్రేతంఅథవాద్రవ్యాది త్రికవృత్తిరిత్యనేనస్వేతరని
 ఖలజాతివ్యాపకత్వం వివక్షితంతచ్ఛస్వసమాధికరణాన్యోన్యాభావప్రతి
 యోగితానవచ్ఛేదక స్వేతరజాతికభిన్నత్వంతర్భిన్నత్వమపరత్వంస్వసమా
 నాధికరణాన్యోనాభావ ప్రతియోగితానవచ్ఛేదక స్వేతరజాతికత్వపంక్తివ
 సితంద్వితీయకప్రేపర భిన్నేత్యస్వస్వసమానాధికరణయత్కించజ్ఞాతిమ
 దన్యోన్యాభావసమానాధి కరణభిన్నేత్యస్థోబోధ్యకల్పద్వయేపివ్యాపక
 త్వాదిత్యస్వస్వసమానాధికరణ యత్కించజ్ఞాతిమదన్యోన్యాభావసమా
 నాధికరణత్వాదితి వ్యాప్యత్వాదిత్యస్వచస్వ సమానాధికరణాన్యోన్యా
 భావప్రతియోగితానవచ్ఛేదక స్వేతరజాతికత్వాదిత్యస్థః ఇమి ఏవచాధిక
 దేశవృత్తిత్వాల్పదేశవృత్తిత్యే అత్రచసత్తాజాతిసిద్ధిః పాగేవాస్మాభిరుప
 దర్శితా అన్యేతుసామాన్యాదౌప్రతియోగితా సంబంధేన ధ్వంసత్వా
 వచ్ఛిన్నాభావే తత్తత్ప్రతియోగివ్యక్తిభేదకూటస్య ప్రయోజకత్వకల్ప
 నేగౌరవాత్సామాన్యతః ప్రతియోగితాసంబంధేన ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నం
 ప్రతితాదాత్మ్యసంబంధేననతః కారణతాయావాచ్యతయా తదవచ్ఛేద
 కతయాసత్తాజాతిసిద్ధిః తస్మాత్కద్రవ్యత్వాదినా సంకరివారణాయనిత్య
 సాధారణ్యం సదైవంతురమాణ్వాదౌ ధ్వంసాభావేనద్యేదస్య ప్రతి
 యోగిత్యాసంభవేన తత్తత్ప్రతియోగివ్యక్తిభేదకూటస్య ప్రయోజకతా

యా అవశ్యం వాచ్యతయా సామాన్యదావపిత్రతస్యైవ కూటస్య
ప్రయోజకత్వ మాస్తామితి వాచ్యం తత్రానాయత్యోభేద కూటస్య
ప్రయోజకత్వేపి సామాన్యదానద్భేదస్యైవ ప్రయోజకత్వేలాఘ
వాసపాయాత్ కార్యతావచ్ఛేదకంచ ధ్వంసత్వం తచ్చాఖండోపాధియా
పం అనుయోగితావిశేషరూపం జన్యాభావత్వరూపంవా తత్రప్రథమ
ద్వితీయపక్షయోః ప్రాగభావేవ్యభిచారః ఘటాత్మకేఘట ప్రాగభావ
జ్ఞానేపి ధ్వంసాకారానుగతప్రతిత్యా అఖండోపాధిరూపస్యానుయోగి
తావిశేషరూపస్యచ ధ్వంసత్వస్యతత్రనన్వాదతః ప్రాగభావవృత్తిప్రతి
యోగితాభిన్న ప్రతియోగితాయాంకార్య తావచ్ఛేదకసంబంధత్వమభ్యు
పేయం నన్భిన్నత్వవిశిష్టధ్వంసత్వ మేవవాకార్య తావచ్ఛేదకంనచైవం
నద్భేదస్య ప్రతియోగితాసంబంధావచ్ఛిన్నధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న ప్రతి
యోగితాకాభావ ప్రయోజకత్వాసంభవః ప్రాగభావేనద్భేదసత్వేపి
వర్జితాభావాభావాదితి వాచ్యం ప్రాగభావవృత్తి ప్రతియోగితాసంబం
ధేన ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నం ప్రతిప్రతియోగితాసంబంధేన ధ్వంసత్వావచ్ఛి
న్నం ప్రతివాప్రాగభావస్యాపి హేతుత్వాంతరంకల్పయిత్వా ప్రతియో
గితాసంబంధావచ్ఛిన్న ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకాభావేప్రా
గభావవృత్తి ప్రతియోగితాసంబంధావచ్ఛిన్న ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న జన్య
త్వతత్త్వే ప్రతియోగితాసంబంధావచ్ఛిన్న ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న జన్య
త్వద్వయనిరూపక సత్త్వాగభావభేదద్వయస్య ప్రయోజకత్వోపగ
మాత్ ఏవంసద్ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నం ప్రతిప్రాగభావత్వేన హేతుత్వాం
తరం కల్పయిత్వాధ్వంసత్వవ్యాప్యసదస్య ధ్వంసత్వసద్ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న
జనకసత్త్వాగభావభేదద్వయస్య ప్రయోజకత్వకల్పనేనానుప పత్త్యభా
వాత్ తావత్తాప్యంతభేదకూటస్య ప్రయోజకత్వాకల్పనేనలాఘవాన
సాయూత్త్రతీయపక్షేతు భావభిన్నత్వరూపాభావత్వఘటితస్య జ్ఞాభాభా
వత్వాత్తద్ధ్వంసత్వస్యఘట అభావాన్నఘటప్రాగభావాదౌ వర్జితకా

ర్యకార్యకారణభావస్య వ్యభిచారప్రసక్తిః తథాహి ఘటప్రాగభావై
 ధ్వస్త ఇతిప్రతీతిః ఘట ఘటధ్వంసంవాపగామాతే నాతిరిక్తం మానా
 భావాత్ తత్రచఘటాత్మకాయోగ్యంసంసనభావభిన్నః ఘటధ్వంసస్తుయ
 ద్వపిభావభిన్నః ఘటప్రాగభావప్రతియోగిశ్చ తథాపిసవ్యభిచారప్రస
 క్తిః ప్రతియోగితాసంబంధేన తద్వతిఘటేతాదాత్మ్యేన సతస్సత్వాత్
 శేషంతుపూర్వవత్ నచనద్భిన్నధ్వంసత్వస్య జన్యాభావత్వస్యవాసత్తా
 ర్యతావచ్ఛేదకత్వపక్షే ప్రతియోగితాసంబంధేనఘట ప్రతియోగికధ్వం
 సవతి ఘటప్రాగభావేనత్తాదాత్మ్యాభావా ద్వ్యభిచారోదుర్వారఇతివా
 చ్యం కార్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న యత్కించివ్యక్త్యధికరణయావద్వ్య
 క్తినిష్ఠాభావ ప్రతియోగిత్యవ్యవ్యభిచారపరార్థత్వాత్ అథవాఘట
 ధ్వంసస్యద్యే ప్రతియోగితే ఏకాఘటోధ్వస్త ఇతిప్రతీతిసిద్ధాఘటనిష్ఠా
 ప్రతియోగితా అన్యాతుఘటప్రాగభావైధ్వస్త ఇతిప్రతీతిసిద్ధాప్రాగ
 భావనిష్ఠా సాచఘటేనతద్ధ్వంసేనచసమాప్యతే ఉభయనిరూపితయోః
 ప్రతియోగితయోర్భేదమానాభావాత్ తథాచన్యప్రతియోగ్యనిరూప
 తప్రతియోగితాయాః కార్యతావచ్ఛేదకసంబంధస్య స్వీకారాన్నానుపప
 త్తరియమేవప్రాగభావపుత్తి ప్రతియోగితాభిన్న ప్రతియోగితానా
 మేవేతిపక్షత్రయ మప్యవపన్నం సద్భిన్నత్వంతుక్యచిదపిసని వేకనీయం
 ప్రయోజనాభావాదిత్యాచుః అక్రేదంబోధ్యంఘటధ్వం సాత్యంతాభా
 వాభావస్య ఘటధ్వంసమావత్తేన ఘటధ్వంసస్యతదత్యంతా భావైపి
 ప్రతియోగీతి తత్రసద్రూప కారణాభావాత్ వ్యభిచారోదుర్వారః
 ప్రాప్నోతిసవేత్థం వారణీయః కార్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన కార్యతావ
 చ్ఛేదకవిశిష్టాది కరణనిష్టాభావప్రతియోగ్య మేవహివ్యభిచారః కార్య
 తావచ్ఛేదకా వచ్ఛిన్ననిరూపితకార్యతా వచ్ఛేదకసంబంధానుయోగిని
 ష్టాభావ ప్రతియోగిత్యయితియావత్కార్యతా వచ్ఛేదకంచేహధ్వంస
 త్వంతచ్చన ఘటధ్వంసాత్యంతాభావనిష్ట ప్రతియోగితానిరూపక తావచ్ఛే

దకం కింతు అత్యంతాభావత్వం ఘటన్వంసాత్వంతాభావౌధ్వస్త ఇత్య
 వ్యవహారాత్ ఘటన్వంసాత్వంతాభావౌ నా నీ క్షేపం వ్యవహారాత్
 ఇదంచధ్వంసత్వ మఖంజోపాధిరూపం జన్యాభాత్వరూపంచేతి పక్షే
 ధ్వంసత్వ మనుయోగితావిశేష రూపమివపక్షేతు స్వప్య త్రిధ్వంసత్వని
 రూపిత ప్రతియోగితాయాః కార్యతావచ్ఛేదక సంబంధత్వస్వీకారాత్
 సకోపిదోషఇతి ఏవంచోక్తప్రమాణేనకస్యాభిజ్ఞాతేసిద్ధాంతస్యాద్రవ్యం
 సదిత్యాది ప్రతితివిషయత్వం బాధకాభావాదిష్యత్య ఏవేత్యాస్తాంవి
 స్తరః || మూలస్థాంత్యవదం సవివరణంవిగృహ్యతి అంతేఅవసానఇతి నను
 అంతత్వస్యసంబంధి క త్వాత్తత్సంబంధ్యా కాంతాయాం పరిశేషాదవ
 యవధారైవ సంబంధినీవాచ్యా సాచపరస్పరావయవావయవి భావావ
 ప్నబహువదార్థ సముదాయయాసా స్వఫటకపదార్థనిరూపితావయవ
 త్వవ్యాపకస్వ ఘటకతాకసముదాయ రూపేతియావత్ తదంతత్వంచ
 తన్నిష్టనిరవయవ పదార్థఘటితత్వనిరూపకత్వం తన్నిష్టసావయవఘటి
 తత్వక భిన్న త్వేనఘటితఘటకత్వంవా తతశ్చాంతపదంనిరవయవద్రవ్యవరం
 ఇత్యాయాతం తద్వృత్తిత్వంచనిత్యద్రవ్యవృత్తి రిత్వనేనైవలబ్ధమీత్యుచ
 రుక్తిస్తుర్వాతేత్యతలహ యదపేక్షయేతి అయమాశయః లోకేచర
 మాంత్యాదిశబ్దాస్య జాతీయసాపేక్షమేవచరమ త్యాదికంస్వభావతో
 భిదధతేయధాబ్రహ్మక్షతాదివరంపరానుచరమంబ్రాహ్మణంపశ్యేత్త్యుక్తే
 బ్రాహ్మణసముదాయ వధికమేవచరమత్వం స్వభావతఃప్రతీయతి తది
 హంత్యో విశేషఇత్యుక్తేవిశేషసముదాయ సాపేక్షమేవ అంత్యత్వంప్ర
 తీయతే అధవావిశేషశబ్దస్యావృత్తిస్తే నాంత్యోయావిశేషః పరికీర్తితః
 విశేషశబ్దేనతాంత్రికైః పరిభాషితః నపునఃకపాలాదిరూపా అవివిశేషా
 విశేషశబ్దేనతాంత్రికైః పరిభాష్యంత్యత్వర్థః తథాచేహంతశబ్దః విశేష
 భారాంతపరః విశేషభారాచస్వఘటక నిరూపితవిశేషత్వవ్యాపకస్వఘ
 టకతాకసముదాయయాస్మా తస్యాశ్చాంతస్య ఘటకావిశేషవిశేషఘ

టితత్వం తత్రవర్తతత్వస్యచ తత్ప్రియోజకోభవతీత్యర్థః భోజనేవర్త
 తేధనార్జనే వర్తతత్వత్యాదాతథాదర్శనా త్రధాచతాదృశసముదాయ
 నిష్ఠం యత్సమృతకావిశేష విశేషఘటితత్వం తత్ప్రియోజకతాతాదృ
 శసముదాయ ఘటకస్యకస్యచిద్విశేషస్య విశేషాంతరావిశేషస్త్యైవభవ
 తిలతశ్చాంత్య ఇత్యాదేఃవిశేషాంతరహితోయోవిశేషః సర్వహవిశేష
 శబ్దేః పరిభాషితత్వస్థో లభ్యత ఇతితదిదమభి ప్రేతోక్తవాన్యదపే
 త్తయా విశేషానాస్తీత్యర్థః యదపేక్షయాన్యో వ్యావర్తకోనాస్తీత్య
 ర్థః వ్యావర్తకధారాం తదంత్యత్వంచవిశేషాణాముపపదయతిఘటాదీ
 నామిత్యాదిసాక్షేత్తు లంత్యత్వాచనిరవయవ ద్రవ్యసృష్టిత్వమేవచ
 నిత్యద్రవ్యసృష్టి రిత్యనేనసిద్ధమవిశేషాంతర శూన్యత్వభేదాలయవన
 రుక్తిరీత్యా హయదపేక్షయేతి నిరవయవసృష్టితోక్త త్తననవిశే
 షాంతర శూన్యత్వంకుశోలభ్యత ఇతితుసశంక్యంకపాలాద్యవయవానా
 మేన ఘటాదివిశేషతయావిశేషాణాం నిరవయవసృష్టితోక్త్యా తల్లా
 భసంభవాత్ ననువిశేషాణాం నిరవయవసృష్టితోక్తిర్తనన తదాశ్ర
 యభూతానాం పరమాణూనాం వ్యావర్తకాంతర శూన్యత్వంలభ్యతే
 సతువిశేషాణాం నచయదపేక్షయేత్యాదేర్యనతిరిక్తః పరమాణూనాం
 వ్యావర్తకోనాస్తీత్యర్థకల్పనయాపరమాణూనాం వ్యావర్తకాంతరశూ
 న్యోపసూచ సమేషగ్రంథకృదభిప్రేత మత్స్యోపవాచ్యం సతుస్వతవవ
 వ్యాసృత్తనేన తత్రవిశేషాంతరా పేక్షానాస్తీత్య పరితనోపసంహార
 గ్రంథసందర్భే విశేషాణామేవవ్యావర్తకాంతరశూన్యత్వ స్థాపనం
 హృతత్వేనోపక్ర మోపసంహారయోగ్యోరోధా పత్రేతిచేన్న పరంపర
 యానూచన సంభవాత్త్రధాహిపరమాణూనాం నిరవయవత్వకీర్తనేనతే
 షాంతవయవయావ విశేషవిరహస్సూచితఃతోవిశేషాణాంతద్వృత్తిత్వక
 థనంచతేషాం పరస్పరవ్యావర్తకతాం సంభాష్యవిశేషాణాం పరస్పరస్త్వా
 దవ్యాసృత్తత్వేపరస్పరాశ్రయవ్యావర్తక త్వాసంభవేనవ్యావర్తకాంత

తాపేతాయా మనవస్థాపత్యాతేషాం స్వతోవ్యావృత్తత్వ కల్పనయా
 వ్యావర్తకాంతర శూన్యత్వాసూచయతీతినాను పపత్తిరిత్యపివదంతి
 తత్తదవయవభేదాదితి యద్యపిద్యవ్యుక్తేషుకథంచిత్రీ సరేణుషుచపర
 స్పరస్తాద్భేదస్య ప్రత్యక్షానుభవేపియోగ్యసన్నికర్షణ ఘటాదిషుపర
 స్పరభేదః ప్రత్యక్షసిద్ధవేతీసత్రవ్యావర్తక ధర్మాపేతాలభాపిపటాది
 షుపరస్పరసంశ్లిష్టావయవేషు ఆలోకాదిషుచతథా విధేషుపరస్పరావ
 యవభేదగ్రహణ్యయ వ్యతిరేకానువిధాయితేద గ్రహణీవయవినాంద్య
 జ్ఞానాపన్నోతుమర్హతి సదక్వచిత్ప్రత్యక్షరూపః సంశయోత్తరప్రత్యక్షే
 విశేష దర్శనస్య కారణత్వాత్ యదాతుప్రత్యక్షసామగ్ర్యాః పరికర
 న్యూనతాలదాను మితిరూపః ఉభయధాపితత్తదనయవభేదస్య వ్యావర్త
 కత్వమవ్యా హతంభేదబోధజనకధీ విషయత్వమేవహివ్యావర్తకత్వంకిం
 చక్వచిత్ప్రత్యక్షాప గతమపిభేదమప్రామాణ్య శంకాకళంకాపనయనా
 యదృఢతర సంస్కారసంపాదనాయవరంప్రతిసమ్యగుప పాదానాయచ
 యుక్తిభిస్థిరీచిక్రవః తత్తదవయవభేదమేవయుక్తి తయావగచ్ఛంతో
 దృష్టాః ఆతపశ్చోక్తిం ప్రత్యక్షపరికలితమవ్యర్థమనుమానేన బుభుక్షుం
 తేతర్కరసికాఞ్చితి అశోవ్యావర్తకత్వం తత్తదవయవభేదస్యోద్ధమేవ
 నహివహ్నేపిపర్వతేఃస్య చిత్ప్రత్యక్షయోగ్యతా మాత్రేణామస్యత
 దనుమాపగతా పరాహంతుంశ క్యాన్త్యద్ధురు చరణాస్తుపరస్పరంభేద
 ఞ్చిసిద్ధ్యతీతిశేషఃకేషాంచిచ్ఛతుషాకేషాంచిన్మ సనావయవభేదప్రయుక్త
 భేదోజ్ఞాతుం శక్యతవేతిఫలితోర్థ ఞ్చివ్యాచఖ్యుః సజాతీయేతివిశేషవ
 దాత్థాతిరిక్తపరస్పరవ్యావర్తకధర్మశూన్యానామిత్యన్యఃపతేనసక్తియా
 గానుమానే ఆర్థాంతరంనిరాకృతం పరస్పరభేదకఞ్చితి పరస్పరభేదాను
 మితిజనకజ్ఞాన విషయఞ్చత్యర్థః ఏతేనానుమానంనూచితం తథాహిపర
 మానుషు పరస్పరభేదానుమితిః యత్కించిల్లింగప్రమాజన్యా భమాజ
 న్యానుమితిత్వాత్ సహృద్యదునుమితివత్ ద్వ్యణుకారంభప్రయోజకః

రమాణుషు పరస్పరభేదః యత్కించిల్లింగజ్ఞానజ్ఞాప్యః భేదత్వాద్భుటాః
 భేదవత్ ఇతివా అనేకపరమాణుషుపరస్పర భేదానుమితిజనకప్రమాది
 వయాస్సిధ్యంత ఇతర బాధాదతిరిక్తావసిద్ధ్యంతీతి సనువిశేషాఃపరస్పర
 వృత్తివిశేష భిన్నత్వేనాజ్ఞాతాః కథంపరస్పర స్తాత్పరమాణానాం
 భేద కాభవిష్యంతీత్యతః సస్వీతి స్వతవపధర్మిగ్రాహకమానేనైవ
 జ్యోత్సాహైః పరస్పరభిన్నతయాసిద్ధాస్తేన ధర్మిగ్రాహకమావసిద్ధపర
 స్పర భేదకత్వరూప స్వతోవ్యావృత్తత్వేనతత్ర విశేషేషువిశేషాంతరా
 పేక్షా వ్యావర్తకాంతరా పేక్షానాస్తీతితథాచయధాక్షత్యాదికం కృతి
 జన్యమిత్యను మితోతస్యాంకృతేరనిత్యత్వే గౌరవమితిగౌరవజ్ఞానసహకా
 రాజ్ఞాయమానానుమితిః కృతౌనిత్యత్వమప్యవగాహ మానాక్షిత్వంకు
 రాదికం నిత్యకృతిజన్యమిత్యాకారి కైవజాయతే ఏవమేషాంవ్యావర్త
 కాంతరవ్యావృత్తత్వేనవస్థాగౌరవమితిజ్ఞాన సహకారాజ్ఞాయమానాను
 మితిః పరస్పరభిన్నత్వమప్యవగాహమానా పరమాణుషు పరస్పరభేదా
 నుమితిః పరస్పరభిన్నలింగప్రమాణస్యేత్యా కారికైవజాయతఇతిసవిశే
 షాణాం పరస్పరభేదసిద్ధయేలింగాంత రమపేక్షణీయమితిభావః తథాచ
 స్వతోవ్యావృత్తత్వం స్వగ్రాహకమావసిద్ధపరస్పర భేదకత్వంయత్వ
 ర్వాచీనాస్వతోవ్యావృత్తత్వంన్వాత్మకలింగ జ్ఞానజన్యానుమితివిష
 యత్వం విశేషేషుహిపరస్పరభేదః స్వాత్మకలింగేనైవసిద్ధ్యతి ఏతద్వి
 శేషస్తద్విశేషాద్భిన్నతే తాదాత్మ్యేనైతద్విశేషాదితి సతుస్వభిన్నలిం
 గేన అవస్థాపతేరితిపాఠయంతి తత్తుచ్చం విశేషాణాంపరస్పరభేదస్యధ
 ర్మిగ్రాహకమానేనైవ సిద్ధత్వేనతత్రానుమానాంతరా సపేక్షాణాంకిం
 చైతద్విశేషేతద్విశేష భేదోయదిప్రాగసిద్ధస్యాత్త దాతద్విశేషభేదం
 ప్రతితాదాత్మ్యేనైతద్విశేషస్యవ్యాప్యతేవరుద్ధిహః యదిసిద్ధస్తదాసి
 ద్ధసాధనమిత్యధికం వివేచయిష్యామః మూలే అంత్యిత్వేనసవిశేషసభ్యా
 వేసపరికరం ప్రమాణందర్శితం తల్లక్షణమాహ నిత్యద్రవ్యవృత్తిరితిఅని

త్యద్రవ్యావృత్తిరిత్యర్థః తథాచానిత్యద్రవ్యవృత్త్యవృత్తి పదార్థవిభాజ
కోపాధిమత్వం అనిత్యద్రవ్యవృత్తిపదార్థ విభాజకోపాధిశూన్యత్వంవావి
వక్షిరమితి న సపరమాణూరూపాదావతివ్యాప్తిః అనిత్యద్రవ్యవృత్తిత్వం
చ సర్వాధారతాపయోజక సంబంధభిన్న సంబంధేనేతి నానుపపత్తిః అత్ర
మహాజేవం స్వతోవ్యావృత్తత్వంస్వభిన్న లింగ జన్యోవిశేష్యకస్వసజాతీ
యభేదానుమిత్యవిషయత్వం సాజాత్వంచపదార్థవిభాజకోపాధిరూపేణ
తేనఘటాదేస్తాదాత్మ్యేనవ్యావృత్తత్వేపివిశేషస్య గణాది శూన్యత్వేనే
తరభేదానుమితివిషయత్వేపిద్రవ్యాదేపి పమేయత్వాదివావిశేషసజాతీ
యత్వేపిచనతీతి రిత్యనేనాంత్యపదార్థ మేవలక్షణంమన్యతే అత్రస్వత్వం
ప్రతియోగినివిప్తం సత్త్వనుయోగినివిప్తం అసంభవాపత్తేః సిద్ధసిద్ధి
భ్యాంవ్యాఖ్యాతాచ్చుత్తైరిత్యిశేషస్త ద్విశేషాద్భిద్యతేతాదాశ్చేత్యనై
తద్విశేషాదిత్యాదికాదా చిత్కానుమితిమాదాయా సంభవవారణాయ
స్వభిన్నలింగజన్యత్వ మనుమితోవిశేషణం ఏతాదృశానుమితిస్వీకారే
జ్ఞేవస్వాత్మక లింగజ్ఞానజన్యేతర భేదానుమితివిషయత్వ రూపయథా
శ్రుతస్వతోవ్యావృత్తత్వ పరిత్యాగేఘటాదావతివ్యాప్తి ర్విజతయోవ
స్యస్తఘటాదేస్తాదాశ్చేత్యవృత్తత్వేపిత్వనేన గ్రంథేనేతరబోధ్యంవిశే
షవాక్యపరమాణుః విశేషాంతరంభిన్నః పృథివీత్వాదిత్యనుమితి మాదా
యాసంభవవారణాయస్వ విశేష్యకత్వమనుమితోవిశేషణం అత్రాక్షిపం
తితనుమిత్య విషయత్వమిత్యత్ర అనుమితివిశేష్యభిన్నత్వ నివేశేనైవ
పూర్వోక్తదోష వారణసంభవాత్ పృథక్స్వవిశేష్యకత్వనివేశోవ్యర్థ
ఇతి తత్రాన్యేవ్రత్యవత్తిప్తంతే స్వవిశేష్యకత్వనివేశేత్రయాణాం సంబంధ
త్వంపరికల్ప్య స్వభిన్నలింగజన్యత్వస్వ విశేష్యకత్వస్వస మాసజాతీయ
ప్రతియోగికభేద విధేయకత్వవత్త్రి తయసంబంధేనస్వవిప్రేక్షానుమితికం
యత్స్వం తద్భిన్నత్వస్యైవలక్షణత్వ స్వీకారసంభవాదను మితివిషయ
తామూషపనివేశో నాస్తీతిలాఘవమితి అధత్రయాణాంసంబంధవిధయా

నివేశేవిశేషోద్రవ్యాద్భిన్నః నిర్గుణత్వాత్ ఘటోవిశేషాంతరాద్భిన్నః
 ఘటత్వాదిత్వా కారకసమూహంబనాత్మకానుమితి మాదాయాసంభ
 వాపత్తిరితీచేత్తేనం యశోయథాశ్రుతేప్రేతద్వోషవాగ్దాయస్వకనూ
 నజాతీయభేదవిధేయతానిరూపిత స్వవిష్టోద్యేత్యతాకత్వంమిళితం ఏక
 విశేషగుమితివాచ్యం తథాత్రాపిమిళింశ్యసంబంధత్వాన్వీక్రియతాతథా
 చస్వభిన్నలింగజన్యత్వ స్వసమానజాతీయభేదవిష్ట విధేయతానిరూపిత
 స్వవిష్టోద్యేత్యతాత్వ ఏతదుభయసంబంధేనస్వ విశిష్టానుమితికభిన్నత్వం
 పర్యవసంజ్ఞం యద్యేతద్విశేషస్తస్యేషోద్యేత్యతా తస్యేనైతద్విశే
 షాత్ ఘటోవిశేషాంతరాభిన్నః ఘటత్వాదిత్వా కారకస్వభిన్నఘటత్వా
 త్కలింగజన్య సమూహంబనాత్మకానుమితి మాదాయాసంభవ తాదవ
 ఘ్నమితివిభాష్యతే తదాస్వభిన్నలింగవిషయతా ఘటితధర్మావచ్ఛిన్నజన
 కతానిరూపితజన్యతా వచ్ఛేదకీభూతాయాస్వసమాన జాతీయభేదవిష్టవి
 ధేయతా నిరూపితస్వవిష్టోద్యేత్యతా తస్మియావకతాసంబంధేన స్వవిశిష్టా
 నుమితికభిన్నత్వ మేవవక్తవ్యంవిశేషగుత్వపక్షే ప్రేష్టేవగతీరితిషదవత్రా
 వధేయం స్వభిన్నలింగజన్యత్వాదేర్విశేషగుతా కత్వేపిస్వవిశేష్యత్వని
 వేశసాధ్యంకథంబిదుపపాదయితుశక్యమేవ తథాహి ఏతద్విశేషస్తద్వి
 శేషోద్యేత్యతే తాదాత్మ్యేనైతద్విశేషాత్ ఘటోవిశేషాంతరాద్భిన్నతే
 ఘటత్వాదితి సమూహంబనానుమితి విశేషోద్రవ్యాద్భిన్నో నిర్గుణ
 త్వాద్ఘటోవిశేషాంతరాభిన్నః ఘటత్వాదితీ సమూహంబనానుమితి
 చాదాయాసంభవాపత్తిరితస్వ విశేష్యత్వవివేకం తథాసంసమానే
 చరమగర్హిస్తస్య ఉద్దేశ్యతయాప్రదమనిర్దిష్టస్య విధేయతాసంసమానే
 యభేదవిధేయకత్వే స్వవిశేష్యకత్వా వచ్ఛేదకత్వంబభ్యతే తద్విశిష్టే
 స్వభిన్నలింగజన్యత్వా స్వయంబనాచ్యస్వభిన్నలింగజన్యతా వచ్ఛేదకత్వం
 స్వోద్యేత్యతా వచ్ఛేదకీభూతస్వసమానజాతీయ భేదవిధేయకత్వేంబభ్యతే
 తథాచ స్వభిన్నలింగవిషయతాఘటిత ధర్మావచ్ఛిన్నజనకతా నిరూపితజ

న్యతావచ్ఛేదకీభూతం యశోస్వద్యేశ్యకత్వా వచ్ఛేదకస్వసమానజాతీయ
 భేదవిధేయకత్వం తచ్చాచ్యుతమితక భిన్నత్వమితిపర్యవస్యతి అయమేవ
 జ్యాయూకపక్షం నతుపూర్వోక్తం నిరు క్షపగంపరాయాఘంబధస్యస్య
 సమవాదత్వాత్ పరంతుస్వసమానజాతీయభేద విధేయకానుమిత్య విశే
 ష్యత్వమిత్యత్రాప్యయ నుద్ధోలభ్యతే త తాపినిశ్చిత్తస్యవై శిష్ట్యమితిరీత్యా
 స్వయస్వీకారే స్వసమానజాతీయభేదవిధేయకత్వ విశిష్టనిరూపిణవిశేష్య
 తావచ్ఛిన్నత్వంలభ్యతే తదంశేయోవిధేయ సైస్యైవతద్విధేయకత్వవిశిష్ట
 నిరూపిత విశేష్యతాస్వీకారేణ విశేషోద్రవ్యాద్భిన్నతే ఘటోవిశేషాత
 రాద్భిద్యతే ఇతిసమూహాలంబనాను మితినిష్ఠాయావిశేషనిష్ఠ విశేష్య
 తానిరూపకతాతస్యాం విశేషాంతరభేదవిధేయకత్వస్యా వచ్ఛేదకత్వా
 భావాత్ నానాభవవసక్తిం నచతథాపి అత్రల్పస్వసమానజాతీయ
 భేదవిధేయకత్వై తద్విశిష్టనిరూపితవిశేష్యతాయాం వ స్వభిన్నలింగజ
 న్యతా వచ్ఛేదకత్వంవై పక్షీకమేవ సశాబ్దమితివాచ్యం స్వసమానజాతీ
 యభేదవిధేయకత్వ విశిష్టానుమితౌ స్వభిన్నలింగజన్యత్వా న్వయబవా
 త్వసమాన జాతీయభేదవిధేయకత్వై తదవచ్ఛేదకత్వలాభసంభవాత్
 స్వభిన్నలింగజన్యత్వ విశిష్టానుమితి నిరూపితత్వవిశేష్యతాయాంభానే
 నస్వభిన్న లింగజన్యత్వేవిశేష్యతా నిరూపకతావచ్ఛేదకత్వస్య లబ్ధత
 యాశ్చక్త దోషవారణాచ్చ తజ్జన్యతావచ్ఛేదకీ భూతాయా విశేష్య
 తాతస్యా ఏవతజ్జన్యత్వ విశిష్టనిరూపితత్వాం గీకారేణైత్వ శేష
 సైద్ధ్యశేషాద్భిన్నః తాదాత్మ్యేనైతద్విశేషా ధ్ఘటోవిశేషాద్భిన్నోఘట
 త్యాదితి సమూహాలంబనాను మితినిరూపితవిశేషనిష్ఠ విశేష్యతానిరూ
 పకతాయాం ఘటత్యాత్మకలింగజన్యత్వా వచ్ఛిన్నత్వానంగీకారాత్
 వస్తుతస్తు స్వవిశేష్యకత్వం సగ్రంథ్యదభిప్రేతం కి తునామాదికంలేఖక
 దోషాద్వాసమాగతం తథాహియద్యత్రస్య విశేష్యకత్వమనుమితౌవిశే
 షణంస్యాత్త్వస్వత్వం ప్రతియోగినివిష్టంస్యాత్ నత్వనుయోగినివిష్టమ

సంభవావత్తైః ఏవంచసతిసమవాయేతి వ్యాప్తిర్వజలేపాయతేతత్సమా
 నజాతీయభేదా ప్రసిద్ధ్యాతస్యస్యచేదర్థ మశేషకృత్యాత్తద్వారణాయ.
 చసమవాయ బీష్మత్సంసమవేతత్సం స్వసజాతీయభేదవ త్వమిత్యాదివిశే
 షణాంతరాన్వేషణే ప్రయాసగౌరవంస్వవిశేష్య కత్వానుపాదానేతుమను
 యోగిన్యేవస్వత్సంవివేక్యతే విశేషభిష్మలింగజన్యాయా ఘటోవిశేషాం
 తరాద్భిష్మ ఇత్యనుమితేః ప్రసిద్ధత్వాత్స్వసజాతిగుపదస్య స్వసజాతీయాం
 తరపరతాయాః లోకసిద్ధతయాసమవాయే చతదప్రసిద్ధ్యేవనాతివ్యా
 ప్తిః కించయదిప్రతియోగినివిష్టం స్వత్సమభిప్రేయాన్మహా దేవ స్త్రి అ
 నుమిత్య విషయత్వమితి నాభిదధిత కింతు అనుమితివిషయభిష్మత్వమిత్యే
 వాభిదధ్యాత్ ఏవంహిగంధకృతాంస్వరసః యత్రప్రతియోగినివిష్టంస్వ
 త్వమభిప్రయంతితత్రప్రతియోగిబోధకపదోత్తరం భిన్నాన్యూపదానిప్ర
 యుంజతేనతు ప్రతియోగిబోధకపద మగ్నేనజంవివేకేయంతి యత్తుకేచి
 దత్రబ్రథముః కదాచిదపిశేనాపి స్వసమానజాతీయ భేదవ త్తయాసను
 మితేంకుర విశేషాదావతివ్యాప్తివారణాయ మతద్యయేపిస్వసమానజా
 తీయ భేదానుమితివిషయత్వ రూపవిశేషణాంతర ప్రక్షేపన్యా వశ్యకత
 యాతతఏవ సమవాయేనదోష ఇతిప్రతియోగినిస్వత్స్వ వివేకోపియుజ్య
 తఇతి తదినాలోచనవిజృంభితం అనాదౌకాలేబ్రహ్మాండకోటిషు చాసం
 తాసు కశ్చిదపి చేతనస్సామాన్య లక్షణోపనిశేషభూతభవిష్యన్నిఖిలవ
 స్తుషు వృథినీత్వాద్యవచ్చిన్నేషు గంధవత్త్వాదిభిః పరస్పరభేదోననుమి
 తఇత్యస్య మహాసాహసత్వాత్తదం కురవ్యక్తిమాత్రపక్షానానుమితేః
 కస్యచిద భావేష్యస్థాకంతు తేరభావాత్ అన్యథాయద్యక్తే స్వేనైవే
 తరభేదాను మితిస్తతై)వాతివ్యాప్తిః దుర్వారతావత్తేఃఅధస్వభిష్మలింగ
 జన్యస్వవమాన జాతీయభేదానుమిత్య విశేష్యోన్యలక్షణత్వేగగనవృత్తి
 రితరభిన్నః గగనానుయోగికసమవాయా దిత్యనుమితివిశేష్యతామా
 దాయాసంభవం ప్రసజ్యతేఅతస్త్వమాత్ర విశేష్యకత్వపరంస్వవిశేష్యక

పదమావశ్యకం దర్శితానుమితౌచస్వే తరశబ్దాదేరపివిశేష్య త్వాన్నా
 నుపపత్తిః సచానుమిత్యవిశేష్యత్వ మిత్యత్రైవలనుమితి నిరూపితస్య
 మాత్రవృత్తి విశేష్యత్వానచ్చిన్నత్వం వివక్ష్యతాంతావతాప్యై క్షదో
 షవారణ దుతివాచ్యం విషయభేదేషవిషయతానాం భిన్నతయూగగనవృ
 త్తిరితరభిన్నఇత్యనుమితి నిరూపితయోః గగనవృ త్తిస్యరూపై క ధర్మాన
 చ్చిన్నయోపి విశేషశబ్దాప్తయో వ్యవేశ్యత యోర్భిన్న తయావిశేష
 నిష్ఠవిశేష్యతాయా స్వసూత్రవృత్తిత్వానసాయాత్ ఉ క్షదోషస్యా
 నుమితౌస్వేతరా విశే ష్యకత్వవిశేషణేనైవ వారణీయత్వాత్ సచాను
 మిత్యవిశేష్యత్వ మిత్యత్రానుమితినిరూపిత స్వేతరవృ త్తిధర్మానచ్చిన్నవి
 శేష్యతావ ద్భిన్నత్వమేవవివక్ష్యతాం తావతాప్యైక్షదోషవారణసంభ
 వాదుతివాచ్యం స్వేతరావిశేష్యకత్వస్యాను మితివిశేషాత్వాపేక్షయా
 తస్యః ఘుత్వాభావాత్ ఉపాయస్య ఉపాయాంతరాదూషకత్వా చేతి
 చేదత్రకేచిత్ స్వేతరావిశేష్యకత్వస్య అనుమితివిశేషగ ష్టేపిస్వేతరవృ
 త్తిధర్మానవచ్చిన్నత్వం విశేష్యతావిశేషగమావశ్యకం అన్యధాగగనవృ
 త్తివిశేషః సంమాణవృ త్తి విశేషాద్భిద్యతేగగనాను యోగికనమవా
 యావిత్యనుమితిః శేష్యతామూదాయాసంభ వాచాతాత్ తాదృశానుమి
 తేనపి స్వేతరావిశేష్యకత్వాత్ ఉ క్షవిశేషణేతుతాన్యశాను మితినిరూ
 పితవిశేషనిష్ఠ విశేష్యతావచ్చేదకః కోతా స్వేతరశబ్దవృ త్తే ర్గగనవృ త్తిత్వ
 న్యఘుః కత్వాన్నానుపపత్తిః ఏవరచ శేనైవగగనవృ త్తిరితర భిన్నఇత్యను
 మితివిశేష్యతా మూదాయప్రసక్తాసంభ వ్యాపి వారణసంభ వాత్ స్వేత
 రావిశేష్యకత్వంవ్యర్థం విశేష్యతాయాంస్వేతరవృ త్తి ధర్మానవచ్చిన్నత్వ
 లాభశ్చస్య విశేష్యకత్వపదేనస్వేతరవృ త్తి ధర్మానవచ్చిన్నవిశేష్యతాక
 త్వవివక్షయేవ అనుమితివిశేష్యత్వపదేన అనుమితినిరూపితస్వేతరవృ త్తి
 ధర్మానవచ్చిన్న విశేష్యతావచ్చిన్నత్వ వివక్షయూపినిర్వహతీతీత్యర్థంస్యవి
 శేష్యకపదం య త్వత్రవిశేషాగాః పరస్పరభేదానుమితి స్వభిన్నలింగ

జన్యాభ్యుపేయత ఇతినమయం బద్ధంతితేకేకలం విప్రలంభయంతిసా
 మరాగ సతిగగనవరినూణ శబ్దాదావ్యాప్తిజ్ఞానేపతి చహేలోగ్గగ
 నవృత్తివికేష రూపపక్షధర్మతాజ్ఞానాదా లోకానాంజాయ మానా
 యూహూర్వోక్తాను మితేకస్యచిదున్మస్త కస్యసమయబంధమాత్రేణి
 రోధుమశక్యత్వాత్ సచతథాపివతద్విశేషశృబ్దశ్చ పరమాణువృత్తివికే
 షాద్భిన్యతే గగనానుయోగికసమవాయాత్ ఇత్యనుమితివికేష్యతా
 మారాయా సంభవః ప్రసజ్యతే సచస్వేతరవృత్తిధర్మాన వచ్చిన్నత్వవి
 శేషణే సశక్యతేవారముతుం ఏతద్విశేషత్వానచ్చిన్న విశేష్యతాయా
 స్తథావిధత్వాత్ కింతు స్వేతరావిశేష్యకత్వ విశేషణేనై వేతిస్వవికేష్య
 కవదమావశ్యక మితివాచ్యం ఏవమస్యేతద్విశేషః పరమాణువృత్తివికే
 షాద్భిన్యతే గగనానుయోగికసమవాయా దిత్వనుమితివికేష్యతామా
 దాయాసంభవ వారణాయస్వసమానాధి కరణావృత్తిత్వేనభేదస్య విశే
 షణీయతయాతేనై ప్రాక్షదోష వారణసంభవాత్ తథాహిసతిహేతోః
 న్యాప్తిపక్ష ధర్మతాజ్ఞానాదాదన్యితానుమితిర్ధరపక్షావాసాచ స్వేతరా
 వికేష్యకాస్వేతరవృత్తిధర్మానవచ్చిన్న వికేష్యతాకాచేతి తద్విశేష్యతా
 మారాయాసంభవః ప్రసజ్యతే సచభేదస్వసమానాధి కరణపదార్థాం
 తరావృత్తిత్వ నివేశేనవ్యాప్తి పరమాణువృత్తివికేషభేదస్వస్వసమా
 నాధికరణశబ్ద పరిమాణాదిరూపపదార్థాం తరవృత్తిత్వాన్నదోషంఏవ
 చపూర్వోక్తాను మితివిషయీభూతస్యాపి భేదస్వస్వసమానాధికరణప
 దార్థాంతరవృత్తిత్వేన అసంభవప్రసక్త్యభావాత్ స్వేతరావికేష్యకత్వం
 స్వేతరవృత్తి ధర్మానవచ్చిన్నత్వంచేత్యు భయమపికోసాదేయమేవత త్ర
 త్వరమాణు సిద్ధోయోవికేషః తత్సమానాధికరణపదార్థాంతరావృత్తి
 శ్చిభేదః తద్విశేషేతరయావద్వ్యక్తిప్రతియోగిస్త ద్విశేషమాత్రవృ
 త్తిభేదః తద్విశేషేతరవృత్తీనమవేత ప్రతియోగిస్తద్విశేషణలపరమా
 గ్వాదివృత్తి విశేషసాధారణభేదఇత్యాదిః తదనుమాపకత్వేతద్విశే

షేకశ్చిద్ధేతుత్తాన్తి సహ్యేతద్విశేషమాత్ర వృత్తిరేవవత్త్యంః అన్య
 భావ్యభిచార ప్రసక్తేః తద్యథా ఏతద్విశేషేతరభేదేనాధ్యే ఏతత్పరమా
 ణ్యను యోగికసమవాయో సహేతుర్భవితుమర్హతి ఏతత్పరమాణ్యవృ
 త్తియాపాదో వ్యభిచారాదితీఏతద్విశేషత్వంచనవస్తుగత్యా ఏతద్విశేషా
 దతిరిచ్యతేఘటాదాతు నైవం ఏతత్కపాలసమవేతద్రవ్యత్వా దేరేత
 త్కపాలసంయోగ జన్యత్వాదేర్వాతత్రతదితరయా వద్యవ్యక్తిప్రతియో
 గికభేదసాధకత్వసంభవాత్ తదితరయావద్యవ్యక్తిప్రతియోగిక భేదో
 నామతదితరత్వా వచ్చిన్నప్రతియోగితా కైకభేదఃతత్తద్భేదకూటావే
 త్యన్యదేతత్ ఏవంచాత్రయదిప్రతియోగినివిష్టంస్వత్వం తదాఘటాదిక
 మేవతాద్యశంస్వం యదిత్వనుయోగినివిష్టం తదాస్వమేవ తద్విశేషః
 తద్భిన్నలింగం ఘటత్వాది తజ్జన్యాస్వసమానాధి కరణావృత్తిభేదవిధే
 యికాఘట ఇతరేభ్యోభిద్యతఇత్యాద్యను మితి స్తద్విశేష్యభిన్న త్వస్యవిశే
 షేనత్వాల్లక్షణసంగతిః యదిచైవంవిశేషోద్రవ్యభిన్నో గుణశూన్యత్వా
 దిత్వను మితివిషయాభూతభేదస్యాపి విశేషసమానాధికరణ యాపాద్యా
 త్మకపదార్థాంతరవృత్తితయా తతఏవతాద్యశానుమితి నిషయత్వనూ
 దాయనసక్త దోషవారణసంభవాత్స్వ సమాసజాతీయత్వ నివేశనై
 యర్థ్యం అపిచపతద్విశేషేతరభేదే సాధ్యేసహేతుదుర్భిక్షం సమవేత
 త్వేనతినదస్యత్వే సతీఏతత్పరమాణు భిన్నాసమవేతత్వాదేర్వే తుత్వసం
 భవాత్కించి ద్విశేషణైశ్చిప్త్యా ఘటితన్యచరూపాదా సర్వత్రదుర్లభ
 త్వాదితిభావ్యతేతదాభేదేస్వసమానాధి కరణవదార్థాంతరావృత్తిత్వం
 తరిత్యజ్యలింగే స్వసమానాధికరణ మాత్రవృత్తిభిన్నత్వం దేయంతథా
 హిగగనానుయోగిక సమవాయ స్తద్విశేషసమానాధి కరణమాత్రవృ
 త్తిరేవ తద్విశేషస్యాపి తద్విశేషసమానాధికరణత్వాన పాయాదితినత
 ల్లింగశానుమితి మూదాయాసంభవః ఘటాదాతుతత్త్వట సమానాధి
 కరణమాత్రవృత్తి భిన్నయద్ఘటత్వాది తజ్జన్యాయాస్వసజాతీయపటా

ప్రతియోగిక భేదానుమితీస్తద్విశేష్యత్వాన్నాతివ్యాప్తిః ఏవంచగుణ
 శూన్యస్వస్య తత్తద్విశేషసమానాధి కరణేతరవృత్తిత్వాత్తద్భేదాక
 వ్యభేదానుమితీ మాదాయాసంభవవారణాయ స్వసజాతీయత్వవిశేష
 గసాధ్యం అభైవంసతి ఏతద్విశేషతద్విశేషా విశేషాంతరాద్భిద్యేతే
 ఏతద్విశేష తద్విశేషాస్వతంత్ర్యా దిత్యనుమితివిశేష్యతా మాదాయా
 సంభవవారణాయ స్వేతరా విశేష్యకార్థకంస్వవిశేష్యక పదమావశ్యకమే
 వతాద్యజాను మితేస్తత్తద్విశేషేతర విశేషాంతరవిశేష్యకత్వాన్నదో
 షణ్మితీచేన్న స్వభిన్నేత్యస్యస్వా విషయకప్రతీతివిషయేత్యర్థాత్ అన్య
 భాస్వేతరా విశేష్యకత్వస్యానుమితి విశేషణ స్వేప్యేతద్విశేషా విశేషాం
 తరాద్భిన్నః ఏతద్విశేషతద్విశేషాస్వతరత్వాత్ ఇత్యనుమితివిశేష్యతా
 మాదాయా సంభవస్వదుర్వారత్వాత్ తథాచస్వస మానాధికరణమా
 త్రప్రతి భిన్న స్వావిషయక ప్రతీతివిషయలింగజన్య స్వసజాతీయభేదా
 నుమిత్య విశేష్యత్వంపర్యవసన్నం ఏతద్విశేషస్యఏతద్వి శేషత్వస్యఏత
 త్పరమాణు నమవేతత్వాదేశ్చప తద్విశేషస్వరూపానతి రిక్తతయానై
 తద్విశేషా విషయకప్రతీతివిషయత్వం ఏతద్విశేషతద్విశేషాస్వ తరత్వా
 దే రేతద్వి శేషాతిరిక్తత్వేప్యేతద్విశేషఘటితత్వాన్నతదవిషయక ప్రతి
 తివిషయత్వం ఏతత్పరమాణునుయోగికసమ వాయాదేశ్చైతద్విశేషా
 విషయక ప్రతీతివిషయ స్వేజిన తత్సమానాధికరణమాత్రప్రతిభిన్నత్వం
 గుణశూన్యత్వాదిహేతోస్తా దృశ త్వేపిసతత్సాధ్య భేదస్యస్వసజాతీయ
 ప్రతియోగికత్వ మితిసకాపీదోషః తస్మాత్స్వవిశేష్యకపదం ప్రామాదిక
 మేవేత్యాచక్షితే అభైవంసీత్యావిశేషేషు పరిస్పర భేదవిషయకానుమి
 తేస్స్వికారే విశేషాంతరాపేక్షానాస్తీతి ముక్తావలీగ్రంధవిరోధ ఇతిచే
 న్నాస్తివిరోధః సహితేనగ్రంధేనవిశేషాణాం వ్యావర్తకాంతరేణ వరస్స
 రభేదానుమితీరేవ నాస్తీత్యుచ్యతే. యేనవిరోధస్సాన్యత్ కింతువ్యావర్త
 కాంతరమంతరేణాపి పరిస్పరభేదసిద్ధిరిత్యేతావత్తై వ అనవస్థానిరాసాత్

సతీవ్యాప్త్యది క్షానేజాయమానానుమితీన్నవార్యతే పరస్పరశేదస్యన
 ర్నిగ్రహకమానే నైవసిద్ధత్వాన్నతదనుమితి రితిచేదస్తుధర్మిగ్రహక
 మాననైవ తస్మిద్ధిఃతథాపి తద్విస్మృత్యాచిశేషమాత్ర స్మృత్యాతద
 నుమితిర్న శక్యతేవారయితుంసిసాధయిషయాః కదాచిదనుమితిస్యాత్కై
 వసావారణీయా ప్రాధమికభేదసిద్ధిస్తు ధర్మిగ్రహకమానేనైవ నశ్వేత
 ద్విశేషస్త ద్విశేషాద్భిద్యతే తాదాత్మ్యేనైత్వశేషాదిత్యను మానేన
 పూర్వోక్తదోషాత్ ఉత్తరకాలంతునిని వారయీమః తస్మాదప్యేతే
 మాంసస్పర భేదానుమితిత ఏవవిశేషాంతరాపేక్షానాస్తీశ్వేప్రాక్తం
 సత్తువిశేషాంతరంనాస్తీతీయదపేక్షయావిశేషానాస్తీశ్వప్రాపివిశేషాపే
 త్తానాస్తీత్యధిఃతథైవమపితత్త దవయవ భేదాత్పరస్పరం భేదఇతి
 గ్రంథస్య రినివిరోధః ఘటాః ఘటతత్వాది హేతుకాను మితిమా
 దాయై వాతివ్యాప్తే ర్వారణీయత్వాత్ తత్తదవయవ ఘటితహేతు
 స్తత్తద్ధటాదివృత్తిసమానాధికరణమాత్ర వృత్తిత్వాదితిచేన్నాయమ
 వ్యప్తిఃరోధఃప్రత్యయం గ్రంథోయధోపదర్శితస్యమహాజేవలక్షణస్యఘ
 టాదావతివ్యాప్తి వారణాయప్రవృత్తః యేనవిరోధస్స్యాత్ కింతుపర
 మాణుష్యా పరకతయావిశేషా అవశ్యమభ్యుపేయాః ఇతివదివ్యన్విశ్వ
 నాః తస్మిన్ముటాదీనాంకేవ్యావర్తకాఇతిజ్ఞానాయాంసంతిఘటాదీనాం
 వ్యావర్తకా ఇతిదర్శయతితత్త దవయవభేదాదితి తావతాఘటాదీనాం
 తత్తదవయవాలీరిక్తవ్యావర్తకానాంననిరాసః శ్వేతవవవ్యావృత్తిఇతి
 చధర్మిగ్రహక మానాతిరిక్తప్రమాణానపేక్ష ప్రాధమికసిద్ధివిషయపర
 స్పరభేదకఇత్యర్థః తదనుగుణంచేదంలక్షణం యధోపవర్గిత్వవిశేషగవిధి
 వ్యలింగజన్యాహిస జాతీయభేదానుమితిః ప్రాధమికీభవతుమర్హతిఘటా
 దిషుప్రథమ మేవఘటతత్వాదినాపటాదీనాంభేదానుమితేః సమాక్షవిశే
 షణ్ణరహితలింగ జన్యారథాహి స్వభిన్నత్వరహితం స్వమేవతేనచవిశే
 షాంతరభేదానుమితిః ఏతద్విశేషేవిశేషాంతరభేదసిద్ధ్యధినవ్యాప్తిగ్రహ

దాసతిస్యా దేవంతస్థానాభిషిక్తస్వా విషయకప్రతీతివిషయత్వశూన్య
 ఏతద్విశేష త్వాదికతిపయలింగవిశేషాం తరభేదానుమితరపితధాఘట
 త్వాదిలింగక పటాదిభేదానుమితిస్తు ఘటస్య క్ష్యంతరగృహీతయావ్యా
 ప్రాప్తపితద్ధటవ్యక్తా ప్రధనుమేవభవితుమర్హతీతి సర్వనునవద్యంపరంతు
 ఏతద్విశేషా జలపరమాణువృత్తివిశేషాద్భిన్నః కృత్రిమ్యనుయోగికసమ
 వాయాజ్జలసమ వేతత్వాభావాదిత్యనుమితి విశేష్యతామాదాయాసం
 భవౌదూర్వారః తాదృశలింగస్య ఏతద్విశేషావిషయక ప్రతీతివిషయ
 త్వాదేతద్విశేష సమానాధికరణేతరఘటత్వాది వృత్తిత్వాచ్చకింస్వి
 వరీత్యా తత్తదవయవభేదాదిత్వాదిగ్రంథో యదోక్తలక్షణస్య ఘటా
 దావతివ్యాప్తి వారకతయాపియోజయితుశక్యః అతోఘటాద్భి
 ద్యతే కవాలసమవాయాత్తం త్వసమవేతత్వాది త్యాద్యను మితివిశేష్య
 తామాదాయాపితతాతి వ్యాప్తివారణసంభవాత్ కవాలసమవాయా
 దేరప్యేతద్ధటా విషయకప్రతీతివిషయత్వాదే తద్ధటసమానాధికరణే
 తరఘటాంతర వృత్తిత్వాచ్చ తస్మాదసంభవగ్రస్తమేవేదం లక్షణంయ
 త్తాత్తంకేన చిత్స్వసజాతీయభేదపదస్య స్వేతరస్వసజాతీయయావత్ప్రతి
 యోగిక భేదపరత్వానోక్తానుమితి మాదాయాసంభవఇతి తన్నచారు
 స్వభిన్న లింగజన్యత్వస్వయథా శ్రుతాథ్మపరత్వే ఏతద్విశేషావిశేషాంగ
 కేభ్యోభిద్యతే ఏతత్పరమాణునుయోగిక సమవాయాత్ ఏతద్విశేష
 ఘటాస్యతః త్వాత్ ఇత్యనుమితివిశేష్యతా మాదాయాసంభవాపత్తే
 స్వావిషయక ప్రతీతివిషయస్వసమానాధి కరణమాత్రవృత్తి భిన్నలింగ
 జన్యార్థకత్వే ఘటాదాతాదృశాను మితేరప్రసిద్ధేః తత్రఘటత్వాదే ప్ర
 త్తద్ధటా విషయకప్రతీతివిషయత్వేపి తత్తద్ధటాసమానాధి కరణేతర
 ఘటాంతరవృత్తిత్వేపిచ తద్ధటేతరయావద్ద్యస్య ప్రతియోగికభేదసాధక
 త్వాభావాత్ ఏతత్కవాల సమవాయాదే ప్ర త్తద్ధటా సమానాధికరణ
 మాత్ర వృత్తిత్వాదిత్యాస్తాంవిస్తరః తస్మాద్విశేషేషుపరస్పర భేదాను

మితిస్సభిన్నమై చింతనకాపినజన్మత ఇత్యభిప్రాయేనేదంబక్షణం అభి
 ప్రాయమూలంతుమ్మగ్యం || నిత్యసంబంధత్వమితి నిత్యత్వంవత్సరేసం
 బంధత్వం విశిష్టమనీతినియామకత్వం తస్మాత్ప్రకారత్వవిశేష్యత్వాన్య
 విషయతాశ్రయత్వం నచనిర్వికల్ప కీయవిషయతా మూదాయఘట
 త్యాదా వతివ్యాప్తిరితివాచ్యం కించిద్విషయతానిరూపితత్వస్యాపివిష
 యతా విశేషణత్వాత్ నచగగనాదినిష్ఠఘటత్వా భావాదిరూపస్వ
 రూపసంబంధేతి వ్యాప్తిరితివాచ్యం ప్రకారత్వవిశేష్యత్వాన్యతర వద్భి
 న్నత్వస్యాపి విశేషణత్వాత్ నచసమవాయస్యాపిక దాచిదస్మదాదిజ్ఞానే
 నిత్యజ్ఞానేచ ప్రకారత్వాద్విశేష్యత్వాచ్చ అసంభవభేతివాచ్యం ప్రకా
 రత్వ విశేష్యత్వాన్య విషయతాయామేవస్వనిరూపక ప్రకారత్వవిశేష్య
 త్వాన్యతర వద్భిన్నవృత్తిత్వస్య నివేశనీయత్వాత్సమ వాయనిష్ఠా
 యానంసర్గతాభ్యా విషయతాతన్నిరూపక ప్రకారత్వవిశేష్యత్వయో
 స్సమవాయే అభావాన్నదర్శితదోషః ఏవంచకించిద్విషయతా నిరూపిత
 త్వంనోపాదేయ మిత్యస్మద్గురుచరణసమ్మతః పరిష్కారః అధఘటనమవా
 యక పాలయోర్యస్వరూపసంబంధస్సయదిసమవాయరూపస్త దాఘ
 టనమ వాయవాకపాలభి ప్రతీతినిరూపితస్వరూప సంబంధనిష్ఠసం
 సర్గతానిరూపక ప్రకారతావద్భిన్నత్వ విరహాదసంభవః యద్యధికరణ
 స్వరూపస్త దాత్యుక్తముక్తాప్రమేయత్వవాసమవాయభిప్రతీతివిష
 యస్వరూపసంబంధస్యాపి సమవాయరూపతయాతన్నిష్ఠసంసర్గతానిరూపి
 తవిశేష్య తావద్భిన్నత్వవిరహాదసంభవ ఇతిచేద్భాగ్నితోసిసహిస్వనిష్ఠ
 విషయతానిరూపితప్రకారత్వవిశేష్యత్వాన్యతరవద్భిన్నత్వంబక్షణమితి
 వయంబ్రూమః కియేనాయమసంభవస్యాతిత్తుస్వనిరూపితప్రకారత్వ
 విశేష్యత్వాన్యతరవద్భిన్నవృత్తిర్యావిషయతా ప్రకారత్వవిశేష్యత్వా
 న్యతదాశ్రయేతిమిత్యేవ ఏవంచఘట సమవాయవాకపాలభిప్రతీతి
 ప్రతీతినిరూపితసంసర్గతా మూదాయాలక్షణసమస్వయోమాధూల్ ఘట

వాకపాలిత్యాదిప్రతీతివిషయతా మాదాయలక్షణసమన్వయఃకేన
 వార్యతేఅథవా ప్రకారతాత్వవిశేష్యతాత్వవత్సం సర్గతాత్వస్యావ్యతిరి
 క్తతయాస్వనిరూపిత ప్రకారత్వవిశేష్యతాత్వవ్యతరవన్నిన్నవృత్తిసంసర్గ
 తాశ్రయత్వమేవసంబంధత్వమితిబోధ్యంయద్యపినవాయఃప్రత్యక్షసిద్ధపవ
 నీలోఘటిత్యాదౌ తస్యసంసర్గతయాభానాత్తథాపివి ప్రతిపన్నంప్రతి
 ప్రధమతస్వరూప సంబంధావ్యతిరిక్తస్త త్ప్రతీతివిషయఇతిప్రతిపాద
 యితుచుకశక్యతయా తదగ్ధమచుమానందగ్ధయితుమనా తత్ప్రమాణంత్వి
 త్వితి సమవాయేప్రమాణంత్విశ్లేఘం ఉచ్యతేఇతిశేషః గుణక్రియేతితథా
 హిత్యాదిః గౌరవాదితి అధాత్రపరీతమేవగౌరవం తథాహి నీలోఘటిత
 తిప్రతీతౌఘటస్యస్వరూపమేవసంసర్గః ఘటస్వరూపంచక్లిప్తమేవనకల్పనీ
 యుతత్ప్రతీతి నిరూపితాచయాసంసర్గతా త్వయాస్వీకృతానమవాయే
 నైవమయా ఘటస్వరూపేస్వీక్రియతే నాలోమమగౌరవం నచఘటవి
 షయకప్రతీతౌ ఘటస్వరూపస్య పటవిషయకప్రతీతౌ పటస్వరూపస్యే
 త్వనంతానాంసం సర్గ శ్వేగౌరవమితివాచ్యం తత్తత్ప్రతీతినిరూపితానాం
 సమవాయేత్వయాస్వీకృతానామేవ సంసర్గతానాంత తత్స్వరూపేషుమ
 యాస్వీకారాత్ సచవిషయభేదేన విషయతానాంభిన్నతయా తత్తత్ప్ర
 తీతినిరూపితానాం సంసర్గతానాంభేదాపత్తిరితివాచ్యం విషయైశ్యేపిని
 రూపక విషయతా భేదేనవిషయతాభేదస్యా వశ్యకతయాసమవాయని
 స్త్వనామపిసంసర్గతానాం ఘటపటాదివిశేష్యతా భేదేనభేదాదేకస్మిన్
 బహువిషయతా కల్పనాపేక్షయాబహుష్వే కైకవిషయతాకల్పనస్యగు
 రుత్వాభావాత్ ఘటపటకుడ్యకుసూలాదిత్యాకారకసమూహాలంబనప్ర
 తీతౌ ఏకస్యామేవనానాస్వరూపాణాం సంబంధత్వకల్పనేగౌరవమిత్వపివ
 రాస్తం తత్రాపిచతస్మాణాంసంసర్గతానాం ఏకస్మిన్త్వయాస్వీకారేణ
 చతస్యచువ్యక్తిషు ఏకస్యాస్సంసర్గత్యానా స్వీకారే గౌరవాభావా
 త్తథాచాతిరిక్త సమవాయుకల్పనాప్రయుక్త గౌరవంపరమ తిరిచ్యతే

అతస్స మవాయోనప్రామాణిక ఇతిచేమచ్యతే అస్తీతావదయంఘటో
యంఘటఇతిజ్ఞానాది మేఘటాఇతిజ్ఞానస్య ప్రత్యక్షరూపస్య శాబ్దరూపస్య
వావై లక్షణ్యమాను భావికంనతదపహ్నవమర్హ తీ తచ్చసమూహంబ
నవిశేష్యతా భేదేనప్రకారతానాంభేదః నత్విమేఘటాఇతిజ్ఞానే ఇతిస్తీ
కారేణైవనిర్వహతి తతశ్చతస్మిన్జ్ఞానే నానావిశేష్యతా నిరూపితైక
ప్రకారతా తన్నిరూపితాచనంసర్గతా సమవాయస్తీకర్తృభిరేతైవస్తీ
కార్యా స్వరూపసంబధవాదిభిస్తు తత్తద్వ్యక్తిస్వరూపాత్మకవిషయ
భేదాద్భిన్నా ఏవనంసర్గతాస్తీక్రియేర్క ఇత్యన్యక్తమిదంగౌరవంసీలాః
వీతాఇత్యాది ప్రతీతిష్టపిబోధ్యం ఏవమనంతేషుభూతలాఽ స్వరూపేషు
రూపాది ప్రతియోగికత్వకల్పనాపేక్షయా ఏకస్మిన్సమవాయేతత్కల్ప
నాయాం హఘువమకతమేవ ఆశ్రయనాశఙ్కతా వచ్ఛేదకఘటత
యాపి సమవాయసిద్ధిః స్వరూపసంబంధేనతద్వృత్తి కార్యనాశత్వస్య
ఙస్యతా వచ్ఛేదకశ్వేపిభ్యోసన్యాపినాశ త్రసంగాదూపాభావాదితినయ
రూపసమవాయ వత్వేకేనసంబంధేనసంబంధం తత్రరూపాభావః సంబంధన
త్వస్యతేవ సంబంధేనసంబంధి సత్వవ్యాప్యత్వాదితి చేదత్రమహాదేవః
రూపనిరూపితత్వ విశిష్టసమవాయవైపరూప సంబంధయావాయాతద
భావః నచవిశిష్టస్యానతిరిక్తతయా విశిష్టసమవాయోపిచాయావస్తీతి
వాచ్యం రూపనిరూపితత్వవిశిష్ట సమవాయనిరూపితాధి కరణతాయా
ఏవరూపసంబంధ తయాతస్యచవాయావభావాత్ ఇత్యాచస్తత్రచిచా
ర్యతే కమతావతాసమవాయస్య కేవలస్యసంసర్గతా స్తీత్యభిప్రేతంనా
స్తీతివా ఆద్యరూపనిరూపితత్వ విశిష్టసమవాయత్వా వద్భిన్ననిరూప
ితాధికరణతా సంసర్గకరూపప్రకారకవాయు విశేష్యకబుద్ధేప్రమాత్వ
వారణేపి సమవాయసంసర్గక రూపప్రకారకబుద్ధేః ప్రమాత్వమవారి
తంద్వితీయే ధర్మిగ్రహాకమానవిరోధః విశిష్టబుద్ధిసంసర్గతయైవతత్సిద్ధేః
సంసర్గఘటకత్వాత్సం సర్గత్వమనపేతమితిచేదస్తు తథాపిరూపసంబంధా

భావస్యైవభవదుక్త రీత్యాతస్మద్భేః ప్రమాత్వాభావనియామకతయా
 రూపసమచాయ సత్వేపిరూపాభావాదితి రూపాభావస్యతన్నియామక
 త్వకథనవిరోధః సచరూపాభావాదిత్యస్యరూప నిరూపితత్వవిశిష్టసమ
 వాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితాది కరణతాసంబంధేనరూపా భావాదిత్య
 క్థకల్పనయాన విరోధఇతివాచ్యం తాదృశార్థస్యస్వరసత స్తద్వాక్యాద
 లాభేనకుస్మప్తి కల్పనాపక్షేః కించానంతస్వరూపాణాం సంసర్గతాప్రీత్యా
 రేణగౌర వాద్ధిసమవాయః ప్రాగంగీకృతఃయదిరూపనిరూపితత్వవిశిష్టస
 మవాయ నిరూపితాధికరణతాయా ఏవసంబంధత్వంతదాధి కరణతా
 యాలిధికరణ స్వరూపాసతిరిక్తతయా సంత్యాసపాయాత్ సమవాయ
 స్వీకార ఏవనిరర్థకంలిథాధి కరణతానాధి కరణస్వరూపాకింత్యతిరిక్తాసా
 చనాధికరణ భేదాద్భిద్యతే మానాభావాత్కింత్య సంబంధభేదాన్నిరూ
 పకతా వచ్చేనకభేదాచ్చ తథాచరూపవత్తాబుద్ధౌ సర్వత్రరూపనిరూ
 పితత్వవిశిష్ట సమవాయత్వావచ్చిన్న నిరూపితాధికరణతాయా ఏవసంస
 ర్గతాప్రీత్య తే ఘటత్వవిశిష్టబుద్ధౌ సర్వత్రఘటిత్వనిరూపితత్వ విశిష్ట
 సమవాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితాధికరణతాయాఇతి స్వరూపాణాం
 సంసర్గతాప్రీత్య కారావేక్షయాలోఘనమనపాయమితిచేదప సిద్ధాంతాత్తథా
 హిలిధికరణతాయా ఆతిరిక్తత్వచాదిభిరపిత త్త ద్విశేషధర్మావచ్చిన్నని
 రూపి తాధికరణతానాం అనన్యకల్పనీయానాం సామాన్యధర్మావచ్చి
 న్ననిరూపి తత్వంస్వీక్రియతే సన్వహిరిక్తాసామాన్యధర్మా వచ్చిన్ననిరూ
 పితాధికరణతా కాచిదంగీకార్యా ప్రయోజనాభావాత్ ఏతచ్చవ్యాప్తి
 వాదే పూర్వపక్షగ్రంథేభట్టా చార్యేణప్రకటితం ఏవంచతత్ప్రదూషని
 రూపితత్వ విశిష్టసమవాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితాయా లిధికరణతా
 స్త త్ప్రదూషనిరూపి తత్వవిశిష్టసమవాయత్వా వచ్చిన్నవత్ప్రతీత్యను
 రోధేనకల్పితాస్తా సామేవరూపనిరూపని రూపితత్వవిశిష్టసమవాయత్వ
 వర్యాప్త నిరూపకతావచ్చేదక తాకత్వ మపిస్వీక్రియతే తాభిరేవరూప

నిరూపితత్వ విశిష్టనమనాయత్వా వచ్చిన్నవత్ప్రాప్తతేరసినిర్వాహాత్
 సత్వధికరణతాంతరం ప్రయోజనాభావాత్ అన్యథా ఏకైకవ్యక్తాయా
 వంతోధర్తా సద్వ్యక్తిత్వం తద్వ్యక్తిత్వతద్వ్యక్త్యన్యతరత్వం ఏవంవ్య
 క్తిత్రయాన్యతమత్వం వ్యక్తిచతుష్టయాన్యతమత్వం ఇత్యాదిఏవంసీలత్వ
 రూపత్వ గుణత్వసత్తాభావత్వ ప్రమేయత్వాదిఏవంతదా శ్రయాన్యా
 యావంతోవ్యక్తయఃప్రత్యేకం తత్తద్వ్యక్త్యన్యత్వ విశిష్టసీలత్వాది
 ఏవం తత్తద్ధర్మప్రకారక ప్రమావిశేష్యత్వాది తత్తద్విశిష్టనిరూపితా
 ధికరణతానాం తత్తద్విశిష్టనిరూపితత్వ విశిష్టనమనాయత్వా వచ్చిన్న
 నిరూపితాధికరణ తానాంచభేదేమహా గౌరవప్రసంగాత్ మమతుత
 తద్వ్యక్తిత్వ విశిష్టనిరూపితాధికరణతాయా ఏవతద్వ్యక్తివృత్తియీ
 వద్ధర్తా వచ్చిన్ననిరూపితత్వం తద్వ్యక్తిత్వవిశిష్టనిరూపితత్వ విశిష్టన
 మనాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితాధి కరణతాయాఏవతద్వ్యక్తివృత్తి
 యావద్ధర్తా వచ్చిన్ననిరూపితత్వ విశిష్టనమనాయత్వా వచ్చిన్ననిరూ
 పితత్వం ఏవమేతద్వ్యక్తివృత్తిత్వవిశిష్టఘటిత్వ నిరూపితాధికరణతా
 యాఏవఘటిత్వనిష్టై తద్వ్యక్తివృత్తితావచ్ఛేదకీ భూతఘటిత్వజాతిత్వా
 దియావద్ధర్తా వచ్చిన్ననిరూపితత్వం ఏతద్వ్యక్తిత్వవిశిష్ట ఘటిత్వనిరూ
 పితత్వ విశిష్టనమనాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితాధి కరణతాయాఏవచ
 ఘటిత్వనిష్టై తద్వ్యక్తివృత్తితా వచ్ఛేదకీభూతయావ వద్ధర్తావచ్చిన్నని
 రూపితత్వ విశిష్టనమనాయత్వా వచ్చిన్ననిరూపితత్వమితి వ్యక్తమేవ
 లాఘవం తతశ్చాధికరణతాయా అధికరణస్వరూపత్వమతే అతిరిక్తత్వ
 మతేచ అధికరణభేదేనభిన్నతయా సమవాయాంగీకారేపి అనంతానాం
 సంసర్గతా స్వీకారోనాపేతఇతి తత్త్వీకారేగౌరవం దుర్వారమేవతస్మా
 దనుపశన్నం మహాదేవవచనం || హరిరామస్తువాయా హువస్తాబు
 ధ్దేకిప్రమాత్వమంజసా ప్రత్యాచఖ్యై || తథాహి హువనిరూపితోయస్స
 మనాయస్స యద్యపివాయాతీవృతి తథాపినాసావాయా హువస్యసం

బంధః సనుసమవాయోనవాయాహవస్య సంబంధఇత్యుక్తేలోర్థః కింస
 మవాయోన వాయ్యనుయోగికఇతి కింవానహవప్రతియోగిక ఇతిఅ
 హోస్విద్వాయు విశేష్యకరూపప్రకారక బుద్ధాసంసర్గోనతి నాద్యద్వి
 తీయా అసంభవాన్నాపితృతీయః వాయూహవవానితిభ్రమీయసంసర్గ
 తాయాస్తత్ర దుర్వారత్వాత్ తాదృశప్రమీయసంసర్గతా తత్రనా
 స్తీత్యర్థః ఇతిచేత్తస్యాపవేదానీం అస్తాభిరాపాదనీయత్వా దితిచేదుచ్య
 తేవాయ్యను యోగికత్వవిశిష్టసమవాయే హవప్రతియోగికత్వంనాస్తీ
 త్యర్థః సమవాయనిష్కయోర్వాయ్యను యోగికత్వహవ ప్రతియోగిక
 త్వయోర వచ్ఛేద్యావచ్ఛేదకభావౌ నా స్తీతిభితిలోర్థః తతశ్చతత్సంబం
 ధివిశేష్యకత్వే సతితత్ప్రకారకత్వంప్రమాత్వం తత్సంబంధిత్వంచ తత్ప్ర
 తియోగికత్వా వచ్ఛిన్ననిహవకతా కానుయోగిత్వం అతోవాయూ
 హవవానితి బుద్ధేర్నప్రమాత్వం కింతుభ్రమత్వం తచ్చుతదభావవద్విశే
 ష్యకత్వేనతి తత్ప్రకారకత్వం తత్ప్రతియోగికత్వవిశిష్ట తత్సంబంధినిష్ఠని
 హవకతాకాను యోగితాయావతేనసంబంధేనతదభావం ప్రతివిరోధి
 త్వాద్వాయా సమవాయేనరూపాభావౌచిత ఏవేతితస్యభ్రమత్వమితిఏ
 వంచాత్ర ముక్తావళీగ్రంథస్యాపి వస్తుతోరూపనిరూపితస్య సమవాయ
 స్యవాయూరూప సంబంధత్వాభావేనతత్సంబంధా వచ్ఛిన్నప్రతియోగి
 తాకరూపాభావస్యవాయూ సత్వాద్వామూరూపవానితి బుద్ధేర్భ్రమ
 త్వమేవన ప్రమాత్వమిత్యర్థకతయానానుపపత్తిరితిఉపాధ్యాయమతాను
 యాయినస్తు విశిష్టబుద్ధావిశేష్యే అనుయోగితాయావసంబంధోవిశేష
 కేచతస్య ప్రతియోగితాయావసంబంధో భాసతఇతినియమేన వాయూ
 హవవానితి సంబంధవిధయాభాసమానే సమవాయేవిశేష్యానుయోగి
 కత్వరూప ప్రతియోగికత్వే అపిసంబంధమర్యాదయాభాసతే తయో
 శ్చపరస్పరా వచ్ఛేద్యావచ్ఛేదకభావభాస మపిస్వీక్రియతే తతశ్చవా
 యూరూప వానితిబుద్ధాసంబంధ విధయాభాసమాన యోర్వాయ్యను

యోగికత్వ రూపప్రతియోగికత్వ యోగ్యాసమానోయో వచ్ఛేద్యా
వచ్ఛేదకభావః తస్య బాధాన్నతస్యాప్రమాత్వమిత్యాహుః తస్య ప్రమా
త్వస్య పూర్వోక్తరీత్యానిర్వచనేనైవ అనతిప్రసంగేవిశేషణ ప్రతియోగి
కత్వవిశేష్యానుయోగికత్వ యోస్తయోరవచ్ఛేద్యా వచ్ఛేదకభావస్యచ
విశిష్టబుద్ధివిషయతా స్వీకారస్యనిష్ప్రయోజనత్వాదితి దీధితికృష్ణ తా
నుయాయినః పరంసూపాధ్యాయమతానుసారేణ కథంచి నహాదేవ గం
ధోయోజయితుంశక్యతే తథాహి సూపనిరూపితత్వ విశిష్టసమవాయనిరూ
పితాధి కరణతాయాఇత్యస్య రూపప్రతియోగికత్వా వచ్ఛిన్నసమవా
యనిష్టనిరూపకతా కానుయోగితాయాఇత్యర్థః తత్రచసమవాయవ
సంబంధః తత్రవిశేషణవిశేష్యయోస్సంబంధః ఇతరాంశి ఇతి విశిష్టేరూప
సంబంధత్వస్యకుదేశితి ఏవంచాత్రరూపాభావాదితి ముక్తావలీగంధ
స్యసమవాయేన రూపాభావాది శ్యేవాగ్ధః నతురూపనిరూపితత్వ విశిష్ట
సమవాయనిరూపితాధి కరణతాసంబంధేనరూపాభావాదిత్రప్రయోజనా
భావాత్పూర్వోక్తరీత్యాసమవాయేనరూపాభావస్యవాయా వక్షితత్వా
దిత్వపాఞ్చాయ మతానుసారేణ మహాదేవగంధోయుజ్యత ఇతిబోధ్యం
వై శిష్టస్య చతత్రసత్వాదితి తస్యనిత్యత్వాంగీ కారాదితిభావః సనుత
థాపిశ్యామ ఘటస్యపాకర క్తతా దశాయాంతత్రశ్యామ రూపసత్తా
బుద్ధిప్రసంగః పూర్వంవిద్యరూపస్య శ్యామరూపస్యయస్సమవాయస్త
స్యేదానీమపి సత్వాదిత్యతతహ మమత్వితి అయమాశయః కింవిప్ల
వ్యామ రూపేర క్తకాలా వచ్ఛిన్నత్వావగాహి ఇదానీంశ్యామోఘట
ఇతిప్రత్యయ ఆపాద్యతే ఆహూస్విచ్చ్యామోఘట ఇతిప్రత్యయస్త
దానీం ఆపాద్యతేవానాద్యః వినష్టశ్యామరూపస్య తత్కాలావచ్ఛిన్న
త్వాసంగీకారాత్ ద్వితియేకింతాకికప్రత్యక్షాత్మక ఉతాతాకికప్రత్యక్షా
త్మకః ఆద్యేవాకికప్రత్యక్షే విషయస్యకరణత్వాన్న తద్వత్తాబుద్ధిః
అత్మాకికప్రత్యక్షంతు ఇద్యతపవపవంతస్య ప్రమాత్వమపిప్రమాత్వశరీరే

కాలానంత రాభవాదితీవనంచన తద్వత్తాబుద్ధిరిత్యస్యన తత్తాకిప్రత్యక్ష
మిత్యర్థః సనుయద్యభావస్య సంబంధాంతరంన స్వీక్రియతే తస్మిత్తస్యక
స్సంబంధః భూతలస్వరూపమితి చేత్తర్హిఘటవత్సపి భూతలేఘటాభావ
తాకిచాక్షుషాపత్తిః విషయస్యఘటాభావస్యనత్వాత్ నచతదానత్వా
కికసన్నికర్ష ఇతివాచ్యోచక్షుస్సం యుక్తానుయోగికభూతలస్వరూపా
త్సంవిశేషణతాయా అపిత్రసత్వాత్ నచఘటతాకిచాక్షుషస్యప్రతి
బంధకస్య సత్వాన్నతదాఘటాభావ చాక్షుషమితివాచ్యం ఘటతాకిక
చాక్షుషాభావ దశాయామేన తస్మాపాదనీయత్వాత్ సమ్యాసతోర్ధ
ర్మ్యంతర ఘటితసన్నికర్షాను భూయమానారోపజనక దోషయోరటవ
తిభూతలేఘటా భావతాకికచాక్షుష మభ్యుపగమ్యతే తాంత్రికైః ఏవం
తత్కాలోత్పన్నస్యఘటాభావోపాదనీతిభానాదేః ప్రమాత్వావత్తికివిశే
షణవిశేష్యసంబంధానాం త్రయాణామపిసత్వాన్నచప్రమాత్వస్యకాలా
ఘటితత్వా దిస్యతఏవతస్య ప్రమాత్వమితివాచ్యం ఇదానీంఘటాభావవ
ద్యుతలమిత్యాకారకస్య ఘటాభావే ఏతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వాగాహి
నోజ్ఞానస్యప్రమాత్వాపాదనాత్ యద్యపిఘటాభావే ఉపలక్షణవిభయా
ఏతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వావగాహినస్తా దృశజ్ఞాన్యప్రమాత్వ మిప్యతఏవ
దేశాంతరవృత్తిత్వా వచ్ఛేదేనఘటాభావస్య ఏతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వా
బాధాత్ నిధాపిఏతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వవిశిష్ట ఘటాభావ నిరూపితవై
శిష్ట్యావగాహి సత్తద్రశజ్ఞాన స్తైవప్రమాత్వ మాపాదనీయంయ
త్కాలా వచ్ఛేదేయస్య సంబంధోయత్రవర్తతే తత్కాలావచ్ఛిన్న
త్వవిశిష్టతన్నిరూపిత సంబంధస్య తత్రావశ్యకత్వాత్త్యత ఆహిత్యోచేతి
అత్రతత్తత్కాలావచ్ఛేదస్య ఘటాభావద్యుతలమితిజ్ఞాన కాలీనేత్యర్థ
మాహ మహాదేవః అదైతావతాతద్వద్విశేష్యక ఘటాభావప్రకారక
జ్ఞానాధికరణకాలవిశిష్ట భూతలస్వరూపం తత్రఘటాభావస్యసంబంధ
త్యాయాతం తథాచఘటకాలావచ్ఛేదేనఘటాభావవత్తావగాహినోపా

రోషపదార్థితోపసిత భానస్య ప్రమాత్వమితి ముద్ధావేష తాదృశజ్ఞానాధిక
 రణకాలవిశిష్ట భూతలస్వరూపాత్మక సంబంధస్య తదానంతరజ్ఞానస్య ప్రమాత్వేసిద్ధే
 తదధికరణకాల విశిష్టభూతలస్వరూపాత్మక సంబంధనత్వం తత్సత్వేచ త
 జ్ఞాన ప్రమాత్వమిత్వనోన్మాద శ్రయత్వావత్తే సచాత్రకాలస్య తత్త
 ద్వ్యక్తి త్వేనై వనంబంధఘటకత్వం వతుమిత్తరూపేతాదృశ కాలా
 నాంపరిచాయకంతు ప్రమాత్వాభిమత తాదృశజ్ఞానాధి కరణత్వమితి నా
 నోన్మాద శ్రయేతి వాచ్యం ఏవమప్యేతాదృశ సంబంధస్య జ్ఞానకాల ఏవ
 సంభవేన తాదృశజ్ఞానాధికరణత్వ పరిచితకాలవిశేష విశిష్టభూతలస్వరూ
 పాత్మక సంబంధస్య తాదృశ జ్ఞానాత్పాగ సంభావితతయాచక్షుస్సం
 యుక్తవిశేషణతాయాః కారణత్వానుబవత్తే సచక్షుటాభావ ప్రమా
 సామగ్రినికరణత్వమేవ పరిచాయకమితి వాచ్యం తథానంతరభూతాభావ
 ప్రమాసామగ్రినికరణత్వపరిచితకాలవిశేష విశిష్టభూతలస్వరూపస్య
 సామగ్రికాలఏవ సంభవేన ప్రమాకావేతస్యా సంభావితతయానన్నికర్ష
 స్య కారణకాలపుత్రి తయా హేతుత్వసిద్ధాంతవ్యాకోసాత్ స్వపూర్వకా
 లపిశిష్ట భూతలస్వరూపాత్మక సంబంధస్య ప్రమాకాలేఖాధితత్వేన ఘటా
 సమీపధానకాల మేవగాహమానస్యేదానీం ఘటాభావవద్భూతలమితి జ్ఞా
 వస్య ప్రమాత్వానావత్తేచ్ఛ సచ తాదృశ ప్రమాతత్సామగ్రిస్య తరాధి
 కరణత్వమేవ కాలవిశేషపరిచాయక మితి వాచ్యం ఏవమపి ఘట సమవ
 ధానకాలోత్పన్నస్య తత్సమవధానానాధికరణ పూర్వాపరకాలావ
 గాహనః పూర్వదినే ఘటాభావవద్భూతలంపరదినే ఘటాభావవద్భూ
 తలమిత్యుపసితభానాదేః ప్రమాత్వాభావావత్తేఽపూర్వాపరకాలయో
 స్తత్ప్రమాతత్సామగ్రిస్య తరాధికరణత్వరూపపరిచాయక ధర్మాకాంత
 త్వాత్తదాక్రాంతఘటసమవధానకాలవిశిష్టభూతలస్వరూపాత్మక సంబం
 థే పూర్వాపరదినాత్మక కాలవిశేషావచ్ఛిన్నత్వ విశిష్టనిరూపితత్వ

భాధాల్ సచతాద్యశ ప్రమాతత్వా దుగ్రన్యస్యతరాధికరణ తాద్యశప్ర
 మావిషయైతదన్యతరత్వం పరిచాయక మితివాచ్యం తథానతిఘటానమ
 వధానకాలో త్పన్నస్యతత్కాలంఘటనమ వధానకాలంచలనగామా
 మానస్యేదానీం ఘటాభావవద్భూతలం పూర్వదినేఘటాభావవద్భూత
 లమిత్యాకారక సమూహాలంబనాత్మకజ్ఞానస్యపూర్వదినాంశేషప్రమా
 త్వాపత్తేః ఇదానీంతనకాలస్యతాద్యశప్రమా తత్సామగ్నిస్యతరాధి
 కరణత్వవత్పూర్వదినాత్మక కాలస్యాపితాద్యశ ప్రమావిషయత్వేనపరి
 చాయక ధర్మాక్రాంతతయాతద్విశిష్ట భూతలాదిస్వరూప స్యాపిసంబంధ
 త్వానసాయాత్ అధతత్ప్రమాప్యక్తితత్సా మగ్నిస్యతరాధికరణకాల
 విశిష్ట భూతలాదిస్వరూపం తత్ప్రమావిషయా భూతాభావస్య సం
 బంధ ఇత్యేవంత తద్వ్యక్తిత్వేన యదిప్రమాయాః కాలవిశేషపరిచా
 యకకోటిప్రవేశస్సాన్యో తదాస్యాదయందోషఃవయంతుప్రమాత్వేనైవ
 ప్రమాంతప్రవేశయామః తథాచతద్విశేష్య గత్యవిశిష్టఘటాభావ
 ప్రమాధికరణత్వ పరిచితకాలవిశేషావచ్ఛిన్న భూతలస్వరూపంఘటా
 భావస్యసంబంధః తథాచఘటనమవధాన కాలోత్పన్నస్య తత్సమవ
 ధానానధికరణ పూర్వాపరకాలావగాహినః పూర్వోపదర్శిత జ్ఞానస్యన
 ప్రమాత్వానువవత్తిః పూర్వాపరదినాత్మక కాలయోరపిపురుషాంతర
 స్య యోగినామేవవాయద్ఘటా భావవద్భూతలమితిజ్ఞానం ప్రమాత్మకం
 తదధి కరణత్వాత్తద్విశిష్ట భూతలస్వరూపస్య సంబంధత్వా నసాయా
 దేవం ఘటానమవధాన కాలోత్పన్నస్య తత్కాలంఘటనమవధానకా
 లంచ అవగామామానస్య పూర్వోపదర్శితజ్ఞానస్య నపూర్వదినాంశే
 ప్రమాత్వాపత్తిః పూర్వదినాత్మకకాలస్య ఘటాభావ ప్రమాధికరణ
 త్వాభావాత్ ఏవంచసామగ్రిచివేశోపి నకర్తవ్యః తాకికప్రత్యక్షాత్మ
 కప్రమాత్పత్త్యవ్య వహితపూర్వక్షణస్యాపి పురుషాంతరీయతాద్యశ
 ప్రమాధికరణత్వేన తద్విశిష్టభూతలాది స్వరూపస్యాపి సంబంధతయా

తదానీంతాకికసన్నికర్షస్య సూపపాదత్వాదితీచేన్న ఏవంసతీఘటనమవ
 ధానకాలోత్పన్నం యత్పూర్వదినేఘటాభావనద్యూతలంపరదినేఘటా
 భావనద్యూతలమిత్యా కారకంప్రమాత్మకంజ్ఞానం వైత్రియమతీతానా
 గతవస్తు దర్శియోగియ్యంవా తదధికరణకాలవిశిష్ట భూతలస్వరూపస్యా
 పి సంబంధత్వావత్త్యా తత్కాలావగాహిన ఇదానీంఘటాభావనద్యూత
 లమిత్యుప సీతభానాదేచ్ఛేత్తీయస్య మైత్రియస్యవా ప్రమాత్వావత్తే
 ప్రతిక్షణమేవయోగినా మపికస్యచిత్ప్రమాజాయత ఇతి నియమా
 భావేన యచ్ఛూతలే ఘటాభావజ్ఞానం సమవధానానధికరణేభూత
 ఏవకస్త్రింశ్చిత్తే నేకస్యచిదపిఃజాతం తత్క్షణమనగాహమాన్యకా లాంత
 రోత్పన్నస్య తదానీంఘటాభావనద్యూతలమిత్యుప సీతభానాదేః ప్రమా
 త్వనావత్తేచ్ఛ తత్క్షణస్యపరిచాయక ధర్మానాక్రాంతితయా తద్విశిష్ట
 భూతలస్వరూపస్య సంబంధత్వాభావాత్ సచతత్క్షణస్యాపితాద్యుశేష్వర
 ప్రమాధికరణత్వమపైవేతివాచ్యం తస్మాస్పదాతనత్వేన తదధికరణత్వ
 స్యఘట సమవధానకాలవ్యాప్తత్వాభావాత్ ఆత్మోచ్యవేష్వానచ్చిన్న
 త్వవిశిష్ట ఘటాభావవైశిష్ట్యావగాహి ప్రమాధికరణకాల విశేషవిశిష్ట
 భూతలాదిస్వరూపంసంబంధః స్వపదంపరిచాయక కాలవిశేషవరం సర్వ
 త్రాంతతో భగవత్ప్రమామాదాయ పరిచయసంపత్తిస్తథాహి యదా
 యదాఘటసమ వధానంభూతవే నాస్తితత్తత్కాలా వా పచ్చిన్న త్వవిశిష్టఘ
 టాభావవైశిష్ట్య విషయకంతద్భూతల విశేష్యకంప్రమాత్మకంజ్ఞానంవర
 మేశ్వరస్య ప్రిసిద్ధతీతతదధికరణత్వ పరిచితతత్త్వాలవిశేష విశిష్టభూత
 లస్వరూపస్య సంబంధతానిర్వాహః యదాతుభూతవేఘటసమవధానం
 తత్తావానచ్చిన్నత్వ వివిష్టవైశిష్ట్యజ్ఞానంన ప్రమాత్మకమితినతత్తాలస్య
 పరిచాయక ధర్మాకాగితతా ప్రమాన్వించభిమభిన్నత్వం అతోఘట
 కాలోత్పన్నస్య తత్తాలంఘటసమవధాన కాలంచానగాహమాన్యేదా
 నీంఘటాభావ నద్యూతలంపూర్వదినేఘటాభావ నద్యూతలమితినమూ

హంబలనాత్మకజ్ఞానస్య పూర్వదినాంశేప్రమాత్వేన తదధికరణకాల
విశిష్టభూతలస్య రూపస్యాపిసంబంధత్వ ప్రాప్త్యాతాదృశనమూహంబ
నస్య తత్కాలావగాహిజ్ఞానాం తరస్యచతత్కాలాంశే ప్రమాత్వావ
త్తిస్తనానీం ఘటాభావతాకికచాక్షుషావత్తిశ్చ తాకికసన్నికర్షసత్వాది
తిదూనగన్యనావకాశః పరంతుతన్నివృత్తఘటసమవ ధానాధికరణత్వస్యల
ఘోఃకాలపరిచాయకస్య సంభవేనేదృశగురుధర్మాను సరణమఫలంసచ
యస్మిన్ భూతలే ఘటసమవధానంకదాపినా స్తి తత్రసంబంధఘటకలకా
విశేషపరిచాయక ధర్మదుర్భిక్షమితివాచ్యం తద్భూతలస్యరూపస్యసర్వ
దైవఘటాభావ సంబంధతయాతత్ర సంబంధఘటకకాల విశేషాపేక్షావి
రహితత్వరిచాయక ధర్మస్యసుతరామస పేక్షితత్వాదిత్యేత దేనాభి
ప్రేతంక్రంధకృతః లతఏవాగ్రేవక్ష్యతి ఘటకాలస్యసంబధా ఘటకత్వా
దితిచన్యధా ఘటాభావజ్ఞానాభావకాలస్య సంబంధాఘటకత్వాదిత్యేవా
వక్ష్యతే ఇదంతువివేచనీయం ఘటాసమవధానకాలవిశిష్ట భూతలస్య
రూపంసంబంధ ఇత్తుక్తేకోర్థఇతిహిభూతలే ప్రతిక్షిణంవైకేకం స్వరూ
పమ స్తియేనైతత్కాలీనం స్వరూపంసంబంధః ఏతత్కాలీనంనేతీనక్తుంశ
క్యతేలధఘటాసమవధానకాలస్సంబధతావచ్ఛేదకఇతీతదన్తఇతిచేత్రేయం
సంబంధతా నామయస్యామవచ్ఛేదకో ఘటసమవధానకాలః సంసర్గతా
భ్యావిషయ తేతిచేత్ తత్కింఘటాభావవద్భూతలమితిజ్ఞానేకాలోపిసంస
ర్గఘటకతయాభాననే భానతవేతిచేత్కేనరూపేణ భానతేఘటాసమవ
ధానకాలస్వే నేతిచేత్కింఘటాసమవధాన కాలత్వంనామఘటసంయో
గానవచ్ఛేదకత్వ మితిచే త్త్విఘటాభావ వద్భూతలమితిజ్ఞానం భ్రమఏ
వస్యాత్తిత్కాల స్యాపిదేశాంతరన్పత్తి ఘటసంయోగావచ్ఛేదకత్వా
త్తిద్భూతలనివృత్తఘటసంయోగాన వచ్ఛేదకత్వమితిచేత్త్వికదాపిఘటాసం
యుక్తేభూతలే యద్ఘటాభావజ్ఞానం తత్రసంసర్గదుర్భిక్షావక్షేః తత్రకా
లవిశేషా విశేషితమేవభూతలస్వరూపం సంసర్గతయాభానత ఇతిచేద్వి

షయతాపై చిత్రప్రసంగాత్ సహికదాచిదపియద్భటానం యుక్తంభూ
తలంయచ్చయు గాంతరేతస్సంయుక్తం తయోర్యేఘటాభావవద్భూత
లమిత్యాకారకే జ్ఞానేతయోర్విషయతానాన్యూ నాధికసంఖ్యాకత్వ
మనుభవసిద్ధం సిద్ధాంతసిద్ధంవా అధమన్యనేత త్రత్తాలత్వే నైవకాలస్య
సంసర్గఘటకతయావిశిష్టబుద్ధివిషయత్వంత్రచకదాచిద్భటసంయుక్తేభూ
తలేయద్భటాభావజ్ఞానంతస్మికతన్నిష్ఠఘటనంయోగానవచ్ఛేదకకాలవవత
ద్వ్యక్తిత్వేన సంసర్గఘటకతయావిశిష్టబుద్ధివిషయః కదాచిదపితదనం
యుక్తేతుస్వైరంసర్వవవకాలఇతివమంచఘటికాలోత్పన్నం ఘటాభావవ
ద్భూతలమితిజ్ఞానం ప్రమైవత్రఘటాసమవధానకాలస్యైవసంసర్గఘటకత
యాభానాద్భటకాలోత్పన్నమిదాసీంఘటాభావవద్భూతలమితిజ్ఞానంతుభ
మత్రత్రభాసమానఘటాసమవధానకాలవిశిష్టభూతలస్వరూపాత్తకనంబం
ధేతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వ విశిష్టఘటాభావ నిరూపితత్వబాధాదితిత్రవృ
చ్ఛామసింసర్వతేఘటాభావజ్ఞానే లాకికాలాకికాత్మకేకిమననుగతాతేతా
నాగతకాలవిశేషాణాం తత్తద్వ్యక్తిత్వేనభాసకమితిలాకికసన్నికర్షస్యాప్ర
సక్తేఃసంసర్గోపస్థితేరసపేక్షితత్వాచ్చ అధఘటజ్ఞానాభావాదీనాం ఘటా
భావభాసకకారణావా మేవజన్యతావచ్ఛేదకకోటాఘటాసమవధానకాల
వ్యక్తివిశిష్టభూతలస్వరూప సంసర్గకత్వంనివికత ఇతిచేత్కాలభేదేనకా
ర్యకారణభావా సంత్యప్రసంగాత్ కించబహువారం ఘటసంయుక్తని
యుక్తేభూతలే విసప్టేవశ్చాత్త్రయద్భటాభావజ్ఞానం మానసచాక్షుషా
దిరూపం ఉపసితభానాద్యాత్మకంతత్రాం తరాళికేఘఘట సమవధాన
కాలేషుకోవా సంసర్గఘటకతయాభాసత ఇతివినిగమనావిరమాః సర్వే
షామపిభానే సంసర్గతావచ్ఛేదకవిషయతానంత్యం కించఘటాభావతా
కికచాక్షుషేచక్షుస్సంయుక్తవిశేషణతాయాః కారణత్వందుర్వచంత
త్రయదివిశేషణతా భూతలస్వరూపాతదా ఘటకాలేషుతోనఘటాభావ
తాకికప్రత్యక్షం యదితు కదాచిద్భటసంయుక్తంయద్భూతలం తత్రఘ

టాభావతాకికచాక్షుషే చక్షుస్సంయుక్తవృత్తిర్యః తస్మిన్మఘటసంబంధావచ్ఛేదకకాల విశిష్టతద్భూతలస్వరూపాత్మక విశేషణతాసంబంధస్వకారణత్వం కదాచిదపిఘటాసంయుక్తం యద్భూతలంతర్రఘటాభావప్రత్యక్షేచక్షుస్సంయుక్త వృత్తితద్భూతలస్వరూపాత్మకసంబంధస్వకారణత్వమిత్యుచ్యతే తదాప్రతియోగిభేదాదధి కరణభేదాదభావభేదాచ్చ చక్షుస్సంయుక్తవిశేషణతాయాః కారణతాబాహుల్యమితి తస్మాదభావజ్ఞానేకాలవిశేషస్య సంసర్గఘటకతయాభానా భ్యుపగమోనయుక్తినమాః కింతుభూతలస్వరూపాత్తకేసంబంధే భూతలానుయోగికత్వావచ్ఛేదేనయద్ఘటా భావప్రతియోగికత్వం తత్రకాలోనానచ్ఛేదకః కింతు ఘటాసమవధానకాలవసతసశి కాలికావ్యాపశివృత్తిత్వాదేవంచ ఘటాభావప్రతియోగికత్వ విశిష్టవిశేషణతానుయోగి విశేష్యకత్వేనతి ఘటాభావప్రకారకత్వం ఘటాభావప్రమాత్వమతీన ఘటకాలావగాహినశిదానీం ఘటాభావవద్భూతలమితిజ్ఞానస్మప్రమాత్వావత్తివతత్కాలావచ్ఛిన్నత్వ విశిష్టఘటాభావప్రతియోగికత్వస్య తద్భూతలానుయోగికత్వావచ్ఛేదేన బాధాదేనంద్రవ్యాధికరణకా భావతాకికచాక్షుషంప్రతిచక్షుస్సంయుక్తానుయోగికత్వవిశిష్ట విశేషణతాయాఃప్రతియోగితాసంబంధేన కారణత్వంఘటకాలేచ తద్భూతలానుయోగికత్వ విశిష్టనిరూపితప్రతియోగితాయాః ఘటాభావేఅనత్వాన్న తదాఘటాభావతాకికచాక్షుషావత్తి ఏవంచఘటకాలస్య సంబంధాఘటకత్వాదిత్యుత్తరగ్రంథస్య తద్భూతలానుయోగికత్వా వచ్ఛిన్నఘటాభావప్రతియోగికత్వాత్తక సంబంధత్వేఘటకాలస్య అనవచ్ఛేదకత్వాదిత్యర్థశ్చితి అధవా ఘటాభావవద్భూతలమితిజ్ఞానే విశేషణతాత్వేనవిశేషణతాసంసర్గవిశేషణతాత్వంచ అఖండోధర్తస్తచ్చ ఘటాసమవధానకాలభూతలస్వరూపాభయపర్యాప్తం ఘటాభావనిరూపితంచ తేన రూపేణఘటాసమవధానకాలభూతలస్వరూపయోగభయోస్సంసర్గమర్యాదయాభానం ఏవం

చవిశేషణతాత్వ పర్యాప్త్యధికరణైకదేశ ఘటాసమవధానకాలనాశా
 న్నఘటకాలే ఘటాభావబుద్ధేఃప్రమాత్వం ఘటాభావతాకికప్రత్యక్షావ
 త్తిర్యాతాదృశ విశేషణతాత్వవిశిష్టసంసర్గకత్వం ఘటజ్ఞానాభావకార్య
 తావచ్ఛేదకమితిసతస్య కార్యకారణభావానంత్యం బహువారం ఘటసం
 యుక్తవియుక్తేభూతలేవినష్టే పశ్చాద్భిన్నఘటాభావజ్ఞానం తత్రవిశేషణ
 తాత్వేన అంతరాలికానాసర్వేషామపికాలానామసతిని యానుకేభ్యు
 పగమ్యతేషవ సంసర్గతయాభాసం సంసర్గవిషయతాబాహుళ్యేపి సంసర్గ
 తావచ్ఛేదకీభూత విశేషణతాత్వవిషయతావక్తైవ ద్రవ్యాధికరణకా
 భావతాకిక చాక్షుషంప్రతి చక్షుస్సంయుక్తామయోగిక విశేషణతాత్వ
 విశిష్టస్య ప్రతియోగితాసంబంధేన కారణతాకల్పితే ఇథంచఘటాభా
 వనిరూపితత్వేనసూపేణవిశేషణతాత్వంకదాచిద్భటసమవహితంయద్భూత
 లంతత్ర ఘటాసమవధానకాలాంతర్భావేణపర్యాప్తం యత్తు కదాచిద
 విసమవసీయతే తత్రసంభావితస్యకాలాంతర్భావేణ కాలానంతర్భావే
 నైవరాపర్యాప్తం ఘటత్వాభావనిరూపితత్వేనా కారణతుపలాదిస్వ
 రూపవిషపర్యాప్తం నఘటస్వరూపే ఉపాధ్యాయమతానుసంశేతుః ఘటా
 భావప్రతియోగికత్వమపి ఘటాభావవిశిష్టబుద్ధే సంబంధమర్యాదయా
 భావతే ఘటాభావప్రతియోగికత్వం కదాచిద్భటసంయుక్తేభూతలేతద
 సమవధాన కాలాంతర్భావేణపర్యాప్తం కదాచిదపి తదసంయుక్తభూత
 తేతుసంభావితే సర్వకాలాంతర్భావేణకాలా నంతర్భావేనైవరాపర్యాప్త
 త్తింశితీర్త్యా సర్వదోషవారణం విశేషణతాత్వస్య ఘటాభావనిరూపిత
 త్వంతు వైతస్యతేజవశ్యకంవిశేషణతాత్వంతుస్వరూపత్వాపరపర్యాయం
 సంస్వమతేపి ఆవశ్యకమేవతవైవిధ్యవిశిష్ట బుద్ధిసంసర్గతావచ్ఛేదకత్వాత్
 సన్నికర్షవిధ్యకారణతావచ్ఛేదకత్వాచ్చపవం వైశిష్ట్యాతిరిక్తత్వవాదిమ
 తేనసంసర్గతావచ్ఛేదకంవిశేషణతాత్వమావశ్యకమేవేతిబోధ్యం ఏవంచ
 ఘటకాలస్య సంబంధాఘటకత్వాదిత్యుత్తరగ్రంథోపినాథు సంగచ్ఛతే

తత్తత్కలీనతత్తద్భూతలాదికమిత్యన్యతత్తత్కల తత్తద్భూతలాది
 కోభయమిత్యన్యోవసేయః మమతుప్రతిభాతిసామయికాభా వస్థశేతదభా
 వసూపితః విశేషణతాత్వం తదభావప్రతియోగిత్యమేవ తత్తద్భూత
 లానుయోగిత్యా వచ్ఛేదేనతత్తత్కలవచ వర్ణాప్తమితిస్త్వికర్తుముచి
 తంబివశ్యకత్వాత్ తతవసర్వదోషపరిహారాన్న వ్యావృప్త్య త్యభావస్థ
 లేతులనుత కాలాపేక్షయా లాఘవేనతత్తదధికరణస్వరూపవతత్పర్యా
 ప్రమితిస్వసమంజసం అత్రకేచిదాచక్షతే వ్యావృప్త్య త్యభావస్థశేసర్వ
 త్రైవచా అభావస్వరూపస్య సంబంధత్వముచితం తత్రైవతత్తదధికరణా
 నుయోగిత్య తత్తదభావప్రతియోగిత్య యోర్విశేషణతాత్వస్యచస్త్వి
 కర్తుముచితత్వాత్ నచవినిగమనావిరహః ఏకైకాభావసంబంధత్వస్య
 అనంతాధికరణస్వరూపేషు కల్పనాపేక్షయా ఏకైకాభావస్వరూపవచ
 ల్పయితుముచితత్వాత్ ఆధేతావతిబ్రహ్మాండే యాచంత్యంపదార్థవ్యక్త
 యస్మిన్ శ్యేకంతత్తద్వ్యక్తిత్వాభావః తత్తద్వ్యక్తిద్వయూన్యతరత్వా
 భావః తత్తద్వ్యక్తిత్రయాన్యత మత్వాభావః ఇతితీత్యావక్తైకన్యాన్య
 కౌవర్తిమానా నామభావానామస్వజ్ఞదుర్జేయసంఖ్యాకతయూతద్వ్య
 క్తిరభావవతిత్యా కారికాయానుభావశ్చేన నిఖలాభావానగహిన్యాం
 విశిష్టబుద్ధావ భావస్వరూపాణామేవసంసర్గతా స్త్వికారేసంసర్గవిషయ
 తాబాహుళ్యం అధికరణస్వరూపస్య సంసర్గత్వేతుతదైక్యమితిలాఘవమి
 తిచ్ఛేన్నేకైకాభావప్రతిభావవ్యక్తీనా మివతత్తదభావభిన్నాభావస్య
 క్తీనామపి భూయసీనామధికరణతయా ఘటత్వాభావః ప్రమేయేపట
 త్యాభావః ప్రమేయైతత్కారికాను ప్రమేయశ్చేననిఖల ప్రమేయప్ర
 కారికాను అధేయతాసంసర్గికానువిశిష్టబుద్ధిః అధేయతావచ్ఛేదక
 సంబంధవిధయా ఆనంతభావవ్యక్త్యనంతా భావవ్యక్తిస్వరూపాణాంవిష
 యత్వకల్పనా పేక్షయాఘటత్వాభావాది స్వరూపస్యవక్తైకస్యవిష
 యత్వకల్పనాయాం లాఘవస్యవ్యక్తత్వాత్ పూర్వోక్తగౌరవంతువత

ద్వారవాపేక్షయా అల్పీయశ్చితదివ్యతవవేతి నవ్యాస్తు విశేషణతాతరి
 కైవపకైకస్యాః ఘటాభావపరమ్యతలమిత్యాదాబుద్ధావిశేషణతాత్వే
 నతద్భూతలనుయోగికత్వః ఘటాభావప్రతియోగి కత్వాభ్యాంతద్భూత
 లస్వరూపస్య తదభావస్వరూపస్యత ద్వ్యత్త్యసంఖ్యాకాభావాంతరా
 గాంపరమాణ్య కాకాద్యసంఖ్యాకనిత్య ద్రవ్యగుణాదీనామగేత్య కస్య
 సంస్కరమర్యాదయా భాసమిత్యత్రవివిగమనా విరహప్రసంగాత్ సచోప
 స్థితత్వాద్విశేష్య విశేషణయోరస్యతరస్యైవసం స్కరతయాభాసముచిత
 మితివాచ్యం సంస్కరతయాభావే ఉపస్థితత్వస్యా వయోజకత్వాత్ అభా
 వాంతరాగాం సంస్కరత్వేతిప్రసంగస్య భూతలాదిస్వరూపసంస్కరతావత్
 ప్రసక్తాతి ప్రసంగవారక రీత్యైవవారణాత్ సచపూర్వోక్తనిత్యాని
 త్యవిల్పగ్రాసః పక్షద్వయేఃదోషాభావాత్ తథాపి వైశిష్ట్యస్యనిత్య
 త్వవత్సేనఘటకాలేఘటాత్యంతాభావబుద్ధిప్రసంగః తద్భూతలనుయో
 గికత్వఘటాభావ ప్రతియోగికత్వయోర నచ్చేద్యావచ్చేదకభావస్యఘ
 టాసమవధానా కాలావచ్చేదేనైవస్వీకారాత్ ఘటాభావనిరూపితత్వ
 విశిష్టవిశేషణ తాత్పర్యఘటాభావప్రతియోగికత్వస్య వాతత్తత్కాలం
 తద్భూతేః పర్యాప్తిస్వీకారా ద్వాతద్దోషవారణాత్ సచానయానీ
 త్యాభూతలస్వ రూపసంబాధతావత్ స్యైవైవపాదనసంభవాత్ అలం
 నైశిష్యుతి రిక్తతయేతివాచ్యం తత్రవివిగమనావిరహ దోషస్యాక్త
 త్వాత్ అతపవానిత్యత్వ వక్షోపియుజ్యతవవ అసంతవైశిష్ట్యకల్పనాప్ర
 యుక్తగౌరవస్యైకైక విశిష్టబుద్ధావివిగమనా విరహప్రయుక్తాసంఖ్యాక
 పదార్థసంస్కరతా కల్పప్రయుక్తగౌరవా పేక్షయాల్పీయస్త్వాత్ తస్మి
 నిత్యత్వానిత్యత్వపక్షయోః కతరోఽప్యాయానితీచేద నిత్యత్వపక్షవేత్త్య
 వేహి విశేషణతాహి ధర్మిగ్రాహకమానసిద్ధసంస్కరతాకా సందాదిదపి
 తయావియోగమర్హతి తతశ్చఘటాసమవధానకాలే భూతలేవర్తమాన
 ఘటాభావ విశేషణతాయపి ఘటకాలేపి స్వాత్తజానీమపితయానంబం

ధేచభవితవ్యం అతః సప్తైవనేతివాచ్యం కథంతర్హి సమవాయోవాయా-
 రూపస్యసంబంధః ఘటస్యపాకర క్తతాదశాయా తత్రశ్యామరూపస్య
 సమవాయోనసంబంధః తస్యాపిధర్మి గ్రాహక మానసిద్ధసంబంధతాక
 త్వావిశేషాదితి చేద స్తివిశేషఃసహివాయూరూపవానితి ప్రతీతివిషయ
 సంబంధతయా సమవాయస్సిద్ధః యేనవాయాసమవాయేన రూపసంబం
 ధేనభవితవ్యంస్యాత్ ఘటపూర్వముత్పన్న తాకికప్రత్యక్షాత్మికావా
 కర క్తతాకాలోత్పన్నోప నీతభానాత్మికావాయాశ్చా మోఘటఇతిప్రతీ
 తిస్తద్విషయ సంబంధతయాయద్యపి సమవాయస్సిద్ధః తథాపిననేన
 పాకర క్తతా దశాయాంశ్యామరూప సంబంధేనభవితవ్యం. ||

శ్యామరూపస్య సప్తత్వాత్ తహిప్రతీయోగిని తన్నిరూపితసంబంధతా
 వాచ్యా ప్రకృతేతుఘటాసమవ ధానకాలోత్పన్న తాకికప్రత్యక్షాత్మికా
 తత్సమవధానకాలోత్ప న్నోపనీతభానాద్యాత్మికావాయా ఘటాభావ
 పద్భూతలమితి ప్రతీతిస్తద్విషయతయా ప్రసిద్ధ్యంతీవిశేషణతాఘటన
 మవధాన దశాయాంప్రతీయోగిని ఘటాభా వేనతివానుయోగినిభూతలే
 న్వయమపిజీవం తీకథంధర్మి గ్రాహకమాన సిద్ధసంబంధతాంవిజహ్యత్
 తస్మాన్నప్తైవ సాతదానీమిత్యేవం సిద్ధేవిశేషణతానామనిత్యత్వే తాసా
 మనుగమకం విశేషణతాత్వం అతిరిక్తమంగీకార్యమస్య ధాచక్షుస్సం
 యుక్తవిశేషణ తాదేరనుగతకారణత్వానుపప త్తేః తదేవచాభావవిశి
 ష్టబుద్ధాసంసర్గతావచ్ఛేదకమితికోపిదోష ఇతిప్రామాణ్యస్తాంవిస్తరః ||
 ద్రవ్యాదిష ట్కానోన్యన్యభావవత్సమితిద్రవ్యాదీనాంషట్కాః స్వార్థక
 కస్పృశ్యయేనష డ్రూపాయేన్యోన్యన్యభావాస్తద్వత్వం ద్రవ్యాదిషట్క
 న్యద్రవ్యత్వాద్య వచ్చిన్నప్రతీయోగితాకానోన్య న్యభావప త్త్వంవాకే
 చిత్తుద్రవ్యాదిషట్కాన్యోన్యన్య భావఇత్యనేనద్రవ్యత్వాద్య వచ్చిన్న
 ప్రతీయోగితాత్వం అన్యోన్యన్యభావేదుర్లభం తావత్ప్రతీయోగితాకా
 న్యోన్యన్యభావ వైస్యవతతస్సర్వరసతోలాభాత్ తత్రద్రవ్యత్వాదేరవచ్ఛేదక

త్వానంభవత్ అతోద్రవ్యాదిసస్థా షట్కర్తృసంప్రేవప్రతియోగితా
 వచ్చేదకత్వేన విషక్తితత్త్వానాం సాచసంఖ్యాద్రవ్యాద్యన్యతమత్వరూ
 పేతినయ్యుక్తం అన్యతమత్వఘటకభేదషట్కరైవలక్షణత్వసంభవేనత
 దవచ్చిన్నభిన్నభేదస్య లక్షణప్రేనాభిధానస్య శిరోవేష్టనేననాసికాస్పర్శ
 సత్తుల్యత్వాత్ కింత్యపేక్షాబుద్ధివిశేషవిషయత్వరూపాదన్యత్వగుణ
 త్యాది సామాన్యలక్షణాజన్యతావద్విషయక సమూహాలంబనాత్మక
 యత్కించిద్బుద్ధిస్యక్తివిషయత్వరూపావా తద్విషయతానాంచప్రత్యే
 కంవిశ్రాంతా నానుపియద్యపితద్బుద్ధిస్యక్తి విషయతాశ్చేనరూపేణ
 వ్యాసజ్యవృత్తి తాయాశ్చస్త్రీకారేణతావత్సు పర్యాప్తిరభ్యుపేయతే
 తథాపితద్బుద్ధి విషయతాత్వానచ్చిన్నస్య సేహపర్యాప్తినంబంధేనప్రతి
 యోగితావచ్చేదకత్వం అభిచేతంతథాసతిపర్యాప్తి సంబంధానచ్చిన్న
 తాదృశసంఖ్యానిష్ఠ ప్రతియోగితావచ్చేదకతాక భేదస్యద్రవ్యాదావపి
 సత్వేనాతివ్యాప్త్యసత్తేః కింత్యాశ్రయతాసంబంధే నేతిబోధ్యంతిధవా
 భావత్వమత్ర ప్రతియోగితావచ్చేదకత్వేనాభిమతం తచ్చసమవాయై
 కార్థసమవాయాన్య తరసంబంధేనసత్తాపత్వ రూపసత్తాసమవాయత్వ
 సత్తాపామానాధి కరణ్యాన్యతరవత్త్వాదరూపంవా యత్తుభావభిన్నత్వస్య
 అభావత్వరూపత్వే భావత్వరూపవిశేషణతా జ్ఞానసూన్యకాలేఘటోనా
 స్తితిప్రతిత్వనా వత్తితిత్యాక్షిపంతి తదజ్ఞానవిలసితం సహిషయంబద్ధదో
 ల్లిఖతప్రతితి ప్రకారీభూతమభావత్వమిదృశమిత్యాచక్షుషేయేనేయ
 మనుపపత్తిస్సాగ్తో సహిభావభిన్నత్వంసర్వత నజ్ఞదోల్లిఖతప్రతితౌ
 ప్రకారీభవితుమర్హతి ఘటాభావూనాస్తీత్యాదా ఘటస్యాపిజగల్లేఖాత్
 కింతుఅనుయోగితా విశేషరూపమేవాభావత్వం భావాభావసాధారణ్య
 సతమల్లిఖతప్రతితౌప్రకారః భావభిన్నత్వంతు భావవ్యావృత్తంసత్తయవ
 దార్థస్యలక్షణం తస్యఘటోనాస్తీతిప్రతితివిషయత్వా సంభవూనాస్తాకం
 క్తితిమావహతి సచానుయోగితావిష్ట స్త్యైవసజల్లేఖేఘటాభావతటా

భావాదిబుద్ధినామభావాంశేనుగతత్వంనస్యా దనుయోగితానాంప్రత్య
భావస్యక్రివిశాంతత్వాదితివాచ్యంఅనుయోగితాత్వస్యానుయోగితా
నాంఅనుగమకస్యాఖండోపాధిరూపస్యాంగీకారాదధవానాస్తీప్రతీతి
ప్రకారీభూతమభావత్వమఖండోపాధిఃఅతోనానువపత్తిస్తస్యానుగత
త్వాత్అపవాఘుటోనాస్తీఘటాభావవద్భూతలమిత్యాదిప్రతీతావ
భావత్వమేవనిషయఃకింత్యత్వంతాభావత్వంతచ్చానుయోగితావి
షయానంఅఖండోపాధిరూపంవేత్త్యన్యదేతత్ఏతేననిరుక్తాన్యతరసం
భావచ్ఛిన్నసత్తావిష్టప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకభేదస్యతత్పంబ
వచ్ఛిన్నసత్తాన్యప్రతియోగితాకాభావస్యవాఘుటానాస్తీతిబుద్ధ
కారత్వమంగీకృత్యతదుపరిఘటోనాస్తీప్రతీతాఘటప్రతియోగికన్
త్రాభావవాసత్తావచ్ఛేదవాఘాన్వావిషయోవాచ్యఃతత్రసత్తాభావవ
నిత్యత్రలభావత్వంసత్తాభావవత్త్వంఏవంసత్తావచ్ఛేదవానిత్యత్రభేదత్వ
ఘటకమభావత్వంసత్తావచ్ఛేదవత్త్వమితితీత్యావిషయతానవస్థా
మాశంఖ్యయేకేచిదిహజాత్యఖండోపాధ్యతిరిక్తపదార్థస్యస్వరూ
తప్రకారతానాస్తీతిస్వయమన్యత్రవ్యవహారంతోపిఘటోనాస్తీత్యా
బుద్ధాదర్శితసత్తాభావసత్తావచ్ఛేదయోస్వరూపతఃప్రకారతాన్వీ
కృత్యలత్రవ్యాఃప్రాచురితిపరప్రాక్తవ్యాజేనస్వయమన్యనిర్భృతా
స్సమాదధతేతేకేవలంవిప్రలంభయంతిసామరానిత్యపథేయంకించయ
దినిరవచ్ఛిన్నప్రకారతాశ్రయీభూతంఘటోనాస్తీతిప్రతీతివిషయా
భూతంలభావత్వంస్యాత్త్రితస్యాఖండత్వంకేనవారణీయంఇదమేవహి
జాతేరఖండోపాగేశ్చాఖండత్వంయన్నిరవచ్ఛిన్నప్రకారతాశ్రయత్వం
నామనిధాచసిద్ధంనాస్తీతిప్రతీతిప్రకారీభూతధర్మస్యాఖండోపాధితయా
తత్రసత్తాప్రతియోగికత్వకల్పనంతుకిమర్థమితనజానీమఃయేపునరిహాఖం
డోపాధిర్నవిశ్వనాధపంచాననస్యాభిప్రేతఇతిభామ్యంతిలేజాత్యఖం
డోపాధ్యతిరిక్తపదార్థజ్ఞానస్యకించిధర్మప్రకారకత్వనియమాత్ఇత్యు

తరితసముక్తావళిగ్రంథే అఖండోపాధిగ్రహణం ప్రదర్శ్యప్రమాపముత
 వ్యాసినచపదార్థాధిక్యం సామాన్యతయాతత్వాత్ యదపితాదృశవ
 త్రాభావరూపం సత్త్వద్యేయరూపంవా అభావత్వమనుపస్థితమప్రకారః
 విశేషణభేదేన విశిష్టజ్ఞానహేతుతాయా భేదానితప్తైరేషా క్తం తదపి
 ప్రకారతాసంబంధేన తత్పునఃసీయబుద్ధిప్రతి విషయతాసంబంధేనత
 త్పునఃసీయజ్ఞానస్య కారణత్వమితీత్యా విశేషణజ్ఞానకారణతా యావిశే
 షణభేదేష్య భిన్నత్వాన్నచపురుష భేదేనకారణతాభేదావ త్తితి ఇతివా
 చ్యంపురుషాణామపి విశేషణతయాతద్భేదేనకారణతా భేదస్యనవాప్య
 నశ్యకత్వాత్ య త్వన్యోన్యభావత్వస్య భావగృహ్యక్రేవక్తవ్యత
 యాలభావత్వస్య న్యోన్యభావత్వగృహ్యే అన్యోన్యక్రయత్వాపత్తి
 రితితైశ్చిదాక్షిప్తం నతత్త్వోదత్తమం అన్యోన్యభావత్వస్యఅభావత్వగ
 ర్భస్యాక్రేవిర్వక్తవ్యత్వేపి భావత్వావచ్ఛిన్న తాదాత్మ్యసంబంధావచ్ఛి
 వచ్ఛిన్నప్రతియోగితా కోయ సదవ్యత్యరూపప్రకృత లక్షణశరీరేతభా
 వత్వః వేశే ప్రయోగనాభావాత్ యదవ్యభావస్యభావ భిన్నస్వరూప
 త్వేఅభావోనభావ ఇతివాక్యాచ్ఛాబ్దబోధానుపపత్తిః ఉద్దేశ్యతావచ్ఛే
 దకవిధేయ యోరైశ్చ్యోగితన్న ఇష్టత్వాత్ తత్రాభావ పదస్యా
 భావపదనాచ్యత్వ విస్తారకత్వస్వీకారాద్వా తస్మాన్భావభిన్నత్వమభా
 వలక్షణయైక్తమేవ సజ్జితితప్రతిప్రకారీభూతం అభావత్వంత్వఖండో
 పాధిరూపమచయోగితాత్వానుగతాను యోగితానానానానచతాదృ
 త్ఖాండోపాధా ప్రమాణాభావః భావాభావసాధారణన జల్లిఖతప్రతీతే
 రేవప్రమాణత్వాత్ సచఘటానాస్తీరితీతా దర్శితసత్త్వద్యేదపవత
 త్తద్యై కిత్వేన ప్రకానో స్త్యేతివాచ్యం భావాసంగహత్ అభావప్రత్య
 యోహివిశిష్ట వైశిష్ట్యమర్యాదాన్నాతీతే ఇతినియమేనప్రతియోగ్య
 విశేషితా భావతాకిప్రత్యక్షిన్యాప సద్ధాంతిత్వాచ్చ ఇదంతమిత్వా
 జావపితే జోభావత్వేనైవభావం నతుతద్యైక్తీత్వేనీత్యం గీకారాదధ

వాచభావప్రత్యయ ఇత్యస్యాభావత్వవిశిష్ట ప్రత్యయఇత్యర్థాన్నేదంతమ
 ఇతిప్రతిత్వనుసరితైః తత్రచాభావత్వవిశిష్టతద్వ్య కిత్వ విశిష్టభేద
 త్యుచ్యతే తర్హిమటాభావవిష్టంసత్వాచచ్ఛేదం తద్వ్య క్తిస్వీనావగాహ
 మానస్తవ్యక్తిమానతి ప్రత్యయోపిమటత్వవిశిష్ట వైశిష్ట్యావగాహీ
 స్యాన్నచాభావత్వస్యా ఖండోపాధిత్యేమటత్వా రస్య ఖండోపాధిత్యం
 స్యాదితివాచ్యం నిరవచ్ఛేద ప్రకారతా శ్రయత్వేనస్వరూపసంబంధేన
 వర్తమానత్వాత్మకా ఖండోపాధిత్యేపరవచ్చిన్న ప్రకారతాశ్రయత్వాం
 శస్యేవత్వాత్ ద్రవ్యగుణకర్మనువర్తమానస్యా ఖండభర్తృస్వనమవాయే
 నైవవృత్తి సాధవేనస్వరూపసంబంధేన వర్తమానత్వాశిస్య ఆపాదనా
 సంభవాత్ అతఏవద్రవ్యగుణకర్మస్యేవ వర్తమానమఖండరూపంజాతిః
 యత్తుసామాన్యాదాయత్ర క్వచిదపిక్రతాస్పదం తద్ద్రవ్యగుణకర్మను
 వర్తమానమవర్తమానంవా ఖండోపాధిరిత్యేనైవవృత్తి సామాన్యాదా
 సమవాయాభావేన తత్రస్వరూపసంబంధే నైవవృత్త్యైవత్వత్వాదితిసి
 ణ్ధా-తః॥ మూలేనసంగ్రాన్యోన్యా భావభేదతత్వతీనంసర్గ శబ్దాదా
 త్త్వాతిరిక్తసంబంధపరిః అధనావృత్తివియాముక సంబంధపరిఃతాదాత్త్వా
 తిరిక్తవృత్త్య నియాముకసంబంధస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వానంగీ
 కారాత్ అన్యోన్యశబ్దస్తుతాదా త్యపరిః సంసగ్రాన్యోన్యాభ్యామభావ
 స్సంసగ్రాన్యోన్యాభావః అనచ్చిన్నప్రతియోగితావత్త్వా త్పరీయార్థః
 ధావ తాదాత్త్వాతిరిక్త సంబంధావచ్చిన్న ప్రతియోగి తాకాభావతా
 దాత్త్య సంబంధావచ్చిన్న ప్రతియోగితాకాభావశ్చేత్యర్థః ఇదంచధ్వం
 సప్రాగభావయోరిత్యతా భావవిరోధితామతే శ్యామఘటే సమవా
 యేనరిక్తోనాస్తి రక్తఘటేనమవాయేన శ్యామోనా స్తీతిప్రతితా ప్రాగ
 భావధ్వంసయో రివ విషయతయూతయోంపి సమవాయసంబంధావచ్చి
 న్నప్రతియోగితా కత్వమస్తీత్యభ్యుపగమేన కేచిత్తుసంసర్గశబ్దఃప్రాగ
 భావాదిషుత్రిషురూఢః అన్యోన్యశబ్దశ్చభేదేతథాచసంసర్గశ్చాన్యోన్యశ్చ

సంసర్గాన్యోన్యాయ తావతావభావాచేతిద్వంద్వా త్పరంకర్మధారయతి
 ప్రామాణ్యః అన్యేతు అన్యోన్యనాభావః అన్యోన్యభావః తాదాత్మ్యసం
 బంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావ ఇత్యర్థః సంసర్గ శ్చాన్యోన్యభావ
 శ్చేతిద్వంద్వః సంసర్గశబ్దస్తుప్రాగ భావాదిత్రయవర ఇత్యాహుః ఏతదుభ
 యముపి సంసర్గారోపజన్య ప్రతివిషయాభావత్వం సంసర్గాభావత్వమితి
 ప్రాచీననిరుక్త్యననురోధః ॥ అన్యోన్యభావస్యేతి ఏకావిధాయస్యసవ
 కవిధస్తస్య భావస్తత్వం ననుకీమిదం విధాయామేకత్వం సతావత్తద్వ్య
 క్తిత్వం అవ్యావర్తకత్వాత్ ద్రవ్యాదావపితథావిధైక విధత్వసత్వేన
 తస్యాపివిధాగా సంభవప్రసంగాత్ నచైకాస్వభిన్నధర్మా సమానాధికర
 ణావిధాధర్మోన్యస్యేతి స్వభిన్నధర్మాసమానాధికరణధర్మవత్త్వంధర్మత్వ
 యశూన్యత్వ పర్యవసితమేకవిధత్వమితివాచ్యం అన్యోన్యభావేన్యోన్య
 న్యాభావత్వప్రమేయత్వయోర్ద్వయోస్సత్వాత్ నచైకాయత్కించిద్ధర్మ
 నిష్కన్యూనవృత్తితానిరూపకభిన్నవిధా అసాధారణధర్మోన్యస్యేతివృ
 త్పత్త్యా యత్కించిద్ధర్మ నిష్కన్యూనవృత్తితానిరూపక భిన్నాసాధారణధ
 ర్మకత్వంతత్ సచాసాధారణధర్మః (ప్రకృతే) అన్యోన్యభావత్వమేవ ఏతా
 ద్భూతైకవిధత్వం అన్యోన్యభావత్వావచ్ఛిన్నస్య విభాగాసంభవేపేతు
 రేవేతివాచ్యం అన్యోన్య భావత్వస్యాపి ఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగి
 తాకత్వాదీనిష్కన్యూనవృత్తితానిరూపకత్వాత్ ఏవమన్యేపివక్షాన్సుం
 రంతోపిస్వతస్ప్రతిపాశ్యంతే ఉచ్యతే ఏకాపరస్పరావిరుద్ధా విధాతీతిః
 స్వస్వప్రతిత్వేనావశ్యేన క్తవ్యతయేష్య మాణధర్మసామాన్యరూపాయస్యే
 తివృత్పత్త్యా పరిస్పరావిరుద్ధావశ్యేన క్తవ్యత్వప్రకారకేచ్ఛా విషయా
 భూతివృత్పత్తిధర్మసామాన్యకత్వమేక విధత్వమితిప్రాప్తం తచ్చవిభా
 గాసంభవేపేతుః తథాపి అన్యోన్యభావవృత్తిత్వేనావశ్యేన క్తవ్యత
 యోయే ధర్మాభిప్రాయంతే గ్రంథకృతాతాదాత్మ్య సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతి
 యోగితాకత్వా భావత్వప్రమేయత్వాదయః సతేపరస్పరవిరుద్ధానియే

తుపరస్వవిరుద్ధాఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాదయః సతేవ
 క్తవ్యతయేష్యం తేతేమాంవిశిష్యవక్తుంబోధుంవా కల్పకాలస్యాపర్యా
 స్తత్వాత్ యద్యఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వఘటత్వావ్యధ
 ర్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభ్యాం విభాగసంభవతి తథాపి తథా
 విభాగస్వారసికః తథానతిపటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వతదన్య
 ధర్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభ్యామేవ మేతైకధర్మమాదాయత
 దవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వతదన్యధర్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వా
 భ్యాంవిభాగసంభవేన తత్రకంధక్రమాదాయ విభాగఃక్రియతామిత్యత్ర
 నిరూపకాభావాత్ యద్యపివ్యాసజ్యపృత్తిధర్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగి
 తాకత్వతదన్యధర్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభ్యాంవిభాగశ్శక్యతే
 కర్తుంతథాపి తావపిధర్తానవక్తవ్యతయా గంధవృక్షేష్యే అత్యంతా
 భావసాధారణత్వాత్ యేత్విష్యతే తేనతాభ్యాంవిభాగః క్రియతవే
 తినానుపపత్తిగంధః స్వాదేతత్ సంసర్గాన్యోన్యభావభేదత ఇతిరూపే
 చరమనిర్విషాన్యోన్యభావవిభాగా భావవీర్యశంకాయాః ప్రథమనిర్విష
 సంసర్గాభావ విభాగకాలేకధమ్మస్థినితిచేదత్రతేచిత్ అభావస్తుద్విధా
 న్యోన్య సంసర్గాభావభేదత ఇత్యేవమూలపాఠః ఏనుముక్తావభ్యామిష్య
 న్యోన్యేత్యేవ ప్రతికధారణం అన్యోన్యభావసంసర్గా భావభేదాదిత్యర్థ
 ఇత్యేవచవినరణమపి పాఠాంతరంతప్రామాదిక మిత్యాహుః అన్యేతు
 సంసర్గాభావ విభాగాసంతరకాల ప్రసక్తికామపితదా శంకామిహౌవని
 రాశ్రుతమా నక్షుపిలాఘవాయ వాక్యాంతరప్రయుక్త్యభావాయచఅన్య
 ణోత్తరత్ర ఏతద్వాన్యప్రయోగేతద్విభాగాసంభవాదితి వంచమ్యంతా
 న్యయయోగ్యం తద్విభాగోనకృత ఇత్యాదికంశబ్దాంతర మవశ్యంప్ర
 యోక్తవ్యంస్యాత్ తథాచాక్షరగౌరవం భిన్నవాక్యప్రయుక్తిశ్చనచా
 త్రసంసర్గాభావవిభాగే అన్యోన్యభావ విభాగాసంభవస్య హేతుత్వా
 భావాత్కథమన్వయఇతివాచ్యం ద్వితీయాంతసంసర్గాభావ పదోత్తరా

ధ్యాన్యజైవ కారబోధి కేనవంసగ్రా భావేతరాభావకర్మ కత్వాభావేన
 సంసర్గా భావేతరాభావకర్మక విభాగాభావవిశిష్టత్వేనవా విశేషితేభా
 త్వవిభాగేత దన్యయసంభవాత్ తావతానవిశేషణే హీనిన్యాయేనవి
 శేషణాం శేతస్యప్రయోజక తాలాభసంభవాత్ అథవాఅభావత్వా
 వచ్చిన్న విభాగోత్తరకాలీన సాధర్మ్యనిరూపణపూర్వ కాలాత్తకో
 యోలట్పత్త్యయ వివక్షితవర్తమానకాలః తద్విశిష్టవిభాగత్వావచ్ఛేదే
 నసంసర్గా భావవిష్టకర్మతాయాః నిరూపకతాసంబంధేనాన్యాయః తేనా
 స్మికకాలే సంసర్గాభావాతరి క్రస్య విభాగోనాస్తీతిలభ్యతే తతశ్చవర్త
 మానకాలీన విభాగత్వవ్యాపకత్వ విశిష్టనిరూపకతా సంబంధేనసంసర్గా
 భావకర్మతా విశేషితివిభాగత్వవిశిష్టే తద్విభాగానంభవప్రయోజ్యత్వం
 భాసమానంవిశేషణాం శమాదాయపర్యవస్యతీతిబోధ్యం అస్మద్గురుచర
 ణాస్తువిభాజ్యతా వచ్ఛేదకీగుతసంసర్గాభావత్వస్య అన్యోన్యాభావత్వ
 గర్భితయూతద వచ్చిన్నస్యైవప్రథమం విభాగోయుక్తః సతుసంసర్గాభా
 వత్వావచ్చిన్న స్వేత్యాశంకాయాం తస్యయదివిభాగః క్రియతేతదాప్ర
 థమమేవ విభాగోయుక్తస్సాన్యత్ నన్విసాతద్విభాగఃక్రియతే తస్యైక
 విధత్వాత్ అతశ్చతద్విభాగాసంభవాత్ సంసర్గాభావంవిధజత ఇత్యర్థ
 ఇతిరీత్యా గ్రంథంసమర్థయంతి అన్యోన్యాభావభిన్నాభావత్వమితి ఇదంచ
 నమసియతా భావానాంభేదపక్షే అన్యధాకపిసంయోగాత్మంతా భావ
 స్యవ్యాప్య వృత్తిః పిసంయోగిభేదా భిన్నత్వాసంభవేపి ఘటత్వాత్సం
 తాభావస్యఘటభేదాభిన్నతయా అన్యప్రాయేనైవనుతఃపాపిఘటత్వాం
 త్యంతాభావస్యస్వాత్మంతాభావవచ్ఛేదస్వావచ్చిన్న భిన్నభేదాత్మకత్వా
 త్వాత్ప్రతిదుర్వారానచస్వాత్మంతాభావాత్మంతా భావపవస్వాత్మకోసతు
 స్వాత్మంతా భావవచ్ఛేదస్వావచ్చిన్న భిన్నభేదావపీతివాచ్యం యథాహి
 స్వజ్ఞానేస్వాత్మంతాభావాజ్ఞానాత్ స్వాత్మంతాభావొనాస్తీతి జ్ఞానా
 చ్చస్వాత్మంతా భావాత్మంతాభావః స్వాత్మకః తథాస్వజ్ఞానేస్వావచ్చి

స్మరేదాజ్ఞానాత్ స్వావచ్ఛిన్నభిన్నో నాయమితి జ్ఞానాచ్చస్వావచ్ఛిన్నభి
 స్మరేదన్య ఏవంస్వజ్ఞానేస్వాత్మంతా భావవాన్నాయమితి జ్ఞానాత్స్వా
 త్మంతాభావపద్ధేదన్యచ స్వాత్మకతాయాయుక్తి సిద్ధత్వా వాపిస్వం
 యోగాత్మంతా భావస్వస్వరూపసంబంధేన స్వాత్మంతాభావపద్ధేదరూ
 పత్వాసంభవేపి వృత్త్యవియామకసంబంధస్య అభావప్రతియోగితావచ్ఛ
 ధకత్వపక్షే విషయతాసంబంధేన యస్వాత్మంతాభావస్తద్వద్ధేదరూ
 పత్వేతివిరహః ఏవంకపిసంయోగాత్మంతా భావస్యకేవలత్వముతయూ
 స్వరూపసంబంధేన తదవచ్ఛిన్నభేదప్రపద్ధావపి విషయతాసంబంధేనత
 దవచ్ఛిన్న భేదప్రసిద్ధావిషయతా సంబంధేనస్వావచ్ఛిన్న భిన్నభేదాత్మ
 కత్వముతతమేవ ఏవంస్వేమామేవ అన్యంతాభావానాం ధ్వంస సాగభా
 వయోశ్చ తథాత్వాదన భవః కింబహునా జగతపవతథా స్వాద పసిద్ధిరి
 తినచతాదాత్మ్యసంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాభిన్న ప్రతియోగితా
 నిరూపకత్వం అన్యోన్యభావభిన్నత్వం తచ్చఘటత్వాత్కంతా భావాదా
 ఘటత్వనిష్ఠ ప్రతియోగితాయానా యైవనిర్వహతి ఏవంచఘటత్వా
 త్మంతా భావ ఘటభేదయోరభేదేపి పక్షిరితివాచ్యం ఏవంసత్యన్యోన్య
 భావస్యాపి కించిద్విశిష్టస్వా త్మంతా భావవిషయతాది సంబంధావచ్ఛ
 స్మస్వాత్మంతా భావాదిస్వస్వరూప సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితా
 నిరూపకత్వ మూదాయాతివ్యాప్తిః ప్రతియోగితాయాం భావప్రతిత్వ
 విశేషణేన వారణేపిఘటభేదాదేస్సాస్య భావాభావాత్మకతయాస్వాభా
 వాత్మకస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకరూప భావనిష్ఠతాదాత్మ్యతిరిక్తసం
 బంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వాదతి వ్యాప్తేర్దత్వారత్వాత్ సచఘ
 టభేదస్య ఘటత్వాత్మంతా భావరూప త్వాల్లక్యత్వమితివాచ్యం అలక్య
 భూతస్యభేద వైవాప్రసిద్ధత్వాత్ సంయోగిభేదస్యాపి స్వసమవియత
 ద్రవ్యత్వా భావాభిన్నత్వాదివిడచ్యతేసమవియతా భావయోరేభేదపవే
 తినఘటభేద ఘటత్వాత్మంతాభావయోరైక్యం ఏవంస్వాత్మంతా భావాత్మం

తా భావస్య స్వాత్మక శ్వేపిస్వాత్మంతా భావవద్భేదస్య స్వాదతిరిక్తవస
 సత్తుస్వాత్మకవసః సంయోగాదేస్వా భావవద్భేదరూపత్వా సంభవేన
 రవ్యత్రైవిధతన్మాతిరిక్తత్వకల్పనాత్ సచైకత్రాసంభవమాత్రేణసర్వత్ర
 తథాకల్పనే గగనాదేస్వాభావా భావరూపత్వా భావేః ఘటాదేరపి
 స్వాభావాభావ రూపతానస్వాదితివాచ్యం గగనాదేరపిస్వాభావాభావ
 రూపతాయా నాధాదిభిరుద్భుప్తత్వాత్ స్వాభావవద్భేదస్యస్వాదతిరి
 క్తత్వపక్షో భక్తిచార్యేణాప్యైక్యవివేచనసంయోగిభిన్న భేదోనసంయో
 గరూపః వ్యత్యేతస్యావచ్ఛేదక మనంతర్భావైవప్రతితేః అతస్సర్వత్రై
 వస్వావచ్ఛిన్న భిన్న భేదస్య స్వాదతిరిక్త వేత్త్యాశయేనేదంలక్షణంఅథ
 వాన్యోన్యా భావత్వాత్కౌతా భావత్వాదేః పరస్పరసామానాధికరణ్యే
 పిణ్వవధేయసం కరేపీతీన్యామేవ భాగోపపత్తిః తథాచతాదా త్యసం
 బంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగిత్వానిరూపితం అనుయోగిత్వంసంసర్గా భావ
 త్వంతథాచ ఘటభేదేయూ ఘటనిష్ఠతాదా త్యసంబంధా వచ్ఛిన్నప్రతి
 యోగితా నిరూపితానుయోగితా సాన్యోన్యా భావత్వమిత్యుచ్యతేయా
 తుఘటత్వనిష్ఠసమ నాయ సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా నిరూపితా
 నుయోగితా సాత్మంతా భావత్వమితిచ ఏవంఘటభేదనిష్ఠాయా విషయ
 తాసంబంధా వచ్ఛిన్నస్వాత్మంతా భావాదినిష్ఠస్వరూపసంబంధా వచ్ఛి
 న్నప్రతియోగితా నిరూపితానుయోగితా సాత్మంతా భావత్వ రూపేతి
 నానుపపత్తిగంధః ఏతచ్ఛసంసర్గా భావత్వం భావా భావసాధారణంఘ
 టాభావేనాస్తీత్వాది ప్రతితిసిద్ధానుయోగితాయా అపీద్యతత్వాత్
 యదిచతద్వ్యాప్యత్తానిర్వాచ్యం తదా భావభిన్నత్వ మపివిశేషణందే
 యత్రత్ర భావ సాధారణ్యవత్తే అన్యోన్యా భావభిన్న మన్యోన్యా భావత్వ
 భిన్నంతా వాత్మ్య సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితానిరూప తానుయోగి
 తాభిన్నయద భావత్వం తత్సంసర్గా భావత్వమిత్యర్థః తద్వ్యాప్యత్తత్వప
 క్షేతులన్యోన్యా భావభిన్న త్వేనత్య భావత్వంత్రలన్యోన్యా భావ భిన్నత్వం

చ తాదాత్మ్య సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగిత్యానిరూపితానుయోగి
త్వంబావావత్వం భావభిన్నత్వం ఏవమన్యోన్యభావత్వం తాదాత్మ్యసం
బంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావత్వం ఇత్యత్రాన్యోన్యభావత్వస్య
భావసాధారణ్యపక్షే తాదృశప్రతియోగితాకంతాదృశప్రతియోగితాని
రూపాంశుదభావత్వమనుయోగిత్వంతదన్యోన్యభావత్వమిత్యన్వేషితవాన్య
స్య త్రైవిధ్యపక్షేతు తాదృశప్రతియోగితా కష్టే సత్యభావత్వం తత్ తా
దృశప్రతియోగితాకత్వంచ తాదృశప్రతియోగితాని రూపితానుయోగి
త్వాభావత్వం భావభిన్నత్వతః భావనిష్ఠతాదాత్మ్యసంబంధావచ్ఛి
న్నప్రతియోగితా నిరూపితానుయోగితా విశిష్టవత్త్వం నాతంత్రా శ
యశ్చిబోధ్యం అత్ర తాదాత్మ్యమసాధారణోధర్మః సచఘటపటోనే
త్యాదౌ పటత్వాది తస్య తాదృశప్రతితౌ ప్రతియోగితావచ్ఛేదక
త్వంబావనభావతే ఏకప్రతియోగి విశేషణధర్మవిధయా అన్యచ్ఛసం
బంధవిధయా తత్ర వనమస్వరూపతః ద్వితీయంతు తాదాత్మ్యత్వేనయా
పేతా తాదాత్మ్య త్వంత్యఖండోధర్మః పటతరావృత్తి స్వేనతి పటవృత్తి
త్వానానుయోగినస్సంయోగేనాభావప్రతియోగితా వచ్ఛేదకత్వంతు
వసంయోగ్యతే నరూపేణానతత్రాతి వ్యాప్తికిచిత్ భట్టాచార్య
మతానుయాయినస్తు తాదాత్మ్యమేకమాత్రవృత్తిధర్మః సచతద్వ్య
క్తిత్వాది రూపస్సవచనీలో ఘటఇత్యాదౌ సంసర్గః సంసర్గతావచ్ఛేద
కంచైకమాత్రవృత్తిత్వం అతోనబహువ్యక్తి విశేష్యజ్ఞానే సంసర్గాన
నుగమః ఘటపటోనేత్యాదౌచనపప్రతియోగితా వచ్ఛేదకసంబంధః
సంబంధతా వచ్ఛేదకంచైకమాత్రవృత్తిత్వం అతోనానుగమః ఏవంసం
యోగినస్సంయోగేన ఆభావేనాతివ్యాప్తిప్రసక్తిః సంయోగపై వ్యక్తమా
త్రవృత్తిత్వా భావాదిత్యాహుః ఆధాస్మిన్నతే ఏకమాత్రవృత్తిసంబం
ధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావత్వ మన్యోన్యభావత్వమితిప్రాప్తం
తత్త్రైవిధ్యమాత్ర వృత్తిత్వంస్వప్రతియోగి వృత్తిత్వస్వసా మానాధికర

గోభయసంబంధేన భేదవిశిష్టాశ్చ్యుతం ఏకభిన్నావృత్తిత్వ మిత్యాదియా
 వసంస్వమేన భేదఘటితంచేత్యాత్మా శ్రయోదుర్వాగతిచేష్ట స్వసా
 మానాధికరిత్యా వ్యాభావసామానాధి కరణోభయసంబంధా వచ్చిన్న
 వ్యావృత్తి పద్ధత్యావచ్చిన్న ప్రతియోగితాకాభావవత్త్వవైవ
 భేదాద్య ఘటితస్యవిర్వచన స భవాత్ అత్రచవ్యావృత్తి వృత్తిస్వనివేశా
 త్ పటాది నిష్కలద్యవృత్తిత్వేతా దృశోభయసంబంధేన సంయోగాదేస్స
 త్వేపిసక్షుతిఃవ్యావృత్తిత్వంచ కాలికసంబంధావచ్చిన్న త్యాభావవిశి
 ష్టావచ్చిన్న వృత్తిత్వాభావవత్త్వం కాలికసంబంధావచ్చిన్న త్యాభావం
 వేశాచ్చ వ్యతిరేకిధర్మమాత్రస్య కాలేవచ్చిన్నవృత్తి కిత్వేపిసక్షుతిః
 అత్రస్వ తాభావత్త్వం అనుయోగితానతుభావభిన్నత్వం తేనతాదా
 త్యాతరాభావ ప్రసక్తిరితిబోధ్యం వినాశ్యాభావత్త్వమితి ననుఘటోత్ప
 త్తేఃపూర్వం ఘటాభావబుద్ధేతత్త్వంతా భావఃషయక స్వేనై ప్రాపవత్తా
 పరితక్త్రాగ భావేమానాభావం నచఘటోభవిష్యతీతి ప్రతితివ్యవహ
 రాత్రమానం వర్తమానప్రాగభావ ప్రతియోగితవైవ భవిష్యత్
 దార్థత్వాత్ వర్తమానాంత్యంతాభావ ప్రతియోగితస్య తథాత్మేక
 దాచిదప్యే తద్దేశానంబంధినివస్తు నితద్వ స్త్విహభవిష్యతీతి వ్యవహారా
 వత్తేతివాచ్యం వర్తమానకాలధ్వంసాధి కరణసమయయా త్రవృత్తి
 త్యాదేశవభవిష్యత్వరూపత్వసంభవాన్నచోత్పన్నవ్యక్తేః పునరావత్తి
 వారణాయన అవశ్యక ఇతివాచ్యంఘటపతిక సాలేభావిఘటప్రాగభావసమవ
 హితయా కపాలత్వాద్యవచ్చిన్న ఘటితసామాన్యసామాన్య ఘట
 త్యావచ్చిన్నోత్పత్తి వారణాయద్రవ్యం ప్రతిద్రవ్యస్యప్రతి బంధక తా
 యాకిన్లప్తతయా తతప సోత్పన్నఘటవ్యక్తేః పునరుత్పత్తివారణసంభవా
 త్ వ్యావృత్తిధర్మావచ్చిన్నే జననీయేవ్యావృత్తిధర్మావచ్చిన్న జనక సామగ్ర్యాల
 పేక్షితత్వాత్ నచద్రవ్యం ప్రతిద్రవ్యస్య ద్రవ్యైవత్పత్తికాలోత్పత్తికధ్వం
 సానాంవా ప్రతిబంధకత్వమిత్యేత వినిగమనావిరహ వత్తిరితివాచ్యం

ప్రాగభావమాది నోపితద్భటవ్యక్తిప్రతితద్భటప్రాగభావస్యక్తేస్తద్భవ్య
క్తిత్వేనకారణత్వముచ్యతాం తత్కాలోత్పన్నాసంత పవనపరమాణు
సంయోగప్రాగభావానాంవేత్సత్రవినిగమనావిరహావత్తేర్ధ్వరారత్వా
తోఅథతద్భటవ్యక్తిప్రాగభావస్యతత్కాలోత్పన్న పవనపరమాణుసం
యోగప్రాగభావానాంచసమవియతత్వేన అభిన్నతయూచకారణభేదః
నవాకారణతానచ్చేదక భేదఇతిసవినిగమనావిరహావ్రసక్తిః యదిచపవన
పరమాణుసంయోగప్రాగభావస్యపరమాణు సాధారణత్వాతోనతద్భట
ప్రాగభావనమనైయత్వంతత్కాలోత్పన్నక్రియాప్రాగభావస్య వీరవ్య
క్తిరూత్రవృత్తిత్వేన సమనైయత్వసంభవం ప్రాగభావస్యానేకవ్యక్తి
ప్రతియోగిత్య మపసిద్ధాంతఇతిమన్యజీ తథాపితద్భటవ్యక్తిప్రాగభావ
స్యపరదాధాంతర ప్రాగభావమాదాయ వినిగమనావిరహావ్రసక్తిరతద్భ
టాలోత్పత్తిస్వీతియాదిక్షణవృత్తిస్తద్భటోత్పత్త్యభావతద్భటకారణాభావ
ప్రయోగ్యస్తద్భటోత్పత్త్యభావత్వాదిత్యేతాదృశధర్మిగ్రహక మానసి
తద్భటవ్యక్తికారణతాకత్వస్యేన వినిగమనత్వాతోప్రతియోగిభూ
తస్తద్భటోపస్థితీనోపస్థితకతయా లఘునాతద్భటావ్యక్తిప్రాగభావేన
ప్రాగభావాంత రాణామన్యధాసిద్ధత్వాంతి చేహూద్రవ్యాభావత్వా
పేక్షయా ద్రవ్యోత్పత్తికాలోత్పత్తిక ధ్వంసత్వానచ్చిన్నా భావస్యస్వ
సామానాధి కరణ్యస్వరూపాన కాలోత్పత్తికతోద్భవయ సంబంధేనద్ర
వ్యాదికీష్ట ధ్వంసత్వానచ్చిన్నా భావత్వపర్యవసితస్య గురుతయాకార
ణతావచ్ఛేదక త్వాసంభవేపనిగమనావిరహావ్రసక్తేః కించనిపుణతరవివే
చనాయాం ఉత్పన్నస్యఫటస్య పురుషత్పత్త్యాపత్తిరిత్య పార్థకంపచనం
తథాహి ఉత్పన్నస్యఫటస్య కిమపస్థానక్షణేషు పురుషత్పత్తిరాపాద్యతే
ప్రధ్వంసక్షణేషువా ఆద్యే ఉత్పత్తిర్నామ ఆద్య పరాసంబంధం సచకంచద్దే
శావచ్ఛేదేన ఆద్యక్షణవృత్తిత్వం ఆద్యక్షణావచ్ఛేదేనకించి ద్వేకవృత్తి
త్వం ఉత్పత్తికాభియాధాపిసా ద్వికీయాదిక్షణేషు ఘటాదావాపాద్యమా

నాతత్త్వజేష్ఠాద్యత్వాపత్తైః క్రాంత్యుతిశేషాంశస్య సిద్ధత్వాద్ద్వితీ
యాదిక్షణేష్ఠాద్యత్వం పునరశక్త్యాపాదనం తద్ధి తద్వటాధికరణక్షణభవం
సానిధికరణత్వేనతి తద్వటాధికరణత్వం తత్రచవిశేష్యాంశ సిద్ధవేషవిశే
షణంపునరా పాదనీయం నచతత్సంభవతి తథాహి ప్రథమక్షణస్యశబ్ద
టాధికరణత్వం తావద్దుర్వాసం తత్సూక్ష్మసామగ్ర్యా స్పృశన్నత్వా
త్తస్యచక్షణస్య ద్వితీయక్షణేభ్యంసోపి తథాతత్కాలావస్థాయీపదార్థ
సముదాయా త్మకతత్త్వణఘటకీభూతస్య కస్యచిత్పదార్థస్య స్వనాశకబ
లాదుత్పద్యమాసం ప్రధ్వంసముపరోద్ధమస్తాక మసమర్థత్వాత్ ఏవా
గ్రంథకృద్వత్త్వ మాణేష్ఠపిక్షణోపాధిషు పూర్వపూర్వక్షణభ్యంసోద్వితీ
యాదిక్షణే దుర్వాసః స్ఫుటీభవిష్యతి చేదముపరిష్టాదేవముత్పన్నస్య
ప్రథమక్షణభ్యం సస్యయత్కాలిక సంబంధేనాధికరణత్వం ద్వితీయక్ష
ణస్యకథంకారం వారణీయం ఏతేనప్రధ్వంసక్షణేషు తదుత్పత్తింపినాప
త్తిబధమారోహతి ఉక్తరీత్యా ఉద్యత్వాపాదనాసంభవాత్ భ్యంసస్య
ప్రతియోగి విరోధితయా ఘటతత్త్వణసంబంధా పాదనాసంభవాచ్చ
ప్రతియోగివ్యక్త్యుపధాయకయావత్కారణానంత దానీమస భవా
చ్చతస్మాదర్థ సమాజగ్రస్తపౌత్పన్నస్య పునరత్తత్త్వభావశ్చసతదర్థం
ప్రాగభావకల్పనా యత్తు సమాసతంతకుపలప్థవేత త్తటవ్యక్తేఃపటాం
తరాధికరణతంతమవారణాయ సమవాయేనతత్పటవ్యక్తిం ప్రతిబహూ
నాంతంతూనాంతం తుసంయోగాగానాం వాతత్తద్వ్యక్తిత్వేనకారణత్వ
కల్పనాపేక్షయా ప్రాగభావాంగీకార ఆవశ్యకేనచప్రాగభావాంగీకా
రేపిప్రచతు రేషుతంతమసంయుక్తమాత్రేషు తత్పటవ్యక్తేరుత్పత్తివార
ణాయతద్వ్యక్తిం ప్రతితద్వ్యక్తిక్త్యసమనాయీ కారణచరమనంయోగ
వ్యక్తేత్తద్వ్యక్తిత్వేన కారణతాయాప్రవశ్యకతయా తేనైవపటాంతరాధి
కరణతాతు ఘటద్యుక్త్యాపత్తివారణ సంభవశ్చితివాచ్యం సమవాయేన
తత్పటవ్యక్తిం ప్రతితత్సంయోగవ్యక్తే స్పృశమవాయేనహేతుత్వే తత్పటా

ధికరణతంత్రంత రేవ్యభిచారాపత్యా కలికసంబంధేనైవ హేతుతాయా
వాచ్యత్వేన పటంతరాధికరణతంత్రము తద్వ్యక్త్యైవ తేద్దుర్వారత్వాది
తిమహాదేవగ్రంథేపితం తత్తుత్తర్గ్రంథపవాగ్రేమాపితప్రాయం తద్గ్రంథే
హిసంయోగ నిరూపణేకార్యతా వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న యత్కించిద్వ్యక్త
క్త్యధికరణయావద్వ్యక్తి నిష్ఠాభావప్రతియోగిత్వ సైవవన్యభిచారప
దార్థత్యముక్తంనచేహతాద్యశన్యభిచారస్సంభవతితత్తత్ప్రకాశభావూ
ప్రమాణిక ఇతిచేమచ్యతే ఆస్తునమవాయేనైవ తత్సంయోగవ్యక్తే
స్తత్పటవ్యక్తిం ప్రతికారణతా తథాపి ప్రకాశభావూదుర్వారః యథా
హితిత్సంయోగ వ్యక్తిరూపవిశేష నామగ్రీమనపేక్ష్యవతంతుసంయో
గత్వాన్యవచ్ఛిన్న ఘటితప్రమాణ్యాసామగ్రీ పూర్వితంతుషు తత్పటవ్య
క్తిముత్పాదయతి తథాపటంతరాధికరణతంత్రము వ్యపితాంకుశోనోత్పా
దయేత్ పూర్వత తుషుతత్పటవ్యక్త్యు పథాయకతావచ్ఛేదక స్వేనక్లేశ
ధర్మావచ్ఛిన్నా నా తత్రాభాధాత్ తత్స్తత్పటవ్యక్త్యుపథాయకంకించి
త్పటంతరాధి కరణతంత్రువ్యాప్తి తం తత్పటాధికరణయా వత్తంతుసా
ధారణమప్యేవవ్యం తదేవప్రకాశభావశబ్దితమితి ననుత తద్వ్యక్తిసమవే
తసత్సామ్యం ప్రతిత తద్వ్యక్తేస్తదాత్మ్యేన కారణతాస్వీకారేనో
క్త ప్రకాశభావసిద్ధి ప్రత్యాశాతథాహి సహసన్యాపితంతూనాం త తద్గ
తరూపరసాదిసాధా రణ్యేనత త్తత్సమవేత సత్వావచ్ఛిన్నం ప్రతితత్త
ద్వ్యక్తిత్వేన కారణతావాచ్యా కార్యతావచ్ఛేదకాకాంతా చతత్పట
వ్యక్తిరపి తథాచసమవాయేన తత్పటవ్యక్తిం ప్రతిసమవాయేనకాలిక
విశేషణతయా వాకారణీభూతయాతచ్చ రమసంయోగవ్యక్త్యా తత్పట
వ్యక్త్యాజననీయామీం తత్పటవ్యక్తివృత్తితత్తత్తంతు సమవేతత్వావచ్ఛి
న్నకార్యతా నిరూపితకారణతాశ్రయీభూతానాం తావత్తంతువ్యక్త్యా
నాంతాదాత్మ్య సంబంధేనలన్యతమత్వేన రూపేణతత్సంయోగవ్యక్తిని
షఫలవ్యాప్య తావచ్ఛేదకకోటి ప్రవిష్టత్వరూపసహకారిత్వ స్వీకారేణై

నపటాంత రాధికరణతంతుషు తత్పటవ్యక్తివారణసంభవాత్ ప్రాగభా
 వస్వీకారోవిరక్తక ఇతిచేదత్రబ్రూనుః ఉత్పిన్నేతస్మిన్సహస్ర తంతుకేవ
 టితచ్చరమసం యోగాతిరిక్తయత్కించి త్సంయోగవాశేన వివక్షేవి
 యుక్తానా మేవావయవానాం సంయోగాంతరేణ పునరత్పత్సమానా
 పటవ్యక్తిః పూర్వపటవ్యక్త్యాత్మికైవ కుశోనోత్పద్యతే తద్వ్యక్తిత్వా
 వచ్చిన్న కారణీభూతాయాశ్చ రమసంయోగవ్యక్తే సదవస్థత్వాత్ పట
 వ్యక్తిః పటత్వాది సానున్యధర్మావచ్చిన్న కారణతావచ్ఛేదీభూతత
 త్సంయోగత్వాద్య వచ్చిన్నానామపిసత్త్వే నచపటాంతరోత్పత్తిశ్చ
 పూర్వపటవ్యక్తే తత్త్విత్వాపదయతుః శక్య తత్తదస్యతత్పటవ్యక్త్య
 ధికరణక్షణ ధ్వంసాధికరణత్వాదితివాచ్యం యతః సవయం తత్పటవ్య
 క్తేర్నిగుక్తా ముత్పత్తిమిదానిమాపదయానుః కింతవాపద్యమానా
 యాంపటవ్యక్తే సదవ్యక్తిత్వ సానుగ్రాస్య ఇన్యపదార్థే కార్యతావ
 చ్ఛేదకధర్మేన ప్రయోజకత్వాదతత్పూర్వవ్యక్తివ్యత్యవ్యక్తిత్వప్ర
 యోజకమిదానిమ వర్తమానకినుః పికారణమవ్యేష్యం తచ్చప్రాగభా
 వాతిరిక్తంమృగ్యం ఏన చప్రాగభావ కారణతయైవ స్వీతాప్రసంగ
 భంగేతద్వ్యక్తి సమవేశసత్సామాన్యప్రతి తద్వ్యక్తేః తాదాత్మ్యేన
 కారణత్వబుత్వ భృపగమమాత్రిగంధకృతా మిత్సుత్పశ్యామకించై
 వంఘటాదికిం ప్రతికపాలసంయోగాదేః కారణతావిహింసప్రసంగః అసం
 యుక్తయోః కపాలయోః ఘటప్రాగ భావసూచకేషవామగ్రీవిర హేదై
 వంఘటాపదనాసంభవా దితివాచ్యం కపాల సంయోగోత్పత్తేః ప్రాక్తత్క
 పాలయోః ఘటోత్పదవ్యప్రాగభావ కారణతయావారయితుమశక్య
 త్వాత్ కార్యమాత్రవృత్తిజాతేః కార్యతావచ్ఛేదకత్వ బుతివియమేన
 వినిగమనా విరహేణకపాలసంయోగ దండాదీనాం సర్వేషామపిదవ
 చ్ఛిన్నప్రతికారణతాయావశ్యకత్వాత్ కదాచిదవ్యసం యుక్తయోః
 కపాలయోః ఘటత్వావచ్చిన్నభావే తత్తత్ప్రాగభావవ్యక్త్య భావ

కూటస్థప్రయోజకత్వేగౌరవాచ్చసమంత తత్పటవ్యక్తిం ప్రకీత తత్కపాల
సంయోగవ్యక్త్యాపీనామపికారణతాసప్రాగభావకారణతయాచరితాథా
తత్కపాలయోరేవ ఉత్పత్త్యుత్పాదకతవ్యక్తేపీతిస్సంయోగాద్యు
త్పత్తేఃపూర్వసూత్పత్త్యాపత్తేప్రాగభావకారణతయారణానుభావాత్
ఏవంనుజాతౌ సంయోగత్వావచ్ఛిన్నాభావే తత్తత్సంయోగప్రాగభావ
వ్యక్త్యభావకూటస్థ ప్రయోజకత్వేగౌరవాత్ కార్యమూత్రవ్యక్తిజాతే
కార్యతావచ్ఛేదకత్వ నియమాచ్చసంయోగత్వా వచ్ఛిన్నాపత్తిద్రవ్య
త్వేకారణతా ఆవశ్యకీయై నమపి సురభ్యసురభ్య వయవారబ్ధద్రవ్యే
గంధప్రాగ భావాభావాదేవగంధాపత్తి వారణాత్ తయోఽపరిస్పృశ
తిబద్ధ్య పతి బుధకభావౌనప్రాపితి నాచ్యం తత్రాపి పరిభిత్వాద్యవచ్ఛి
న్నాభావే తత్తత్సురభిప్రాగభావవ్యక్త్య భావకూటస్థ ప్రయోజకత్వక
ల్పనాపేక్షయా సుభీతగంధత్వావచ్ఛిన్నస్య ప్రయోజకత్వేలాఘవా
త్ సచసురభిత్వాద్య వచ్ఛిన్నం పతిసుభిప్రాగ భావశ్చేనకారణత్వంక
ల్ప్యతామితి వాచ్యతావతాపివినిగమనా విరిపేణసురభీతంగ భాభా
వశ్చేనకారణతాయా అవారణాత్ సురభ్యసురభ్యవయవాం భేషికుత్ర
చిద్దోవ్యేభావి పాకోత్పత్త్యుత్పాదకసూభి ప్రాగభావసాధవేతదాసీంసు
రభిత్వా వచ్ఛిన్నాభావేసురభి ప్రాగభావత్వావచ్ఛిన్నా భావస్థప్ర
యోజకత్వాసంభవాచ్చ అపిచసామాన్యధర్మావచ్ఛిన్నాభావౌ నక్వది
దపి ప్రాగ భావవ్యతిరేకాన్ని శ్చేతుంశక్యః తస్యకార్యవ్యతిరేకనిశ్చయైక
నిశ్చేయత్వాత్ అతస్సామాన్యరూపేణ ప్రాగభావవ్యకారణతాంక్వదిదపి
నక్వయతితాత్త్రికాం తత్తత్ప్రాగభావవ్యతిరేకాత్తత్తద్వ్యక్తివ్యతి
రేకస్థుమనిశ్చేయం తద్వ్యక్త్యుత్పాదనిశ్చయేనత తత్ప్రాగభావవ్యక్తే
ర్వివక్షత్వాఞ్నా తత్పటవ్యక్తివినాశోత్తరకాలం తత్పటసమవాను
సూత్పన్నాయాం పటంతరవ్యక్తౌతద్వ్యక్తిత్వ వారణాయైవహితస్యకా
రణత్వకల్పనం తత్రతద్వ్యక్తౌపూర్వప్రాగ భావవ్యక్తిజన్యత్వాభావజ్ఞా

నాచ్యక్యమేవ సత్వేనమనంయుక్తియోగి కపాలయోగః ఘటప్రాగభా
వసామాన్య భావస్సురభ్యమరభ్య వయవారబృద్రవ్యేచ సురభిగంధా
దిప్రాగభావ సామాన్యభావోవానిశ్చేతుంశక్యతే భావిఘటాదినంభా
వనయాతత్ప్రాగ భావస్యాపిస భావితతయా తదభావస్యమాణాంత
రాసభిగమ్యత్వాత్ అదైవమేతద్భటవ్యక్తి రూపరసాదిస్యక్తే రభావో
పిసఘటాంతరేత ద్రూపరసాదిప్రాగ భావస్యక్తిస్యతిరేకేణ సశ్చేతుంశ
క్యతేతద్రూపా దివ్యక్యత్సత్తి వ్యతిరేకవిశ్చయైకవిశ్చ యత్వాత్తత్త
త్ప్రాగభావవ్యక్తీనాం వ్యతిరేకస్య అతశ్చతత్తవ్యక్తి సమవేతనత్స
మాన్యప్రతి తత్తవ్యక్తేః కారణతాపియుక్తి సిద్ధాన్యాదితిచేదిప్రమే
వైతదస్మాకం తద్భటవ్యక్తిభేదస్యైవత ద్రూపామ్యత్సత్తి వ్యతిరేకేప్ర
ప్రయోగికత్వస్య గ్రంథకృతామభిప్రేతత్వాదితి * || జన్మాభావత్వమితి
ననుకిమదంజన్యత్వా నతావత్ప్రాగభావప్రతియోగిత్వా వినాశ్యభావ
త్వహాప్రాగ భావత్వశరీరేన్ద్రసత్వస్య ఘటతయాన్యోన్యాశ్రయత్
నాపికాలిసంబంధేన ఘటత్వాదిమత్సంజన్యత్వం ప్రాగభావస్యాపికాలో
ధితయా గ్రంథకృతాగ్రేవక్యమాణత్వేన తతాతవ్యాప్తేః సచస్వత్త
రప్రతిపత్తిపతియోగికత్వం ప్రాగభావేనాశిత్యం ఏవం స్వపూర్వప్రతి
ప్రతియోగికత్వం ద్వంసేజన్యత్వమితివాన్యో ఉత్తరత్వపూర్వస్యయోగః
క్రమేణద్వంస ప్రాగభావత్వగంభీర్వాత్ కించఘటప్రాగ భావద్వంసః
ఘటతద్వంసో భయరూపః తాభ్యామేఘటప్రాగభావోద్వస్తతిపతి
త్యుపపత్తేః ఘటప్రాగభావద్వంసస్యాతి రిక్తత్వేతిస్యద్వ వత్సవిర్వాహ
యప్రాగభావప్రతియోగిత్వ స్వీకారస్యపశ్యకతయాప్రాగభావస్యానేక
ప్రతియోగికతాయాలపసిద్ధాంతశ్చేనఘటప్రాగభావాపేక్షయాతద్ధ్వం
సప్రాగభావస్యాతిరిక్తత్వేచతస్యప్రాగభావత్వవిర్వాహయద్వంసప్రతియో
గిత్వస్వీకారే చానవస్థాపత్తేః ఏవంఘటద్వంసప్రాగ భావఃఘటతత్ప్రాగ
భావోభయరూః తాభ్యామేవఘటద్వంసో భావ్యతీతిప్రతిత్యుపపత్తేః

తస్మాత్తిక్త త్వే ప్రాగభావత్వనిర్వాహాయధ్వంస ప్రతియోగిత్యేచధ్వం
సస్యానేక ప్రతియోగిక తాయాఅపసిద్ధాంత త్వేః ఘటస్వంసామేక్షయా
ఘటధ్వంస ప్రాగభావధ్వంసస్యాతిక్త త్వే అనవస్థాప త్వే ఏహంచఘటో
ఘటప్రాగ భావప్రతియోగికధ్వంసాత్మకః ఘటధ్వంసప్రతియోగికప్రా
గభావాత్మకత్వ సంస్కృత్యతివినాశ ప్రతియోగిత్యంధ్వంసే ప్రాగభావప్ర
తియోగిత్యంచ ప్రాగభావేతివ్యాప్తం సనుభావభిన్నధ్వంస ప్రతియోగి
త్యం ప్రాగభావలక్షణేనవిప్లవం భావభీన్నప్రాగభావ ప్రతియోగిత్యం
చధ్వంసలక్షణే నాతంపరస్పరమతివ్యాప్తిః ప్రాగభావేతుఘటధ్వంసా
త్మకోయోఘట ప్రాగభావధ్వంసః భావభిన్న స్తత్ప్రతియోగిత్యమూదా
యలక్షణసంగతిః ధ్వంసేచఘటప్రాగభావాత్మకోయో ఘటధ్వంసప్రాగ
భావభావభిన్న స్తత్ప్రతియోగిత్యమూదాయేతిచేన్న ఏవమవిఘటానభి
కరణభూతలాదినిష్ఠే ఘటప్రాగభావాత్వంతా భావేఘటధ్వంసాత్వంతో
భావేచ అతివ్యాప్తేర్ద్వర్వారత్వాత్ తయోరపిస్వాత్వంతా భావాత్మకో
యోఘటప్రాగభావః ఘటధ్వంసశ్చభావభిన్న స్తత్ప్రతియోగిత్యాదితి *
ఉచ్యతే ధ్వంసత్వంప్రాగభావత్వంచద్వివిధం ఏకంభావాభావసాధారణం
అన్యచ్ఛతద్వ్యావృత్తం తత్రప్రథమమనుయోగితా విశేషరూపమఖం
ఙోపాధిరూపంవా ఘటోధ్వ స్తఃఘటప్రాగ భావోధ్వ స్తఃఘటోభవి
ష్యతిఘటధ్వంసో భవిష్యతీతిప్రతీతిసాక్షికం సనిరుక్తిమపేక్షతేద్వితి
యంతునిర్వాచ్యం అత స్తన్నిర్వక్తివిశ్వనాథః వినాశ్యభావత్వంజన్యా
భావత్వమితచత్ర వినాశ్యభావత్వం ధ్వంసత్వశబ్దపరిభాషిత విలక్షణాను
యోగితానిరూపిత ప్రతియోగిత్యేనత్యభావత్వం జన్యాభావత్వంతుప్రా
గభావత్వ శబ్దపరిభాషితవిలక్షణాను యోగితానిరూపిత ప్రతియోగిత్యే
నత్యభావత్వం నతయోగిపరస్పరఘటకతా నవావరస్పరస్థిన్నతీవ్యాప్తిః
తథాహిఘటో యద్యపిధ్వంసరూప స్తథాపిసఘటధ్వంసనిష్ఠ ప్రతియో

గితానిరూపితం అనుయోగిత్వంభ్యంసత్వాఖ్యం ఘటే అతోనప్రాగభావ
 లక్షణస్య ధ్వంసేతివ్యాప్తిః ఏవంఘటోయద్యపిప్రాగ భావరూపస్తథాపి
 నఘటప్రాగ భావనిరూపితమనుయోగిత్వం ప్రాగభావత్వాఖ్యం అతో
 నప్రాగభావేతివ్యాప్తిః ఏవంఘటప్రాగభావాత్వంతా భావాత్వంతాభా
 వౌయద్యపి ఘటప్రాగభావః తథాపిఘటప్రాగభావాత్వంతా భావేతి
 వ్యప్రతియోగితాని రూపితమనుయోగిత్వం ఘటప్రాగభావేనప్రాగభా
 వత్వాఖ్యం కింత్యత్వంతాభావాఖ్య మితిసఘటప్రాగ భావాత్వంతాభా
 వేధ్వంస లక్షణస్యాతివ్యాప్తిః ఏవంఘటధ్వంసాత్వంతా భావేప్రాగభా
 వలక్షణస్యాతి వ్యాప్తివారణంబోధ్యం ఉభయోర్లక్షణయోర్ధా తేతివ్యా
 ప్తివారణాయ లక్షణద్వయేవ్యభావత్వం నివేశితంతవ్యభావ భిన్నత్వ
 యద్యవ్యత్ర భావభిన్నత్వనివేశే ప్రాగభావత్వశబ్దవరి భావితంవిలక్షణ
 నుయోగిత్వమేవ ప్రాగభావలక్షణముచితం ఏవంధ్వంసత్వశబ్దవరిభావి
 తంవిలక్షణాను యోగిత్వమేవధ్వంసలక్షణం ఘటాదావతివ్యాప్తేర్భావభి
 న్నత్వవిశేషణేనవారణాత్ తథాపిలక్షణస్యలక్షణం తదాదూషకత్వా
 త్ అతై యధ్యం తత్రగురుభూతలక్షణా శ్రయణప్రయోజనంతుప్రాగ
 భావస్య ధ్వంసత్వనిరూపకత్వం ధ్వంసస్యప్రాగభావత్వ నిరూపకత్వంఇతి
 విషయపరిజ్ఞానమేవ ప్రాగభావత్వధ్వంసత్వ రూపానుయోగితావిశేషస్వ
 రిజ్ఞానరూపం పూర్వలక్షణప్రయోజనం త్వనేనాపినిర్వహతి ఏవంప్రాగ
 భావత్వధ్వంస త్వయోరఖండోపాధిత్వసత్తే ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్ననిరూపి
 తప్రతియోగితాశ్రయత్వేపత్యభావత్వం ప్రాగభావత్వం ప్రాగభావతా
 వచ్ఛిన్ననిరూపిత ప్రతియోగితాశ్రయత్వే సత్యభావత్వంధ్వంసత్వంఅ
 త్రలక్షణ ఘటకీభూతేధ్వంసత్వ ప్రాగభావత్వేఅఖండోపాధి రూపేతత
 యోఃపరస్పరం ఘటకతానవాతద్భటిత లక్షణయోఃపరస్పర ఘటకతాన
 వావరస్పరస్మిన్నతివ్యాప్తిః తథాపిఘటోయద్యపి ధ్వంసరూపతథాపిఘ

టనిష్టాత్మా ఘటధ్వంసవిష్టప్రతియోగితో నామకాతాలజవచ్చేదకంస
 ధ్వంసత్వం తథాసతిఘటధ్వంసాధ్వస్త ఇతివ్రతీత్యావత్తేః కింతుప్రాగభా
 వత్వంఘటధ్వంసా భవిష్యతీతిప్రతీతేః అతోనప్రాగభావలక్షణస్యధ్వంసే
 తివ్యాప్తిః ఏవంధ్వంసలక్షణస్యప్రాగభావేతివ్యాప్తివారణాది కమపూర్వ
 హనీయం నిత్యేతి నిత్యత్వంప్రాగభావా ప్రతియోగిత్యేనతిధ్వంసాప్రతి
 యోగిత్యం సంసర్గాభావత్వమన్యోన్య్యా భావభిన్నాభావత్వం ధ్వంసేప్రా
 గభావేన్యోన్య్యా భావేనాతివ్యాప్తి వారణాయత్తావంతి విశేషణానినను
 పూర్వోక్తరీత్యా ఘటాత్మకప్రాగభావప్రతియోగిత్యా దేవనఘటప్రాగ
 భావేతివ్యాప్తిః ఏవంఘటాత్మకధ్వంస ప్రతియోగిత్యాదేవ ఘటధ్వంసే
 నాతివ్యాప్తిరితి ప్రాగభావాప్రతియోగిత్య ధ్వంసాప్రతియోగిత్యయో
 రస్యతరవైయర్థ్యం నచభావభిన్నప్రాగభావా ప్రతియోగిత్యంభావభిన్న
 ధ్వంసాప్రతియోగిత్యంచ వివక్ష్యతామితివాచ్యం పరస్పరవిశేషణపార్థక
 త్వాయతన్ని వేశస్యాయుక్తత్వాత్ యదిచఘటాత్మకతా భావేఘటా
 త్మకధ్వంసప్రాగభావప్రతియోగిన్య వ్యాప్తివారణాయ తద్విశేషణమూ
 వశ్యకమితిమస్యతే తదాఘటధ్వంసాత్వంతా భావేతత్ప్రాగభావాత్వం
 తాభావేచ అవ్యాప్తిరితీచేత్ ప్రాగభావత్వనిరూపిత ప్రతియోగితా
 శూన్యత్వస్య ప్రాగభావత్వావచ్ఛిన్ననిరూపిత ప్రతియోగితాశూన్యత్వ
 స్యవాప్రాగభావా ప్రతియోగిత్యవచార్థత్వాత్ ధ్వంసత్వనిరూపిత
 ప్రతియోగితా శూన్యత్వస్యధ్వంసత్వా వచ్ఛిన్ననిరూపితప్రతియోగి
 తాశూన్యత్వస్య వాధ్వంసాప్రతియోగిత్య పదార్థత్వాచ్చసర్వానుపప
 త్తిపరిహారాత్ ననుకిదుదంతాదృశప్రతియోగితా శూన్యత్వంతావత్తా
 దృశప్రతియోగిత్య ప్రతియోగితాభావప త్వం తాదృశ ప్రతియోగితా
 భేదమూదాయ ప్రాగభావేతివ్యాప్తిః నాపితదత్వంతాభావపత్వంత
 త్ప్రాశయాత్ ఉచ్యతేనేహబావాభావ సాధారణం నాస్తీత్యాది ప్రతీతి

గోచరీభూత మనుయోగితా విశేషరూపముఖండోపాధి రూపంబాత్మ్యం
 తాభావత్వం నిరుచ్యతే తింతు తద్వ్యావృత్తంత్రచాను యోగితావి
 శేషాది రూపస్వాత్మ్యంతాభావత్వస్య ఘటక స్వేషినతః స్వచైపంబిలక్ష
 ణానుయోగితాశ్రయత్వే సతిభావభిన్నత్వమేవభావవ్యాప్యేత్తం అత్వం
 తాభావత్వమిత్యుచ్యతామితి వాచ్యం ఘటిధ్వంసాత్మ్యంతాభావోనాస్తి
 ఘటప్రాగభావాత్మ్యంతాభావోనాస్తిత్వాది ప్రతీత్యాధ్వంస ప్రాగభావ
 యోరపితాదృశాత్మ్యంతాభావత్వసత్వాత్తద్వ్యావృత్తస్యైవేహ నిర్వా
 చ్యత్వాదితినర్వంచకురత్తం * ॥

10097

